

Τα Βλάχικα της Αετομηλίτσας

Αρμυνέσλαλι

ντι Ντένισκου

του Χρήστου Νιτσιάκου

Εκδίδεται χωρίς κανένα οικονομικό όφελος για τον συγγραφέα του.

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΓΙΟΥ ΜΑΣ

ΑΝΔΡΕΑ-ΠΛΑΤΩΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

Α) Την Αγγελική και τη Γεωργία , για την κατανόηση και τη μεγάλη υπομονή τους.

Β) Τον Θεόδωρο Νιτσιάκο , που χρηματοδότησε την τύπωση, γιατί χωρίς αυτή δεν θα μπορούσε να κυκλοφορήσει το βιβλίο.

Γ) Τον συμπατριώτη μας Γιατρό Βασίλη Φερφέλη, για τις σημαντικές βελτιώσεις και τις απαραίτητες διορθώσεις που έκανε.

Δ) Τους Συλλόγους μας (Πολιτιστικό, Θεσσαλονίκης και Λάρισας) , που ανέλαβαν τη διάθεση του.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το παρόν πόνημα (βιβλίο) είναι κυρίως χρηστικό γλωσσικό βοήθημα που στόχο έχει να καταγράψει τις παλιές και νέες βλάχικες φράσεις που χρησιμοποιούνται σήμερα στον προφορικό λόγο του χωριού μας.

Θα κεντρίσει το ενδιαφέρον του σπουδαστή της βλάχικης γλώσσας και θα χρησιμεύσει σαν μια στέρεη βάση στην παραπέρα προσπάθεια για την γνωριμία της ντενισκιώτικης παράδοσης.

Η διάταξη της ύλης, το λεξικό, οι γραμματικές, συντακτικές και άλλες πληροφορίες μαζί με την παράθεση μεγάλου αριθμού παραδειγμάτων και σχολίων καθιστούν εύκολη την προσέγγιση στη σύγχρονη καθομιλούμενη γλώσσα μας από τον αρχάριο αναγνώστη.

Η προφορά αποδίδεται με φωνητικά ή άλλα σύμβολα που ευφυώς εφεύρε ο συγγραφέας.

Ακατάπαυστη αναζήτηση, συλλογή, καταγραφή εκφράσεων, αδιάλειπτο κυνήγι λέξεων, φράσεων, σημασιών.

Ακρίβεια και ορθότητα στην αποτύπωση των ποικιλοτροπομόρφων αποχρώσεων του λόγου και της έκφρασης ενός ολόκληρου λαού.

Αρτιότητα στην οργάνωση της δομής και παιδαγωγικά κατάλληλος και εύληπτος τρόπος παρουσίασης της ύλης.

Είναι η πιο ζωντανή, πιστή και εύτολμη απόδοση της τρέχουσας γλωσσικής ντενισκιώτικης πραγματικότητας.

Είναι το άλμα του νου στη ζωή της μνήμης, η επιβίβαση στη χρονομηχανή της ιστορίας μας, μια ευφρόσυνη λυτρωτική συνομιλία με τους προγόνους μας.

Αναδύεται ο κρυμμένος πολιτιστικός πλούτος του τόπου, η διαχρονία και η πολυσημαντότητά του, που ψηλώνει το δείκτη της παράδοσης και του πολιτισμού μας.

Αναδεικνύεται ο παράλληλος βηματισμός της παλιάς ντενισκιώτικης σκέψης με την νεοντενισκιώτικη κουλτούρα σε θέματα γλωσσικής δυναμικής και βιοθεωρίας.

Εικόνες, στιγμές, δράσεις, γεγονότα, πρόσωπα, διαιώνιες διαδρομές αιχμαλωτισμένες στον φακό της μνήμης, προβάλλουν ντυμένες με τον πυκνό και βαθύρροο λόγο του γλωσσικού μας πλούτου.

Έχουν χρέος οι νέοι μας να σκύψουν με ευλάβεια και προθυμία στην εκμάθηση και τη σπουδή της ντοπιολαλιάς μας.

Από την ώρα που θα αποκτήσουν τις λέξεις, η κοίτη της σκέψης τους θα γίνει λεκτική. Η σκέψη άλλωστε χωρίς τη γλώσσα είναι βουβή, αλλά και η γλώσσα χωρίς τη σκέψη είναι κραυγή.

Η γλωσσική μας επικοινωνία εξελίσσεται, δέχεται επιρροές, μεταβάλλεται αενάως, γι' αυτό το λεξικό μας θα είναι πάντα ανοιχτό.

Από τους χρήστες επιθυμούμε καλόπιστη κριτική, παρατηρήσεις, υποδείξεις, ώστε η ύστερη έκδοση να είναι αρτιότερη και πληρέστερη.

Αισθάνομαι την εσωτερική οφειλή να εκφράσω τα συγχαρητήρια και τις ολόθερμες ευχαριστίες όλων μας στον ακάματο εργατή, συγγραφέα κ. Χρήστο Νιτσιάκο του Ανδρέα, γιατί τόλμησε την υπέρβαση...

Χωρίς ιδιοτέλεια, υπολογισμούς, σκοπιμότητες, επιδιώξεις ή οπισθοβουλίες, έβαλε

στο ίδιο τραπέζι το χθες με το σήμερα.

Στοχοπροσηλώθηκε ζηλότυπα στην βαθιά ορθολογική ανάγνωση της γλωσσικής μας πανίδας στο μακρύ ταξίδι της στο χρόνο.

Αποδαιμονποίησε με γενναιότητα «το βλαχογλωσσικό» θέμα.

Παροντοποίησε το παρελθόν με υπευθυνότητα και ρεαλισμό επαναπροσδιορίζοντας σήμερα την ταυτότητά μας πατώντας γερά στη μεγάλη ιστορία μας.

Χρήστο, θεωρώ ότι το παρθενικό σου εγχείρημα δεν είναι παρά ορεκτικό για το κυρίως γεύμα, που διαισθάνομαι ότι θα ακολουθήσει.

Γιατί το πρώτο, φαινομενικά μικρό, γεννά συνήθως το στερνό ασύλληπτα μεγάλο.

Με ευγνωμοσύνη

Dr Βασίλης Διον. Φερφέλης

Ειδικός Παθολόγος

αρμ^νέστσ^λι

ντι ντένισκου

(ΤΑ ΒΛΑΧΙΚΑ ΤΗΣ ΑΕΤΟΜΗΛΙΤΣΑΣ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τότε που ήμουν μικρός και πήγαινα στα πρόβατα άκουσα και μου έμεινε ο παρακάτω διάλογος που έγινε μεταξύ δυο παιδιών: <<ω κουσιρί , ένας φόκουσ πέρα, πέρα>>. Και ο άλλος , που υποτίθεται ότι μιλούσε καλύτερα τα Βλάχικα ,απαντά με σοβαρότητα:

<<Θα νάναι κανας μάσος>>.

Βλέπουμε λοιπόν εδώ ανάκατα Βλάχικα, Γκρέκικα (έτσι τα λέγαμε τότε τα Ελληνικά) και Σαρακατσάνικα (γιατί μεγαλώναμε μαζί). Κάπως έτσι μιλούσαμε όλοι μας τα Βλάχικα ,όταν είμασταν μικροί και ξεκινούσαμε να τα μαθαίνουμε παράλληλα με τα Ελληνικά. Σίγουρα όμως οι μεγαλύτεροι θα θυμούνται ανάλογους διαλόγους, κυρίως από τις γιαγιάδες μας, γιατί αυτές αντίθετα γνώριζαν λίγα (η καθόλου) Ελληνικά. Ενώ οι περισσότεροι άνδρες ήταν δίγλωσσοι από πολύ παλιότερα,γιατί έρχονταν υποχρεωτικά σε επαφές και με τις άλλες μη βλάχικες κοινωνίες. Με την πάροδο όμως του χρόνου τα Βλάχικα σταμάτησαν να χρησιμοποιούνται στα σπίτια μας και σιγά-σιγά σχεδόν ξεχάστηκαν , αφού δεν υπήρχε ούτε γραφή τους.

Αυτό θεωρείται πολύ φυσιολογικό επίσης και από το γεγονός ότι εμείς οι Βλάχοι είμαστε ανέκαθεν αναπόσπαστο τμήμα του Ελληνισμού (τα περί την καταγωγή μας δεν είναι της δικής μου αρμοδιότητας ,αλλά και ούτε του παρόντος).Γι' αυτό λοιπόν ανέκαθεν πάρα πολλές από τις λέξεις που χρησιμοποιούμε ,όσοι μιλάμε ακόμη τα Βλάχικα, προέρχονται από την Ελληνική . Όπως δε αναφέρουμε και σε άλλο σημείο το ένα τέταρτο ίσως και παραπάνω των λέξεων που μιλάμε τώρα οι Βλαχόφωνοι Έλληνες ,είτε είναι καθαρά Ελληνικές είτε προέρχονται από αυτήν. Αλλά ακόμα και ολόκληρες <<βλάχικες>> φράσεις έχουν τις περισσότερες λέξεις Ελληνικές.

Πχ.<βας λιπσέσκου ντι του παρέϊ ούνου τέταρτου ντι ουάρ^>= Θα λείψω από την παρέα ένα τέταρτο της ώρας.

Η εργασία που κάνω ,ξεκαθαρίζω από την αρχή ,πως δεν είναι επιστημονική ούτε έχει σαν στόχο την αναβίωση της παλιάς «αυθεντικής»

Βλάχικης . Αυτά τά αφήνω να ασχοληθούν άλλοι που είναι πιο ειδικοί από μενα. Το μόνο που εγώ επιδιώκω είναι να προσπαθήσω να σας μεταδώσω τη σημερινή πραγματικότητα της Βλάχικης μέσα από τις δικές μου εμπειρίες και τις «βλάχικες γνώσεις μου». Αυτές που απέκτησα και εγώ από μικρός, τη δεκαετία του '50 , όταν άκουγα τα Βλάχικα στα σπίτια μας και από τους κατοίκους του χωριού, που τότε τα μιλούσαν ακόμα σχεδόν όλοι. Δηλαδή έτσι όπως ξεκινήσαμε να τα μιλάμε και εμείς οι μικρότεροι μεταξύ μας και που τελικά τα μαθαίναμε καλά , παράλληλα με τα Ελληνικά, που διδασκόμασταν στο σχολείο.

Επι πλέον στο καφενείο του πατέρα μου από μικρό παιδί έχω άπειρα ακούσματα και βιώματα (ιστορίες, τραγούδια και γενικά ότι συμβαίνει σε μια κοινωνία) από όλους τους παππούδες μας, πολλοί από τούς οποίους γνώριζαν και μιλούσαν τότε κυρίως τα Βλάχικα και λίγα μόνο Ελληνικά.

Αλλά και η ενασχόληση μου από τη δεκαετία του '70 συνεχώς με τα κοινά του τόπου μας ,όπως επίσης και η προτροπή πολλών συγχωριανών μου με οδήγησαν τελικά στο να επεκταθώ περισσότερο.

Η αφορμή όμως μου δόθηκε από την εφημερίδα, στην οποία είμαι υπεύθυνος από την έκδοσή της τη δεκαετία του «80 και από τότε γράφω συνεχώς το μεγαλύτερο μέρος της.

Στην αρχή ξεκίνησα , εντελώς άτυπα, μια απλουστευμένη εργασία πάνω στα Βλάχικα για ανάγκες της «Α», γιατί πολλές φορές προσπαθώ να μεταφέρω στους αναγνώστες μας κάποιες λέξεις, φράσεις ή ολόκληρα κείμενα (τοποθεσίες, τραγούδια και άλλα) αποκλειστικά στα Βλάχικα. Σιγά –σιγά όμως αισθάνθηκα την ανάγκη να επεκταθώ και να κάνω μια κάπως πιο συστηματική δουλειά ,επειδή είμαι προσηλωμένος στην παράδοση και στη Βλάχικη κουλτούρα, τα οποία προσωπικά βιώνω ανελλιπώς και όσο λίγοι στο χωριό μας από τότε που γεννήθηκα .

Διευκρινίζω δε και πάλι πως η δουλειά που κάνω έχει σαν στόχο να μπορέσω «να διδάξω» εγώ (ίσως και κάποιοι άλλοι που θα θελήσουν) στους μικρότερους, τα βλάχικα που μας έχουν «απομείνει». Δεν απευθύνεται σε ειδικούς ,αλλά ούτε επαγγελματική είναι .

Στην προσπάθεια μου δε αυτή ,όπως εξηγώ πιο κάτω , χρησιμοποιώ την Ελληνική γραφή με κάποιες απλοποιήσεις και προσθήκες που τις θεωρώ χρήσιμες , για πιο εύκολη «εκμάθηση».

Τέλος και η μέθοδος που εγώ ακολουθώ δεν εντάσσεται αποκλειστικά σε κανόνες, αλλά είναι κάπως πιο ελεύθερη, με παραδείγματα, με τραγούδια και με προτάσεις που χρησιμοποιούνταν κυρίως στην καθημερινότητα. Και με βάση αυτά κάθε φορά προσπαθώ να βγάλω συμπεράσματα , που στη συνέχεια θα ομαδοποιούνται και θα γενικεύονται όσο αυτό είναι εφικτό, συμβουλευόμενος και βιβλία άλλων που έχουν ασχοληθεί.

ΓΙΑΤΙ ΜΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ

Μεγάλος όμως ήταν ο προβληματισμός και η δυσκολία μου στην επιλογή του αλφάβητου . Και τούτο γιατί η Βλάχικη αδιαμφισβήτητα είναι μεν Λατινογενής γλώσσα, όμως δεν έχει γραφτεί ποτέ στο παρελθόν , ενώ διαδίδονταν μόνο προφορικά και έτσι έφτασε και σε μας. Μόνο τα τελευταία χρόνια έγιναν προσπάθειες από πολλούς για την γραφή της, άλλες καθαρά επιστημονικές, άλλες λιγότερο και άλλες πιο απλές σαν τη ν παρούσα. Όμως δυστυχώς δεν υπάρχει (μέχρι τώρα) κοινός τρόπος γραφής, αλλά ο καθένας ακολουθεί δική του μέθοδο και αλφάβητο της επιλογής του . Άλλοι λοιπόν τη γράφουν με Λατινικό αλφάβητο ,άλλοι (οι περισσότεροι) με Ελληνικό, ενώ κάποιοι χρησιμοποιούν και τα δύο ,όπως έκανε ο Γιώργης Έξαρχος, που έγραψε πρόσφατα τα Βλάχικα του Περιβολίου. Διαβάζοντας λοιπόν κάποιες από αυτές , σα γνώστης της βλάχικης που είμαι , διαπίστωσα ότι: **όποιο αλφάβητο και αν χρησιμοποιήσω οι δυσκολίες που συναντώ στη γραφή της Βλάχικης είναι σχεδόν ίδιες, ακόμα και για μένα που γνωρίζω και τα δύο αλφάβητα.**

Τελικά όμως και εντελώς προσωπικά κατέληξα να επιλέξω και να χρησιμοποιήσω στην πρώτη μου προσπάθεια το Ελληνικό αλφάβητο . Και ταούτο γιατί πιστεύω πως έτσι η εκμάθηση θα είναι πιο εύκολη και στα μικρά παιδιά ,αλλά και σ' εκείνους απ τους μεγαλύτερους που δεν γνωρίζουν άλλο αλφάβητο. Αφού έτσι και αλλιώς οι υπόλοιποι συναντάμε τις ίδιες δυσκολίες και με τα δύο. Εξάλλου και με το Λατινικό αλφάβητο πάλι χρειαζόμαστε κάποια επί πλέον σύμβολα και γράμματα, όπως θα κάνουμε και με το Ελληνικό.

Επι πλέον τα Βλάχικα των Βλαχόφωνων της Ελλάδας ,στα βάθη των αιώνων (ειδικά τους δύο τελευταίους) , έχουν εμπλουτιστεί σε μεγάλο βαθμό με πάρα πολλές Ελληνικές λέξεις. Και όπως διαπιστώνουμε στα λεξικά που ακολουθούν , σήμερα στα Βλάχικα που μιλάμε στην Ελλάδα , το ένα τέταρτο περίπου των λέξεων είναι καθαρά Ελληνικής προέλευσης . Και δεν θα θεωρούσα σωστό (κατά την άποψη μου) να τις μετατρέψω και αυτές στη Λατινική γραφή.

Με αυτόν τον τρόπο δεν θα υποχρεωθεί ,ένα μεγάλο μέρος από τους ενδιαφερόμενους ,που δεν έχει καμιά επαφή με ξένες γλώσσες, να μάθει πρώτα μια άγνωστη σ αυτούς γραφή ,αλλά θα διαθέσει όλο το χρόνο του απευθείας στην εκμάθηση των Βλάχικων .

Τέλος, αφού τα Βλάχικα ανέκαθεν ήταν προφορικά, πρέπει να τονίσω πως σκοπός μας είναι να διατηρήσουμε και να συνεχίσουμε και στο μέλλον αυτή την προφορική παράδοση. Η δε «γραφή» τους (από μένα) εκλαμβάνεται μόνο σαν ένα «εργαλείο» για την προφορική τους μετάδοση σ όσους

4

επιθυμούν να την μάθουν. Πιστεύω επίσης πως, αν κάποιος κατορθώσει τελικά να μάθει (με οποιοδήποτε τρόπο) τα Βλάχικα, θα μπορέσει στη συνέχεια και μόνος του να τα γράφει και να τα διαβάζει με (ή από) οποιοδήποτε απ τα δύο αλφάβητα μπορεί.

Ξεκινώ λοιπόν με το Ελληνικό αλφάβητο, σε κάποια όμως σημεία χρησιμοποιώ και το Λατινικό για εξοικείωση. Ίσως σε δεύτερη μου προσπάθεια, μαζί με άλλες διορθώσεις και βελτιώσεις που θα κάνω, ίσως να χρησιμοποιήσω και τα δυο.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΑΜΕ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ.

Μια απ τις πρώτες δυσκολίες που συναντάμε στην «γραφή» και εκμάθηση της Βλάχικης γλώσσας είναι η διαφορετική από την Ελληνική προφορά της ,όπως εξάλλου συμβαίνει και με όλες τις γλώσσες που μαθαίνουμε. Πολλές δυσκολίες υπάρχουν και διότι σε αρκετές λέξεις έχουμε στη σειρά πολλά σύμφωνα χωρίς φωνήεντα ανάμεσα τους . Αντίθετα υπάρχουν λέξεις η και φράσεις ολόκληρες που δεν έχουν κανένα σύμφωνο. Κάποιοι δε, που θέλουν να υπερτονίσουν τέτοιες δυσκολίες, φέρνουν σαν παραδείγματα φράσεις και λέξεις σαν τις παρακάτω:

<οάου- αού^ -όϊ>= αγιά -σταφύλια- πρόβατα.

<στ^μ^'ν^> = εβδομάδα

Εμεις στην προσπάθεια μας αυτή:

α) Παίρνουμε μεν σα βάση τα γράμματα του Ελληνικού αλφάβητου, αλλά χωρίς και την ορθογραφία της Ελληνικής γραμματικής. Δηλαδή θα χρησιμοποιούμε ένα <ι> το γιώτα, ένα <ο> το όμικρον, δεν θα έχουμε τα δίηφα σύμφωνα ξ, ψ (τουλάχιστο στην αρχή των λέξεων) και άλλα.

β)Θα δανειστούμε όμως και λίγα γράμματα από τα Λατινικά ,για τις περιπτώσεις που τα Ελληνικά δεν αποδίδουν σωστά κάποιες λέξεις.Π.χ. Το παχύ σ θα γράφεται <sh> η <zh>. Πχ η φράση <εγώ και συ σαν ένα> στα Βλάχικα γίνεται: <μίνι shι τίνι κα ούνου>. Επίσης η στήλη της εφημερίδας μας < νόϊ shι βόϊ> που σημαίνει <εμείς και εσείς>. Θα χρησιμοποιούμε το <d> π.χ δίντι = δόντι (και όχι ντίντι , που δεν αποδίδεται σωστά).

γ)Επίσης όταν πρέπει να προφέρουμε το <ι> διπλό τότε θα χρησιμοποιούμε η το <ι> συνήθως στο τέλος των λέξεων η το ξένο γράμμα <j> μέσα σ αυτές . Π.χ. <Όμου-ουάμινι>= (άνθρωπος - άνθρωποι) , <νjτσ-λι φ'τσόρι>=(τα μικρά παιδιά), <φ'τσόρ-λι >= τα παιδιά (που είναι στον πληθυντικό με άρθρο). Γι αυτό το αρσενικό άρθρο <λου> στον πληθυντικό θα γράφεται <λι>, (η <lj> για συντομία) .

δ) Σε κάποιες λέξεις θα μας χρειαστεί και η απόστροφος <'>.

Πχ <μ'λιάρι , μ'λιάρι-α>= γυναίκα , η γυναίκα

ε) Το ι πολλές φορές δεν προρέφεται μαζί με το επόμενο φωνήεν. Πχ στην προηγούμενη λέξη <μ'λιάρια>, προσέξτε πιο κάτω την σωστή της προφορά του <ι>της κατάληξης : <μ'λιάρ-ι-α>.

ζ) Μερικές φορές θα βάζουμε τόνο και στις μονοσύλλαβες λέξεις, όταν πρέπει να τις τονίσουμε περισσότερο. <μά νκλο>= πιο πέρα, ενώ <...μα νού πουτουί τας γίνου> =...αλλά δεν μπόρεσα να έρθω.

η) Θα χρησιμοποιήσουμε όμως πάρα πολύ (κυρίως τώρα στην αρχή) και το νέο σύμβολο-φωνήεν, το <^>. Πχ <φιάτ^, φιάτ-α> (=κορίτσι, το κορίτσι), <π^νι>=ψωμί, <μ^ν^>=χέρι (αναλυτικά πιο κάτω).

θ) Ένα άλλο πρόβλημα (που συναντάμε τακτικά) είναι η διαφορετική προφορά του <ου> (αλλά και άλλων φωνηέντων) μερικές φορές μέσα στις λέξεις. Π.χ. στη λέξη <μούκου> = τρώω, ενώ το πρώτο <ου> προφέρεται κανονικά όπως στα Ελληνικά, όμως το δεύτερο προφέρεται κοφτά (ίσως και στο μισό του πρώτου). Για τον λόγο αυτό θα το ξεχωρίσουμε βάζοντας από κάτω μια παύλα <ου> (η γράφοντας το στα λατινικό σαν <u>). Δηλαδή θα γράφουμε <μούκου> η <μούκου>, <άμου>= έχω, αντίθετα <έσκου> = είμαι. Ομοίως <όμμ-λου> = ο άνθρωπος (η μπορούμε και να παραλείψουμε εντελώς το πρώτο ου και να γράψουμε <όμ-λου>). Άλλες φορές θα βάζουμε απόστροφο ' στη θέση του. Πιθανό και για τον λόγο αυτό κάποιες λέξεις εμείς τις προφέρουμε χωρίς το <ου>, όπως στη φράση <μ'στιάτ^ μ'λιάρι>= όμορφη γυναίκα, ενώ άλλοι (οι αρβαντόβλαχοι κυρίως) την προφέρουν <μουσσιάτ^ μουλιάρι>.

Σημειώσεις: Σιγά-σιγά και όταν συνηθίσουμε την προφορά ίσως δεν θα μας είναι απαραίτητες τέτοιες λεπτομέρειες.

ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΜΒΟΛΟ-ΦΩΝΗΕΝ <^>

Θα χρησιμοποιούμε, στη γραφή αλλά κυρίως αλλάκαι στην προφορά πάρα πολλών λέξεων της Βλάχικης, ένα καινούργιο σύμβολο-φωνήεν, το οποίο είναι μεν πολύ χρήσιμο, αλλά και για να αποφύγουμε περισσότερα.

Το νέο αυτό φωνήεν θα το συμβολίσουμε με το σύμβολο <^>, δηλαδή ένα ανάποδο ν. Θα είναι κατά λίγο μικρότερο των άλλων γραμμάτων η θα μπαίνει λίγο πιο ψηλά (γιατί έτσι αποτυπώνεται με τα πλήκτρα των υπολογιστών). Το σύμβολο αυτό είναι καθαρά δικής μου επινόησης και αν θέλουμε να το ονομάζουμε προτείνω να τα ο βαφτίσουμε με τη βλάχικη λέξη <κατσιούλα>, επειδή μοιάζει με καπέλο. Προσοχή όμως να μη συνχέεται με το Λ (δηλαδή το λάμδα κεφαλαίο).

Πάντως το θεωρούμε πολύ σημαντικό αλλά και απαραίτητο εργαλείο στην «γραφή» και γενικά στην εκμάθηση της προφοράς της Βλάχικης. Το νέο αυτό σύμβολο-φωνήεν ^ έχει τη δική του προφορά και θα το χρησιμοποιούμε

7

με τρεις-τέσσερες παραλλαγές. Έτσι επί πλέον θα αποφεύγουμε τη χρήση περισσότερων άλλων συμβόλων, που χρησιμοποιούν άλλοι που ασχολούνται με τη γραφή της Βλάχικης είτε στα Ελληνικά, είτε στα Λατινικά κλπ.

Οδηγήθηκα λοιπόν στην χρήση αυτού του συμβόλου για τους εξής λόγους:

α) Υπάρχουν λέξεις που δεν έχουν άλλο φωνήεν εκτός του <^>

πχ. $\sigma\tau^{\wedge}\mu^{\wedge}\nu^{\wedge}$ = εβδομάδα, $\pi^{\wedge}\nu^{\wedge}$ =μέχρι και άλλες στις οποίες είναι εντελώς απαραίτητο πχ. $\pi^{\wedge}\nu\iota$ =ψωμί, $\pi\iota\tau^{\wedge}\lambda^{\wedge}\lambda\omicron\upsilon$ = ο πεταλωτής, που χωρίς το σύμβολο έπρεπε να τις γράψουμε $\pi^{\wedge}\nu\iota$, $\pi^{\wedge}\nu$, $\pi\iota\tau^{\wedge}\lambda^{\wedge}\lambda\omicron\upsilon$ κ.λ.π. Σε κάποιες μάλιστα λέξεις θα είχαμε στη σειρά πολλά σύμφωνα με αποτέλεσμα να μη διαβάζονται εύκολα:

πχ. $\langle\sigma\tau^{\wedge}\mu^{\wedge}\nu^{\wedge}\rangle$ = εβδομάδα, που χωρίς τη χρήση κάποιου συμβόλου θα έπρεπε να τη γράψουμε περίπου $\langle\sigma\tau\text{-}\mu\text{-}\nu\text{-}\rangle$.

β) Πολλές φορές ο τόνος θα έπεφτε στο κενό ανάμεσα από δύο σύμφωνα ή ακόμη και πάνω σε σύμφωνο.

γ) Μας βοηθάει να διακρίνουμε ομόηχες λέξεις μεταξύ τους πχ.

$\langle\pi^{\wedge}\nu\iota\rangle$, $\langle\pi^{\wedge}\nu^{\wedge}\rangle$

δ) Τέλος αν δεν το χρησιμοποιούσαμε πολλές λέξεις θα τελείωναν υποχρεωτικά σε οποιοδήποτε σύμφωνο (εκτός του τελικού <ς>), όπως οι λέξεις: $\langle\acute{\alpha}\pi^{\wedge}\rangle$ (=νερό), $\langle\phi\iota\acute{\alpha}\tau^{\wedge}\rangle$ (= κορίτσι), $\langle\mu\omicron\upsilon\lambda\tau\sigma^{\wedge}\rangle$ =πολλοί κ.λ.π., οι οποίες και θα γράφονταν: $\langle\acute{\alpha}\pi\rangle$, $\langle\phi\iota\acute{\alpha}\tau\rangle$, $\langle\mu\omicron\upsilon\lambda\tau\sigma\rangle$ κ.λ.π. Αν δε επιχειρούσαμε να χρησιμοποιήσουμε κάποια από τα γνωστά φωνήεντα δεν θα τις αποδίδαμε στα βλάχικα έτσι όπως προφέρονται. Για παράδειγμα οι λέξεις $\langle\mu^{\wedge}\nu^{\wedge}\rangle$ = χέρι, $\langle\pi^{\wedge}\nu\iota\rangle$ =ψωμί, $\langle\acute{\alpha}\pi^{\wedge}\rangle$ =νερό, με τη χρήση του συμβόλου <^> (προφερόμενο με τον ουρανίσκο και ελαφρώς προς το ι) αποδίδεται ακριβώς έτσι όπως τις μιλάμε στα βλάχικα.

Προφορά και παραλλαγές του συμβόλου ^

Είναι φωνήεν σχεδόν άφωνο και βραχύ (σύντομο, όχι παρατεταμένο) και προφέρεται πάντα με το λάρυγγα η τον ουρανίσκο.

Παραλλαγές-αποκλίσεις του συμβόλου :

^	προς κανένα γράμμα
^'	τονισμένο
^>	προς το <ι>
^>	προς το <ε>
^>>	προς το <ου>(ελάχιστες φορές)

Σημείωση: Πιο συνηθισμένες είναι οι δυο πρώτες, ενώ τις άλλες (που είναι απαραίτητες περισσότερο στους αρχάριους) θα τις χρησιμοποιούμε πιο σπάνια.

Παραδείγματα

$\pi \wedge \nu \iota$ (ψωμί): το $\pi \wedge$ άφωνο τονισμένο.

$\acute{\alpha} \pi \wedge$ (νερό): το $\pi \wedge$ άφωνο άτονο.

Φιάτ' \wedge (κορίτσι): εδώ το <' \wedge > κλείνει ελαφρά προς το ι, ενώ στην κλητική <όλια **φιάτ' \wedge** > το \wedge ' κλίνει ελαφρά προς το ε.

Οι λέξεις <μίνι> (εγώ), $\mu \wedge \nu \iota$ (αύριο) και $\mu \wedge \nu \wedge$ (χέρι) είναι σχεδόν ομόηχες και όλα τα \wedge είναι άφωνα. Στην πρώτη λέξη δεν υπάρχει το σύμβολο. Στη δεύτερη και στην τρίτη τα <μ \wedge > προφέρονται με τον ίδιο τρόπο.

Διαφέρουν όμως αυτές στην προφορά των κατάληξεών τους. Δηλαδή ενώ στη μια λέξη η κατάληξη είναι καθαρά <νι>, στην άλλη το <ν \wedge > της κατάληξης

είναι πάλι άφωνο (πολύ ελαφρά προς το νι). Στη λέξη <πιτ $\wedge \lambda \wedge \nu \wedge$ > (=ο πεταλωτής),

το μεν <τ \wedge > είναι εντελώς άφωνο, το δε <λ ν > κλίνει ελαφρά προς το <λε> και τονισμένο συγχρόνως.

Αλλά, όπως θα διαπιστώσετε και μόνοι σας, οι διαφορές αυτές του συμβόλου είναι πολύ μικρές. Γι αυτό τις τρεις-τέσσερες <<αποχρώσεις>> του συμβόλου αυτού εμείς θα σας τις γράφουμε κάπου -κάπου, όμως εσείς σιγά-σιγά και αφού αποκτήσετε τη σχετική ευχέρεια θα μπορείτε να μη τις χρησιμοποιείτε.

Που το χρησιμοποιούμε περισσότερο

Όπως αναφέραμε και όπως θα δούμε το φωνήεν \wedge μπαίνει παντού, όπου δεν μας βοηθάνε στην προφορά τα άλλα φωνήεντα του Ελληνικού αλφάβητου.

Περισσότερο όμως το συναντάμε: σαν κατάληξη των θηλυκών ονομάτων, των αρσενικών και ουδετέρων (στον πληθυντικό, κυρίως χωρίς άρθρα), στον παρακείμενο των ρημάτων κ.λ.π. Παραδείγματα: $\phi \iota \acute{\alpha} \tau \wedge$ (=κορίτσι), $\acute{\alpha} \pi \wedge$ (=νερό), $\lambda \acute{\iota} \mu \pi \wedge$ (=γλώσσα), $\iota \acute{\alpha} \pi \wedge$ (=φοράδα), $\kappa \acute{\alpha} \pi \rho \wedge$ (=γίδα), $\mu \omicron \upsilon \lambda \tau \sigma \wedge$ (πολλοί), $d \acute{\iota} \nu \tau \sigma \wedge$ (δόντια),

$\mu \iota \acute{\alpha} \mu \omicron \upsilon \nu \tau \acute{\omicron} \sigma \wedge$ (έχω παει), $\acute{\alpha} \mu \omicron \upsilon \alpha \lambda \wedge \sigma \acute{\alpha} \tau \wedge$ (έχω αφήσει) κλπ.

Δηλαδή με λίγα λόγια:

1. Σε πολλές λέξεις το σύμβολο αυτό είναι άφωνο και μπαίνει απλά ανάμεσα από δύο συνεχόμενα σύμφωνα μόνο και μόνο για να τα χωρίζει (επειδή δεν πρέπει να τα προφέρουμε μαζί) ή και για να βάζουμε σ αυτό τον τόνο. Όπως π.χ. Στις λέξεις <π[^]νι> (ψωμί), <μ[^]ν[^]> (χέρι). Θα το δούμε όμως και στο τέλος κάποιων λέξεων γιά να μη κόβονται απότομα με σύμφωνο(που δεν είναι τελικό). Π.χ. στις λέξεις: <μ[^]ούλτσ[^]> (=πολλοί), <ντ[^]ρ[^]γάτσ[^]> (=αγροφύλακες), που το [^] είναι πάλι άφωνο και άτονο.

2. Το σύμβολο< [^]>μπορείτε να το χρησιμοποιείτε (στην αρχή) παντού άφωνο και όταν σιγά -σιγά αποκτήσετε κάποια ευχέρεια στην προφορά των λέξεων, τότε θα το «χρωματίζετε» προφορικά με τις διάφορες παραλλαγές που έχει, αλλά αυτές δεν θα χρειάζεται και να τις γράφετε πάντα.

3. Αλλά αφού το σύμβολο <[^]> έχει τέσσερες παραλλαγές γιατί δεν χρησιμοποιούμε τέσσερα διαφορετικά καινούργια γράμματα; Η απάντηση είναι απλή: Χρησιμοποιούμε ένα μόνο σύμβολο με τις προτεινόμενες παραλλαγές-αποκλίσεις του χάρη ευκολίας μας, αλλά και επειδή η διαφορά σ αυτές είναι πολύ μικρές(μέχρι και ασήμαντες). Όπως δε προαναφέραμε αργότερα ίσως δεν θα τις χρειαζόμαστε καν.

Σημειώσεις

1. Όσο προχωρώ όμως την εργασία μου τόσο περισσότερο διαπιστώνω και εγώ πως το νέο αυτό σύμβολο-φωνήεν (που χρησιμοποιείται συχνότατα και σε πάρα πολλές Βλάχικες λέξεις) καθώς και όλα τα υπόλοιπα, μας λύνουν αρκετά προβλήματα, στη γραφή και στην προφορά της Βλάχικης.

2. Πρέπει όμως να συνηθίσουμε να χρησιμοποιούμε «άφοβα» το [^] και όλα τα παραπάνω οπουδήποτε συναντάμε δυσκολίες μεταξύ προφορικής και γραπτής απόδοσης των βλάχικων λέξεων. Ακόμα πρέπει να καταλάβουμε πως και αν ακόμη κάπου βάλουμε ένα παρά πάνω σύμβολο δεν είναι λάθος, αν όμως παραλείψουμε κάποιο σε μια λέξη, τότε μπορεί και να αλωιωθεί η σημασία της.

3. Η χρήση του αντίθετα περιορίζεται πολύ, αν συνηθίσουμε και στην κάπως διαφορετική (από την Ελληνική) συμπεριφορά του ιώτα <ι> όταν είναι ανάμεσα από σύμφωνο και φωνήεν (ι-α, ι-ε), η αν βάλουμε στη θέση του την απόστροφο <'> (ανάμεσα κυρίως από δυο σύμφωνα) κλπ.

πχ: Πριμβι[^]άρα αντί Πριμβ[^]άρα (=η Άνοιξη)
 μ'λιάρια αντί μ[^]λιάρ[^]α (=η γυναίκα)
 αβιάρια αντί αβ[^]άρια (=η περιουσία)
 αριέσκου αντί αρ[^]έσκου (= αρραιώνω)
 πριαντουνάρι αντί πρ[^]αντουνάρι (= συμμαζέμα)

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Σημείωση: Πριν ξεκινήσουμε υπενθυμίζω ότι η Γραμματική στα βλάχικα είναι πάρα πολύ μεγάλη αλλά και αρκετά πολύπλοκη. Γι αυτό εμείς θα αρκεστούμε κυρίως στα πιο βασικά και απαραίτητα. Σε άλλη προσπάθεια ίσως επέκταθούμε περισσότερο.

ΤΑ ΑΡΘΡΑ

Στα βλάχικα τα άρθρα <κολλάνε> στο τέλος των λέξεων και είναι :

1) Το αρσενικό (μάσκουρλου) άρθρο είναι: στον ενικό <λου> η <λι> και στον πληθυντικό <λι>

πχ. <ομου, όμ-λου, οάμινι, οάμινj-λι> =
άνθρωπος, ο..., άνθρωποι, οι...

<δίντι, δίντι-λι, δίντσ^, δίντσ^-λι> =
δόντι, το δόντι, δόντια, τα δόντια
<μούντι, μούντι-λι, μούντσ^, μούντσ^-λι> =
βουνό, το βουνό, βουνά, τα βουνά

Παρατηρήσεις

α) Όταν μια λέξη τελειώνει σε <ου>, τότε συνήθως δεν επαναλαμβάνεται στο τέλος ολόκληρο το άρθρο <λου>, αλλά μπαίνει μόνο ένα <λ> πριν το <ου>. Πχ. <Γινάρου, Γινάρ-λου>, <φτσιόρου, φτσιόρ-λου>. = παιδί,...

<κίνου, κίνλ-ου> = ο πεύκος.

β) Επίσης σε κάποια ουσιαστικά που τελειώνουν επίσης σε <ου> αντί για ολόκληρο το άρθρο <λου> βάζουμε στο τέλος μόνο το <λ>, π.χ. <πόρκου, πόρκουλ (και όχι πόρκου-λου)> = γουρούνι

2) Το θηλυκό (θιάμιν-λου) άρθρο είναι στον ενικό <α> και στον πληθυντικό <λι>

πχ. <μ'λιάρι, μ'λιάρι-α, μ'μλιέρι, μ'λιέρ-λι> =
γυναίκα, η..., γυναίκες, οι...,

<φιάτ^, φιάτ-α, φιάτι, φιάτι-λι>. = κορίτσι, το, κορίτσια, τα...
(Σημ. το θηλυκό άρθρο δεν έχει ιδιαίτερες δυσκολίες)

3) Το ουδέτερο άρθρο είναι στον ενικό <λι>, <λε>, <λου>

και στον πληθυντικό <λι>

πχ. <στόγκου, στόγκ-λου, στόγκουρι, στόγκουρ-λι> =
σωρός, ο, σωροί, οι

<λάπτι, λάπτι-λι, λ^''πτουρι, λ^''πτουρ-λι> =
γάλα, το, γάλατα, τα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΧΡΗΣΙΜΑ ΓΙΑ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΑΣ

Κάθε φορά που θα τελειώνουμε μια ενότητα η θα μπαίνουμε σε καινούργια ,για να εξοικειωθούμε περισσότερο στο <<περιβάλλον>> της Βλάχικης, θα γράφουμε παραδείγματα, στροφές από γνωστά τραγούδια , παροιμίες, τοπωνύμια κλπ και παράλληλα την ερμηνεία τους, αλλά και κάποιες άλλες χρήσιμες πληροφορίες.

<Ήλιος, ο Ήλιος> =< Σοάρι- Σοάρ-λι>, (αρ)
άντρας και γυναίκα = <μπ^ρμπάτου σιμι μλιάρι >,
και με τα άρθρα : ο άντρας και η γυναίκα =
<μ'λιάρι-α σιμι μπ^ρμπάτ-λου>
το γκούμι είναι άδειο=<Γκιούμ-λου ιάστι γκόλου>
ενώ : πάρε το γκιούμι αυτό εκεί το άδειο=
<λιά γκιούμλου ατσέλου ακό γκό-λου>

Νου νι τί αρ'^ντι φιάτ'^ νικ'^σινου γίνα λα νόϊ.
[Μη μου γελαστείς κόρη μικρή και μην έρθεις σε μας].
Λα νόϊ άρι μούντσ^ ανάλτσ^σινου βας πότς τας τρέτς
[Σε μας έχει βουνά ψηλά και δεν θα μπορείς να περάσεις]

Πιτρονίκι βας μι αντάρου σιμι μίνι λα βόϊ βας γίνου.
[Πετροχελίδονο θα γίνω και εγώ σε σας θα έρθω]

Παρατηρήσεις:

1)Τη λέξη <εγώ> οι περισσότεροι Βλάχοι τη λένε <ιό>, εμείς όμως και κάποιοι άλλοι τη λέμε <μίνι>.

2) Από πολλούς βλάχους το <λι> και γενικότερα το <ι> στο τέλος των λέξεων προφέρονται σαν <λε> και σαν <ε> αντίστοιχα.

3) όπως θα δούμε πιο κάτω ,τα ουδέτερα στον μεν ενικό κλίνονται όπως τα αρσενικά , ενώ στον πληθυντικό σαν τα θηλυκά)

Π.χ. *μι ντόρε δίντε-λε*=με πονάει το δόντι, ενώ εμείς λέμε <μι ντόρι δίντι-λι>.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Α) ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Μίνι(ιό)- Νόϊ, Τίνι-Βόϊ Έλου - Έλι γάον- γάλι
Εγώ -Εμείς, Εσύ-Εσείς, Αυτός- Αυτοί Αυτή -Αυτές

Π.χ.: Μίνι Βίνιρια βας μι ντούκου του χουάρα νι
Εγώ την Παρασκευή θα πάω στο χωριό μου

Τίνι πρίντι μ^'νι σπι ντουτσ'^ λά π^'ρίντσ'^λι
ατέλι
Εσύ πρέπει αύριο να πας στους γονείς σου

Έλου άρι μά μούλι ντι ταιντσισούτι δί
Αυτός έχει περισσότερα από πεντακόσια πρόβατα

Σημείωση: Την κλίση της προσωπικής αντωνυμίας θα τη δούμε πιο κάτω στα ρήματα. Το ουδέτερο γένος των αντωνυμιών είναι ίδιο με το αρσενικό .

Β) ΚΤΗΤΙΚΕΣ (είναι δύσκολες για αρχάριους!!!!)

Μίνι: αμέλου ,αμ-ι-ά νόϊ: ανόστου, ανοάστ'^
Εγώ: δικό μου, δική μου εμείς: δικός μας δική μας

τίνι: ατέλου, ατά. βόϊ: αβόστου, αβοάστ'^
Εσύ: δικός σου δική σου. εσείς: δικός σας, δική σας,

έλου: αλούϊ, έλι: αλόρου,
Αυτός: δικός του, δική του. αυτοί: δικός τους, δική τους

Αμέλι ,αμιάλι , αμιάλι ανόστου'^, ανοάστι ,ανοάστι
Δικοί μου, δικές μου, δικά μου , δικοί μας, δκές μας, δικά μας

ατ'^'λι , ατάλι , ατάλι αβόσhtου'^ , αβοάστι , αβοάστι
Δικοί σου, δικές σου, δικά σου δικοί σας, δικές σας, δικά σας

αλούϊ αλόρου
Δικοί του, δικές του , δικά του δικοί τους, δικές τους, δικά τους

Παραδείγματα

Κάσα α-λόρου *ιάστι μα μάρι ντι α-νοάστ'^*

Το δικό του σπίτι είναι πιο μεγάλο από το δικό μας

Φτσιόρλι ανόστσ'^ *σούν(του) μα νήτσ'^* *ντι αλόρου*

Τα παιδιά μας είναι πιο μικρά από τα δικά τους

Φιάτιλι ατάλι νου σουν νίκα τι μουρτάρι

Τα δικά σου κορίτσια δεν είναι ακόμα για παντριά

'Ολι αλόρου *'άου μούλτου λάπτι*

Τα πρόβατα τους έχουν πολυ γάλα

Φτσιόρλι αμέλι (ανόστσ'^) *κρισκούρ'^* *μούλτου*

Τα παιδιά μου (μας) μεγάλωσαν αρκετά

Λούκ'ρλι αλόρου σουν γκριάλι

Οι δουλειές τους είναι βαριές

Αβράσι φιάτι σούν μούλτου μσιάτι

Τα δικά σας κορίτσια είναι πολυ όμορφα

Γ) ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ

<αέστου, αέστ'^> = αυτός, αυτή (όταν το πρόσωπο είναι παρόν)

<ατσέλου, ατσιάου(η ατσιά), ατσέλου >= εκείνος, ο, η, το.

<άλτου, άλτ'^...> άλλος, ...

<αλάντου, αλάντ'^...> = ο έτερος, ...

<ν'^σου, ν'^σ'^...> = τούτος, ...

Παραδείγματα:

<φτσιόρλου αέστου>=το παιδι αυτό (εδώ)

φιάτα ατσιάου (η ατσιά) = η κοπέλα εκείνη

<ν'^σου *ιάστι ούνου τζιόνι μπ'^ρμπάτου*>=ετούτος είναι ένας λεβέντης άνδρας.

<αλάντου φτσιόρλου *ιάστι μούλτου μπούνου*>=

Το άλλο παιδι αυτό είναι πάρα πολυ καλό.

Δ) ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ

Ίτσι = ό,τι, που

(*ίτσι βρέϊ τίνι=ό,τι θέλεις εσύ, ατσέλι τσι φούγκου=αυτοί που φεύγουν)*

κάρι=όποιος, όποια

(*κάρι ββνι μα αγόνια αμιντ'^*'= όποιος ήρθε πιο γρήγορα κέρδισε)

Ε) ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ

τσι;=τι;

(τ σ ι λ ι β ρ ε ί τ ι ν ι α τ σ ^ α λ ι ; = τ ι τ α θ έ λ ε ι ς ε σ ύ α υ τ ά ;)

κ ά ρ ι ; = π ο ι ό ς , π ο ι ά ;

(κ ά ρ ι ι ά σ τ ι ; = π ο ι ό ς ε ί ν α ι ;)

κ ^ ' τ ο υ ; , κ ^ ' τ ^ ; = π ό σ ο ς , π ό σ η ;

(κ ^ ' τ ο υ μ ά ρ ι ; = π ο σ ο μ ε γ ά λ ο ς ;) ,

κ ^ ' τ ^ ο ά ρ ^ ; = π ό σ η ώ ρ α ;)

Ζ) ΛΟΡΙΣΤΕΣ

α έ σ τ ο υ α ο ά = α υ τ ό ς ε δ ώ ,

α τ σ έ λ ο υ α κ ό = α υ τ ό ς ε κ ε ί

β ^ ' ρ ^ , β ^ ' ρ ^ (β ^ ' ρ ν ^ . . .) = κ α ν έ ν α ς , κ α μ ί α

(π χ β ^ ' ρ ν ^ ό μ ο υ = κ α ν έ ν α ς ά ν θ ρ ω π ο ς , β ^ ' ρ ^ φ ι ά τ ^ = κ α ν έ ν α κ ο ρ ί τ ι)

ο ύ ν ο υ , ο ύ ν ^ = έ ν α ς , μ ί α

ν ^ σ κ ^ ' ν τ ο υ , ν ^ σ κ ^ ' ν τ σ ^ = κ ά μ π ο ς ο ς , κ ά μ π ο ς ο ι (μ ε ρ ι κ ο ί) .

ν ^ σ κ ^ ' ν τ ι = μ ε ρ ι κ έ ς

ά λ τ ο υ , ά λ τ ^ = ά λ λ ο ς , ά λ λ η .

τ σ ι β ά = τ ί π ο τ α κ . λ . π .

ΤΑ ΕΠΗΡΡΗΜΑΤΑ

Τοπικά: α ο ά = ε δ ώ , α κ ό = ε κ ε ί ,

α ν ά λ τ ο υ (ν ' σ ο ύ σ ο υ) = π ά ν ω ,

μ ' π ά ν τ ι (ν τ ι γ κ ι ό σ ο υ) = κ ά τ ω ,

ν ο ύ ν τ ρ ο υ = μ έ σ α , ν α φ ρ ά ρ ^ = έ ξ ω ,

ν τ ι ν ι ν τ ι - ν τ ι ν ^ π ό ι = μ ρ ο σ τ ά - π ί σ ω , α λ ι ο ύ ρ ι α = α λ λ ο ύ . κ . λ . π .

Χρονικά: ν τ ' α ν - ι - ά β ρ α - τ ό ρ α - ν τ ι α π ό ι α = π ρ ι ν - τ ω ρ α - μ ε τ ά .

Λ ο ρ ά λ τ α ρ ι , α σ - ι - ά ρ α , α σ α ρ ν ο ά π τ ι α = π ρ ο χ θ έ ς χ θ ε ς , ε ψ έ ς .

ν ί κ α (ν ί γ κ α) = α κ ό μ η

α ό λ τ α ρ ι - μ ^ ' ν ι - π ^ ' ι μ ^ ' ν ι = π ρ ο χ θ έ ς - α ύ ρ ι ο - μ ε θ α ύ ρ ι ο

ά ν ο υ - α ν τ σ ^ ' ρ τ σ ο υ - έ σ τ α ν ο υ = π έ ρ σ ι - π ρ ό π ε ρ σ ι - φ έ τ ο ς κ . λ . π .

Τροπικά: κ ο ύ μ ο υ - A s h í = Π ω ς - έ τ σ ι

γ κ ί ν ι - σ λ ά μ π ο υ = κ α λ ά - ά σ χ η μ α

κ α = σ α ν κ . λ . π .

Ποσοτικά: μ ο ύ λ τ ο υ , π σ ^ ' ν ο υ , κ ά μ α μ ο ύ λ τ ο υ =

π ο λ ύ , λ ί γ ο , π ι ο π ο λ ύ

α χ ^ ' τ ο υ = τ ό σ ο

τ σ ι β ά - ν τ ι π ο υ τ σ ι β ά = τ ί π ο τ α - κ α θ ό λ ο υ κ . λ . π .

Βεβαιωτικά: α - σ η ί = ν α ι , β έ β α ι α κ . λ . π .

Αρνητικά: ν ο ύ = ό χ ι , μ η κ . λ . π .

ΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

shi = καί (μ'λιάρια shi μπ'ρμπάτλου=
η γυναίκα και ο άνδρας)

σ^=να (σ^ μι ντούκου του χουάρ^= να πάω στο χωριό)

τσι = που (ατσ'^άλι τσι βρεϊ = αυτά που θέλεις)

νάκα= μήπως κ.λ.π.

ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

ντι = από

κου =με

τ(ρ)ι = γιά

π^'ν^ = μέχρι (π^'ν^ ακό = μέχρι εκεί)

φ^'ρ^ =χωρίς

Παραδείγματα

<βας γίνου φ^'ρ^ ντι φουμιάλι>=

θα έρθω χωρίς την οικογένεια

<μίνι κου ντόϊ σότσ^, κου φ^'ρ^ μ'λιέρλι ανοράστι,
βας ν^ ντουτσέμου μ^'νι τι τσιιάι του Σχιούφλικ^.

Νάκα βρεϊ σίνι shi τίνι;> =

Εγώ με δυο φίλους, αλλά χωρίς τις γυναίκες μας, θα πάμε αύριο για τσαϊ
στη Σιούφλικά . Μήπως θέλεις να έρθεις και εσύ;

Σημ: Σίγουρα αντωνυμίες, επιρρήματα κλπ υπάρχουν πολλά ακόμα.

ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ- ΜΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΟΧΕΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

(τζ^'λιλι αστ^μ^'ν^λιεϊ shi μέσλι α-άνλουϊ)

ΟΙ ΜΕΡΕΣ (είναι θηλυκού γένους)

μέρα, μέρες = τζού^, τζού-α πλ. τζ^'λι, τζ^'λι-λι

Δευτέρα ,η Δευτέρα = Λούνι, Λούνι-α

Τρίτη, η Τρίτη = Μάρτσ'^, Μάρτσ-α

Τετάρτη ,η Τετάρτη = Νιέρκουρι, Νιέρκουρι-α

Πέμπτη ,η Πέμπτη = Τζιόϊ, Τζιόϊ-α

Παρασκευή ,η Παρασκευή = Βίνιρι, Βίνιρι-α

Σάββατο ,το Σάββατο = Σ^'μπ^τ^, Σ^'μπ^τ-α

Κυριακή ,η Κυριακή = Ντουμ^'νικ^, Ντουμ^'νικ-α

ΟΙ ΜΗΝΕΣ

μήνας, ο μήνας	= μέσον, μέσ-λου
μήνες, οι μήνες	= μέση, μέση-λή
Ιανουάριος, ο Ιανουάριος	= Γινάρου, Γινάρ-λου
Φεβρουάριος, ο Φεβρουάριος	= Σηκούρτου, Σηκούρτ-λου
Μάρτιος, ο Μάρτιος	= Μάρτσου - Μάρτσ-ουλ
Απρίλιος, ο Απρίλιος	= Απρίλου - Απρί-λου
Μάιος, ο Μάιος	= Μάιου - Μάι-λου
Ιούνιος, ο Ιούνιος	= Τσιρσιάρου - Τσιρσιάρ-λου
Ιούλιος, ο Ιούλιος	= Αλουνάρου - Αλουνάρ-λου
Αύγουστος, ο Αύγουστος	= Αύγουστου - Αύγουστ-λου
Σεπτέμβρης, ο Σεπτέμβρης	= Γισμ [^] τσιάρου - Γισμ [^] τσιάρ-λου
Οκτώβρης, ο Οκτώβρης	= Αγίου Διμίτρι
Νοέμβρης, ο Νοέμβρης	= Μπρουμάρου - Μπρουμάρ-λου
Δεκέμβρης, ο Δεκέμβρης	= Αντρέου - Αντρέου-λου

ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ

Άνοιξη, η άνοιξη	= Πριμ [^] βιάρ [^] , Πριμ [^] βιάρ-α
Καλοκαίρι, το Καλοκαίρι	= Βιάρ [^] , Βιάρ-α
Φθινόπωρο, το Φθινόπωρο	= Τοάμν [^] , Τοάμν-α
Χειμώνας, ο Χειμώνας	= Ιάρν [^] , Ιάρν-α

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Κουπίλι έσον του μούντσ[^] του ινσήτα α Μάιλουϊ
 Τα κοπάδια βγαίνουν στα βουνά στα τέλη του Μάη
 Πάσητιλι κάντι ούν[^] Ντουμ[^]νικ[^] α Απρίλουϊ η α Μάιλουϊ
 Το Πάσχα πέφτει μια Κυριακή του Απρίλη η του Μάη
 Τοάμνα φούγκου τούτι φουμέλζλι σήι κουπίλι ντι του χουόρ[^]
 Το Φθινόπωρο φεύγουν όλες οι οικογένειες και τα κοπάδια απ' το χωριό
 Ιάρνα Ντένισκου αρμ[^]νου τρέϊ-πάτρον οάμνι
 Το Χειμώνα στην Αετομηλίτσα μένουν τρεις - τέσσερις άνθρωποι
 Πριμ[^]βιάρ(α ντι τον Τσιρσιάρου) ν'κισιάστι ντουνιαάια ντε γίν[^] αοά
 = Την Άνοιξη (από τον Ιούλιο) ξεκινάει ο κόσμος να έρθει εδώ.
 Μα Βιάρ(α του Αλουνάρου σήι του Άβγουστου) χούρα ιάστι μπλίν[^] ντι
 οάμνι.
 Αλλά το Καλοκαίρι(τον Ιούλιο και τον Αύγουστο) το χωριό είναι γεμάτο από
 ανθρώπους.
 Ιάρν[^] γκριάου. Ντουόλτσι Πριμ[^]βιάρ[^].
 Χειμώνας βαρύς. Γλυκιά Άνοιξη.
 Κου μούλι πλόϊ Βιάρ(α
 Με πολλές βροχές το Καλοκαίρι.

Στίχοι από ένα τραγούδι

Έστανου Βιάρα *shi* Πριμουβιάρα ονον λάιου πούλιου νι αβινάμου
 (φέτος την Άνοιξη και το Καλοκαίρι ένα μαύρο πουλί
 κυνηγούσα)

Ούν(ου) λάιου πούλιου νι αβινάμου τας λου ακάτσον νου πουτιάμου
 (ένα μαύρο πουλί κυνηγούσα να το πιάσω δεν μπορούσα)

Ση ούνου λάι τζίονι κου βιουλίι νιούλου αντουσι π[^]ν[^] του
 αβλίι

Κι'ένας βρε λεβέντης με βιολί μου το έφερε μέχρι την αυλή.

ΑΡΙΘΜΟΙ - ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (αριθμάτζ-λι)

Ντι λα ούν[^] π[^]ν[^] του τζάτσι (από το 1 έως το 10)

Ούν[^], ντάου, τρέι, πάτρου, τσίντσι,

1 2 3 4 5
 σηιάσι, σηιάπι, όπτου, νάου, τζάτσι
 6 7 8 9 10

Ντι λα τζάτσι π[^]ν[^] λα ούν[^]σουτ[^] (από 10-100)

Τζάτσι, γινγκιτσ[^], τρέιτζέτσ[^], πάτρουτζέτσ[^], τσιντζέτσ[^], σηιαιτζέτσ[^],
 10 20 30 40 50 60

σηιάπιτζέτσ[^], ομπ'τζέτσ[^], νάουτζέτσ[^], ούν[^]σουτ[^]
 70 80 90 100

Ντι λα ούν[^]σουτ[^] π[^]ν[^] λα ούν[^] νιλι(100-1000)

ούν[^]-σουτ[^], ντάου-σουτι, τρέι σουτι, ούν[^] νιλι
 100 200 300... 1000

Ούν[^] νιλι *shi* ν'σούσου (χίλια και πάνω)

ούν[^]-νιλι, ντάου-νιλι, τρέι-νιλι,.....
 1000 2000 3000.....

Σημ. Το ο (μηδέν) στα βλάχικα είναι <νούλ[^] η τσιβά>

μι μ'βέτσου τας μισούρου

(μαθαίνω να μετρώ)

11 = ούν[^] -σπράτσι, 12 = ντάου-σπράτσι, 13= τρέι
 -σπράτσι,

14: πά-σπράτσι, 15: τσι-σπράτσι, 16: σηιά-σπράτσι,

17: σηιάπι-σπράτσι, 18: όπτου-σπράτσι, 19: νάου-σπράτσι

21: ούν[^] σπ[^]γίγκιτσ

39: τρέιτζέτσ νάου, 55: ντιντζέτσ τσίντσι

- 63: *σνιαϊτζέτς*^ *τρέϊ* ,88: *ομπτζέτς* *όπτου*
 97: *ναουτζέτς* *σνιαπτι* ,141: *ούν*^ *σούτ*^ *πατρουτζέτς* *ούν*^
 276: *ντάου* *σούτι* *σνιαπτιτζέτς* *σνιασι*
 632: *σιάσι* *σούτι* *τρεϊτζέτς* *ντάου*
 3000: *τρεϊ* *νγλι*
 5461: *τσίντσι* *νγλι* *πατρουσούτι* *σιαϊτζέτς* *ούν*^

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ούν(ου) *πούλιον*, =ένα πουλί
ούν^ *μ'λιάρι* =μία γυναίκα
ούν^ *φιάτ*^ *τι* *μουρτάρι* =ένα κορίτσι για παντρεία
 (εδώ βλέπουμε πως το *κορίτσι* στα βλάχικα είναι γένους θηλυκού από ουδέτερο που είναι στην Ελληνική)
Ντόϊ *μ'σιάτσ*^ *τζιόνι* *του* *τζιόκου* =
 δυο όμορφα παλικάρια στο χορό
Πάτρου *σότσ*^ *κ*^ *ντ*^ *αρμ*^ *νέσνιτσ*^ *κ*^ *ντιτσ*^
 Τέσσεροι φίλοι τραγουδάνε Βλάχικα τραγούδια
Κ^ *ντου* *αέστου* *φτσιόρου* *σ*' *φιάτσι* (*σ*' *αντρ*^') *δι* *τζάτσι* *άνι*;
 Πότε αυτό το παιδί έγινε δέκα
χρονών;

Στα πιο πάνω παραδείγματα παρατηρούμε πως μόνο στο 1 και στο 2 η κατάληξη είναι λίγο διαφορετική στο αρσενικό απ'ότι στο θηλυκό γένος.

Π.χ. *Ούνου* *φτσιόρου* *σνι* *ούν*^ *φιάτ*^

Ένα αγόρι και ένα κορίτσι.

Ενώ: *Σνιαπτι* *μ'λιέρι* *σνι* *σνιαπτι* *μπ*^ *ρμπάτσ*^

Εφτά γυναίκες και εφτά άνδρες

Παρατηρήσεις

Το *ντάου* (δύο) είναι το μοναδικό που αλλάζει και στον πληθυντικό, αλλά μόνο στα αρσενικά, στα οποία γίνεται <*ντόϊ*>

Έτσι λέμε: *ντάου* *φιάτι* =δύο κορίτσια(γιατί το <*φιάτ*^> είναι θηλυκού γένους)

Ενώ: *ντόϊ* *φτσιόρι*= δύο αγόρια(γιατί το <*φτσιόρου*> είναι αρσενικού γένους).

ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Υπάρχουν και στα Βλάχικα τρία γένη ουσιαστικών ονομάτων. Τα αρσενικά(μάσκουρ-λι), τα θηλυκά(θιάμιν-λι) και τα ουδέτερα ουσιαστικά. Τα τελευταία όμως στο μεν ενικό κλείνονται όπως τα αρσενικά, ενώ στον πληθυντικό σύμφωνα με τα θηλυκά.

Γι αυτό και κάποιοι που ασχολήθηκαν (π.χ. <<Τα Βλάχικα του Λιβαδίου Ολύμπου>> κλπ) δεν ξεχωρίζουν το ουδέτερο γένος, ούτε στα ουσιαστικά ούτε στα επίθετα. Αλλά εμείς θα τα ξεχωρίσουμε.

Στροφές από Βλάχικα τραγούδια

1) *Λα πάτρου τσίντσι μάρμαρι λα σιάσιλι φ^ντ^νι*
 Στα τέσσερα πέντε μάρμαρα(κουτρόνια) στις έξι πηγές
Ιμνά φιάτα πι άρμπουρι, σίγκουρ^σχι μβιρινάτ^

Περπατούσε η κοπέλα στα σύννεφα, μόνη και στεναχωρημένη

2) *Μι σκουλάϊ μούλτου ταχινά σχι τράπσιον ντρέπτου λα βρούτα αμιά*
 Ξύπνησα πολύ πρωί και τράβηξα κατ'ευθείαν στην αγάπη μου
Σχι νι αφλάϊ βρούτα ιού ντουρνιά σήι πι κριβάτι σ^λιγκ^νά
 Και μου βρήκα την αγάπη να κοιμάται και στο κλεβάτι λικνιζόταν
Σήι ιό σχιτζουϊ σχι μι μιντουϊ σχι λού πότσηιλου σχι ου

ασπρουκουκί

Και εγώ κάθησα και σκέφτηκα και πήρα το λαγήνι και την κατάβρεξα

Ση' ιά λάϊα σι' αλεχτ^ρσί σχι ντι πρι κριβάτι σ'αρκουτί

Και αυτή η δόλια τρόμαξε και από το κρεβάτι κατακύλισε

Σημ. Η μετάφραση απ τα Βλάχικα στα Ελληνικά τραγουδιών κλπ είναι κατά λέξη και όχι ελεύθερη, γι αυτό και χάνεται η ποιητικότητα των τραγουδιών κατά τη μετάφραση. Επίσης στα τραγούδια, στα ποιήματα κ.λ.π. όπως είναι φυσικό, αλλάζουν καταλήξεις, προστίθεται ή αφαιρείται κάτι, ή δεν ακολουθούνται οι γενικότεροι <<κανόνες>> που χρησιμοποιούμε. Εμάς όμως μας ενδιαφέρουν μόνο τα συμπεράσματα που βγαίνουν από αυτά.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Ένα ουσιαστικό που είναι ενός γένους στην Ελληνική, στα Βλάχικα μπορεί να είναι άλλου γένους.

2. Τα αρσενικά και τα θηλυκά ξεχωρίζουν και από τις καταλήξεις.

Τα αρσενικά και τα ουδέτερα τελειώνουν σε <ου>, σε <ι> και σε <ε>, τα θηλυκά σε <α> ή σε <ι>

3. Χωρίς άρθρο στον πληθυντικό τα αρσενικά τελειώνουν σε <ι> η σε <α>, τα θηλυκά σε <ι> και τα ουδέτερα σε <ι>

Σημ: Τα ουδέτερα από τα αρσενικά δεν διακρίνονται στον ενικό γιατί έχουν ίδιες καταλήξεις. Είναι εύκολο όμως να τα ξεχωρίσουμε από τα άρθρα τους στον πληθυντικό, καθώς τα ουδέτερα στον μιν ενικό «ακολουθούν» τα αρσενικά, ενώ στον πληθυντικό τα θηλυκά).

Παραδείγματα

- <όμου, όμ-λου, πλ. οάμινι, οάμινj-λι> (αρσ) =
 άνθρωπος, ο άνθρωπος, πλ. άνθρωποι, οι άνθρωποι
 <φτσιόρου φτσιόρ-λου, πλ. φτσιόρι, φτσιόρ-λι> (αρσ)
 =παιδί, το παιδί, πλ. παιδιά, τα παιδιά
 <μλιάρι, μλιάρι-α, πλ. μλιέρι, μλιέρ-λι> (θηλ.)
 γυναίκα, η γυναίκα ->γυναίκες, οι γυναίκες
 <φιάτ^, φιάτ-α, πλ. φιάτι, φιάτι-λι> (θηλ.)
 κορίτσι, το κορίτσι -> κορίτσια, τα κορίτσια
 <μούντι, μούντι-λι -> μούντσ^, μούντσ^ -λι> (αρσ)
 βουνό, το βουνό -> βουνά, τα βουνά
 <φράτι, φράτι-λι -> φράτσ^, φράτσ-λι> (αρσ)
 αδερφός, ο αδερφός -> αδέρφια, τα αδέρφια
 <χέρου, χέρ-λου -> χιάρι, χιάρι-λι> (ουδ)
 σίδερο, το σίδερο -> σίδερα, τα σίδερα
 <λόπτι, λάπτι-λι -> λ^'πτουρι, λ^'πτουρ-λι> (ουδ)
 γάλα, τα γάλατα -> γάλατα, τα γάλατα
 <μάτσου, μάτσ-ου -> μάτσ^, μάτσ^ -λι >
 έντερο, το.... -> έντερα, τα....

ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

α) Τά αρσενικά (μάσκουρ-λι)τελειώνουν κατά κανόνα σε <ου> η σε <ι>π.χ. *κίνου, κίνι* (πέυκο, πεύκα)*δίντι, δίντσ[^]* (δόντι, δόντια)Ενικός

ονομ.	<i>κίν-λου</i>	(ο πεύκος)	<i>δίντι-λι</i> (το δόντι)
γεν.	<i>α κίν-λόυϊ</i>	(του πεύκου)	<i>ά δίντι-λουϊ</i>
αιτ.	<i>κίν-λου</i>	(τον πεύκο)	<i>δίντι-λι</i>
κλ.	<i>(ό) κίνου</i> (κίνε)	(ώ πεύκο)	<i>δίντι</i>

Πληθυντικός

ονομ.	<i>κίνj-λι</i>	(τα πεύκα)	<i>δίντσ[^]-λι</i> (τα δόντια)
γεν.	<i>α-κίνj-λορ</i>	(των πεύκων)	<i>α-δίντσ[^]-λορ</i>
αιτ.	<i>κίνj-λι</i>	(τα πεύκα)	<i>δίντσ[^]-λι</i>
κλ.	<i>(ό)κίνυ</i>	(ώ πεύκα)	<i>(ό)δίντσ[^]</i>

Σημείωση: Στα αρσενικά κύρια ονόματα η γενική αλλάζει π.χ.

Γκόγκ-ου (ο Γιώργος) γεν. *άλου Γκόγκου**Νίκλου* (ο Νίκος) γεν. *άλου Νίκου*β) Τα θηλυκά (θιάμινλι)τελειώνουν σε [^] άφωνα η σε ι*φιάτ[^], φιάτιλι* (κορίτσι, κορίτσια),*μ[^]ν[^], μ[^]νυ* (χέρι, χέρια)*κάλι, κ[^]λιουρι* (δρόμος, δρόμοι)Ενικός

Όνομ:	<i>φιάτ-α</i>	(το κορίτσι)	<i>κάλι-α</i>	(ο δρόμος)
Γεν:	<i>α φιάτ[^]-λιεϊ</i>	(του κοριτσιού)	<i>α κάλι-λιεϊ</i>	
	(αλι φιάτι)		(αλι κάλι)	
Αιτ:	<i>φιάτ-α</i>	(το κορίτσι)	<i>κάλι-α</i>	
Κλητ:	<i>(ό) φιάτε</i>	(ώ κορίτσι)	<i>κάλε</i>	

Πληθυντικός

Όνομ:	<i>φιάτι-λι</i>	(τα κορίτσια)	<i>κ[^]λjουρ-λι</i>	(το ά έγινε [^])
Γεν:	<i>α-φιάτι-λορ</i>	(των κοριτσιών)	<i>α-κ[^]λjουρ-λορ</i>	
Αιτ:	<i>φιάτι-λι</i>	(τα κορίτσια)	<i>κ[^]λjου-λι</i>	
Κλητ:	<i>φιάτι</i>	(ώ κορίτσια)	<i>κ[^]λjουρι</i>	

γ) Τα ουδέτερα (τελειώνουν σε <ι>, σε <ε> η και σε <ου>)

Όπως όμως προαναφέραμε τα ουδέτερα (στις κλίσεις τους) ακολουθούν στον μεν ενικό τα αρσενικά, ενώ στον πληθυντικό τα θηλυκά.

Π.χ. <λάπτι, λ^α'πτουρι> =γάλα, τα γάλατα,
<χίρου, χίρι>= κλωστή, κλωστές

Ενικός

Όνομ.	λάπτι-λι	(το...)	χίρ-λου
Γεν:	α λάπτι-λουϊ	(του ...)	α χίρ-λουϊ
Αιτ:	λάπτι-λι	(το.....)	χίρ-λου
Κλητ: (ό)	λάπτι	(ώ ...)	χίρου

Πληθυντικός

Όνομ:	λ ^α 'πτουρ-λι	(τα ...)	χίρι-λι
Γεν:	α-λ ^α 'πτουρ-λορ	(των ...)	α χίρι-λορ
Αιτ:	λ ^α 'πτουρ-λι	(τα...)	χίρι-λι
Κλητ: (ό)	λ ^α 'πτου-ρι	(ώ.....)	χίρι

Άλλα παραδείγματα:

λούπου (λύκος)	ούρσ ^α (αρκούδα)	μάτσου (έντερο)
(αρσενικό)	(θηλυκό)	(ουδέτερο)

Ενικός αριθμός

Όνομ:	λούπ-λου	ούρσ-α	μάτσ-λου
Γεν:	ά λούπ-λουϊ	α ούρσι-λιεϊ	α μάτσ-λουϊ
	(αλου λούπου)	(αλι ούρσι)	(αλου μάτσου)
Αιτ:	λούπ-λου	ούρσ-α	μάτσου-λου
Κλητ: (ό)	λούπ-ου(η λούπ-ε)	ούρσ ^α '	μάτσου

Πληθυντικός αριθμός

Όνομ:	λούκι-λι	ούρσι-λι	μάτσ ^α -λι
Γεν:	α-λούκι-λορ	α-ούρσι-λορ	α μάτσ ^α -λορ
Αιτ:	λούκι-λι	ούρσι-λι	μάτσ ^α -λι
Κλητ: (ό)	λούκι	ούρσι	μάτσ ^α

Σημειώσεις:

α) Στην κλητική η δεν βάζουμε τίποτα μπροστά, η μπορούμε να βάλουμε σε όλα τα γένη το <ό> η το όλει, όλια, όλει αντίστοιχα.

β) Κάποια ουσιαστικά (έχω εντοπίσει αυτά που προέρχονται κυρίως από τα Ελληνικά και καταλήγουν σε <τι>, <τ^>, δ ^, δα κ.λ.π.) που στον πληθυντικό κάνουν <-άτζ^, -άτζλι τααρσενικά και σε <-ίτζ^, -ίτζλι ...> τα θηλυκά π.χ. γανουτί, γανουτί-λον, πληθ. γανουτάτζ^, γανουτάτζ^λι, πιτ^λουτί, πιτ^λουτί-λον, πλ. πιτ^λουτάτζ^, πιτ^λουτάτζ^λι. αλισίδ^, αλισίδ-α, πληθ. αλισ-ίτζ^, αλισ-ίτζ^λι κ.λ.π. (όμως και αυτά κλίνονται όπως και τα υπόλοιπα).

γ) Παρατηρούμε πως πολλές φορές κατά την κλίση των ουσιαστικών υπάρχουν αλλαγές και στις ρίζες τους (πιό πάνω κάποιες είναι υπογραμμισμένες). Όμως αυτές οι αλλαγές μαθαίνονται κυρίως σιγά-σιγά και με την εξάσκηση.

Παραδείγματα:

φ^'τσ^-λι	α-φιάτι-λορ	σούν	αρόσι
Τα πρόσωπα	τών κοριτσιών	είναι	κόκκινα
μ^'νζ-λι	α πικουράρλουϊ	άου	μούλι ροάζι
Τα χέρια	του τσομπάνου	έχουν	πολλούς ρόζους
μι ντόρου	τουτσ^	νίντσ^-λι	ντι πιγκιόσου
Με πονάνε	όλα	τα δόντια	από κάτω

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

<Νου τι αρ^ντι φιάτε νγκ^> = μη γελαστείς κορίτσι μικρό.

Η φράση <φιάτε νγκ^> στην ονομαστική είναι: <φιάτα νγκα> η <νγκα φιάτα> (=το μικρό κορίτσι). Η λέξη νγκου, νγκ^, νγκου είναι επίθετο και έχει τρία γένη, το αρσενικό, το θηλυκό και το ουδέτερο

Υπάρχουν επίθετα που τα αρσενικά τελειώνουν

1) Σε ου :

<νγκου, νγκ^, νγκου> (= μικρός, μικρή, μικρό)

που με άρθρο γίνετ'αυ:

<νγκ-λου, νγκ-α, νγκ-λου> (=ο μικρός, η μικρή, το μικρό).

Ομοίως: άλμπου, άλμπ^, άλμπου (άσπρος, η, ο) και με άρθρα
άλμπ-ουλ, άλμπ-α, άλμπ-ουλ (ο, η, το)

Π.χ. <λα κάλι-α άλμπ^> (στον άσπρο δρόμο)

<Τράβλου αχ^ντόσου> = το βαθύ ρέμα.

2) Σε ι η (ε):

μάρι, μάρι, μάρι (=μεγάλος, ...λη, ...λο)

και με τα άρθρα : μάρ-λι, μάρι-α, μάρ-λι (ο, η, το)

π.χ. <του μάρτζινι ντι αμάρι> = στην άκρη απ'τη θάλασσα

Σημ: Τα θηλυκά και τα ουδέτερα επίθετα είναι όπως και τα ουσιαστικά.

Παρατήρηση : Όταν ένα επίθετο είναι χαρακτηριστικό κάποιου ουσιαστικού τότε το άρθρο μπαίνει στη λέξη που είναι πρώτη, ενώ κλίνεται μόνο το επίθετο. Π.χ. <μάρ-λι φτσιόρου> η <φτσιόρ-λου μάρι> (= το μεγάλο παιδί) και σπάνια <φτσιόρλου μάρλι> (=το μεγάλο το παιδί)

ΚΛΙΣΗ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

α) χωρίς ουσιαστικά

(αρσ. άλμπου-άλγκι, θηλ. άλμπ^-άλμπι, ουδ. άλλγκι-άλγκι)

Ενικός

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ον.	άλμπουλ	άλμπ-α	άλμπουλ
γεν.	α-άλμπου-λουϊ	α-άλμπ^λειϊ	α-άλμπουλουϊ
αιτ.	άλμπουλ	άλμπ-α	άλμπουλ
κλ.	άλμπε	άλμπ^'	άλμπε

Πληθυντικός

ον. <i>άλγκι-λι</i>	<i>άλμπι-λι</i>	<i>άλγκι-λι</i>
γεν. <i>α-άλγκι-λορ</i>	<i>α-άλμπι-λορ</i>	<i>α-άλγκι-λορ</i>
αιτ. <i>άλγκιλι</i>	<i>άλμπι-λι</i>	<i>άλγλι-λι</i>
αιτ. <i>άλγκυ</i>	<i>άλμπι</i>	<i>άλγκι</i>

β) Να συνοδεύουν και ουσιαστικά .

Τότε κλίνονται μόνο τα επίθετα ,ενώ τα ουσιαστικά παραμένουν άκλιτα στην ονομαστική πτώση. Μπορεί όμως να κλίνουμε και τα δυο.

<μ'σιάτ^ φιάτ^> (= όμορφο κορίτσι,)

Ενικός	Πληθυντικός
Όνομ: <i>μ'σιάτ-α φιάτ^</i> (το όμορφο κορίτσι)	<i>μ'σιάτι-λι φιάτι</i> (τα όμορφα κορίτσια)
Γεν: <i>α μσιάτ^λιεϊ φιάτ^</i>	<i>α μ'σιάτι-λορ φιάτι</i>
Αιτ: <i>μ'σιάτ-α φιάτ^</i>	<i>μ'σιάτι-λι φιάτι</i>
Κλητ: <i>μ'σιάτ-ε φιάτ^</i>	<i>μ'σιάτι-λι φιάτι</i>

< μπούνου όμου> (=καλός άνθρωπος , αρσενικό)

Ενικός	Πληθυντικός
Όνομ: <i>μπούν-λου όμ-λου</i> (ο καλός ο άνθρωπος)	<i>μπούν-λι οάμιν-ι</i> (οι καλοί άνθρωποι)
Γεν: <i>ά μπούνλουϊ όμ-λουϊ</i>	<i>α μπούνι-λορ οάμινι-λορ</i>
Αιτ: <i>μπούν-λου όμ-λου</i>	<i>μπούν-λι οάμιν-ι</i>
Κλητ: <i>(ό) μπούνου όμου</i>	<i>μπούνι οάμινι</i>

π.χ.<μίνι άμου μούλτου μπούνι φράτσ^>
(=εγώ έχω πολύ καλά αδέρφια)

Ενώ: < φράτσ-λι αμιέλι σούν μούλτου μπούνι>
(=τα αδέρφια μου είναι πολύ καλά)

ΤΑ ΥΠΟΚΟΡΙΣΤΙΚΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Παραδείγματα:

<ακούρι *ιάστι φτσιουράκλου αέστου*>= τίνος είναι το παιδάκι αυτό;

<φιτίκα τσι τριάτσι *ιάστι μούλτον μ'σιάτ*>=

το κοριτσάκι που περνά είναι πολύ όμορφο

<άρι *οάμνι σι ουαμιντς*>=έχει ανθρώπους και ανθρωπάκια.

φιάτ - *φιτίκ* (-*φιτούshi*) = κορίτσι-κοριτσάκι(-κοριτσούλι)

φτσιόρου- *φτσιουράκου*- *φτσιουρίκου*)= αγόρι-αγοράκι-αγορούλι

κάσ - *κ'σίκ* = δπίτι - σπιτάκι (*κάσα*- *κ'σικά* , με άρθρο)

τράπου-*τρ'πουλίκου* = ρέμα - ρεματάκι(*τράπλου*-*τρ'πουλίκ-λου*)

σόρ^(*σόρα*)- *σουρίκ*^(*σουρίκα*)= αδερφή (η αδ...)- αδερφούλα(η)

φράτι (*φράτι-λι*)-*φρ'τίκου* (*φρ'τίκ-λου*)=αδερφός(ο...)- αδερφάκι(το...)

Παρατηρούμε πως τα αρσενικά υποκοριστικά στον ενικό σχηματίζονται (κατά κανόνα) βάζοντας στο τέλος την κατάληξη **-ίκου (-ίκλου)**, ενώ τα θηλυκά με την κατάληξη **-ίκ** (**-ίκα**). Στον πληθυντικό όμως ακολουθούν τους γνωστούς κανόνες , π.χ.

φτσιουρίκου(-κλου) : *φτσιουρίτσ* - *φτσιουρίτσλι*

τρ'πουλίκου(-κλου) : *τρ'πουλίτσ* - *τρ'πουλίτσλι*

σουρίκ (-α) : *σουρίτσ* - *σουσίτσλι*

ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

Ξεκινάμε και πάλι με παραδείγματα

Δι λα τζ[^]κ[^] π[^]ν[^] λα φάκ[^],
σ' φάτσι μπουβουλικά βάκ[^] =

από τον λόγο μέχρι το έργο,
γίνεται το μασχαράκι γελάδα (παροιμία)

<ιντράρ[^] όλι νούντρου του μπ[^]μπάτσι>=

μπήκαν τα πρόβατα μέσα στα βαμβάκια

άπ[^] αράτσι ντι λα Γκούρ[^] = νερό κρύο από τη Γκούρα.

<έστανου άρι μούλτσ[^] αγρουπόρτσ[^]>= φέτος έχει πολλά
αγριογούρουνα.

<αέστου ιάστι όμου αχ[^]ντόσου>=αυτός είναι άνθρωπος βαθύς(όχι
επιπόλαιος).

<αστέπτου ούν[^] απάντισι ντι λα τίνι >= περιμένω μία απάντηση από
σένα.

<σγκιάρ[^] νιέλι κ[^] κάφτ[^] ντάντιλι>=

βελάζουν τα αρνιά γιατί ζητάνε τις μάνες

<του χουάρα ανόστ[^] σ'φιάτσι ούν[^] μάρι αδικί>=
στο χωριό μας έγινε μιά μεγάλη αδικία .

<βας ν' αντου[^]μου βιάρα του χούρ[^]>.

<θα ανταμώσουμε το Καλοκαίρι στο χωριό

<ν[^] νικάρ[^] πλόϊ-λι> =μας έπνιξαν οι βροχές

<αλάγκ[^] α-κάσ[^] σhi απρίντ[^] φόκλου> =

τρέξε στο σπίτι και αναψε τη φωτιά

αλάγκ[^] κάλου τόρν[^] =τρέξε το άλογο γέρνει

< αέστου μπ[^]μπάτου ου άβντι μούλτου μ'λιάρια λι >=
αυτός ο άντρας την ακούει πολύ τη γυναίκα του

<μπάγκ[^]λιϊ κουβάτα σhi αλάσου λου>=

βάλτου τον κουβά(σκέπασέ τον)και άφησέ τον

<νοϊ Ντουμ[^]νικα βας π[^]τιτζ[^]μου ούνου φτσιόρου>=
εμείς την Κυρική θα βαφτίσουμε ένα αγόρι.

ντ[^]ντ[^]ά πλόϊ - ντ[^]άντι πλόϊ - βας ντα πλόϊ

έβρεχε - έβεξε- θα βρέξει

θυμάμαι = μι αντούκου αμίντι

<ατσέλου αδγισ[^]άστι > = Αυτός αδειάζει(έχει χρόνο)

<νj γκρίρε μα νου μι ντούσιου>= < Με φώναξαν αλλά δεν πήγα

<βόϊ αβέτς μούλι απιτίσουρι ντί λα νόϊ> =

εσείς έχετε πολλές απαιτήσεις από εμάς.

<μλιάρια άλου Στέργιου ου μ[^]τρί μούλτου σουάκρ[^] σα=
η γυναίκα του Στέργιου την κοίταξε πολύ την πεθερά της
<έστανου λι κουρμ[^]'μου τούτσ[^] θιάμινλι νιέλι >=
φέτος τα αποκόψαμε όλα τα θηλυκά αρνιά

ΓΕΝΙΚΑ

Σημ: Και για το θέμα των ρημάτων, επειδή είναι πάρα πολύ μεγάλο και αρκετά δύσκολο(αν μπούμε σε λεπτομέρειες) ,θα προσπαθήσουμε να σας δώσουμε τα βασικότερα και τα πλέον απαραίτητα στοιχεία που χρειάζονται κυρίως οι αρχάριοι,όπως εξάλλου κάνουμε και με τα άλλα κεφάλαια. Γιατί αν μπούμε στις λεπτομέρειες σίγουρα θα χάσουμε τούς στόχους που από την αρχή βάλαμε.

Όλα τα ρήματα καταλήγουν σε <ου >.

Π.χ. Άμου (έχω), σκάπου (γλυτώνω), φούγκου (φεύγω), νέγκου (πηγαίνω), μι λάου (πλένομαι), μι σκόλου (σηκώνομαι), ντόρμου (κοιμάμαι), αρ[^]'ντου (γελώ), ιέσκου(είμαι), τρέκου (περνώ), μούκου (τρώω), μι πρίμνου (βολτάρω) κ.λ.π.

Πολλά ρήματα έχουν σημαντικές αλλαγές στους διάφορους χρόνους (δηλαδή είναι ανώμαλα) και είναι δύσκολο να τα ομαδοποιήσουμε σε κανόνες. Το ίδιο δε ισχύει και κατά την κλίση των ρημάτων, όπως θα δούμε αμέσως πιο κάτω.

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ (στην ενεργητική)

1. Το ρήμα: γίνου (= έρχομαι)

Ενεστώτας (για κάτι που γίνεται τώρα):	γίνου (=έρχομαι)
Παρατατικός(για κάτι που έγινε πρόσφατα):	γινιάμου(=έρχόμουν)
Αόριστος(για κάτι που έγινε παλιότερα) :	βίνιου (=ήρθα)
Παρακείμενος (για κάτι που έχει ολοκληρωθεί):	άμου βινίτ' [^] (=έχω έρθει)
Υπερσυντέλικος:	αβιάμου βινίτ [^]
Μέλλων(για κάτι που θα γίνει μετά) :	βας γίνου (=θα έρθω)

2. Το ρήμα: ντόρμου (=κοιμάμαι)

Ενεστώτας:	ντόρμου (=κοιμάμαι)
Παρατατ:	ντουρνιάμου(=κοιμόμουν)
Αόριστος:	ντουρνγι(=κοιμήθηκα)
(=έφαγα)	
Παρακ:	άμου ντουρνγιτ' [^] (έχω κοιμηθεί)
Μέλλων :	βας ντόρμου (θα κοιμηθώ)

3. Το ρήμα: μούκου(=τρώω)

	μούκου(=τρώω)
	μ [^] κάμου (=έτρωγα)
	μ [^] κάϊ
	άμου μ [^] κάτ' [^] (=έχω φάει)
	βας μούκου (=θα φάω)

Η ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ενεστώς (γίνεται αυτή τη στιγμή)

Τα ρήματα: *φούγκου* (=φεύγω) *πάσκου* (=βόσκω)

Στον ενικό

<i>μίνι</i>	<i>φούγκου</i> (εγώ φεύγω)	<i>πάσκου</i> (βόσκω)
<i>τίνι</i>	<i>φούτζ^α</i> (εσύ φεύγεις)	<i>πάσητσ^α</i> (βόσκεις)
<i>έλου(ιάου)</i>	<i>φούτζι</i> (αυτός φεύγει)	<i>πάσητι</i> (βόσκει)

Στον πληθυντικό

<i>νόϊ</i>	<i>φουτζίμου</i> (εμείς φεύγουμε)	<i>π^αστέμου</i> (βόσκουμε)
<i>βόϊ</i>	<i>φουτζίτσ^α</i> (εσείς φεύγετε)	<i>π^αστέτσ^α</i> (βόσκετε)
<i>Έλμι(ιάλι)</i>	<i>φούγκου</i> (αυτί φεύγουν)	<i>πάσκου</i> (βόσκουν)

Αυτά που ακολουθούν σχετικά με τα ρήματα οι αρχάριοι μπορούν και να τα παραλείψουν σε πρώτη φάση.

Το ρήμα *ντόρμου* (κοιμάμαι)

Στον παρατατικό

(αυτό πού γίνονταν στο παρελθόν)

<i>Μίνι</i>	<i>ντουρνιάμου</i>	(εγώ κοιμόμουν)
<i>Τίνι</i>	<i>ντουρνιάϊ</i>	(εσύ κοιμόσουν)
<i>Έλου(ιάου)</i>	<i>ντουρνιά</i>	(αυτός κοιμόταν)
<i>Νόϊ</i>	<i>ντουρνιάμου</i>	(εμείς κοιμόμασταν)
<i>Βόϊ</i>	<i>ντουρνιάτσ^α</i>	(εσείς κοιμόσασταν)
<i>Έλμι(ιάλι)</i>	<i>ντουρνιά</i>	(αυτοί κοιμόταν)

Στον Αόριστο (αυτό που έγινε στο παρελθόν)

<i>Μίνι</i>	<i>ντουρνι-ι</i>	(εγώ κοιμήθηκα)
<i>Τίνι</i>	<i>ντουρνισχι</i>	(εσύ κοιμήθηκες)
<i>Έλου(ιάου)</i>	<i>ντουρνιί</i>	(αυτός κοιμήθηκε)
<i>Νόϊ</i>	<i>ντουρνιμου</i>	(εμείς κοιμηθήκαμε)
<i>Βόϊ</i>	<i>ντουρνιττου</i>	(εσείς κοιμηθήκατε)
<i>Έλμι(ιάλι)</i>	<i>ντουρνιρ^α</i>	(αυτοί κοιμήθηκαν)

ΤΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

Έσκου(=είμαι), άμου(=έχω), βόϊ(=θέλω)

Ενεστώτας (συμβαίνει τώρα)

Ενικός

	Έσκου(είμαι)	άμου (έχω)	βόϊ(θέλω)
Μίνι (τό)	έσκου (έγώ είμαι)	άμου(έχω)	βόϊ (θέλω)
(Mini	esku	amu	voi)
Τίνι	έσητσ^ (εσύ είσαι)	άϊ (έχεις)	βρέϊ (θέλεις)
(tini	eshts^	ai	vrei)
Έλου-ιάου	ιάστι(αυτός-ή είναι)	άρι (έχει)	βα (θέλει)
(elu ,iau	iasti	ari	va)

Πληθυντικός

Νόϊ	χίμου (εμείς είμαστε)	<u>αβέμου</u> (έχουμε)	βρέμου(θέλουμε)
(Noi	himu	avemu	vremu)
Βόϊ	χίτσ^	αβέτσ^	βρέτσ^
(Voi	hits^	avets^	vrets^)
Έλν-ιάλι	σούνου (σούντου) άου		βόρου
(elj,iali	sunu	au	voru)

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Μέλλοντας (θα συμβεί στο μέλλον)

Ενικός

Μίνι βας έσκου(εγώ θα είμαι) βας άμου(...θα έχω) βας βόϊ(θα θέλω)

(*Mini* vas esku vas amu vas voi)

Τίνι βας έσήςτς^ βας άϊ βας βρέϊ

(*Tini* vas eshts^ vas ai vas vrei)

Έλου-ιάου βας χίμπ^ βας άϊμπ^ βας βα

(*elu-iau* vas hib^ vas aib^ vas va)

Πληθυντικός

Νόϊ βας χίμου , βας αβέμου, βας βρέμου

(*noi* vas himu vas avemu vas vremu)

Βόϊ βας χίτς^ βας αβέτς^ βας βρέτς^

(*Voi* vas hits^ vas avets^ vas vrets^)

Έλυ-ιάλι βας χίμπ^ βας άϊμπ^ βας βόρου

(*Elj-iali* vas hib^), vas aib^ vas voru)

Παρατατικός (συνέβαινε συνέχεια στο παρελθόν)

Ενικός

<i>Μίνι</i> (<i>Mini</i>)	<i>ιαράμου</i> <i>iaramu</i>	(ήμουν)	<i>αβιάμου</i> <i>aviamu</i>	(είχα)	<i>βριάμου</i> (ήθελα) <i>vriamu</i>
<i>Τίνι</i> (<i>Tini</i>)	<i>ιαράϊ</i> <i>iarai</i>		<i>αβιάϊ</i> <i>aviai</i>		<i>βριάϊ</i> <i>vriai</i>
<i>Έλου-ιάου</i> (<i>elu, iau</i>)	<i>ιαρά</i> <i>iara</i>		<i>αβιά</i> <i>avia</i>		<i>βριά</i> <i>vria</i>

Πληθυντικός

<i>Νόϊ</i> (<i>Noi</i>)	<i>ιαράμου</i> <i>iaramu</i>	<i>αβιάμου</i> <i>aviamu</i>	<i>βριάμου</i> (<i>vriamu</i>)
<i>Βόϊ</i> (<i>Voi</i>)	<i>ιαράτς</i> [^] <i>iarats</i> [^]	<i>αβιάτς</i> [^] <i>aviats</i> [^]	<i>βριάτς</i> [^] <i>vriats</i> [^]
<i>Έλου-ιάλι</i> (<i>elu, iau</i>)	<i>ιαρά</i> <i>iara</i>	<i>αβιά</i> <i>avia</i>	<i>βριά</i> (<i>vria</i>)

Σημείωση: Οι άλλοι χρόνοι που ακολουθούν δεν χρησιμοποιούνται πολύ.

Αόριστος (θα συνέβει)

		Ενικός	
<i>Μίνι</i> (θέλησα)	<i>φούϊ</i> (θα ήμουν)	<i>αβούϊ</i> (θα είχα)	<i>βρούϊ</i>
<i>Τινι</i>	<i>φούσχι</i>	<i>αβούσχι</i>	<i>βρούσχι</i>
<i>Έλου-ιάου</i>	<i>φού</i>	<i>αβού</i>	<i>βρού</i>
		πληθυντικός	
<i>Νόϊ</i>	<i>φούμου</i>	<i>αβούμου</i>	<i>βρούμου</i>
<i>Βόϊ</i>	<i>φούτου</i>	<i>αβούτου</i>	<i>βρούτου</i>
<i>Έλου-ιάλι</i>	<i>φούρ</i> [^]	<i>αβούρ</i> [^]	<i>βρούρ</i> [^]

ΑΥΤΟΠΑΘΗΣ, ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ ΡΗΜΑΤΩΝ

(πολύ δύσκολα για αρχάριους !!!)

Α) Το ρήμα *ντούκου* (πηγαίνω): Όταν λέμε <μίνι ντούκου> = εγώ πηγαίνω (κάτι), είναι στην ενεργητική φωνή (έχουμε ασχοληθεί πιά πάνω). Ενώ όταν λέμε <μίνι μι ντούκου> = εγώ πηγαίνω (τον εαυτό μου), είναι στην αυτοπαθή-μέση φωνή (όταν κάνω εγώ κάτι στον εαυτό μου). Τέλος όταν λέμε <μίνι μι ντούκου *άλτσ*[^]> = εμένα με πηγαίνουν άλλοι, είναι στην παθητική φωνή.

Στην αυτοπαθή και μέση φωνή υπάρχει μπροστά το μόριο <μι> και αυτό κλίνεται στον μεν ενικό με τα: <μι>, <τι>, <σ(ι)>, ενώ στον πληθυντικό με τα: <ν[^]>, <β[^]>, <σ[^]>.

Κλίση στον ενεστώτα

<i>Μίνι</i>	<i>μι</i>	<i>ντούκου</i>	(εγώ πηγαίνω)
<i>Τίνι</i>	<i>τι</i>	<i>ντούτσ</i> [^]	(εσύ πηγαίνεις)
<i>Έλου (ιάου)</i>	<i>σ</i> [^]	<i>ντούτσι</i>	(αυτός, η πηγαίνει)
<i>Νοϊ</i>	<i>ν</i> [^]	<i>ντουτσέμου</i>	(εμείς πηγαίνουμε)
<i>Βοϊ</i>	<i>β</i> [^]	<i>ντουτσέτσ</i> [^]	(εσείς πηγαίνετε)
<i>Έλji(ιάλι)</i>	<i>σ</i> [^]	<i>ντούκου</i>	(αυτοί, -ές πηγαίνουν)

Αντικατάσταση

Ενεστώς:	<i>μι ντούκου</i>	(πηγαίνω)
Παρατ.:	<i>μι ντουτσιάμου</i>	(πήγαينا)
Αόριστος:	<i>μι ντούσιου</i>	(πήγα)
Παρακ.:	<i>μι άμου ντούσ</i> [^]	(έχω πάει)

Β) Στην παθητική φωνή (παθαίνω κάτι, αλλά από άλλους) το μόνο που κλίνεται είναι το μόριο, όπως ακριβώς πιο κάτω.

Κλίση στον ενεστώτα

<i>Μίνι</i>	<i>μι</i>	<i>ντούκου</i>	(<i>άλτσ</i> [^])	Εμένα με πηγαίνουν	(άλλοι)
<i>Τίνι</i>	<i>τι</i>	>>	>>	Εσένα σε	>> >>
<i>Έλου</i>	<i>λου</i>	>>	>>	αυτόν τον	>> >>
<i>(ιάου)</i>	<i>ου</i>	>>	>>	αυτή την	>> >>)
<i>Νοϊ</i>	<i>ν</i> [^]	>>	>>	Εμάς μας	>> >> >>
<i>Βοϊ</i>	<i>β</i> [^]	>>	>>	Εσάς σας	>> >>
<i>Έλι</i>	<i>λι</i>	>>	>>	Αυτούς τους	>> >>
<i>(ιάλι)</i>	<i>λι</i>	>>	>>	αυτές τις	>> >>

Σημείωση: Όπως βλέπουμε το μόριο αυτό είναι και το μόνο γνώρισμα της ενεργητικής από την μέση και την παθητική φωνή παντού (στην αντικατάσταση, στη κλίση, κ.λ.π.).

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

<Τσι σούνου μπούνι φιάτιλι κ[^] του Μάιου τσιριάσιλι >=
Τι καλά πούναι τα κορίτσια σαν της Άνοιξης τα κεράσια.

<Τσι σούνου μπούνι λάϊλι ντι φτσιόρι σόννου κα πούλι αζμπονιτόρι>
Τι καλά πούναι τα παιδιά (αγόρια) πούναι σαν τα πετούμενα πουλιά.

<Τσι σούνου μπούνι λάϊλι ντι αούσι τσι άου κιάλια κα ντι
κ[^]τούσιου>
Τι καλοί πούναι οι γέροι πούχουν το δέρμα σαν τους γάτους.
(τα παραπάνω είναι στίχοι από σατυρικό τραγούδια)

<άπ[^] αράτσι ντι λα Γκούρ[^] στέϊ στι μπασιον νιχιάμου ν'γκούρ[^]>
(κρύο νερό απ τη Γκούρα να σε φιλήσω λίγο στο στόμα)

<άπ[^] αράτσι ντι λα μοάρ[^] στέϊ στι μπάσιον νίγκα ούν[^] οάρ[^]>
(κρύο νερό από το μύλο και να σε φιλήσω λίγο ακόμα)

<Μπουμπουλίκ[^] λιάρ[^] ιού βας νιτζέμου ντι βιάρ[^]>;
Παρδαλή μου μύγα που θα πάμε το Καλοκαίρι;

<μας νου κ[^] ντ[^] τζιτζιρλου νου βας γίν[^] Βιάρα>
(αν δεν τραγουδήσει ο τζιτζικας δεν θάρθει καλοκαίρι)

<Φούμου-φούμου κ[^] τ[^] ν'κλό, κ[^] τ[^] κάλια ντι Αρμινό>
Τράβα καπνέ προς τα πέρα, προς το δρόμο για Αρμενία.

<Φούρε κουντάρε τσι νι φουράσι αλοάτλου τσι νι μ[^]κάσι κ[^]κάτλου>
Κλέφτη παλιοκλέφτη που μούκλεψες τ αλεύρι και μούφαγες το σκατό μου

<μα ιάσι κουρκουμπέουλου γκ[^]λιάσhti κιρόλου>
(όταν βγαίνει το ουράνιο τόξο καθαρίζει ο καιρός)

Κατάρες και σατυρικά

<Όλια τέτ[^] όλια, όλια τέτ[^], τσι άρι ν'βιάστα ντι ν'κ[^]νιάστι ;
Κ[^] σι μ[^]κ[^] σούνου κάπου ντι πιάστι σιι τούτ[^] νοάπτια σ[^]
κουφουριάστι> (σάτυρα)

<οαΐ'-οαΐ' γιόργι σ^ κουφουρί, νου στιού κουμου φιάτσι
κούρλου λι σ^ ντι σφιάτσι> (σάτυρα)

<πλ^'ντζι- πλ^'ντζι γουμάρλου ντούπου κάσα αλου Κότσια
σ^ λου ν'κρκ^''μου ντι σάρι σ^ λου αρκ^''μου του αμάρι>
(παιδικοί σατυρικοί στίχοι για τους κλαψιάρηδες)

<κούρλου νι σ^ νου τι βιάντ^> (απέχθεια)

<τσι τι κιρούσι κα μπισίνα του σμιάν^> (σαστιμάρα)

<σ^ νου αϊ κούρου στι κάτσ^> (κατάρα)

Παραδοσιακά παιχνίδια του τόπου μας

γουμάρου λούγκου

τσιουκρίκα

κάσα

τσιλίκα

μ^χ^λ^'' ντι ντζιάν^, μ^χ^λ^'' ντι χίμα

κριφτό, σκλαβ^''κι (κοριτσιίστικα)

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΒΛΑΧΟ- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ.

Σμπ^αρ^ασκου = μιλώ

Σμπόρον, σμπόρ-λου(σμπουάρ^α, σμπουάρ^α-λι)= λέξη ,λόγος

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΕΙΣ

Χρησιμοποιούμε το Ελληνικό αλφάβητο με κάποιες προσθαφαιρέσεις, όπως :

α) το σύμβολο-φωνήεν ^α,

β) την απόστροφο ^α (για να χωρίσουμε μεταξύ τους κάποια γράμματα)
(όπως για τα μ^απ, ν^ατ κ.λ.π.)

γ) τα Λατινικά γράμματα: *d, s, h, sh, j*, κ.λ.π.

δ) θα χρησιμοποιήσουμε ένα *ι* και ένα *ο*.

ε) Θα διατηρήσουμε τα διπλά σύμφωνα ψ και ξ, μόνον όταν είναι μέσα στις λέξεις. Αν όμως αυτά είναι μπροστά τότε θα χρησιμοποιούμε κυρίως τα *πσ*, *κσ* αντίστοιχα.

Επίσης για το διπλό (παχύ) *ι* συνήθως θα χρησιμοποιούμε το <j> για μέσα στις λέξεις, ενώ το <ι> στο τέλος αυτών. Πχ

νjτσ^αλι = τα μικρά, οάμινj-λι = οι άνθρωποι

Και γενικότερα στη γραφή θα έχουμε κάποιες πιο ελεύθερες επιλογές, προκειμένου να ανταποκριθούμε καλύτερα στις απαιτήσεις της διαφορετικής και πιο δύσκολης (απ την Ελληνική) προφοράς της βλάχικης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΞΕΩΝ

Στα Βλάχικα έχουμε τρεις κατηγορίες λέξεων:

α) Τις καθαρά βλάχικες

β) Αυτές που προέρχονται από τα ελληνικά και

γ) Κάποιες από άλλες γλώσσες (Τούρκικα, Αλβανικά κ.λ.π.).

Σημείωση: Στο πρώτο μέρος της εργασίας αυτής έχουμε γράψει αναλυτικά (γραμματική) για την πρώτη κατηγορία.

Α) ΚΑΘΑΡΑ ΒΛΑΧΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Η προσπάθεια ανεύρεσης και ταξινόμησης κατά αλφαβητική σειρά των βλάχικων λέξεων ήταν πάρα πολύ δύσκολη και αρκετά χρονοβόρα δουλειά, λόγω και του μεγάλου αριθμού τους. Γι αυτό σ αυτή την πρώτη έκδοση θα υπάρχουν σίγουρα παραλήψεις, τις οποίες όμως ελπίζουμε πως θα συμπληρώσουμε σε μεταγενέστερη.

Β) ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Πως γίνονται οι μετατροπές Ελληνικών λέξεων σε Βλάχικες

Πιο συνηθισμένες αλλαγές είναι αυτές του <ε> σε <ι>, του <α> σε <ι>, σε <ου>, η και σε <^>, του <ο> και του <ω> σε <ου> κ.λ.π.

*** Τα ουσιαστικά ,τα επίθετα κ.λ.π.**

Προσθέτουμε στο τέλος το ανάλογο άρθρο <λου> η το <ου> για τα αρσενικά ,το <α>, το <ι> το <^> για τα θηλυκά κ.λ.π.

*** Λέξεις από τήν επιστήμη, την τεχνολογία κ.λ.π.:**

Ιστορί-α(η ιστορία), Γιουγραφί-α , Αιρουπλάν-λου ,τιλιόρασ-α, καρέκλα, πιάτ-λου ,σπίρτ-ουλ, πουτίρ-λου, στουμάχι-α, γιάτουρ-λου, δάσκα-λου, κτηνίατρ-ου, γιουπόν-λου, αστυνόμ-λου, στρατιώτ-λου κ.λ.π.

* Πολλές Βλάχικες περιφραστικές λέξεις σήμερα έχουν αντικατασταθεί με καθαρά Ελληνικές . Σε πολλές από αυτές θα γράφουμε και τις δύο περιπτώσεις (στο ίδιο γράμμα η στην αλφαβητική τους σειρά) πχ <Λου μάγκου πι σμποάρ^>= κατηγορώ -> κ^τιγουρσέσκου <νου φάτσι τι τσβά)=άχρηστος -> άχριστου <όμου μουλάκου η μόλαβου>= άνθρωπος μαλακός -> ίσιχου <μι φάκου πισημάνου>= μετανιώνω -> μιτ^νιουσέσκου

***Τα κύρια ονόματα:**

<Νίκου ,Νίκ-λου>(Νίκος,ο), <Μαριϊ,Μαρί-α>(Μαρία,η). Ομοίως τα: Βασίλι, Τάκι , Γιάνι, Αθινά, Κώστα, Τόλι, Νάσιλου, Χρίστουλ

*Τέλος υπάρχουν βλάχικες λέξεις (σύνθετες) που το ένα μόνο μέρος προέρχεται από την Ελληνική η και κάποια άλλη ξένη γλώσσα και το άλλο από τα Βλάχικα. Π.χ. οι λέξεις: αγρου-πόρκου (αγριογούρουνο),

***Η μετατροπή των ρημάτων:**

Γίνεται με την προσθήκη της κατάληξης <-έσκου>:

Παραδείγματα: βάφω= μ'βουπσέσκου, ασβεστώνω= ασβιστρουσέσκου, θεωρία= θιουριϊ, η κοπριά= κουπρία, ο νονός= νούνλου, το ράδιο= ράδιουλου, απελπίζω =<απιλπισ-έσκου>, αδικώ=<αδικισ-έσκου>, οδηγώ=<ουδιγισ-έσκου>, διαβάζω = <δγιβ^σ-έσκου>, μετανιώνω= <μι φάκου πισημάνου>, αλλά και <μι μιτ^νιουσ-έσκου>, Πελεκώ= <πλικισ-έσκου>. Επίσης <αγρότου, αγρότ-λου>=αγρότης, <ανάσ'^, ανάσ-α>=ανάσα, <κουκουϊάβα>=

κουκουβιάγι-α, <τραπέζι,τραπέζ'^-α,τραπέζι-λι> = τρέζι, <καρέκλ'^, καρέκλα, καρέκλι, καρέκλι-λι>=καρέκλα, <ράδιου,ράδιου-λου, ράδιϊ, ράδιϊ-λι>, <τιλιόρασι, τιλιόρασ-α ,πλ. τιλιουρ^'σουρι, τιλιουρ^'σουρ-λι> κ.λ.π.

*Υπάρχουν ακόμα λέξεις που έχουν αντικαταστήσει πολλές «ξεχασμένες» βλάχικες η χρησιμοποιούνται και ελληνικές παράλληλα με τις βλάχικες, χωρίς καμία μετατροπή (παρά μόνο στην ορθογραφία τους), όπως: αντίο,

δίπλα (η νίγκα), εφτιχός (η μπρικιάβις),τόρα κλπ.

Η μετατροπή στα βλάχικα άλλων ξένων λέξεων (εκτός των Ελληνικών) γίνεται με τον ίδιο τρόπο.

Διαπιστώνουμε δηλαδή πως και στις λέξεις αυτές ακολουθούνται σχεδόν οι ίδιοι γραμματικοί κανόνες που ακολουθούνται και με τις <<καθαρές>> Βλάχικες λέξεις.

Γενικά λοιπόν πρέπει να τονίσουμε ότι η μετατροπή λέξεων στα Βλάχικα γίνεται με απλούς τρόπους . Τις περισσότερες όμως φορές γίνονται και αλλαγές στις ρίζες των λέξεων από τις οποίες προέρχονται.

Υπάρχουν δε περιοχές (Βλαχοχώρια) όπου χρησιμοποιούν πολύ περισσότερες Ελληνικές λέξεις απ ότι εμείς.

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΕΝΝΟΙΑ

Όπως στην Ελληνική υπάρχουν λέξεις που έχουν πολλαπλή σημασία, άλλες που αποδίδονται περιφραστικά κ.λ.π.

Π.χ. το < μ[^]τρέσκου > έχει την έννοια του βλέπω ,αλλά και προσέχω,επιβλέπω,κατοπτεύω (κάποιον)

* <μιλάρια άλου Στέργιου ου μ[^]τρί μούλτου σουάκρ[^] σα =

η γυναίκα του Στέργιου την κοίταξε πολύ την πεθερά της

* <μ[^]τρ[^]ά ντρέπτου νίντι > = κοίτα ίσια μπρός.

Το ρήμα αστάλιου έχει πολλές έννοιες :

* <μίνι βας β[^] αστάλιου > = εγώ θα σας προσπέρασα

* <αστ[^]λιάϊ λάπτιλι > = έκοψα το γάλα (για τυρί κλπ)

* <άστ[^]τζ[^] ου αστ[^]λιάσιϊ γκέλα > = σήμερα το τσίκκνισες το φαγητό.

* <νι σ[^] αστ[^]λιέ όπια > = μου χάλασε η όψη (κιτρίνισα)

Εμείς στις λέξεις αυτές θα γράφουμε τις πιο εύχρηστες ερμηνίες τους.

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Στα Βλάχικα, όπως και στα Ελληνικά, υπάρχουν λέξεις σύνθετες (που μπορεί το κάθε μέρος να προέρχεται και από διαφορετική γλώσσα) καθώς και περιφραστικές λέξεις. π.χ.

αγρουπόρκου, (αγρουπόρκουλ, αγρουπόρτσ[^],...όρσ[^]-λji.) = αγριογούρουνο ,
λιάου μπράτσ[^] (περιφρ.) = αγκαλιάζω,

όμου ντι οάϊ = (άνθρωπος από πρόβατο) δηλ. ήρεμος (ήσυχος) άνθρωπος
(καθώς το πρόβατο θεωρείται πολύ ήπιο ζώο)

μι ακάτσ[^] ινάτια = (με πιάνει το γινάτι) θυμώνω

ντ[^]ντιά πλόϊ , ντ[^]ιάντι πλόϊ , βας ντα πλόϊ =έβρεχε,έβεξε,θα βρέξει

μι αντούκου αμίντι = θυμάμαι

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΡΗΜΑΤΑ

Όπως θα διπιστώσουμε και στο λεξικό, πολλά ουσιαστικά προέρχονται από ρήματα . Στις περισσότερες δε φορές η μετατροπή γίνεται βάζοντας στο

τέλος της ρίζας την κατάληξη << άρι>>.

μούκου - μ[^]κάρι (τρώω- φαγητό) , αβίνου -αβινάρι(διώχνω- διώξιμο)
αβέγκλιου- αβιγκλιάρι

Σμπόρου,σμπόρ-λου(σμποάρ[^],σποάρ[^]-λι) = Λέξη,λόγος

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Στο λεξικό που ακολουθεί σας δίνουμε τις (βλάχικες) λέξεις έτσι όπως διασώθηκαν στο Ντένισκο, δηλαδή όπως τις μιλούσαν μέχρι τις μέρες μας οι παππούδες .Με τον τρόπο αυτό αφ ενός μεν διατηρούμε τα δικά μας, παράλληλα όμως μπορούμε να συνεννοούμαστε άνετα και με τους άλλους Βλάχους ,όπως εξάλλου έκαναν «μέχρι χθες» και οι πρόγονοί μας.

*Στο Βλαχο-ελληνικό λεξικό συμπεριλαμβάνονται και οι περισσότερες από τις λέξεις που προέρχονται από την ελληνική, παρόλο που πολλές από αυτές θεωρούνται πολύ εύκολες.

*Οι Βλάχικες λέξεις είναι τοποθετημένες σε αλφαριθμητική σειρά, σύμφωνα με το πρώτο τους γράμμα ,αλλά όχι και σε εντελώς απόλυτη, γιατί σ αυτό υπάρχει δυσκολία λόγω των διαφόρων συμβόλων που χρησιμοποιούμε.

* Στις λέξεις που προέρχονται από την Ελληνική θα βάζουμε την ένδειξη Ε.

Α

αβιάρι (αβιάρι-α, αβέρι, αβέρ-λι)	περιουσία
Άβγουστου, (Άβγουστ-λου ή Άβγουστ-ουλ)	Αύγουστος
αβέγκλιου, (αβιγκλιάμου, αβιγκλζιάι, βας αβέγκλιου)	φυλάγω, φρουρώ
αβιγκλιάρι,(αβιγκλιάρ^-α, αβιγκλιέρι, αβιγκλιέρλι)	φύλαγμα
αβινάρι (θηλ, αβινάρι-α, αβιν^ρι, αβιν^ρι-λι)	κυνήγι, διώξιμο
αβίνου (ρ. αβινάμου, αβινάϊ, βας αβίνου, άμου αβινάτ^)	κυνηγώ, διώχνω
αβρουγκουέσκου (...γκουιάμου, ...γκουϊί, βας...)	οργώνω
ουμπόρου (ουμπόρ-λου, ουμποάρι, ουμποάρι-λι)	αυλή, η
άβντου(ρ.αβτζάμου, αβτζ^ι,άμου αβτ^τ^,βας άβντου)	ακούω
αβτζ^τ^ (επιθ, αβτζ^τ-α, αβτζ^τι, αβτζ^τι-λι)	ζακουστή,
η αυτή που έχει ακουστεί	
αβτζ^του(επιθ,αβτζ^τ-λου, αβτζ^τ^,αβτζ^τλι-ϊ)	ζακουστός
αβτζάρι,(αβτζάρ^-α αβτζ^ρι, αβτζ^ρι-λι, θηλ)	ακοή,η
άγαλμ^, E(άγαλμ-α, αγάλματι, αγάλματ-λι, θηλ)	άγαλμα,το
αγίνji ,(αγίνj-α, αγίνji, αγίνj-λι, θηλ)	αμπέλι,το
Άγιου, E (Άγιου-λου, Άγιϊ, Άγιϊji)	Άγιος, ο
Αγισέσκου,E (αγισ^άμου, αγισϊί,άμου αγισίτ^,βας ...έσκου)	αγιάζω
λιάου μπράτσ^(περιφρ.)	= αγκαλιάζω, (παίρνω
αγκαλιά)	
αγκ^τάνου (αγκ^τάν-λου)	βοήθεια, προστασία
<λου άμου αγκ^τάνου >= τον προσέχω, τον προστατεύω	
άγκιλου, πλ άγκιλji (αρσ)	Άγγελος,ο
αγκουντιάρι(θηλ,...ντ^άρ^-α, αγκουντ^έρι,...ντέρ-λι)	χτύπημα
αγκουντέσκου (...ντιάμου,αγκουντιϊ, βας ...ντέσκου)	δέρνω,χτυπώ
μι αγκουντέσκου (παθητική φωνή) *	δέρνομαι,χτυπιέμαι
άγκουρου, (άγκουρ-λου, άγκ^ρι, άγκ^ρι-λι) (ουδ)	χωράφι
αγκρ^σιίτου (...ίτ-λου, αγκρ^σιίτ^, ...ίτ-λι)(επιθ)	ξεχασιάρης
αγουνόσου, αγουνός-λου	αηδία,η
αγόνια (επιρ.)	γρήγορα,νωρίς
μι αγουνjσέσκου, (μι ...σιάμου, μι...σιϊ,βας ...)	βιάζομαι
αγουνjσιάρι, (αγουνjσιάρ^-α, αγουνjσέρι,...έρ-λι)(θηλ)	βιασύνη,η
αγράματ^, E(αγ... ατ-α, αγράματι,...ατλ-ι) (επιθ. Θηλ.)	αγράμματη
αγράματου,E(...ατ-λου, αγρ;άματ^, ...ατσ-λξι)(επ. αρσ)	αγράμματος
αγρότου,E(αγρότ-λου, αγρότ^,αγρότ-λji (αρσ)	αγρότης,ο
άγρου, E(άγρουλ, άγρι, άγρι-λj)	άγριος
άγρ^, E(άγρ-α, άγρι, άγρι-λι)	άγρια
αδγισέσκου,E(αδγισιάμου, αδγισϊί, βας αδγισέσκου)	αδειάζω
αδικϊί, E(αδικί-α,αδικϊί, αδικϊί-λι) (ουσ. θηλ.)	αδικία,η

αδιναμιῖ , E(αδιναμί-α,αδιναμιῖ, αδιναμιῖ-λι)(θηλ.)	αδυναμία,
αδρ^τσίν^,(αδρ^τσίν-α , αδρ^τσίνι, αδρ^τσίνι-λι)	ρίζα
ασιάρα (άλλοι λενε αέρι)	χθές
αθάνατ^,E(αθάνατ-α,αθάνατι, αθάνατ-λι)	αθάνατη,η
αθάνατου, E(αθάνατ-λου,αθάνατσ^, αθάνατσ-λji)	αθάνατος,ο
αθό'^,E(αθό-α , αθόϊ, αθόϊ-λι)	αθώα,η
αθόου, E (αθόου-λου , αθόϊ, αθόϊ-λι)	αθώς,ο
αἰδόν^ ,E(αἰδόν-α, αἰδόνι, αἰδόνι-λι) (θηλ)	αηδόνι,το
αἴρουπλάνου ,E(...πλάν-λου,...πλάνι,...πλάνι-λι)(ουδ)	αεροπλάνο,
ακ(λ)ό (τοπ. επιρ.)	εκεί
ακάτσου , (ακ^τσάμού, ακ^τσάϊ ,βας ακάτσου)	πιάνω
ακ^τσάρι,(... άρ^α ακ^τα^'ρι, ακ^τα^'ρ-λι)	πιάσιμο
μι ακάτσ^ ινάτ^α (με πιάνει το γινάτι)	θυμώνω
ακόνι,E (ακόνι-α , ακόνι, ακόνι-λι)(θηλ)	ακόνι,το
άκου, (άκ-λου ,άτσι ,άτσι-λι) (ουδ)	βελόνα, η
ακριάτζ^ ,(ακριά , ακρί ,βας ακριάτζ^ (2° πρόσωπο)	ξινίζει
άκρου ,(άκρουλ, άκρι, άκρι-λι)	ξινός ο
άκρ^, (άκρ-α ,άκρι, άκριλι)	ξινή,η
άκσχιου,E(άκσχιου-λου , άκσχιῖ ,άκσχιλji)	άξιος,ο
άκσχιῖ ,E(άκσχι-α, άκσχιῖ, άκσχι-λι)	άξια,η
ακσιζέσκου,E(ακσιζ^άμου, ακσιζῖι,βας ακσιζέσκου)	αξίζω
ακσιῖ ,E(ακσί-α , ακσιῖ ,ακσιῖ-λι)	αξία,η
ακσιουπρέπιῖ ,E(...πρέπι-α , ...πρέπιῖ,...πρέπιῖ-λι)	αξιοπρέπεια ,η
αλ^κσέσκου , E(αλ^κσιάμου, αλ^κσιῖ, βας...)	αλλάζω (κάτι)
μι αλ^κσέσκου E (ρ. παθ. φωνή)	αλλάζω (εγώ)
αλ^κσιάρι,E(αλ^κσιάρι-α, αλ^κσέρι, ..έρ-λι)	αλλαγή,η
αλάβντου (αλ^βντάμου, αλ^βντάϊ, βας...)	παινεύω
αλ^βτάτου (αλ^βντάτ-λου,αλ^βτάτσ^, ..άτσ-λι)	παινεμένος
αλ^βντάτ^ (...άτα-α, ...άτι, ...άτι-λι)	παινεμένη
αλάγκου,(αλ^γκάμου,αλ^γκάϊ, βας αλάγκου.)	γυρεύω(ψάχνω)
αλάγκου	τρέχω, περιοδεύω
αλάθου,(... , ... ,αλάθουρ-λι)	λάθος
αλάσου, (αλ^σάμου, αλ^σάϊ, βας αλάσου)	αφήνω
αλάσου γκριάου *	αφήνω έγκυο ,γκαστρώνω
μι αλάσου (μι σ^λ^γκέσκου, μι β^ργιέσκου)	ορμό
αλάσ^τι (σ^λ^γκιάτι η β^ργιάτι , αλ^σάσβ^ ,η σ^λ^γκίσβ^)	όρμα
αλ^γκιέσκου ,(αλ^γκιάμου,αλ^γκῖ βας αλ^γκιέσκου)	ασπρίζω
αλέγκου , (αλιτζ^άμου,αλέπσιου, βας αλέγκου)	διαλέγω
μι αλέγκου...	διαλέγομαι,επιλέγομαι
αλιάπτ^,(αλιάπτ-α,αλιάπτι, αλιάπτι-λι)	διαλεγμένη,εκλεκτή
αλέπτου ,(αλέπτουλ ,αλέπτσ^ ,αλέπτσ^-λι)	εκλεκτός, διαλεγμένος
αλιτζιάρι	διάλεγμα, επιλογή
αλέργια - πι ντίντσ^	ανάσκελα-μπρούμιτα

αλίνγκου (,αλιντζάμου, αλίμσιου, βας αλίνγκου)	γλείφω
αλιντζάρι,(αλιντζάρι-α, αλιντζέρι, αλιντζερ-λι)	γλείψιμο
αλίχι ,E(αλίχι-α ,αλίχι, αλίχι-λι,)	αλήθεια,η.....
άλινάρι ,(αλινάρι-α) (θηλ)	ανέβασμα
αλίνου ,(αλινάμου, αλινάϊ, βας αλίνου)	ανεβάζω μι αλίνου
(ρ. παθ. Φωνή) ανεβαίνω εγώ	
αλινάτου (αλινάτ-λου, αλινάτσ^, αλινάτσ-λι)	ανεβασμένος,
άλινάτ^ (αλινάτ-α, αλώνατε, αλινατι-λι)	ανεβασμενη
άλιου,(άλι-λου , άλι, άλι-λι (ουδ)	σκόρδο
αλιούμτ(ρ)ια	αλλιώς
αλιούρ^α	αλλού
αλισιδ^ , E(αλισιδ-α , πλ. αλισίτζ^ ,αλισίτζ-λι)	αλυσίδα ,ή...
άλμπ^, (άλμπ-α , άλμπι, άλμπι-λι)	άσπρη
άλμπου, (άλμπουλ, άλγκι, άλγκι-λji)	άσπρος,ο,η
αλμπιάτσ^ (αλμπιάτσ-α)	ασπράδα
αλμπάνου,(...άνλου , αλμπάνι,...άνι-λι)	πεταλωτής
αλόφι,E(αλόφι-α , αλόφι, αλόφι-λι) θηλ.	αλόφι,το
αλοάτου, (αλοάτ-λου, αλοάτσ^, αλοάτσ-λι)	ζυμάρι,προζύμι
αλουμτάρι,...τάρι-α ,...τ^'ρι,...τ^'ρι-λι)	πάλεμα ,μάχη
αλούμτου (ρ. *)	μάχομαι, παλεύω
αλουνισέσκουE (ρ. *)	αλωνίζω
αλούτου,(αλούτ-λου, αλούτι, αλούτι-λι) ουδ	πηλός
άλτου (πλ. άλτσ^)	άλλος
άλτ^, (πλ. άλι)	άλλη
άλτου σόϊ, (άλτ^ σόϊ), άλτσ^ σόϊ,(άλι σόϊ)	διαφορετικός,(η)
(μι) αμ^'νου (ρ. *)	καθυστερώ, αργώ
αμ^'νάτου (αμ^'νάτ-λου,....)	καθυστερημένος
αμ^'νάτου (σαν επίρ.)	αργά
αμάρι , αμάρι-α	θάλασσα
αμάρου , (αμάρ-λου. αμάρι, αμάρ-λι)επιθ	πικρός
αμάρ^ (αμάρ-α, αμάρι, αμάρι-λι)	πικρή
αμαρτίι, E(αμαρτίι-α , πλ. αμαρτίι, αμαρτίι-λι)	αμαρτία,η
αμβ^'ρλου (θηλ. αμβ^'ρλ^)	βουρλός ,τρελός
αμβ^'λέσκου, ...λιάμου (ρ. *)	σκεπάζω
μι αμβ^'ρτέσκου, (παθητική φωνή *)	σκεπάζομαι
αμέλου, αμέλι	δικός μου
αμ^'ιά, αμ^'ιάου , αμ^'ιάλι	δική μου
αμίγδαλου ,E(αμίγδαλου,αμίγδαλj, αμίγδαλj) αρσ.	αμύγδαλιά,η
αμίγδαλ^ E(αμίγδαλ-α, αμίγδαλι, αμίγδαλι)	αμύγδαλο(καρπός)
αμιντάρι , αμιντάρι-α	κέρδος,γέννα
αμίντου (ρ. *)	κερδίζω,
αμίντου *	γεννώ(για γυναίκα)
άμου , (αβιάμου ,αβούϊ, βας άμου,άμου αβούτ^.)	έχω

άμου κ'σhtiγκα (ρ. *)	φροντίζω ,προσέχω
άμου ζιάλι (περιφρ.)	πενθώ
άμου φουάμι, (η νι ιάστι φουάμι)	πεινώ
άμου φρίκ^	φοβάμαι
αμουρτσάρι, (αμουρτσάρ^-α)	μούδιασμα
αμουρτσέσκου (η αμούρτου) (ρ.*)	μουδιάζω
αμουρτσ^ του	μουδιασμένος
μουδιασμένος αμπουδισέσκου E (ρ. *)	εμποδίζω
αμπόδιου, E(αμπόδιουλ, ιμπόδιϊ, ιμπόδιϊ-λι)	εμπόδιο
μι αμ'πουλισεσκου *	αγωνίζομαι, παιδεύομαι
αμπούτου, (...τσ^άμou, ...τσ^ι ,βας αμπούτου)	βρομάω
αμπουτσάρι,(...τσάρ^-α ,...τσ^ρι ,...τσ^ρ-λι)	βρόμα
αμπουτσόσ^, (η αμπουτσ^τ^)	βρομιάρα
αμπουτσόσου,(η αμπουτσ^ του)	βρομιάρης,
αν^λ^β^έσκου,E (αν^λ^β^ιάμου, αν^λ^β^ϊ ,βας...)	αναλαμβάνω
ανάγκι E (ανάγκι-α, ανάγκι, ανάγκι-λι)	ανάγκη
ανάλογα E	ανάλογα
ανάμι, ανάμι-α	ζηλευτό
(ντιάντι ανάμι)	ξεχώρισε, διακρίθηκε
ανάπαρτι (επίρ.)	πέρα
ανάστασι,ανάστασι-α, E	ανάσταση
ανίκαν'^ E (ανίκαν-α ,ανίκανι,ανίκαν-λι)	ανίκανη
ανίκανου E(ανίκαν-λου , ανίκανj, ανίκανj-λji)	ανίκανος
ανκούπουρου (...ράμου, ...ράϊ, βας...πουρου.)	αγοράζω
άνου - αντσ^'ρτσου	πέρσι-πρόπερσι
άνου, (αν-λου ,άνι, άνι-λj)	χρόνος
ανπουλις^άρι (ανπουλις^'ρι, ανπουλις^'ρ-λι)	αγώνας,ο
ανσ^ράτ^,(...ράτ-α ,...άτι,...άτι-λι)	αλατισμένη
ανσ^ράτου,(...άτ-λου, ...ράτσ^ , ...ράτσλji)	αλατισμένος,ο
ανσάρου,(ανσ^ρ^άμου, ανσ^ρούι, βας ανσάρου)	πηδώ
ανσουόρου, (ανσουράμου, ανσουράϊ,βας)	παντρεύω(αγόρι)
μι ανσουόρου (παθ. Φωνή)	παντρεύομαι
ανσουράτου,(...ατ-λου, ανσουράτσ^ ,...άτσ-λι)	παντρεμένος
αντ^β^λέσκου (ρ. *)	κουκουλώνω
αντρ^λίσέσκου (ρ *) , μι	Ζαλίζω, ζαλιζομαι
αντάπου,(αντουπάμου, αντουπάι, βας....)	ποτιζω
αντάρου,(αντράμου, αντράι ,άμου αντράτ^, βας..)	κανω(εργασία)
μι αντάρου (ιδε αντάρου)	γίνομαι
αντάστου (ρ *)	χάσκω, κρυφακούω,καραδοκώ
αντί E	αντί
αντίθιτ^, E(αντίθιτ-α,αντίθιτι, αντίθιτ-λι)	αντίθετη
αντίθιτου ,E(...ιτ-λου, αντίθιτσ^, αντίθιτσ-λji)	αντίθετος
αντίο E(άι σ^ν^τάτι)	αντίο

αντίρισι,Ε(αντίρισ^-α ,αντιρίσουρι, αντιρίσουρ-λι)	αντίρρηση
αντούκου, (αντουτσ^άμου, αντούshιου, βαs...)	φέρνω
αντούκου αμίντι	φέρνω στο μυαλό, θυμάμαι
αντούνου, (αντουνάμου, αντουνάι, βαs...)	μαζεύω
μι αντούνου	ανταμώνω με κάποιον
αντουνάρι,(αντουνάρ^-α,αντουν^””ρι, ...ν^””ρ-λι)	μάζεμα
(πρ)ιαντουνάρι	συμμάζεμα
αντουκιάσκου ,(αντουκιάμου ,αντουκίϊ,...)	καταλαβαίνω
αντούπλικου,(...ικάμου,...λικάϊ,άμου...λικάτ^)	λυγίζω,διπλώνω
αντράλ^ ,Ε(αντράλ-α ,αντράλι, αντράλι-λι)	ζαλάδα
αντρέπτου ,(αντρέπτουλ, αντρέπτω^, αντρέπτω^-λji)	δεξιός
αού'^, (αού-α , αού'^, αού'^-λι)	σταφύλι
αουά	εδώ
αοάλτατζ^ (αοάλταρι)	προχθές
αούμπρ^,(αούμπρ-α , αούμπρι,αούμπρι-λι)	σκιά
αουμπρόσου (...ός-λου ,αουμπρόshi,...όshi-λji)	σκιερός
αουμπρόσου, αουμπρόσ^ (μετ. για άνθρωπο)	έχει βαρύτητα
αουσιέσκου ,(αουσιάμου,αουσιήϊ, βαs)	γερνών
αουσιάτικου ,(αουσιάτικ-λου,αουσιάτισ^, αουσιάτισ-λι)	γεράματα,τα
άπ^, (άπ-α , άπι, άπι-λι) (θηλ)	νερό ,το
απ^γουριπσέσκου,Ε(νου αλάσου)	απαγορεύω
απ^ντισ-έσκου , Ε *	απαντώ
απάντισ,Ε(απάντισ^-α , απαντίσουρι,...ίσουρ-λι)	απάντηση
απατιόν^Ε(, ...όν-α ,απατιόνι,...όνιλι)	απατιόνισα
απατιόνου,Ε(...όν-λου, ...όνji, ...όνjλji)	απατεώνας
απέτισι, Ε(απέτισ^-α , απιτίσουρι, απιτίσουρ-λι)	απαίτηση
(βλ. αστέπου μούλι)	>>
απιλπισέσκου Ε (ρ. *)	απελπίζω
απιλπισί,Ε(απιλπισί-α,απιλπισί,απιλπισί-λι),	απελπισία
απιτχισέσκου (ρ. *) Ε	επιτυχάνω
απιτχισίτ^,(..ίτ-α , απιτχισίτι,...σίτι-λι)Ε	πετυχημένη
απιτχισίτου (...ίτ-λου , απιτχισίτ^, ...ίτσ-λι)Ε	πετυχημένος
άπιρ^	χαράζει
άπιρου,(απιρ^άμου, απιρί, βαs...)	ξημερώνω
άπιστου ,Ε(άπιστ-λου , άπιστω^, άπιστω^λji)	άπιστος,
απιτισέσκου,Ε(απιτισ^άμου, απιτισί, βαs ...)	απαιτώ
(μι)απλέκου , (μι απλικάμου,μι απλικάι , βαs μι απλέκου)	σκύβω εγώ
απλικάτου ,(...άτ-λου,απλικάτω^ ,...άτσ-λι)	σκυμμένος
απλικάτ^ (...άτ-α, απλικάτι, ...άτι-λι)	σκυμένη
απόδικσι ,Ε(απόδικσι-α , απουδίκσουρι, ...ουρλι)	απόδειξη,η
απουθίκι,(απουθίκι-α, απουθίκι, απουθίκι-λι)	αποθήκη
απουκάρι,(..άρ^-α απουκ^”ρι,...κ^”ρ-λι)	πρόληψη
απούκου,(απουκάμου, απουκάϊ ,βαs)	προλαβαίνω

απουντάου (βλέπε ρ. ντάου=δίνω)	αποδίδω
απούντι ,(απούντ ^α -α, απούντσ ^α , απούντσ ^α -λι)	γέφυρα
απουράρι,(...ράρ ^α -α, απουρ ^α ’ρι, ...ρ ^α ’ρ-λι)	φύλαγμα,προστασία
άπουρου,(απουράμου, απουράϊ , βας...)	προστατεύω
,φυλάγω	
απουτουρσιάρι,(...ιάρι-α, απουτουρσέρι,..έρ-λι)	πλάκωμα
απουτουρσέσκου,(...ρσιάμου, ...ρσιϊ, βας...)	πλακώνω
απουτουρσίτ ^α ,(...ίτ-α ,απουτουρσίτι, ...ίτι-λι)	πλακωμένη
απουτουρσίτου,(...ίτλου απουτουρσίτσ ^α ,...ίτσ-λι)	πλακωμένος
απουφ ^α σισέσκου,E(απουφ ^α σ ^α άμου,απουφ ^α σιϊ,...)	αποφασίζω...
απόφασι,E (απόφασ ^α -α,απουφ ^α σουρι,απουφ ^α σουρ-λι)	απόφαση ,η
Απρίλου E	Απρίλιος, ο
απρίντου,(απριντ ^α άμου, απρέσθιου,βας...)	ανάβω
(μι) απρόκιου,(απρουκάμου, απρουκάϊ , βας...)	πλησιάζω
Απροάπ’ια	κοντά ,περίπου
απρουκιάρι (απρουκιάρ ^α -α ,απρουκίερι, ...κιέρ-λι)	πλησίασμα
αρ ^α νι (αρ ^α νι-α ,αρ ^α νι, αρ ^α νι-λι)	ψώρα
αρ ^α νιόσου (πσουριάρου) ...νιόσji(...ριάρι)	ψωριάρης
αρ ^α ν ^α ντου(αρ ^α ντιάμου, αρ ^α σθίου ,βας αρ ^α ν ^α ντου)	γελώ, κοροϊδεύω
αρ ^α ν ^α σου (, αρ ^α σ ^α -λου ,αρ ^α σι, αρ ^α σι-λι) (ουδ)	γέλιο
αρ ^α ν ^α σου, (αρ ^α ν ^α σου-λου αρ ^α ν ^α σουρι, αρ ^α ν ^α σουρ-λι), (ουδ)	ποτάμι
αρ ^α ν ^α σου – αράου	ικανός,ή, δραστήριος, α
αρ ^α ν ^α ντάρι,(αρ ^α ν ^α ντάρ ^α -α,αρ ^α ν ^α ντ ^α ’ρ-ι,αρ ^α ν ^α ντ ^α ’ρ-λι)	αντοχή
αράου (αράου-α)	δροσιά
αρουγκουέσκου , (...ουιάμου, ...ουί, βας)	ρεύομαι
αρ ^α ν ^α ν ^α σκου,(αριάμου,αριϊάμου αρίτι,βας αρ ^α ν ^α ν ^α σκου)	αρραιώνω
« (περί προβάτων κλπ)	τα σταλίζω
αρ ^α ν ^α ν ^α μπόιου,(αρ ^α ν ^α ν ^α μπόι-λου , αρ ^α ν ^α ν ^α μπόι, αρ ^α ν ^α ν ^α μπόι-λι)	αργαλιός,ο
αρ ^α ν ^α ν ^α κίεσκου (αρ ^α ν ^α ν ^α κιάμου, αρ ^α ν ^α ν ^α κίϊ, άμου αρ ^α ν ^α ν ^α κίτ ^α ,βας...)	αρπάζω
αρ ^α ν ^α ν ^α κιάρι (αρ ^α ν ^α ν ^α κιάρι-α ,αρ ^α ν ^α ν ^α κίερι, αρικιέρ-λι)	αρπαγή
αρ ^α ν ^α ν ^α κίτου , (αρ ^α ν ^α ν ^α κίτ-λου ,αρ ^α ν ^α ν ^α κίτσ ^α , αρ ^α ν ^α ν ^α κίτσ-λji)	αρπαγμένος
αρ ^α ν ^α ν ^α κίτ ^α ,(αρ ^α ν ^α ν ^α κίτ-α ,αρ ^α ν ^α ν ^α κίτι, αρ ^α ν ^α ν ^α κίτι-λι)	αρπαγμένη
αρ ^α ν ^α ν ^α κί,(αρ ^α ν ^α ν ^α κί-α, αρ ^α ν ^α ν ^α κί, αρ ^α ν ^α ν ^α κί-λι)	τσιπούρο
αρ ^α ν ^α ν ^α σέσκουE (αρ ^α ν ^α ν ^α σ ^α άμου, αρ ^α ν ^α ν ^α σίάμου αρ ^α ν ^α ν ^α σίτ ^α , βας...)	αρέσω
αρ ^α ν ^α ν ^α σίτου,E (αρ ^α ν ^α ν ^α σίτ-λου αρ ^α ν ^α ν ^α σίτσ ^α , αρ ^α ν ^α ν ^α σίτσ-λι)	αρεστός,ο
αρ ^α ν ^α ν ^α τσιμι(αρκουάρι) , αρ ^α ν ^α ν ^α τσιμ ^α -α(αρκουάρ ^α -α)	κρύο
αρ ^α ν ^α ν ^α τσιτου , (αρ ^α ν ^α ν ^α τσιτ-λου,αρ ^α ν ^α ν ^α τσιτς ^α , αρ ^α ν ^α ν ^α τσιτς-λι)	κρυωμένος
αράβντου (ρ. *)	αντέχω
αράντου (αραντιάμου, αράσιου, βας)	ξύνω
(μι αράντι ντι νούντρου = με βασανίζει με απασχολεί ,με τρώει κάτι)	κρύος,ο
αράτσι , (αράτσι-λι ,αρ ^α ν ^α ν ^α τ ^α , αρ ^α ν ^α ν ^α τ ^α -λι) (ουδ)	κρύα,η
αράτσι ,(αράτσι-α, αρ ^α ν ^α ν ^α ν ^α τ ^α τσι, αρ ^α ν ^α ν ^α ν ^α τ ^α -λι) (θηλ)	αριθμός
αριθμό ,E(αριθμό-λου αριθμάτ,ζ ^α , αριθμάτζ ^α λji)	

αρίν^, (αρίν-α)	άμμος,η
αρίτσηιου,(αρίτσηι-λου ,αρίτσηι, αρίτσηι-λι)	σκαντζόχοιρος
« « μπασδραβίτσα (μεταφ. κοντόσωμος)	πετώ(ρίχνω)
αρούκου, (αρκάμου , αρκái ,βας...)	ρίξιμο,πέταγμα
αρκάρι,(αρκάρι-α, αρκ^ρι, αρκ^ρ-λιί)	πεταμένη
αρκάτ^,(αρκάτ-α , αρκάτι,αρκάτι-λι)	πεταμένος
αρκάτου,(...άτ-λου ,αρκάτσ^,αρκάτσ-λι)	γλίστριμα
αρκιουσιουράρι(...ράρι-α,...ρ^"-ρι,...ρ^"-ρι-λι)	γλιστρώ
αρκιούσιουρου (ρ. *)	Ψύχρα
αρκουάρι (πσίχρ^)	Κατοικώ, διαμéνω
αρι^νου (, αρι^νιάμου, αριμάσηιου ,άμου αριμάσ^ ,βας...)	κουράζομαι
αρι^νου (, αρι^νιάμου,αριμάσηιου,άμου αριμάσ^...,)	Βλάχος
Αρι^νου,(αρι^ν-λου, αρι^νι , αρι^νι-λι)	απομεινάρι,το
αρι^σ^τούρ^ (, αρι^σ^τούρ-α ,...ούρι, ...ούρ-λι)	βαλανιδιά
άρμπουρου (, άρμπορ-λου ,άρμπουρι, άρμπουρ-λι)	(ξε)χεμωνιάζω
αρνέτζου (αρνάμου , αρνάϊ , βας...)	σκουπίζω
αρνέσκου (αρνιάμου, αρνί , βας...)	μυρωδιά
αρνιουτζάρι (,...άρι-α ,...τζέρι, ...τζέρ-λι)	μυρίζω
αρνιουτζέσκου (,...τζ^άμου,... ζτί , βας...)	κόκκινη
αρόshi (, αρόshi-α αρόshi, αρόshi-λι)	κόκκινος
αρόσηιου , αρόση-λου(αρόσηι, αρόση-λι)	ρόδι
αρόιδου E(αρόϊδουλ, αρόϊδι, ...δι-λι)	κοκκινάδα
αρουshιάμι , αρουshιάμ^α	ρίχνω
αρούκου, (αρκάμου ,αρκái, βας ...)	σχίζω
αρούπου (, αρουπιάμου, αρούψηιου , βας...)	σχισμένος
αρούπτου (αρούπτουλ, αρούπτσ^,αρούπτσ-λι)	σκουριά
αρουτζίν^ (αρουτζίν-α, αρουτζίνι, αρουτζίνι-λι)	σκουριασμένος,η
αρουτζινάτου – αρουτζινάτ^	ντροπαλός
αρshινόσου,(...όσ-λου , αρshινόσι,...όση-λι)	ντροπή
αρshíni, αρshín^α	αίσχος
αρshíni máρι (π'ιάτσ^	χθές
ασιάρα	χθές βράδι
ασαρνοάπτια	έτσι
αshí	στρώνω
αshτέρνου (αshτιρν^άμου, αshτιρνούϊ, βας...)	σβαρνίζω, σύρω
αshτιρνούτου (αshτιρνούτ-λου ,αshτιρνούτσ^,αshτιρνούτσ-λι)	ασβέστη,η
αshβουρνουέσκου E (ρ. *)	ασβεστώνω
αshβέστι, E(αshβέστι-α , αshβέστουρι, αshβέστουρ-λι)	στρατιά,ομάδαοπισμένων
αshβιστρουσέσκουE (...σιάμου,...σιϊ,.. άμου αshβιστρουσιτ^.)	φτύνω
αshκéri (...ρ^α ,αshκéri,.. έρι-λι)	φτύσιμο
αshκούκιου, (αshκουκιάμου, αshκουκιάι. Βας...)	παρακολουθώ, ακούω
αshκουκιάρι(αshκουκιάρι-α)	
αshκούλτου (ρ. *)	

ασκούντου (...μτ^άμου, ασκούμισιου, βας σκούμτου)	κρύβω
μι ασκούντου	κρύβομαι
ασκούτουρου, (...τουράμου, ..τουράι . βας...)	τινάζω
ασμπουϊρέσκου (...ουιράμου, ασμπουιράι , βας...)	πετώ(σαν πουλί)
ασμπουιράρι (...άρ^α, ασμπουϊρ^ρι, ασμπουϊρ^ρι-λι)	πέταγμα
ασούντου (ασουντάμου, ασουντάι, άμου ασουντάτ^, βας...)	ιδρώνω
ασουντάτου (επίθ. *)	ιδρωμένος
ασπάργκου (ασπ^ρτζ^άμου, ασπάρσσιου, βας...)	χαλάω
ασπάργκου π^ράτζ^	ξοδεύω χρήματα
ασπάρου, (ασπ^ριάμου, ασπ^ρ^άι, βας...)	τρομάζω
ασπρουκουκιάσκου (ρ. *)	καταβρέχω
άστ^τζ^	σήμερα
π.χ. άστ^τζ^ ν^ λι τουρνάσσι = σήμερα μας τα γύρισε.	
άστ^τζ^ σιάρ^ (ή αέστ^ σ^άρα)	απόψε
αστ^νγκου (αστ^νγκουλ, αστ^ντζ^, αστ^ντζ^-λji)	αριστερός,ο
αστ^νγκ^ (αστ^νγκ-α, αστ^ντζ^, αστ^ντζ^-λι)	αριστερή,η
αστάλjiου (αστ^λjiάμου, αστ^λjiάι, βας...)	προσπερνάω
« (για γάλα η φαγητά)	κόβω
(μι) αστάλιου	θυμώνω, αιφνιδιάζομαι
αστέπτου (αστιπιάμου, αστιπιάι, βας...)	περιμένω
αστίνγκου(αστιντζ^άμου, αστέσσιου, βας...)	σβήνω
ας χίμπ^	ας είναι
ασητέρνου (...ν^άμου, ...νούι , βας ...έρνου)	στρώνω
μι ασητέρνου (ρ. *)	στρώνομαι
ατζιόκου (ατζιουκάμου, ατζικαί, βας ...)	παίζω
ατζιόκου, (...όκ-λου ατζιόκουρι, ..ουρ-λι)	παιχνίδι
ατζιούγκου (ατζιουντζιάμου, ατζιούμσιου, βας...)	φθάνω
ατζιουνέτζου (ατζιουνάμου, ατζιουνάι, βας...)	πεινώ
ατζιούν^ (ατζιούν-α , ατζιούνι, ατζιούνι-λι)	νηστικιά
ατζιούνου (ατζιούν-λου , ατζύνι, ατζιούνι-λι)	νηστικός
ατιχιϊ E(ατιχι-α, άτιχιϊ, άτιχι-λι)	ατυχία,η
άτιχου E(άτιχ-λου , άτιχι , άτιχ-λji)	άτυχος,ο
αφισισίτ^ E(αφισισίτ-α, αφισισιλι, αφισισίτι-λι)	αφηρημένη
αφισισίτου E(αφισισίτ-λου , αφισισίτ^ , αφισισίτ-λji)	αφηρημένος
άφλου (αφλάμου, αφλάι, βας..)	βρίσκω
μι άφλου (μι αφλάμου, μι αφλάι, μι άμου αφλάτ^)	βρίσκομαι
(αλλά και : <γκίνι ν^ αφλ^'μου>= καλώς ανταμωθήκαμε)	
αφλάρι, (αφλάρ^'-α)	εύρεση,η
αφούμου (ρ. *)	καπνίζω (μαυρίζω)
αφουμάρι(αφουμάρι-α,...)	κάπνισμα(μαύρισμα)
αφουρνji E(αφουρνji-α , αφουρνji, αφουρνji-λι)	αφορμή,η
αφράτου, E (Θηλ=αφράτ^)	αφράτος,ο,η
αχ^του , θηλ. αχ^τα^ (πλ. αχ^τσ^ , θηλ. αχ^τι)	τόσος

αχ ^ν τόσ ^α (αχ ^ν τόσ-α , αχ ^ν τόσι , αχ ^ν τόσι-λι)	βαθιά, η
αχ ^ν τόσου (αχ ^ν τόσ-λου , αχ ^ν τόσι, αχ ^ν τόσηλji)	βαθύς, ο,
αχάριστου, Ε(θηλ.= αχάριστ ^α)	αχάριστος, ο, η
αχτάρι (αχτ ^α ρι)	τέτοιος(τέτοιοι)
αχόρια Ε	χωριστά
αχουριέσκου Ε(αχουριάμου, αχουρχίϊ, άμου αχουρχίτ ^α βας...)	αρχίζω
άχριστου Ε(άχριστ-ουλ η άχριστ-λου, άχριστ ^α , άχριστ ^α -λji)	άχρηστος
άχριστ ^α Ε(άχριστ-α , άχριστι, άχριστ-λι)	άχρηστη

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΕΙΣ

- > Ο αστερίσκος * σημαίνει ότι η λέξη είναι απλή (ομαλή).
- > το Ε σημαίνει ότι η λέξη έχει ελληνική προέλευση (η είναι καθαρά Ελληνική)
- > Τα δίψηφα σύμφωνα ξ και ψ κάποιες φορές (όταν δεν είναι στην αρχή των λέξεων) τα διατηρούμε, ενώ συνήθως τα αντικαθιστούμε με τα κσ και πς αντίστοιχα.

> Το διπλό ι μπορούμε να το γράφουμε και με το j

> Οι περιφραστικές λέξεις, που στα Ελληνικά έχουν πρώτα την πρόθεση από (δηλαδή από+ άλλη λέξη), στα βλάχικα μεταφράζονται πάλι περιφραστικά ντι +αλλη. Γι'αυτό πολλές φορές τέτοιες λέξεις θα τις αναφέρουμε μόνο σαν απλές.

Πχ. από κάτω = ντι πριγκιόσου

Πιο πάνω = μα νσούσου)

στο μάκρος = ντι α λούγκουϊ

>Επίσης πολλές σύνθετες λέξεις, που στην Ελληνική έχουν μπροστά το στερητικό α (η ξε),στα Βλάχικα παίρνουν το νι (ή =κσι) .Όσες από αυτές μεταφράζονται στα βλάχικα όπως και οι απλές + το πρόθεμα νι, θα τις παραλείπουμε γιατί τις γράφουμε και σαν απλές.

Π.χ. Παραδίνω = <παρα-ντάου> (πάρ+ντάου=δίνω)

Αποφεύγω = <απου-φούγκου>

Ξεφορτώνω = <ντι-σκάρκου>

>Επειδή ο μέλλοντας των ρημάτων είναι ίδιος με τον ενεστώτα βάζοντας απλά το πρόθεμα <βας>=θα, γι'αυτό συνήθως δεν θα τον γράφουμε. Επίσης πολλές φορές δεν θα γράφουμε και τον παρακείμενο ,γιατί κατά κανόνα σχηματίζεται με το ρήμα <άμου>(=έχω) και με το θέμα του ρήματος,βάζοντας μία από τις καταλήξεις <-τ^>, <-σ^> κ.λ.π. Τέλος δεν θα γράφονται (παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις) πάντα όλοι οι χρόνοι των ρημάτων .

>Τα ουσιαστικά που παράγονται από τα ρήματα απλά παίρνουν μετά τη ρίζα την κατάληξη -άρι ή -άρε,(με κάποιες ίσως μικροαλλαγές) π.χ. πόρτου=πουρτ-άρι, φούγκου=φουτζι-άρι,τράγκου=τρ^τζι-άρι,μούκου=μ^κ-άρι, αμβ^λέσκου=αμβ^λι-άρι

>Υπάρχουν λέξεις που τις λέμε όπως ακριβώς και στην Ελληνική, γι'αυτό ίσως κάποιες και να μη τις γράφουμε στο εξής.

>Επίσης θα παραλείπουμε και πολλά γραμματικά στοιχεία των λέξεων που είναι απλά.

B

βα (ή βας)	θα
βάκ [^] , (βάκ-α ,πλ β ^{^^} τσ [^] , β ^{^^} τσ-λι)	αγελάδα
β [^] κάρου ,(β [^] κάρ-λου , β [^] κάρι, β [^] κάρ-λι)	γελαδάρης
βάλτου, E(βάλτ-ουλ, βάλτουρι ,βάλτουρ-λι)	βάλτος,ο
βαρέλ [^] E(βαρέλ-α , βαρέλι ,βαρέλι-λι)	βαρέλι,το
βάρου E (βάρ-λου , βάρι ,βάρι-λι)	βάρος ,το
βάσι E(βάσ [^] -α, β ^{^^} σουρι, β ^{^^} σουρ-λι)	βάση,η
βασιλικό E(βασιλικο-λου, βασιλικάτζ [^] , βασιλικάτζ-λji)	βασιλικός,ο
βάσου (βάσ-λου ,βάσι, βάσι-λι)	σκεύος(κουζ.)
βάτ [^] μου (β [^] τ [^] μάμου, β [^] τ [^] μάι , βας...)	σκοτώνω
β [^] τ [^] μάρι (β [^] τ [^] μάρ [^] -α ,β [^] τ [^] μ ^{^^} ρι, β [^] τ [^] μ ^{^^} ρ-λι)	σκοτωμός
β [^] τ [^] μάτου (β [^] τ [^] μάτ-λου, β [^] τ [^] μάτσ [^] , β [^] τ [^] μάτσ-λι)	σκοτωμένος
β [^] ρ [^]	κανένας, καμία ,κανένα
βιάρντι (βιάρντι-α, βέρτζ [^] , βέρτζ [^] -λι) ,θηλ.	πράνινη
βιάρντι (βιάρντι-λι , βέρτζ [^] , βέρτζ [^] -λι) ουδ.,	πράσινος
βιρντιάτσ [^] (..άτσ-α , βιρντέτσ [^] ,...έτσ-λι)	πρασινάδα
β [^] ργιέσκου (β [^] ργιάμου, β [^] ργίι, άμου β [^] ργίτ [^] , βας...)	επιπλήτω(μαλώνω)
B [^] σιλιέ, E(B [^] σιλιέ-λου , B [^] σιλιάτζ [^] , B [^] σιλιάτζ-λji)	Βασιλιάς
B [^] σίλισ [^] E (B [^] σίλις-α ,B [^] σίλιτσι, B [^] σίλις-λι)	Βασιλισα,η
βέκλjiου (β [^] άκλουλ,, βέκλji ,βέκλji-λι)	παλιός
β [^] άκλji (βιάκλji-α, βέκλji, βέκλji-λι)	παλιά
βέντου, (βιντ [^] άμου, βιτζούι, βας...)	βλέπω
μι βέντου (*)	φαίνομαι
βιντουέσκου(ρ*)	χηρεύω
βέντου,(βέντου-λου ,βέντουι,βέντουι-λι)	χήρος
βέντ [^] (βέντ-α, βέντι, βέντι-λι)	χήρα
βέρτζου, (βέρτζουλ, βέρτζ [^] , βέρτζ [^] -λι)	λάχανο
βιδ [^] , (βιδ-α , βίδι, βίδι-λι ,ή βιτζ-λι)	βίδα,η
Βιάρ [^] , (Βιάρ-α ,(Βιέρι, Βιέρ-λι)	Καλοκαιρί
βιβλίου, E (βιβλίου-λου ,βιβλιϊ, βιβλιϊ-λι)	βιβλίο ,το
βιδουσ-έσκου E (ρ. *)	βιδώνω
Βίνιρι,(Βίνιρ [^] -α , Βίνιρι, Βίνιρ-λι)	Παρασκευή
βίνδου,(βινδιάμου, βινδούι , βας...)	πουλώ
βινδούτου (βινδούτ-λου ,βινδούτσ [^] , βινδούτσ-λι)	πουλημένος
βινδούτ [^] (βινδούτ-α ,βινδούτι, βινδούτι-λι)	πουλημένη
βινδιάρι,(βινδιάρ [^] -α , βινδέρι, βιντέρ-λι)	πούλημα
βίντικου (βιντικάμου, βιντικαϊ ,άμου βιντικάτ [^] , βας...)	θεραπεύω
βιντικάρι (βιντικάρ [^] -α ,βιντικ ^{^^} ρι, βιντικ ^{^^} ρ-λι)	θεραπεία
βίντου, (βίντ-λου ,βίντσ [^] , βίντσ-λji)	αέρας
βιρβιρίτσ [^] ,(.. ίτσ-α βιρβιρίτσι ,...ι-λι)	νυφίτσα
βιτούλιου (βιτούλι-λου , βιτούλι, βιτούλι)	κατσίκι ενός έτους
βιτσίν [^] (βιτσίν-α ,βιτσίνι, βιτσίνι-λι)	γειτόνισα

βιτσίνου (βιτσί-νου, βιτσίνι, βιτσίνι-λι)	γείτονας
βούλπι (βούλπι-α , βούλπι, βούλπι-λι)	αλεπού,η
βουόμου (βουμιάμου, βουμουϊ, βας)	κάνω εμετό
βουμιάρι (βουμιάρι-α, βουμέρι, βουμέρ-λι)	εμετός
βουμουτούρ^(...ούρ-α,...ούρι,...ούρ-λι)	«
βουμπιρίλι,(...ίλι-α,...ίλι,...ίλι-λι)	κακία
βόϊ (βριάμου, βρουϊ, άμου βρούτ^, βας βόϊ)	θέλω, αγαπώ
βριάρι,(βριάρι-α , βρέρι, βρέρ-λι)	αγάπη,θέληση
βρούτ^ (βρούτ-α(πλ βρούτι, βρούτι-λι)	αγαπημενη
βρούτου (βρούτ-λου , βρούτσ^, βρούτσ-λji)	αγαπημένος

Γ

γ^νουσέσκου, E(ρ. *)	γανώνω
γανουτί, E(γανουτί-λου , γανουτάτζ^, γανουτάτζ-λι))	γανωτής,ο
γ^ργ^λάτου ,γ^ργ^λάτ^ (η γκ^ργκινάτου ,...άτ^)	πεντακάθαρος
(ιάστι λάτου σηι γκ^ργκινάτου)	>>>
γαμοτογόνα	πολύ κοντός άνθρωπος,(αλλά και διάβολος)
γέρμου (γέρμουλ, γέρνj, γέρνj-λι)	σκουλήκι
γαϊταγάρι ,E(...νι-α γαϊταγ^'νj , γαϊταγ^'νj-λι)	σπαθί
γιάσηπι (γιάσηπι-α , γιέσηκι, γιέσηκιλι)	σφήκα
γιάτρου E(γιάτρου-λου,γιάτσ^ρι, γιάτσ^ρjι)	γιατρός,ο
γϊϊ (γϊϊ, γϊϊ, γϊϊ-λι)	ζωντανή
γικσέσκου (ρ. *)	ζυγίζω
γικσιάρι (γικσ^άρι-α, γικσ^έρι, γικσέρ-λι)	ζύγισμα
γιλϊ E(γιλϊ-α, γιλϊ, γιλϊ-λι)	γιαλιά
γιλτσέσκου (ρ. *)	γιαλίζω, λάμπω
Γινάρου , Γινάρ-λου. E	Γενάρης
γίνου , γίν-λου	κρασί
γίνου (γιν^άμου,βίνιου, άμου βινίτ^, βας γίνου)	έρχομαι
γίνου πι μπούν^ (νι άμφλου τσιαρέα)	συνέρχομαι
γίου , γϊϊ	ζωντανός,ή
γιουρτ^σέσκου E(ρ. *)	γιορτάζω
γιουρτϊ E (γιουρτί-α, γιουρτϊ, γιουρτϊ-λι)	γιορτή
Γισμ^τσιούνου,...ρ-λου	Σεπτέμβρης
γίσου (γίς-λ ου , γίσι, γίσι-λι)	όνειρο
μι νγισέτζου (ρ. *)	ονειρεύομαι
γιρμινέσκου (η γιρμινέσκου *)	σκουλικιάζω
γιτρί E(γιτρί-α , γιτρί, γιτρί-λι)	φάρμακο
γκ^ρνου (γκ^ρνουλ , γκ^ρνουρι ,γκ^ρνουρ-λι)	σιτάρι
γκ^λjίν^ (γκ^λjίν-α ,γκ^λjίνι, γκ^λjίνι-λι)	κότα
γκ^λμπινέσκου (ρ. *)	κιτρινίζω

γκ^ργκ^λάνου,(..άν-λου ,...άνι , γκ^ργκ^λάνι-λι)ουδ.	λάρυγκας
γκ^ρνούτσου (...τσ-λου, γκ^ρνούτσι ,...τσ^λι)	σπυρί
γκ^τζόφ^, (γκ^τζόφ-α γκ^τζόφι, γκ^τζόφι-λι)	φανέλα
γκ^τούνιου (*)	κυδωνιά
γκ^ντικου (ρ. *)	γαργαλάω
γκάζου (γκάζ-λου , γκ^ζουρι, γκ^ζουρ-λι)	πετρέλαιο
γκάι (γκάι-α ,γκ^ϊ, γκ^ϊ-λι)	καλιακούδα
γκάλμπινου (γκάλμπιν-λου(γκάλμπινι, γκάλμπινι-λι)	κίτρινος
γκέμι , Ε (γκέμ^α,πλ γκέμι-λι)	γκέμι ,το
γκίνι	καλά
γκιντέρι (γκιντέρι-α, γκιντέρι, γκιντέρ-λι)	βάσανο,το
γκιούμου (γκιούμ-λου, γκιούμι , γκιούμι-λι)	γκιούμι.το
γκιρίζου (γκιρίζ-λου ,γκιρίζι, γκιρίζι-λι)	αυλάκι (δίπλα από
θεμέλια)	
γκίφτ^, (γκίφτ-α 'γκίφτι, γκίφτι-λι)	γύφτισα,η
γκίφτου (γκίφτουλ ,γκίφτσ^,γκίφτσ^λji)	γύφτος
γκλάρου(...ρλου ,γκλάρι,..ρ-λι)	χαζός, μουρλός
γκλζέμου (γκλζέμ-λου ,γκλζάμι, γκλζάμι-λι)	κουβάρι
γκλζντι, (γκλζντι-α ,γκλζντινι, γκλζντιν-λι)	βελανίδι
γκουλέσκου ,γκουλ^άμου , γκουλι, άμου γκουλίτ^.	αδειάζω (κατι)
γκόλου ,(γκόλου, γκόλji, γκόλji-ι).	άδειος (κενός)
γκουάλ^ (γκουάλ-α ,γκουάλι, γκουάλι-λι)	άδεια
γκόρτσου (γκόρτσ-ουλ, γκόρτσ^, γκόρτσ-λι)	άγριο αχλάδι
γκουshτιρίτσ^ (...έρ-α , γκουshτέρι ,...έρι-λι)	σαύρα
γκούβ^, (γκούβ-α , γκούβι, γκούβι-λι)	τρύπα
γκούρ^,(γκούρ-α , γκούρι, γκούρι-λι)	στόμα
γκουργκουλέσκου (ρ. *)	κυλάω
γκούσχι (γκούσχι-α ,γκούσχι, γκούσχι-λι)	λαιμός
Γκριάκ^ (Γκριάκ-α,Γκριάτσι, Γκριάτσι-λι)	Ελληνίδα,η
Γκρέκου,(Γρέκ-λου, Γκρέτσ^,Γκρέτσ-λι)	Ελληνας,ο
Γκρ^τσέστς^ , Γρ^τσέστς^ -λι (μόνο πληθ.)	Ελληνικά
γκρ^ντινι , γκρ^ντιν^-α	χαλάζι
γκράσου (αρσ) - γκράς^ (θηλ) (επιθ *)	παχύς, παχιά
γκρ^σίμι , γκρ^σίμ^-α	πάχος
γκρ^νιέσκου (ρ. *)	γκρινιάζω
γκρέντ^ (γκρέντ-α, γκρέντζ^, γκρέντζ^-λι)	γρεντιά
γκρέου,(γκρέου-λου, γκρέι, γκρέι-λji)	βαρύς,σοβαρός
γκριάου,(γκριάου-α ,γκριάλι, γκριάλι-λι)	βαριά, έγκυος
γκρέσκου,(γκρ^άμου, γκρίι ,βας...)	φωνάζω
γκριμό , Ε γκριμό-λου	γκρεμός
γκρινιάρου Ε(γκρινιάρ-λου,πλ γκρινιάρι , γκρινιάρ-λji)	γκρινιάρης,ο
γκροάπ^ (γκροάπ-α,γκρόκι,γκρόκ-λι)	γούρνα
γκρουπάρι ,γκρουπάρ^-α	θάψιμο

γκρουπίτσι ,γκρουπίτσι-α.....	γουρνούλα
γκρόσου,(γκόσ-λου , γκρόσι ,γκρόση-λι)	χοντρός
γκρουμάτζου ,(γκρουμάτζ-λου,)	λαιμός
γκρούνιου (γκρούνι-λου ,γκρούνι γκρούνι-λι)	σαγόνι
γλέντι , E(γλέντι-α ,πλ γλέντουρι, γλέντουρ-λι)	γλέντι
γλιντι-σέσκου E (ρ. *)	γλεντώ
γουμάρου,E(γουμάρ-λου,πλ γουμάρι, γουμάρ-λji)	γάϊδαρος
γουνίι,E (γουνί-α ,γουνίι, γουνίι-λι)	γωνία
γρ'^πσέσκου E (ρ. *)	γράφω
γρ'^ψίτου, (αρσ) ,γρ'^ψίτ'^ (θηλ) επίθ. E	γραπτός,ο,η
γράμ^ , E(γράμ-α ,γράματι, γράματ-λι)	γράμμα
(αλφάβ.κ.λ.π.)	
γρίπι , γρίπ'^-α. E	γρίπη
Σημείωση: παλιότερα σχετικά με τις λέξεις γράφω γράμμα κλπ	
χρησιμοποιούνταν οι βλάχικες λέξεις:	
σκίρου (σκιράμου, σκιράϊ, βασ...)	γράφω
σκίρ^ (σκίρ-α, σκίρι, σκίρι-λι)	γράμμα
σκιράτου , σκιράτ^	γραμμένος ,η

Δ

Δαμάσκινου E(δαμάσκιν-λου,...σκινξ,...σκιν-λξι)	δαμασκηνιά
Δάσκαλου , πλ. δάσκαλι E	δάσκαλος ,ο
δγιβ^σ^άρι E(δγιβ^σ^άρ^α, δγιβ^σ^έρι, δγιβ^σ^'ρ-λι)	διάβασμα
δέφτιρ'^ , E(δέφτιρ-α,δέφτιρι, δέφτιρ-λι)	δεύτερη
δέφτιρου E(δέφτιρ-λου ,δέφτισ^ρι, δέφτισ^ρ-λji)	δεύτερος,ο
διαφουράου ,διαφουράου-α E	διαφορά
δικιγόρου, δικιγόρ-λου	δικηγόρος
δίκιϊ , E(δίκι-α ,)	δίκαη
δίκιου ,E(δίκιου-λου,)	δικαιος,ο,
δικιουλουγισέσκου E (ρ. *)	δικαιολογώ
δίναμι ,E(δίναμ^α) Βλ πουτιάρι(πουτιάρι-α)	δύναμη
δίπλα E (βλαχ. νίγκ^)	δίπλα
(στέϊ νίγκ^ μίνι = κάθησε δίπλα μου)	
διπλάρκ^ (διπλάρκ-α)	δίδυμη
διπλάρκου (διπλάρκουλ)	δίδυμος
δισκουλιπσέσκου E (ρ. *)	δυσκολεύω
δισκουλιϊ E (δισκουλί-α, δισκουλιϊ,δισκουλιϊ-λι)	δυσκολία
δίσκουλ^ ,E(δίσκουλ-α, δίσκουλι, δίσκου-λι)	δύσκολη
δίσκουλου ,E(δίσκουλου ,δίσκουλj, δίσκου-λι)	δύσκολος
Δισπότου E(Δισπότ-λου ,Δισπότσ^, Δισπότσ-λji)	δεσπότης
διστιχιϊ , E(διστιχί-α ,)	δυστυχία
διστιχιπσέσκουE (ρ. *)	δυστυχώ

διστιχιπσίτ^, E(διστιχιπσίτ-α....)	δύστυχη
δίστιχιπσίτου ,E δίστιχιπσί-λου ...	δύστυχος
δίχτι , δίχτι-α ,...E	δίχτυ,το
δοικμ^σέσκου E (ρ. *)	δοκιμάζω
δοικμῖ ,E(δοικμῖ-α, δοικμῖ, δοικμῖ-λι)	δοκιμή
δούλ^ E(δούλ-α ,δούλι, δούλι-λι)	δούλα
Σημείωση: Παρατηρούμε πως όλες οι λέξεις από Δ (δέλτα) που χρησιμοποιούμε στα Βλάχικα σήμερα είναι Ελληνικές , προφανως γιατί το γράμμα αυτό δεν το είχαμε (αντί αυτού υπήρχε το d η το vt). Το ίδιο όμως ισχύει και για κάποια άλλα γράμματα, όπως θα δούμε στη συνέχεια)	

E

έκσιπν^, E (έκσιπν-α, έκσιπνι, έξιπν-λι)	έξυπνη,η
έκσιπνου,E(έκσιπν-λου ,έσκσιπνj, έκσιπν-λji)	έξυπνος,ο,το
(υπάρχουν και οι καθαρά βλάχικες λέξεις: <μιντ^τόρλου>= ο έξυπνος και <μιντ^τόρα> =η έξυπνη)	
έδου , (έδ-λου ,έτζ^, έτζ-λι)	κατσίκι
έσκου ,(ιαράμου, φουῖ, βας έσκου)	είμαι,υπάρχω
έστανου	φέτος
έτιμου, E(έτιμ-λου ,έτινj ,έτινλji)	έτοιμος
έφουρου,E(έφουρ-λου, έφουρι, έφουρλji)	έφορος,ο
έφτινου ,E(έφτιν-λου, έφτινι ,έφτιν-λι)	φτηνός
έχτρου , E(έχτρουλ ,έχτσ^ρι, έχτσ^ρ-λji)	εχθρός

Z

ζάχαρι, Eζάχαρ^-α	ζάχαρι
ζακόνι (ζακόνι-α)	συνήθεια
ζιάλι ,(ζιάλι-α)	πένθος
ζιλj ,E (ζιλj-α, ζιλj-ζίλι-λι)	ζήλια
ζιλπισέσκου E (ρ. *)	ζηλεύω
ζίτιμ^, E(ζίτιμ-α, ζίτιματι, ζίτιματ-λι)	ζήτημα
ζνιῖ , (ζνιῖ-α ,ζνιῖ, ζνιῖ-λι)	ζημιά
ζόν^ ,E(ζόν'^-α, ζόνι , ζόνι-λι)	ζώνη
ζόρι , E(ζόρ^α ,ζόρι, ζόρι-λι)	ζόρι
ζουρισέσκου E (ρ. *)	ζορίζω
μι ζουρισέσκου E	ζορίζομαι
ζουρλουσέσκου,(..σιάμου, ..σί , βας...)	τρελαίνομαι
ζούρλου, (ζούρλουλ ζούρλj, ζούρλjλj)	τρελός
ζουρλιάτσ^ ,(...λιάτσ-α ,ζουρλέτσ^,..λέτσ-λι)	παλαβομάρα ,τρέλλα

Θ

θ'ιάμινου , (θ'ιάμιν-λου , θ'άμινι, θ'άμιν-λι)	θηλυκό
θάμ^ ,E(θάμ-α, θάματι, θάματ-λι)	θαύμα
θάρου , θάρ-λου E	θάρρος
θέατρου ,E θέατρουλ,θέατρι)	θέατρο
θιμέλζου , E(θιμέλζ-λου, θιμ^άλζ, θιμ^άλζ-λι)	θεμέλιο
θιμάμ^, θιμάμ-α E	θυμίαμα
θιουρί^ E(,θιουρί-α ,θιουρί^, θιουρί^λι)	θεωρία
θιρίου ,E(θιρίου-λου ,θιρί^, θιρί^λι)	θηρίο
Θιριστίου , E Θιριστί-λου	Ιούλιος
Θιρμουκρασί^, θιρμουκρασί-α E	θερμοκρασία
(στα Βλάχικα μέμε και <κ^λδούρα>=η ζέστη και <αρκοάρια>=το κρύο)	
θισί^,E (θισί-α ,θισί^, θισί^λι)	θυσία
θρισκί^, E θρισκί-α	θρησκία

I

ιά (π.χ. ιά, αέστου αουά = να, αυτός εδώ)	να
ιάλου ,ιάου	νάτος ,νάτη
ιάμπολ^, (ιάμπουλ-α ,ιάμπουλι, ιάμπου-λι)	βελέντζα
ιάμπουλα ντι φλόκου	φλοκάτη
ιάπ^, (ιάπ-α , ιάπι, ιάπιλι)	φοράδα
ιάρμπ^, (ιάρμπ-α , ιέργκι, ιέργκι-λι)	χόρτο
(άρι ιάρμπ^ ντι τα^νούτου =είναι παλληκάρι ,τολμηρός)	
Ιάρν^, (Ιάρν-α ,Ιέρνυ,Ιέρνυ-λι)	Χειμώνας
ιάσκ^, ιάσκ-α	ίσκνα
Ιβαγκέλιου,E (Ιβαγκέλιου-λου ,Ιβαγκέλι^, Ιβαγκέλι^λι)	Ευαγγέλιο
ιβγένι^, ιβγένι-α E (βλ.περ. <μπούν^ πουρτάρι>)	ευγένεια
ιγουϊστί^,E(ιγουιστί-λου, ιγουϊστάτζ^ ,ιγουϊστάτζλι)	εγωιστής
(βλ. περ. όμου τσι σ^ αλάβδ^) = άνθρωπος που πενεύεται	
ίδγι ,E(ίδγι-α ,ιδγι ,ιδγι-λι) (βλάχ. <ούν^ σόι>)	ίδια,η
ίδγιου ,E(ιδγιουλ ,ιδγι^, ιδγι-λji) «	ίδιος,ο
ιδέι E (ιδέ-α ,ιδέι^, ιδέι-λι) (βλ. μίντι)	ιδέα,η
ιέσου , (ινσιάμου , ινσι^, άμου ινσι^, βας έσου)	βγαίνω
ικατουμίριου E,(...ίριου-λου,...ίρι^, ...ίρι^λι)	εκατομμύριο
ικατουμριούχ^ ,E(...ούχ-α ,...ούχι, ...ούχι-λι)	εκατομμυριούχα
ικατουμριούχου ,E (...ούχ-λου ,...ούχι, ...ούχ^ji)	εκατομμυριούχος
ικλουγι^,ικλουγι^λι E	εκλογές,οι

ικoάν^,E(ικοάν-α ,ικόνι ,ικόνι-λι)	εικόνα
ικσέτασι,E(ικσέτασ'^-α,ικσιτέσουρι, ικσιτέσουρ-λι)	εξετάση
ικσιτ^κσέσκου E (ρ. *)	εξετάζω
ιλικτριισμό, ιλικτριισμό-λου E	ηλεκτρισμός
ιλικτρολογου,E(ιλ...όγ-λου ,ιλ...λόγι,ιλ...λόγ-λι)	ηλεκρολόγος
ιλιμουσίι ,E(...σίι'^-α, ...σίιι,...σίιι-λι)	ελεημοσύνη
Ιλάδ^, Ιλάδ-α E	Ελλάδα
ιλιπίδ^ ,E(ιλιπίδ-α ,ιλιπίδι, ιλιπίδι-λι)	ελπίδα,
ίμου,(παρ. ιμνάμου, αόρ. ιμνάι, μέλ. βας ίμου)	βαδίζω
ιμνάρι,(ιμνάρι-α ιμν'^'ρι, ιμν'^'ρ-λι)	περπάτημα
ιμιστουσίι ,ιμιστουσίι'^-α E (βλάχ. Ιμάνι,ιμάνι-α)	εμπιστοσύνη
ινάτι ,(ινάτι-α ,ιν'^'τσ^ , ιν'^'τσ-λι)	θυμός
ινδιΰφισσέσκου E (ρ. *)	ενδιαφέρομαι
ίνιμ^,(ίνιμ-α, ίνιιι, ίνιιι-λι)	καρδιά
ιινόπνιμ^,(...ιμ-α)E	οινόπνευμα
ιισήιτ^, ιισήιτ-α	έξοδος
ιιτράτ^, ιιτράτ-α	είσοδος
ιού; -ιουβά	που; -πουθενά
ιιρισίι,E (...σίι-α , ιιισισίι,...σίι-λι)	υπηρεσία
ιιτιχιΐ E(ιιτιχιί-α ,ιιτιχιΐ, ιιτιχιΐ-λι)	επιτυχία
ιιτιούτου	επίτηδες
ιιιτροπιΐ ,E(ιιιτροπιΐ-α,ιιιτροπιΐ,ιιιτροπιΐ-λι)	επιτροπή,η
ιπόγιου E(ιπόγιου-λου ,ιπόγι ,ιπόγι-λι)	υπόγειο
ιπόθισι πλ. ιπουθέσουρι E	υπόθεση
ιπόσχισι πλ. ιπουσχέσουρι E (βλ. ντάου σμπόρου)	υπόσχεση
ιπουργίι πλ. ιπουργίιουρι E	υπουργείο
ιπουργό πλ. ιπουργάτζ^ E	υπουργός
ιπουγραφίι πλ. ιπουγραφίι E	υπογραφή
ιπουπσίι πλ. ιπουπσίι E	υποψία
ιπουπσιισέσκου (ρ. *) E	υποψιάζομαι
ιργουστάσιου,E(...άσιου-λου,...άσιΐ,...άσιΐ-λι)	εργοστάσιο
ίριμ^ ,E(ίριμ-α ,ίριμι, ίριμι-λι)	ήρεμη,η
ίριμου, E(ίριμ-λου ,ίρινι, ίριν-λι)	ήρεμος ,ο ,
ιρουτιπισίιου,E(ιρουτιπισίι-λου,ιρουτιπισίι'^,ιρουτιπισίι-λι)	ερωτευμένος
ισάπι ,ισάπι-α	λογαριασμός
ίσβουρου,(...ουρ-λου ίσβουρι,...ουρ-λι)	πηγή
Ισιόδουκσου, ισιόδουκσουλ E	αισιόδοξος,
ισιχ^σέσκου (ρ. *) E	ησυχάζω
ισιχιΐ, ισιχιί-α E	ησυχία
ισόσματ^ (ισόσματ-α ,ισόσματι, ισόσματ-λι)	αρραβώνας
ισουσέσκου (*)	αρραβωνιάζω
ιμ ισουσέσκου (*)	αρραβωνιάζομαι
ισουσίτ^,(ισουσίτ-α ,ισουσίτι, ισουσίτι-λι)	αρραβωνιασμέν,η

ισουσίτου,(ισουσίτ-λου, ισουσίτσ [^] , ισουσίτσλji)	αρραβωνιασμένος,ο
ιστουρίι ,E(ιστουρί-α,ιστουρίι, ιστουρίι-λι)	ιστορία,η
ιτιί,E(ιτιί-α , πλ. ιτιί ,ιτιί-λι) ,θηλ.	αιτία
ίτσι (ίτσι ντο)	Ο,τι (οτιδήποτε)
Ιφουρίι, Ιφουρί-α * E	εφορία η

Κ

Σημείωση: Στο γράμμα κ όπως και σε κάποια άλλα γράμματα υπάρχουν πολλές λέξεις που χρησιμοποιείται το σύμβολο [^].

κ [^] μ'που , κ [^] μ'πουλ E	κάμπος
κ [^] ντικου (κ [^] ντικ-λου, κ [^] ντιτσ [^] , .. ιτσ-λι)	τραγούδι
κ [^] ντου, (κ [^] ντάμου, κ [^] ντάι, βας...)	τραγουδός
κ [^] νδου;	πότε;
κ [^] νδου η άντα	Όταν
κ [^] τ [^] (ακό)	προς (τα εκεί)
κ [^] του	μόλις
κ [^] του;	πόσο;
κ [^]	γιατί, πως ,ότι
π.χ. <τζ [^] σέσις κ [^] βας γίνι>= είπες ότι θα έρθεις,	
<τζ [^] σές κ [^] βας ντόρνι>= είπες πως θα κοιμηθείς,	
< στέι γκίνι κ [^]>= κάτσε καλά γιατί...	
κάshιου, κάshi-λου	τυρί
kashiarí , kashiarí-λι	τυροκομείο
κ [^] shιάρου (κ [^] shιάρ-λου, κ [^] shιάρι , κ [^] shιάρ-λι)	τυροκόμος
κ [^] shιτίγκ [^] , κ [^] shιτίγκ-α	προσοχή,φροντίδα
< άι τσ [^] κ [^] shιτίγκα α φσιόρλορ >= έχε το νου σου (πρόσεχε) στα παιδιά	
< νι λοάι κ [^] shιτίγκα > = πήρα τον αποθαρό μου (απέσυρα το ενδιαφέρον μου)	
κ [^] shιτιγκόσου , πλ. κ [^] στιγκόshi	υπεύθυνος
κ [^] βούρι ,E(κ [^] βούρι-α , καβούρ-ι, κ [^] βούρι-λι)	κάβουρας
κίέρου, (κιριάμου, κιρούι ,βας ...)	χάνω
μι κίέρου *	αφαιρούμαι ,χάνομαι
κ [^] ζάνι ,E(κ [^] ζάνι-α,κ [^] ζ [^] νj, κ [^] ζ [^] νj-λι)	καζάνι
κ [^] κ [^] ράτζ [^] ,(κ [^] κ [^] ράτζ [^] -α,κ [^] κ [^] ρ [^] τζ [^] , κ [^] κ [^] ρ [^] τζ [^] -λι)	κόπρानο γίδας
κάκου , (κ [^] κάμου, κ [^] κάι,...)	χέζω κάποιον
μι κάκου	χέζομαι, χέζω
κ [^] κάτου , (κ [^] κάτ-λου , κ [^] κάτσ [^] ,κ [^] κάτσ-λι)	κόπρानο (ανθρ.)
κ [^] κάτου κ [^] κάτλου (φάπτου)	χεςμένος
κ [^] κιουσέσκου E(ρ. *)	κακιώνω
κ [^] κιουσίτου E,(κ [^] κιουσίτ-λου,κ [^] κιουσίτσ [^] , κ [^] κιουσίτσ-λji)	Θυμωμένος
κ [^] λ [^] γουρου ,(κ [^] λ [^] γουρ-λου ,κ [^] λ [^] γουρι, κ [^] λ [^] γουρ-λj)	καλόγερος
κ [^] λ [^] μάου ,E(κ [^] λ [^] μά [^] -α,κ [^] λ [^] μιέι, κ [^] λ [^] μιέι-λι)	καλαμιά

κ ^λ μ ^π λίκι, (αφθουνί) *	αφθονία
κ ^λ άθ ^α , E(κ ^λ άθ-α, κ ^λ ά ^θ ι, κ ^λ ά ^θ ι-λι)	καλάθι
κ ^λ άϊ, (κ ^λ άι-α, κ ^λ ά ^ι ι, κ ^λ ά ^ι ι-λι)	μόλυβος
κ ^λ άμι, E(κ ^λ άμ ^α -α, κ ^λ ά ^μ νι, κ ^λ ά ^μ νι-λι)	καλάμι
κ ^λ ίβ ^α , E(κ ^λ ίβ-α, κ ^λ ίβι, κ ^λ ίβι-λι)	καλύβα
κ ^λ ισέσκου E (ρ *)	καλώ
κάλκου, (κ ^λ κάμου, κ ^λ κái...)	πατώ
κ ^λ κάρι, (.άρι-α , κ ^λ κ ^α ρι, ..ρ-λι)	πάτημα
κάλντου, (κάλντουλ, κ ^λ λτζ ^α , κ ^λ λτζ ^α -λι)	ζεστός
κ ^λ ντούρ ^α , κ ^λ ντούρ-α	ζέστη
κ ^λ ντουρόσου κιρό	ζεστός καιρός
κ ^μ ιάσχι, (κ ^μ ιάσχι-α, κ ^μ έσχι, κ ^μ έσχι-λι)	πουκάμισο
κ ^μ ρσέσκου E (ρ *)	καμαρώνω
κ ^μ άρ ^α , E(κ ^μ άρ-α, κ ^μ ά ^ρ ρι, κ ^μ ά ^ρ ρι-λι)	καμάρι
κ ^μ πάν ^α E(, κ ^μ πάν-α, κ ^μ πάνι, κ ^μ πάνι-λι)	καμπάνα
κ ^ν άτ ^α , E(κ ^ν άτ-α, κ ^ν ά ^τ τσ ^α , κ ^ν ά ^τ τσ ^α -λι)	κανάτα
κ ^ν έστρ ^α , E κ ^ν έστρ-α(*)	κανίστρι
κ ^ν ίσκου (κ ^ν ίσκουλ, κ ^ν ίστσι, κ ^ν ίστσι-λι)	δώρο
<λα νούμ'τ ^α α φτσιόρλουι βα ν ^α αντούκ ^α μούλτσ ^α κ ^ν ίστσ ^α >=	καντήλι
στο γάμο του παιδιού θα μας φέρουν πολλά δώρα (σφαχτά)	μαξιλάρι
κ ^ν τίλ ^α , E(κ ^ν τίλ-α, κ ^ν τί-λι, κ ^ν τίλι-λι)	τσιμπούρι
κ ^π ιτ ^ν ιου (κ ^π ιτ ^ν ιου-λου, κ ^π ιτ ^ν ιου, κ ^π ιτ ^ν ιου-λι)	γίδα
κ ^π ούσχι, (κ ^π ούσχι-α, κ ^π ούσχι, κ ^π ούσχι-λι)	γιδάρης
κάπρ ^α , (κάπρ-α, κ ^π πρι, κ ^π πρι-λι)	γιδόμαλο
κ ^π ράρου, (κ ^π ράρ-λου, κ ^π ράρι, κ ^π ράρ-λι)	γαλίστρι
κ ^π ρίν ^α , (κ ^π ρίν-α, κ ^π ρίνι, κ ^π ρίνι-λι)	μονοπάτι
κ ^π ρέστου, (κ ^π ρέστουλ, κ ^π πράστι, κ ^π πράστι-λι)	καρβέλι
κ ^ρ άρι, (κ ^ρ άρ ^α -α, κ ^ρ ά ^ρ ρι, κ ^ρ ά ^ρ ρι-λι)	γκλίτσα
κ ^ρ βιάλι, (κ ^ρ βιάλι-α κ ^ρ βέλι, κ ^ρ βέλι-λι)	κάρβουνο
κ ^ρ λίγκου, (κ ^ρ λίγκ-λου, κ ^ρ λίτζ ^α , κ ^ρ λίτζ ^α -λι)	σταυρός
κ ^ρ μπούνι, (κ ^ρ μπούνι-α, κ ^ρ μπούνι, κ ^ρ μπούνι-λι)	πειράζω, ενοχλώ
κ ^ρ ούτσι, (κ ^ρ ούτσ ^α -α, κ ^ρ ούτσι, ...τσ-λι)	πειραγμένος(..ενη)
κ ^ρ τέσκου, (κ ^ρ τ ^α μου, κ ^ρ τί ...)	παρθένα
κ ^ρ τίτου (κ ^ρ τίτσ ^α), κ ^ρ τίτ ^α (κ ^ρ τίτι)	τυρί (φέτα)
νι κ ^ρ τίτ ^α φιάτ ^α	κεφαλοτύρι
κάσχιου, κάσχι-λου (μπο'θνου)	καστανιά
κ ^σ κ ^β άλιου, πλ. κ ^σ κ ^β άλι	καταγγελία
κ ^σ τ ^ν ιου (κ ^σ τ ^ν ιου-λου.....)	καταντώ
κ ^τ γκιλί, E(κ ^τ γκιλί-α, κ ^τ γκιλί, κ ^τ γκιλί-λι)	κύλα
κ ^τ νιπέσκου E (ρ. *)	σκούφος
κ ^τ σάου, (κ ^τ σάου-α, κ ^τ σάλι, κ ^τ σάλι-λι)	μαχαίρι(σουγιάς)
κ ^τ σιούλ ^α , (κ ^τ σιού-λα, κ ^τ σιούλι, κ ^τ σιούλι-λι)	
κ ^σ τούρ ^α , (κ ^σ τού-ρα, κ ^σ τούρι, κ ^σ τούρι-λι)	

κ [^] τσούτου,(... -τλου, κ [^] τσούτι, κ [^] τσούτι-λι)	μαχαίρι (επιτραπέζιο)
κ [^] τούσηι , (κ [^] τούσηι-α ,κ [^] τούσηι, κ [^] τούσηι-λι)	γάταη,
κ [^] τούσηιου ,(κ [^] τούσηι-λου ,κ [^] τούσηι, κ [^] ούη-λji)	γάτος,ο
κα	σαν
κάθι shi ούνου, καθι shi ούν [^]	καθένας, καθεμιά
καθιγιτί , καθιγιτί-λου Ε	καθηγητής
κάϊρου, κάϊρ-λου	μαλί ρόκας
κακουμίρου ,κακουμίρ-λου(θηλ. κακουμίρ [^] ,κακουμίρ-α)Ε	κακόμοιρος(..ρη)
κάλι , (κάλι-α ,κ [^] λιουρι, κ [^] λιουρ-λι)	δρόμος
κ [^] λιντάρου ,(κ [^] λιντάρ-λου,κ [^] λιντάρι, κ [^] λιντάρ-λji)	ημερολόγιο
κ [^] ρνίτσιου, (κ [^] ρνίτσ-λου, κ [^] ρνίτσι, κ [^] ρνίτσι-λι)	τάπερ
κ [^] ρκ [^] τσιούμπ [^] (κ [^] ρκ [^] τσιούμπα)	κορυφή (του τρυχωτού του κεφαλιού)
κάλου ,(κάλου , κάλji κάλυ),	άλογο
κάμα (μα) ναφουάρ [^]	παραέξω
κάμα μούλτου ,(η μα μούλτου)	περισσότερο
κάμα νκλό (πιο πέρα= μα νκλό)	παραπέρα
κάμα νσούσου	παραπάνω
κάματ [^] , (κάματ-α ,κάματι , κάματ-λι,)	νήμα ,το
κάν [^] (β [^] ρ [^]) ουάρ [^]	ποτέ
κάδου, (κ [^] διάμου, κ [^] τζούι)	πεύτω
καπέλ [^] , (καπέλ-α , καπέλι, καπέλι-λι)	καπέλο
κάπν [^] , (κάπν-α , κάπνι, κάπνι-λι)	καπνιά
κάπου , (κάπ-λου ,κάπιτι , κάπιτ-λι)	κεφάλι
όμως : κάπου ντι άλίου(ντι τσιάπ [^]) = κεφάλι	σκόρδο(κρεμύδι)
κάρι	ποιος,ποια
κάρτι , (κάρτι-α,κ [^] ρτσ [^] . κ [^] ρτσ [^] -λι)	χαρτί
κάρτι ,κάρτι-α,	γράμμα(επιστολή)
κ [^] ρτσ [^] λι (τι ατζιουκάρι)	τράπουλα
κάσ [^] , (κάσ-α , κά'σι, κάσιλι)	σπίτι
κατίφουρου , κατίφουρ-λου (βλ. ντι χίμα)	κατηφόρα
κατσέ;	γιατί;
κάφτου ,(κ [^] φτάμου, κ [^] φτάϊ, άμου κ [^] φτάτ [^] ...)	ζητώ
κ [^] φτουτόρου , κ [^] φτουτοάρ [^]	εκζητών , εκζητούσα...
κέπτου (κέπτουλ, κέπτουρι ,κέπτουρ-λι)	στήθος
κιάλι ,(κιάλι-α ,κιέλji,κιέλji-λι)	δέρμα
κιάπτινου ,(κιάπτιν-λου ,κιάπτινι ,κιάπτινι-λι)	χτένα
κιάπτινου, (κιπτινάμου, κιπτινάι ,...)	χτενίζω
κιάτρ [^] , (κιάτρ-α , κέτσαρι,κέτσαρ-λι)	πέτρα
κιαφόκου, κιαφόκλου	στραβοκέφαλος
κιβούρι,κιούρι-α	
μνήμα	
κίκου,(κικάμου, κικαϊ ,...)	στάζω
κίκουτ [^] (..ουτ-α, κίκουτι, ..ουτ-λι)	σταγόνα,στάλα

αλλά: < σ'τσου κίκουτα > = κατάρα για αρρώστια	
κιμ ^{α''} , κιμ ^{α''} -λου (βλ. κάρνι κισάτ ^α)	κιμάς
κινότιτ ^α , Ε(κινότιτ-α, κινότιτι, κινότιτ-λι)	κοινότητα
κίνου, (κίνλου, κίνι, κίνι-λι) και άρμπουρου	πεύκο
κινουνί ^ι , κινουνί-α Ε	κοινωνία
κιντισέσκου Ε (ρ. *)	κεντώ
κιντισίτου, Ε(κιντισίτ-λου, κιντισίτς ^α , κιντισίτσ-λι)	κεντημένος
κιντρουέσκου, (κιντρουιάμου, κιντρουί,..)	σταματώ
κιούπ ^α , (κιούπ-α, κούπι, κούπι-λι)	πιθάρι
κιπέρου, κιπέρ-λου	πιπέρι
κίπουρου, (κίπουρ-λού, κίπουρι, κίπουρ-λι)	κιπρί
κίπουρου, (κιπουράμου, κιπουράι, ...)	τσιμπάω
κίερου (κιρ ^α μου, κιρουί, ...)	χάνω
κιριάρι, κιαριάρι-α	χάσιμο
κιρούτου (θηλ. κιρούτ ^α)	χαμένος(..ένη)
κιρό, κιρό-λου Ε	καιρός
κίσ ^α , κίσ-α, (κίσ ^α κου πίσ ^α)	σκοτάδι βαθύ
κισιάρι	Ούρηση
κίσχιου, (κισιιάμου, κισιιάϊάμου	κισιιάτ ^α , βας κίσχιου)
κατουρώ(άλλον)	
μι κίσχιου *	κατουρώ, κατουργιέμαι
κισιιάτου, (κισιιάτ-λου, κισιιάτς ^α , κισιιάτσ-λι)	ούρο
κλζιάϊ, (κλζιάϊ-α, κλζιέ' κλζιέ-λι) Ε	κλειδί
κλιρουνουμιάου, κλιρουνουμιάου-α Ε	κληρονομιά
κλόπουτου, (κλόπουτ-λου, κλόπουτι, κλόπουτ-λι)	κουδούνι
κόθουρου, (κόθουρ-λου, κόθουρι, κόθουρ-λι)	στεφάνι
κόκου, (κουτσ ^α μου, κόπισου, ...) και φρίγκου	ψήνω
κόλιντι	κάλαντια, τα
κόρνου, (κόρνουλ, κόρνι, κόρνι-λι)	κρανιά
κουάρν ^α , (κουάρν-α, κουάρνι, κουάρν-ι)	κράνο
κόρνου, (κόρνουλ, κουάρνι, κουάρνι-λι)	κέρατο
κόσου, (κουσιιάμου, κουσούι ...)	ράβω
κουάστ ^α , (κουάστ-α, κουάστι, κουάστιλι)	πλευρό(σώματος)
κου (τίνι)	με (σένα)
κού ^α , (κού-α)	κόρα(ψωμιού)
κουάζι, (κουάζι-α, κόζι, κόζι-λι)	φλούδα
κουάδ ^α , (κουάδ-α, κουάδι, κουάδι-λι)	ουρά
κοάψι, κοάψιλι	μπούτια
κοάρμπ ^α , (κοάρμπ-α, κοάρμπι, κοάρμπι-λι)	κακομοίρα, μαύρη
κουόρμπου, (κουόρμπουλ, κουόργκι, κουόργκι-λι)	κακομοίρης, μαύρος
κουζίν ^α , κουζίν-α *	κουζίνα
κόρακου, Ε (κόρακ-λου, κόρατσ ^α , κόρατσ-λι)	κόρακας
κουκότου, (κουκότ-λου, κουκότς ^α , κουκότσ-λι)	κόκορας
κοάμι, κοάμι-λι (ηλ.ηθ.)	χέτι βίω.

κούκου ,Ε (κούκ-λου ,κούκι, κούκ^-λι)	κούκος
κουκουρούτζου ,(κ...τζ-λου , κ...τζι, κ...τζι-λι)	κοκορέτσι
κουλάκου , κουλάκ-λου,κουλάτσι,κουλάτσ-λι)	κουλούρι
κουλάστρ^, κουλάστρ-α	πρωτόγα λα
κουλιάσχιου	παπάρα
κουλουφέτσι , κουλουφέτσι-α	πηγολαμπίδα, κολοφωτιά
κουμ (πως ήρθατε;=κουμ βίνιτου;)	πως
μι κουμ^νικου,(μι κουμ^νικάμου ,μι κουμ^νικάϊ ,βας μι...)	κοινωνώ
κουμ^νικάρι, κουμ^νικάρι-α	μετάληψη
κουμνάτου ,(κουμνάτ-λου, κουμνάτζ^, κουμνάτσ-λι)	κουνιαδος
κουμπάϊρου, (κουμπάϊρ-λου, κουμπάϊρι, κουμπάϊρ-λι)	φωλιά
κουμπί ,(κουμπί-α ,κουμπί,κουμπί-λι) Ε	κουμπί
κουνόσκου ,(κουνουστ^άμου, κουνουσκουϊ,...)	γνωρίζω
κόλζου ,(κόλζ-λου , κοάλζι, κοάλζ-λι) η(πικάτι, ...λι_	αρχίδι (.δια)
κουπάνι,(κουπάνι-α ,κουπ^νι, κουπ^νι-λι)	σκάφη
κουπί , κουπί-α ,κουπί, κουπί-λι)	κοπάδι
κουπρί ,(κουπρί-α ,κουπρί, κουπρί-λι)	κοπριά
κουράου ,(κουρά^'-α, κουρ^'-ι-λι)	λουρί
κουρκουμπέτ^ ,(κ...μπέτ-α, κ...μπέτι,κ...μπέτι-λι)	κολοκύθα
κούρου ,(κούρ-λου ,κούρι, κούρι-λι)	κώλος
κούρου ,(κουράμου, κουράϊ, άμου κουράτ^,βας κούρου)	καθαρίζω
κουράτου, (θηλ. κουράτ^)	* καθαρισμένος
κούσκρου (κούσκρουλ, κούσκρι ,κούσκρ^-λι)	συμπέθερος
κουσουρίν^,(...ρίν-α , κουσουρίνι, ...ρίνι-λι)	ξαδέλφη
κουσουρίνου,(...ρίν-λου ,κουσουρίνι, ...ρίνι-λι)	ξαδέλφος
κουσόρου, κουσόρλου	
παλιαρκόπι	
κουσχιρί ,(κουσχιρί-λου, κουσχιουράτζ^, κουσχιουράτζ-λι) >>	
κουστρουβέτσου, (κ...έτσ-λου, κ...βέτσ^, κ...βέτσ-λι)	αγγούρι,το
κουτέτσηιου ,Ε(κουτέτσηι-λου,κουτέτσηι,κουτέτσηι-λι)	κοτέτσι
κουτί , Ε(κουτί-α ,κουτί, κουτί-λι)	κουτί
κουτουβ^λέσκου (ρ. *)	κατρακυλώ
μι κουτουβ^λέσκου *	κατρακυλιέμαι
κούφκιου Ε ,(κούφκιουλ ,κούφκι, κούφκι-λι)	κούφιος
κούφου ,Ε(κούφ-λου ,κούχι, κούχι-λι) (περ. νου άβντι)	κουφός
κουφοάρι , κουφοάρι-α	διάρροια
κουφουρίτου ,κουφουρίτλου	τσιρλισμένος,φοβισμένος
κουφουρόσου, κουφουρόσ-λου	φοβισιάρης
κρ^τσ^νέσκου,(κρ^τσ^νιάμου,...νί)	τρίζω
κρ^τσ^νέσκου *	χτυπά πολύ
κρέπου, (κριαμού, κριαϊ,...	σκάζω,ραγίζω
(<κρέκι τζόνε κρέκι , κρέκι σθι πλ^σκ^νιά , δάδα λα τίνι νου μι ντα> =	
σκάσε λεβέντη σκάσε, σκάσε και πλάνταξε, η μητέρα σε σένα δε με δίνει.	

<κριπ[^] τζιάμια> =ράγισε τα τζάμι)
 κρέπλου! (κριπάτλου!)
 κριπάρι (...άρι-α ,κριπ[^]ρι,...ρ-λι)
 κριάστικου , κριάστικ-λου
 κρέσκου , (κρισιτιάμου , κρισκούϊ, βας...)
 Krishtίνου,(...shτίν-λου krishtίνι, ...shτίν-λι)
 κρίν'τι , (κρίν'τι-λι ,κρίν'τσ[^], κρίν'τσ[^]-λι)

σκασμός!
 σκασίλα
 χωρίστρα
 μεγαλώνω
 Χριστιανός
 κυνόδοντας

ΚΣ (Ξ)

κσανθό,Ε (κσανθό-λόυ ,κσανθάτζ[^],κσανθάτζ-λι)
 κσανθουάσ[^] Ε,(κσανθουάσ-α ,κσανθουάσι, κσανθουάσι-λι)
 χρησιμοποιούμε όμως και τις λέξεις :
 γκέρτζου , γκέρτζουλ
 γκέρτζ[^] , γκέρτζ-α
 κσένου, (κσέν-λου ,κσένι, κσένι-λι)
 κσιάν[^], (κσιάν-α ,κσιάνι, κσιάνι-λι)
 κσιάνι, κσιάνι-λι
 κσιέρ[^], (κσιέρι-α ,κσιέρι, κσιέρ-λι)
 κσιβουπσέσκου Ε * (βλ. ντισκότου)
 κσιντιουκλιέτζου (κσιντιουκλιάϊ)
 ξεματιάζω(ξεμάτιασα)
 κσιφούγκου (κσιφ(ου)τζ[^]άμου, κσιφ(ου)τζίι)
 κσιφτιλισέσκου Ε (ρ. *)
 κσιφτιλισίτου Ε *

ξανθός
 ξανθή
 ξανθός με γαλανά μάτια
 «
 ξένος
 ξένη
 ξένα ,τα
 ξέρα
 ξεβάφω
 ξεφεύγω
 ξεφτελίζω
 ξεφτιλισμένος

Λ

λ[^]ν[^], (λ[^]ν-α , λ[^]νουρι, λ[^]λουρ-λι)
 λάκ[^]ρμ[^] , (λάκ[^]ρμ-α ,λ[^]κ[^]ρνι,)
 λιάγκ[^]νου (ρ. *)
 λιάγκ[^]νου , λιάγκ[^]ν-λου (ουσ.)
 λ[^]βουσιέσκου *
 λ[^]βοάσ[^], (λ[^]βοάσ-α...)
 λ[^]βόσου,(λ[^]βόσ-λου, λ[^]βόshi, λ[^]βόsh-λj)
 λ[^]βουσιάτι, (...ιάτι-α)
 λ[^]έσκου,(λ[^]ιάμου , λ[^]iι , άμου λ[^]ιτ[^])
 λ[^]ϊτούρ[^],(...ρ-α, θηλ, λ[^]ϊτούρι, λ[^]ϊτούρ-λι)
 λάϊλου , (λάϊλου ,λ[^]ϊ , λ[^]ϊ-λι)
 λάϊα , (λάϊ-α , λ[^]ϊ , λ[^]ϊ-λι)
 λ[^]κρ[^]μέτζου,(λ[^]κρ[^]μάμου,λ[^]κρ[^]μάϊ,άμου λ[^]κρ[^]μάτ[^]...)

μαλί
 δάκρυ
 λικνίζω(κουνάω)
 κούνια
 λερώνω
 λερωμένη
 λερωμένος
 λέρωμα
 μαυρίζω
 μαυρίλα
 μαύρος ,κακόμοιρος
 μαύρη , κακομοίρα
 δακρύζω

λ^ντιζ^''σκου (ρ. *)	αρωσταίνω
λ^ντιζιτου (...τ-λου) , λ^ντιζιτ^ (...ιτ-α) επιθ	άρρωστος,...στη)
(η νι πουτούτου* , νι πουτούτ^)	άρρωστη
λ^ρτζέσκου ,(λ^ρτζάμου, λ^ρτζι^ , βας...)	φαρδαίνω
λάργκου , λάργκ^ , (επιθ.)	φαρδύς,φαρδιά
λάργκου (επίρ.)	μακριά
λ^τούρ^ (...τούρ-α, λ^τούρι, λ^τούρ-λι)	λέρωμα
λ^χτ^ρσέσκου (ρ. *)	λαχταρώ
λζπουράρου , (λζπουράρ-λου , λζπουράρι , λζπουράρ-λζ)	γεράκι,αετός
λα	στη, στο
λάλι ,(λά-λου, λ^λ^'νζ, λ^λ^'ν-λζι)	θείος
λάπι (λάπι-λι , λ^''πτουρι, λ^''πτουρ-λι)	γάλα
λάργκου επίρ.	μακριά
λάου, (λάμου, λάι , άμου λάτ^ , βας λάου)	πλένω
μι λάου *	πλένομαι
λάρι, (λάρι-α , λ^''ρι, λ^''ρ-λι)	πλήσιμο
λάτου (λάτ-λου) , λάτ^ (λάτ-α) , επιθ.	πλημένος(..ένη)
λάτσου ,(λάτσ-λου , λάτσι, λάτσι-λι)	θηλιά
λέγκου ,(λιγκάμου , λιγκάι , άμου λιγκάτ^...)	δένω
λιγκάρι ,(λιγκάρ^ -α , λιγκ^''ρι , ..ρ-λι)	δέσιμο
λέμνου,(λέμνουλ , λ^άμνι, λ^άμνι-λι)	ξύλο
λιανούρ^ , (λιανούρ-α, λιανούρι, λιανούρι-λι)	οξιά
λιάου (λουάμου, λουάι , βας...)	παίρνω
λιάου ντι όκλιου (ντιουκλιέτζου)	ματιάζω
λιάρου (λιάρ-λου) , λιάρ^ (λιάρ^ -α)	παρδαλός(..λή)
λιγένι,Ε(..νι-α, λιγένι , ...νι-λι)	λεκάνη
λιέπουρου (...ουρ-λου, ...ουρι , λιέπουρ-λζ)	λαγός κριμ^ ,
λιάνι, λιάνι-α (η γκρικάρι)	τεμπελιά
λιγουτσιάρου (...άρ-λου, ...άρι, ...άρ-λι)	καρναβάλι
λιέρτου, (λιρτάμου, λιρτάι , ...)	συγχωρώ
λζρτάτ^ , (λζρρτάτ-α , λζρτάτι, λζρτάτι-λι)	συγχωρημένη
λζρτάτου, (λζρτάτ-λου , λζρτάτ^ , λιρτάτσ-λζ)	συγχωρημένος
λιρτάτου, λιρτάτ^	μακαρίτης (..ισα)
λιλέκου (λιλέκ-λου)	δρεπάνι
λιλίτσι, (λιλίτσι-α,λιλίτσι, λιλίτσι-λι)	λουλούδι
λιμαργι^,(λιμαργί-α)	λαιμαργία
λιξουρου,(λιξουρ-λου, λιξουρι , λιξουρ-λιζ)	λαιμαργός
λίμπ^ ,(λιμπ-α , λίμπι, λίμπι-λι)	γλώσσα
λιν^τι, (λιν^τι-α)	φακή
λινγκουρ^ , (λινγκουρ-α,λινγκουρ-, λινγκουρ-λι)	κουτάλι
λινγκουρίτσι	κουταλάκι
>>>	το μπροστά από τους πνεύμονες σημείο
<σ^ τσ^ νια του λιγκουρίτσι >= να βε βαρέσει στο (κατάρα)	

λιουντάρου ,(...άρ-λου, ...άρι ,λιουντάρ-λj)	λεοντάρι
λιπσέσκου (ρ. *)	λείπω
νι λιπσάστι	μου χρειάζεται
λιπτό ,(λιπτό-λου, λιπάτζ^, λιπάτζ-λj)	λεπτό(ώρας)
λίρ^ , λίρ-α , λίρι ,λίρι-λι)	λίρα
λισιουρέτζου ,λισιουράμου,	ξελαφρώνω
λιστιϊ , (λιστιϊ-α)	ληστεία
λιχουάν^,(λιχουάν-α,λιχουάνι, λιχουάνι-λι)	λεχώνα
λόκου,(λόκ-λου , λόκουρι,λόκουρ-λι)	χώμα,μέρος
λουγουρί ,(...ρί-α ,λουγουρί,...ρί-λι)	πράγμα
λουγουρσέσκου (- ρ. *)	λογαριάζω
λουκρέτζου ,(λουκράμου, λουκράϊ ,αμου λουκράτ^)	δουλεύω
λούκρου , (λούκρ-λου ,λούκ^ρι, λούκ^ρ-λι)	δουλειά
λουκρ^τόρου , λουκρ^τόρ-λου *	εργατικός,δουλευτής
λουμάκι , (λουμάκι-α, λουμ^κι, λουμ^κ-λι)	κλαδί
λούν^, (λούν-α , λούνι, λούνι-λι)	φεγγάρι
λούνι ,(λούν^α, λούνι, λούνι-λι)	δευτέρα
λουπάτ^ (λουπάτ-α, λουπ^τσ^, λουπ^τσ-λι)	φτυάρι
λούπου ,(λούπ-λου, λούκι ,λούκj-λj)	λύκος

M

μ^νι	αύριο
μ^ν^, (μ^ν-α , μ^νj, μ^νj-λι)	χέρι
μ^νικ^,(μ^νικ-α , μ^νιτσ^, μ^νιτσ-λι)	μανίκι
μ^κσούλι, (μ^κσούλ^α μ^κσούλι, μ^κσούλι-λι)	προϊόν
μ^ν^στίρου, (...ρ-λου)	μοναστήρι
μ^πιάτικου (ρ. *)	μπαλώνω
μ^π^λτέσκου, (μ^π^λτιάμου, μ^π^λτί ,...βας)	πλέκω
μ^π^λτιάρι,(...άρι-α , μ^π^λτέρι, ...τέρ-λι)	πλέξιμο
μ^π^ρμούτου ,(μ^π^ρμουτάμου, μ^π^ρμουτάι.....)	δανείζω
μ^π^ρμούτου, (μ^π^ρούτ-λου), (μ^π^ρμούτ^, ούτ-α)	δανεικός(ο,η,το)
μ^πάντι (επίρ.)	κάτω (στο)
μ^πάρτου, (μ^π^ρτσάμου, μ^π^ρτσ^ι,...)	μοιράζω, Χωρίζω
μ^π^ρτσάρι,(..άρια, μ^π^ρτσ^ρι ,...σ^ρ-λι ...)	μοιρασιά
μ^ράτ^ , μ^ράτ-α *	καϊμένη
μ^ράτου , (μ^ράτ-λου ,μ^ράτσ^, μ^ράτσ-λj)	καϊμένος
μ^ρκάτου ,(μ^ρκάτ-λου)	γιαούρτι
μ^ρούλιου, μ^ρούλι-λου	μαρούλι
μ^σhiάτ^,(...άτ-α , μ^σhiάτι, ...άτι-λι)	όμορφη
μ^σhiάτου,(μ^σhiάτ-λου , μ^σhiάτσ^, μ^σhiάτσ-λι)	όμορφος
μ^τρέσκου ,(μ^τριάμου ,μ^τρί, αμου μ^τρίτ^...)	κοιτάζω ,βλέπω

μ^τριάρι (μ^τριάρι-α)	φροντίδα
μα , αλά.	αλλά
μα αμ^νάτου.	αργότερα (πιό αργά)
μα νίντι	πιο μπροστά(πιο πριν)
μα νκοά , μα νκλό	πιο δω,πιο εκεί
μα ναν^πάρτι	πιο άκρη
μάϊ ,(μάϊ-α , μ^ϊ , μ^ϊ-λι .)	γιαγιά
Μάϊου, Μάϊ-λου	Μάης
μάλζου ,(μάλζ-λου ,μάλζι, μάλζι-λι)	κόπανος
μαλιότου , (μαλιότ-λου ,μαλιότι, μαλιότι-λι)	κάπα
μαμιϊ,(μαμί-α , μ^μιϊ, μ^μιϊ-λι)	Μαία,μαμή
μάντρ^,(μάντρ-α , μ^ντζρ^, μ^ντζρ-λι)	μαντρί
μάρι (μάρ-λι, μ^ρι, μ^ρ-λι)	μεγάλος,
μάρι , (μάρι-α , μ^ρι, μ^ρ-λι)	μεγάλη
μάρι πάρου = μεγάλο παλούκι,πάσαλος	
μάρμαρου,μάρμαρ-λι Ε	μάρμαρο
μάρτζινι (μάρτζινι-α ,μ^ρτζι-νι , μ^ρτζιν-λι)	άκρη
Μάρτσ^, (μάρτσ-α , μ^ρτσουρι)	Τρίτη
Μάρτσου,Μάρτσ -ουλ	Μάρτιος
μα (<μα τι ντούτσ^ του χουάρ^ =αν πας στο χωριό)	αν
μάσηι ,μάσηι-α	μασιά
μάσιν^ ,(μάσιν-α ,μάσινι, μασιν-λι)	ελιά (καρπός)
μάσινου , (μάσιν-λου ,μάσινι,μάσινι-λι)	ελιά (το δέντρο)
μάσκουρου (μάσκουρ-λου, μάσκουρι , μάσκουρ-λι)	αρσενικός
μάσου,(μασ-λου ,μάσουρι , μάσουρ-λι)	μαντρί
μάστουρου Ε(μάστυρ-λου ,μάστουρι, -ρλι)	μάστορας
μάτα (η κσανά)	πάλι,ξανά
μάτσινου ,(μ^τσινάμου, μ^τσινάϊ, άμου μ^τσινάτ^)	αλέθω ,μασώ
μ^τσινάρι, (μ^τσινάρι-α, μ^τσιν^ρι, μ^τσιν^ρ-λι)	άλεσμα
μάτσου , (μάτσ-λου ,μάτσ^, μάτσ^λι)	έντερο
μ^βιάστ^, (μ^βιάστ-α, μ^βιάστι, μ^βιάστι-λι)	Νύφη
μ^βέτσου , (μ^βιτσάμου ,μ^βιτσάϊ, άμου μ^βιτσάτ^)	μαθαίνω
μ^βιτσάρι	μάθηση
μ^βρινάτου (μ^βρινάτ-λου , ...ινάτσ^ , ινάτσιλι)	λυπημένος, στεναχωρημένος
μβουπσέσκου (μβουπσιάμου, μβουπσιϊ, βας μβουπσέσκου)	βάφω
μέρου ,(μέρ-λου, μέρι, μέρ-λι)	μηλιά
μέρου,(μέρ-λου ,μιάρι, μιάρι-λι)	μήλο
μέρου ,(.....μιάρι) (μεταφ. από το μήλο)	μάγουλο
μέσι,(μέσι -α , μέσι, μέσι-λι)	μέση
μέσκου ,(μισητ^άμου,μισκούϊ, άμου μισκούτ^,βας μέσκου)	κερνώ
μέτουρ^ ,(μέτουρ-α, μέτουρι ,μέτουρ-λι)	σκούπα
μι αλ^κσέσκου (ρ. *) Ε	αλλάζω (εγώ)
μι αμ^πουλισέσκου (μι α...σιάμου, μι α..λισιϊ, βας μι...)	αγωνίζομαι,πολεμώ

μι άφλου (σιν^ντισέσκου) *	βρίσκομαι, συναντώ
μι αντ^ρλ^σέσκου *	ζαλίζομαι
μιγκιούσιου (μιγκιούσι-λου, μιγκιούσι, μιγκιολυσι-λι)	σκουλαρίκι
μι κουμ^νικου ,(μι κ...κάμου,μι κ...κάϊ, βας μι...)	κοινωνώ
μι μ^π^ρμούτου *	δανείζομαι
μι τούντου *	κουρεύομαι
μι φάκου πισμάνου	μετανιώνω
μιτ^νιουσέσκουΕ(...ουσ^άμου,...ουσί)	μετανιώνω
μιshτιάρι , (μιshτιάρι-α, μιshτέρι, μιshτέρ-λι)	κέρασμα
μιζέ,Ε(μιζέλου , πληθ. μιζ^άτζ^, μιζ^άτζ-λι)	μεζές
μιλίshi,Ε(μιλίshi- α ,μιλίshi, μιλίshi-λι)	μελίσσι
μιλτζιάν^,(...ν -α ,...άνι,...άνι-λι) Ε	μελιτζάνα
μίνι (τό) , νόϊ, βόϊ	εγώ ,εμείς, εσείς
μιντιάρι, (μιντιάρι-α , μιντέρι, μιντερ-λι)	μπερδεμα,ανακάτωμα
μιντέσκου ,(μιντιάμου, μιντίϊ, άμου μιντίτ^ , βας...)	ανακατώνω
,μπερδεύω μι μι μιντέσκου (*)	
ανακατόνομαι	
>>	είμαι κοινωνικός (επικοινωνιακός)
μίντι , (μίντι-α, μίντσ^, μίντσ^-λι)	μυαλό, γνώμη ,νούς
μι μιντουέσκου,(μι ...ιάμου,μι ...ί ,βας μι...)	σκέπτομαι
μιντουιάρι,(η σιλουϊ)	σκέψη
(φ^τσόρλου κ^τζού πι σιλουϊϊ = το παιδί το έφαγε η σκέψη)	
μιντίτου ,(μιντίτ-λου ,μιντίτσ^, μιντίτσ-λι)	θολός
μιράκι,(... κι-α, μιρ^'κι, μιρ^'κ-λι)	μεράκι
μιρίντι, μιρίντι-α (ουσ.)	απόγευμα
τι μιρίντι (επίρ.)	το απόγευμα
μιρμίντι (πληθ. μιρμίντσ^)	μνημείο
μισάλι ,(μισάλ^ -α ,μισ^'λι , μισ^'λι)	τραπεζομάντιλο
μισάντρ^,(...άντρ-α ,μισάντρι ,μισάντρι-λι)	ντουλάπα
μισούρου ,(μισουράμου, ..ουράι , βας...)	μετρώ
μισουράρι (...ράρ^ -α, ...ρ^'ρι, ...ρ^'ρ-λι)	μέτρημα
μιστικό,(... κό-λου ,μιστικέι, ..έιλ-ι)	μυστικό
μιτζιούνι,(...ούν^ -α ,μιτζιούνι,...ούνι-λι)	ψέμα
μιχανί,(..νί-α , μιχανί, μιχανί-λι)	μηχανή
μλιάρι , (μλιάρ^ -α ,μλιέρι, μλιέρ-λι)	γυναίκα
μόλζου ,(μουλζάμου, μουλζάι ,βας...)	μαλακώνω
μουάλι ,(μουάλι-λι ,μουόλι,μουόλι)	μαλακός
μόλαβου όμου	ήσυχος άνθρωπος
μόλαβου (μουλάκου)	,για ζώα φρόνιμο ,
ήσυχο	
μόρου ,(μουρ^άμου, μουριϊ ,βας...)	πεθαίνω
μοάρτι , μοάρτι-α	θάνατος

μοάρτ [^] , (μοάρτ-α, μοάρτι, μοάρτι-λι)	πεθαμένη
μόρτου, (μόρτουλ, μόρτσ [^] , μόρτσ [^] -λι)	πεθαμένος
μουάρ [^] , (μουάρ-α, μουόρι, μουόρ-λι)	μύλος
μουράρου, (..ρλου, μουράρι, ...άρ-λι)	μυλωνάς
μοάση, (μοάση-α, μόση, μόση-λι)	γριά
μόλζου (μουλζάμου, μουλζι, βας...)	μουσκέβω
(άι μουάλυτι = άντε πνίζου)	
μούκου, (μ [^] κάμου, μ [^] κάι, άμου μβκάτ [^] , βας...)	τρώω
μ [^] κάρι, μ [^] κάρι-α (γκέλ [^] , γκέλ-α)	φαγητό
μούλ [^] , (μούλ-α, μούλι, μούλι-λι)	μουλάρι
μούλγκου, (μουλτζιάμου, μούλσχιου, άμου μούλσ [^] , βας...)	αρμέγω
μουλτζιάρι, (μουλτζιάρι-α, μουλτζέρι, μουλτζέρ-λι)	άρμεγμα
μούλτζιρι, μούλτζιρι-α	>>
μουλίβου, (...ίβ-λου, μουλίβι, ...ίβιλι) E	μολύβι
μουλιτούρ [^] , (...ούρ-α μουλιτούρι, ...ούρ-λι)	σαχλαμάρα
μούλτ [^] , (μούλτ-α, μούλτι, μούλτι-λι)	πολλή
μούλτου (μούλτουλ, μούλτσ [^] , μούλτσ [^] -λι)	πολύς
μούλτου (επίρ.)	πολύ
μουραφέτι (μουραφέτ [^] -α, μουραφέτσ, μουραφάτσ-λι)	τέχνη
μούρι (πλ. μούρι-λι) E	μούρα
μουρίτου (μουρτάμου, μουρτάϊ, άμου μουρτάτ [^] , βας...)	
παντρεύω (κορίτσι)	
μουρτάτ [^] (μουρτάτ-α, μουρτάτι, μουρτάτι-λι)	παντρεμένη
μουρτζέλου, (μουρτζέ-λου, μουρτζέλι, μουρτζέλι-λι)	χάντρες περιλαμίου,
κόσμημα	
μουσχιτιάτσ [^] (μουσχιτιάτσ-α, μουσχιτέτσι, μουσχιτέτσ-λι)	ομορφιά
μουσχιτέτζου (ρ. *)	ομορφαίνω
μούσκ [^] , (μούσκ-α, μούστι, μούστι-λι)	μύγα
μουσρκόνιου, (μουσρκόνζ-λου, μουσρκόνι, μουσρκόνζ-λι)	κουνούπι
μούσρκου, (μ [^] σρκάμου, μ [^] σρκάϊ, άμου μ [^] σρκάτ [^] , βας...)	δαγκώνω
μ [^] σρκάρι, (μ [^] σρκάρι-α, μ [^] σρκ [^] ρι, μ [^] σρκ [^] ρ-λι)	δάγκωμα
μ [^] σρκάτ [^] , (μ [^] σρκάτ-α, μ [^] σρκάτι, μ [^] σρκάτι-λι)	δαγγωμένη
μ [^] σρκάτου, (μ [^] σρκάτ-λου, μ [^] σρκάτσ [^] , μ [^] σρκάτσλι)	δαγκωμένος
μουσχάρου (μουσχάρ-λου, μουσχάρι, μουσχάρ-λι) E	μοσχάρι
(βλ. βίτσιου, βίτσιου-λου)	>>
μούτου, (μουτάμου, μουτάι, βας...)	σηκώνω
μι μούτου, (μι μουτάμου, μι μουτάι, ...)	σηκάνομαι
μουτάρι, (μουτάρ [^] -α, μουτ [^] ρι, μουτ [^] ρ-λι)	σήκωμα)
μούχλ [^] , (μούχλ-α, μούχλι, μούχλι-λι)	E
μουχλέτζου (ρ. *)	μούχλα
μπ [^] κ [^] ρι, (μπ [^] κ [^] ρι-α, μπ [^] κ [^] ρι, μπ [^] κ [^] ρι-λι)	μουχλιάζω
μπ [^] κλ [^] β [^] , μπκλ [^] β [^] -λου	χαλκός, μπακίρι
μπάλ [^] , (μπάλ-α, μπάλι, μπάλι-λι)	μπακλαβάς
	μπάλα (γενικά)

μ'πλίνου ,(μ'πλίν-λου, μ'πλίνι, μ'πλίνι-λι)	γεμάτος
μπόου ,(μπόου-λου, μπόι, μπόι-λι)	βόδι, ταύρος
μπουιάου,(μπουιάου-α, μπουϊέι, μπουέι-λι)	μογαία
μπουκλίτσ^,(... ίτσ-α μπουκλίτσι, ..τσι-λι)	μπούκλα, παγούρι
μπρέκου ,(...έκ-λου, μπρέτσ^ ,...-έτσλι)	μανιτάρι
μπρίκου ,(μπρίκ-λου, μπρίτσι, ...τσι-λι)	κουλιά
μπουμπουλικ^ (...λίκ-α, ...λίτσι, ...λίτσι-λι)	πασχαλίτσα
μπούσηιου ,(μπούση-λου, μπούσηι, μπούσηι-λι)	γροθιά
μπουστάνι,(...-ν^α ,μπουστ^νι, ...στ^νι-λι)E	μπουστάνι
μπούτζ^,(μπούτζ-α , μπούτζ^, μπούτζ^-λι)	χείλι
μπουχαρέ ,(μπ...ρέ-λου, μπ...ρ^άτζ^, μπ...ρ^άτζ-λι)	καπνοδόχος
μπούχταβου,(...αβ-λου, μπούχταβι,...αβ-λι)	χαμηλής ανοχής, σάπιος
μπράτου ,(μπράτ-λου, μπράτσ^, μπράτσ-λι)	έλατο
μπρικιάβισ^	εντυχώς
μ'πρόστου,(μ'πρόστουλ ,μ'πρόσθητσ^, μ'πρόσθητσ^-λι)	όρθιος
μ'προυάστ^,(μ'πρόνουςτ-α , μ'προυάστι, μπρουάστι-λι)	όρθια
μπρόσκου,(μπρόσκ-ουλ, μπρόσθητσ^, μπρόσθη-λι)	βάτραχος
μπρούασκ^,(μπρούασκ-α, μπρούασκι, μπρούασκι-λι)	χελώνα
Μπρουμάρου, ..άρ-λου	Νοέμβριος
Μπρούμ^ (μπρούμ-α)	πάχνη
μ'φάshι(μ'φάshi-α ,μ'φ^shu, μ'φ^sh-λι)	σπάργανο
μ'φάshιου,(μ'φ^shιάμου, μ'φ^shιάι ...)	σπαργανώνω

Σημείωση: Πολλές φορές για να προφέρουμε χωριστά το μ από το π ή το ν από το τ

(και όχι σαν μπ ή ντ αντίστοιχα) θα βάζουμε ανάμεσα το απόστροφο ' . Το ίδιο ίσως χρησιμοποιήσουμε και σε άλλες ανάλογες περιπτώσεις. Π.χ.

μ'πάντι = κάτω , μ'πάρτου = χωρίζω, μ'shiάτου = όμορφος

ν'τρέμπου = ρωτώ , ν'τσέρνου = κοσκινίζω

ν'αστ^γκα = στα αριστερά κ.λ.π.

N

νάκα	μήπως
νάου, ναουτζ^τζ^ ,	εννιά ,ενενήντα
ναουσουτί	εννιακόσια
νάου,(νάου-α , νάλι, νάλι-λι)	το νέο , η
είδηση	
νάου ,(νάου-α , νάλι- νάλι-λι)	καινούργιο
ν^ου ,(ν^ου-λου, ν^ι, ν^ι-λι)	νέος, καινούργιος
νάρι, (νάρι-α , ν^ρι, ν^ρι-λι)	μύτη
νιάου, (νιάου-α , ν^έουρι, ν^έουρι-λι)	χιόνι
νιόρου,(νιόρ-λου, νιόρι, νιόρ-λι)	σύννεφο
νιουράτου (...άτ-λου, ...άτσ^, ...άτσ-λι)	συννεφιασμένος

νιουράτ ^α θηλ *		συννεφιασμένη
ν ^α π ^α ρτικ ^α , (.ρτικ-α , ν ^α π ^α ρτιτ ^α ,...τσ-λι)		φίδι
ν ^α πόι (ντι ν ^α πόι) επίρ.		πίσω
ν ^α τουνιάρικ ^α επίρ.		βραδιάζει
ν ^α κουσούρ ^α (θηλ. ουσ)		καμπούρα
ν ^α κουσουρόσου (επίθ.)		καμπούρης
ν ^α τουνικ ^α επίρ.		νύχτωσε
ν ^α τρέμπου, (ν ^α τριμπάμου, ν ^α ριμπάι, ...)		ρωτώ
ν ^α τσέρνου, (ν ^α σιρν ^α άμου, ν ^α τσιρνούι, άμου ν ^α τσιρνούτ ^α)		κοσκινίζω
ν ^α αντριάπτα επίρ.		στα δεξιά
ν ^α αστ ^α γκα επίρ.		στα αριστερά
ν ^α ι άστι αγνόσου,(ν ^α ι ιαρά αγνόσου ...)	περιφρ.	σιχάινομαι
ν ^α γκριάκ ^α (νι λιάνι)		βαριέμαι
ν ^α έλου, (ν ^α έλου, ν ^α έλ ^α ι, ν ^α έλ ^α ι)		αρνί
ν ^α τζέζου, ν ^α τζέζ-λου		ψίχα ψωμιού
νιγκλιίν ^α (θηλ. ουσ.)		λασποβαλτόνερο
νιρμινέσκου, (ν..νιάμου, ν..νί , βας...)		σκουληκιάζω
νιρμινόσου (νιρμινόσ-λου, νιρμινόσι, νιρμινόσι-λι)		σκουληκιασμένο
νγκ ^α λτζ ^α σκου (νγκ ^α λτζάμου, νγκ ^α λτζ ^α ϊ, βας...)		ζεσταίνω
νγκ ^α ρντέσκου (νγκ ^α ρντιάμου, νγκ ^α ρντί, βας...)		φράζω
νγκ ^α ρντιάρι , νγκ ^α ρντιάρι-α		φράξιμο
νγκ ^α ρντίν ^α (νγκ ^α ρντίν-α, νγκ ^α ρντίνι, νγκ ^α ρντίνι-λι)		κήπος
νγκρέκου (νγκρικάμου, νγκρικάϊ, άμου νγκρικάτ ^α , ...)		βαραίνω
νγκλ ^α τζέσου (και νγκλ ^α τζάτ ^α) ουσ. (λατ. Glietsu)		πάγος
νγκλ ^α τζέσου (νγκλ ^α τζάμου, νγκλ ^α τζάϊ, βας...)	λατ. gljetsu	παγώνω
νγκράσιου, (νγκρουσιάμου, ...σιιάϊ, βας...)		παχαίνω
νγκρόπου (νγκρουπάμου, νγκρουπάϊ, άμου νγκρουπάτ ^α , βας...)		θάβω
νέκου, (νικάμου, νικάϊ , άμου νικάτ ^α ,)		πνίγω
νέλου, (νέλου, νιάλι, νιάλι-λι)		δαχτυλίδι

Σημείωση: Οι λέξεις που ακολουθούν και έχουν μπροστά το νι (αντίστοιχο του ελληνικού α) είναι οι αντίθετες των λέξεων χωρίς το νι π.χ. βιντούτου= πουλημένος, ενώ νι βιντούτου= απούλητος.

νι αβούτου, (αρσ) , νι αβούτ^α (θηλ.) άπορος, ο, η

νι ανσουράτου, (νι ...τλου, νι...άτσ^α, νι ...άτσλ^αι) ανύπαντρος, ο

νι αρ^ασ^α, (νι αρ^ασ-α, νι αρ^ασι, νι αρ^ασι-λι) αγέλαστη, η

νι αρ^ασου, (νι αρ^ασ-λου, νι αρ^ασι, νι αρ^ασι-λ^αι) αγέλαστος

νι βιντούτου. (πουλημένος=βιντούτου) απούλητος

νι βιτζούτ^α, (νι ...τα, νι...ούτι, νι ...ούτιλι) αόρατη

νι βιτζούτου, (νι...τλου, νι ...ούτσ^α, ούτσλ^αι) αόρατος, ο

νι μβουμπσιτ^α, (νι βουμπσιτ-α, νι βουμπσιτι, νι βουμπσιτι-λι) άβαφη

νι βουμπσιτού, (νι...πσιτ-λου, νι ...πσιτ^α, νι ...τσ-λ^αι) άβαφος

νι νγκρουπάτ^α, (νι...άτ-α, νι...άτι, νι ...άτι-λι) άθαφτη

νι νγκρουπάτου, (νι νγκρουπάτ-λου, ...άτσ^α, ...άτσλ^αι) άθαφτος, ο

νι κουνουσκούτ^, (νι κ...ούτ-α ,νι κ...ούτι, νι κ..ούτι-λι)	αγνώριστη,
νι κουνουσκούτου,(νι ...ούτ-λου, νι ...ούτσ^, νι...ούτσ-λji)	αγνώριστος
νι κ^φτάτ^ (νι κ^φτάτ-α , νι κ^φτάτι, νι κ^φτάτι-λι)	αζήτητη,η
νι κ^φτάτου, (νι κ^φτάτ-λου, νι κ^φτάτσ^, νι κ^φτάτσ-λji)	αζήτητος,ο
νι λάτου , θηλ νι λάτ^ (επίθ. *)	άπλυτος,ο,η
νι μουρτάτ^, (νι ...άτα , νι ...,ατι, νι ...άτιλι)	ανύπαντρη,η
νι μπ^τούτ^,(νι ...ούτ-α ,νι...ούτι,νι ...ούτι-λι)	ακίτητη,η
νι μπ^τούτου,(νι...ούτ-λου ,νι...τούτσ^,νι...τούτσ-λji)	ακίνητος,ο
νι π^λτίτου* ,θηλ. νι π^λτίτ^ (επίθ *)	απλήρωτος,ο,η
νι π^τιτζάτ^,(νι π^τιτζάτ-α ,νι π^τιτζάτι, νι π^τιτζάτι-λι)	άβάφτιστη
νι π^τιτζάτου, (νι ...τζάτ-λου, νι...τζάτσ^, νι...τζάτσ-λji)	άβάφτιστος
νι σουρσίτου (*)	αξύριστος,ο
νι σουτουράτου*, θηλ. νι σουτουράτ^ (επιθ. *)	αχόρταγος
νι φάπτ^, (νι φάπτ-α ,νι φάπτε, νι φάπτι-λι)	άγουρη,η
νι φάπτου,(νι φάπτουλ ,νι φάπτσ^, νι φάπτσ^--λιῖ)	άγουρος,ο
νι φρίπτου (Ψημένος =φρίπτου)	άψητος
νι χέρτου,(νι χέρτ-λου ,πλ. νι χέρτσ^ ,νι χέρτσ^λ-ji)	άβραστος
νι χιάρτ^,(νι χιάρτ-α , νι χιάρτι, νι χιάρτι-λι)	άβραστη
νιάτι, νιάτι-λι(ουδ.) (βλ. τινιράτα)	νιάτα ,τα
νιχιάμου ,νιχιάμ^ επιρ.	λίγο
τι νιχιάμου επίρ.	σε λιγο
νι γίνι (κάντι)μιλί (περιφ)	λαίμαργώ πολύ
νι ιάστι λιάνι (άμου λιάνι)	>> τεμπελιάζω
νι νίνι γκρέου *	>> νιώθω βαριά,λιποθυμώ
νι(ιάστι) αρσhίνι	>> ντρέπομαι
νιγκλιίν^	λάσπη
Νιέρκουρι,(..ουρι-α , νιέρκουρι,..ουρ-λι)	Τετάρτη
νίκ^, (νίκ-α , νίτζς^, νίτσ^--λι)	μικρή
νίκ^ζόντου φτσιόρου	μωρό
νίκου, (νίκ-λου, νίτσ^, νίτσ-λι)	μικρός
νιλουέσκου (ρ. *)	λυπάμαι
νιλουϊάρι (νιλουιάρι-α)	κρίμα
νίκα (ή νίγκα)	ακόμη λίγο
νίκα νιχιάμου	παραλίγο
νικάτου (νικάτ-λου) ,θηλ. νικάτ^ (νικάτ-α)	πνιγμένος(..ένη)
νικουκίρ^ (..ίρ-α , νικουκίρι, ...ίρι-λι)	νοικοκυρά
νικουκίρου ,(...ίρ-λου ,νικουκίρι, ...ίρ-λι)	νοικοκύρης
νιμπιρμπέλου , νιμπιρπιάλι	στραγάλι
νι-ντορούτου , (ντορούτου =Πονετικός)	άπονος
νιόρου, (νιόρ-λου , νιόρι , νιόρ-λι)	σύννεφο
νέγκουρι,νέγκουρ-λι (πλ.)	καταχνιά
σhινιάκου (σhινάκ-λου, σhινιάκουρι,σhινιάκουρ-λι)	ομίχλη
νιποάτ^ ,(νιποάτ-α ,νιποάτι, νιποάτι-λι)	ανεψιά ,εγγονή

νιπότου,(νιπότ-λου νιπότσ [^] , νιπότσ-λji)	ανεπιός, εγγονός
νίσητι (επιρ)	κάτι
νιφίτσ [^] , (νιφίτσ-α , νιφίτσι, νιφίτσι-λι)	νυφίτσα
νιχτέρι, (νιχτέρι-α , νιχτέρι, νιχτέρ-λι)	νυχτέρι
νκάλικου (νκ [^] λικάμου , νκ [^] λικαῖ, ...)	καβαλικεύω
νκ [^] λικάρι ,(νκ [^] λικάρι-α)	καβάλα
ντισκάλικου (ρ. *)	ξεκαβαλικεύω
νκάλτσου , (νκ [^] λτσάμου, νκ [^] λτσάῖ, άμου νκ [^] λτσάτ [^])	καλιγώνω
νκ [^] νέσκου (ρ. *)	αναστενάζω
(<κρέκι- κρέκι σηι πλ [^] σκ [^] νιά, μ [^] κ [^] λίντι σηι νκ [^] νιά >)	
νκ [^] λτσάρι,(...τσάρ [^] -ά νκ [^] λτσ [^] ρι,...ρλι)	πετάλωμα
νκάρκου, (νκ [^] ρκάμου,νκ [^] ρκάι ,...)	φορτώνω
νκ [^] ρκάρι (νκ [^] ρκάρι-α)	φόρτωση
νκάτσιου (ρ. *)	μαλώνω
νκ [^] τσιάρι (νκ [^] τσιάρ [^] -α, νκ [^] τσιέρι ,νκ [^] τσιέρ-λι)	μάλωμα
νκάπου, (νκ [^] π [^] άμου, νκ [^] πούι ,...)	χωράω
νκισέσκου (νκισιάμου , νκισῖ,...)	ξεκινώ
νκισ [^] άρι, (νκισ [^] άρ [^] -α, νκισέρι ,νκισέρ-λι)	ξεκίνημα
νκλjέγκου, (νκλjγκάμου,νκλjγκαῖ, βας...)	πυτιάζω,πήζω
νκλιγκάρι (νκλιγκάρ [^] -α ...)	πήξιμο
νκλινάρι (νκλινάρι-α)	νύστα
μι νκλίνου (μι νκλινάμου ,...)	νυστάζω,καμαρώνω
(<τσι τι κλίνιι κα μ [^] βιάστ [^] νάου > τι καμαρώνεις σα νύφη καινούργια)	κλείσιμο
νκλjντ [^] άρι , γνκλjντ [^] άρι-α	κλειδώνω,κλείνω
νκλjντου (κλjντιάμου,νκλjσηιου, άμου νκλjσ [^] , βας ...)	στεφανώνω
νκουρούνου,(...νάμου ,..ουνάι , βας)	εμείς,εσείς, αυτοί
νόῖ ,βόῖ ,έλιῖ	νόμος
νόμου, (νόμ-λου ,νόμουρι, νόμουρ-λι)E	κουριάδα
νόρ [^] , (νόρ-α ,νόρι, νόρ-λι)	νόστιμος
νόστιμου, (νόστιμ-λου , νόστινι, νόστινι-λι)	
νου	μη
νούκ [^] , (νούκ-α ,νούτσ [^] , νούτσ-λι)	καρύδι
νούκου , (νούκ-λου ,νούτσ [^] , νούτσ-λji)	καρυδιά
νούμ [^] , (νούμ-α ,νούμι, νούμι-λι)	όνομα
νούμτ [^] ,(νούμτ-α ,νούμτσ [^] , νούμτσ [^] -λι)	γάμος
νούνου, (νούν-λου , νούνι, νούνι-λι)	νουνός
νούντρου	μέσα
νοάπι, (νοάπι-α , νόπτσι, νόπτσι-λι)	νύχτα
νουςουκουμίου, (...μίου-λου ,νουςουκουμί, ..μί-λι) E	νοσοκομείο
(βλ. σπιτάλι)	>>
νουτισίτου(νουτισίτ-λου ,νουτισίτσ [^] , νουτισίτσ-λι)	υγρός
(η ουντάτου.....)	>>
ν [^] σούσου ,ν [^] τζ [^] άν [^] , ανάλτου	πάνω

ντ [^] ρμου ,(ντ [^] ρμουλ ,ντ [^] ρμι ,ντ [^] ρμι-λι)	θάμνος
ντιάπιρου ,(...-άμου,-αί , βας...)	μαδῶ
ντιαπόια	ύστερα
ντ [^] βάνι (ντ [^] βάνι-α , ντ [^] β ^{^^} νι ,ντ [^] β ^{^^} νι-λι)	νταβάνι
ντα πλουαί (ντιντιά πλουαί, βας...) περ.	βρέχει.έβρεχε..
ντάου , (ντ [^] ντ [^] άμου, ντέντου, άμου ντάτ [^] , βας...)	δίνω
μι ντάου,(μι ντ [^] ντ [^] άμου ,μι ντέντου ...)	δίνομαι ,προσπαθῶ
ντζιουϊράρι,(...ϊράρι-α ,...ϊρ ^{^^} ρι,...ϊρ ^{^^} ρ-λι)	βρίσιμο,το
ντζιουϊρου (ντζιουϊράμου, αντζιουϊράϊ ,βας...)	βρίζω
ντι	από
ντι ακό	από εκεί
ντι ανάπαρτι	απέναντι
ντι αουά	από εδώ
ντι ιού;	από που;
ντι κου σ [^] άρ [^] ,(ντι κου σ [^] άρ-α).	δειλινό,το
ντι ναφοάρ [^]	απέξω
ντι τούτι	απ όλα
ντι αβ [^] ρλίγκα	γύρω
ντιαπόια	έπειτα ,κατόπιν
ντιάπιρου (ρ. *)	μαδῶ
μι ντιάπιρου (παθ. φωνή)	χτυπιέμαι
ντιπιράτου ,(...άτ-λου , ...άτσ [^] ,ντιπιράτσ [^] -λι)	μαδημένος
ντιγκιόσου	κάτω
ντιζλέγκου (ντζλιγκάμου, ντζλιγκάϊ, βας...)	ξεδένω ,λύνω
ντι ν [^] πί	πίσω από
δίντι ,(δίντουλ ,δίντσι, δίντσι-λji)	δόντι
ντινίκου (ρ. *)	κομματιάζω
ντι νίντι	από μπροστά
ντίπου τσιβά	καθόλου
ντιπύνου (*)	κατεβάζω ,χαμηλώνω
ντισηκλίντου (ντισηκλίντ [^] άμου, ντισηκλjσηιου...)	ανοίγω
ντισηκλjσηιου φριδα = άνοιξα το παράθυρο	
ντισητέπτου (ρ. *)	ξυπνώ(κάποιον)
μι ντισητέπτου (ρ. *)	ξυπνώ(εγώ)
ντισητιπτάτου , θηλ. ντισητιπτάτ [^] (επίθ.)	ξύπνιος,ο,η
ντιζγκ [^] ρντέσκου *	ξεφράζω
ντιζγκ [^] ρντίτου(...ίτ-λου, ντιζγκ [^] ρντίτσ [^] ,...ίτσ-λι)	ξέφραγος
ντιζγκρόπου *	ξεθάβω
ντισίκου,(ντισικάμου ,ντισικάι ,βας...)	σχιζω
ντισικάτου ,θηλ. ντισικάτ [^] (επίθ)	σχισμένος ο,η
ντισηλάτου, ντισηλάτ [^] (η ντισκ [^] κ [^] ράτου...) (επίθ)	αυτός (αυτή) που
κάθεται με (έχει) ανοιχτά πόδια (ανήθικα)	

ντισκ [^] ντου (ρ. *)	ξεματιάζω
ντισκ [^] ντάρι(...τάρ [^] -α)	ξεμάτιασμα
ντισκάρκου , (ντισκ [^] ρκάμου ,ντισκιρκάϊ,...)	ξεφορτώνω
ντισκόσου ,(ντισκουσιάμου.ντισκουσουϊ ,...)	ξηλώνω
ντίσου, (ντίσ-λου, ντίσηι, ντίσηι-λι)	μισός
ντίσ [^] ,(ντίσ-α , ντίσι, ντίσι-λι)	μισή
ντισπόλιου , (ντισπουλιάμου, ντισπουλιάϊ, άμου...λιάτ [^])	ξεγυμνώνω
μι ντισπόλιου	ξεγυμνώνομαι
ντισπουλιάτου,(ντισπουλιάτ-λου,ντισπουλιάτσ [^] ,...τσ-λji)	γυμνός
ντιστούπου *	ξεβουλώνω
ντισφάκου, (ντισφ [^] τ [^] άμου ,ντισφέτσιου ,...)	ανοίγω
ντισφέτσιου όκλji-λji =	άνοιξα τα μάτια
ντισφάπτ [^] ή ντισηκλjiσ [^]	ανοιχτή
ντισφάπτου ή ντισηκλjiσου	ανοιχτός
ντόμνου (ντόμνουλ , ντόμνι, ντόμνι-λι)	αφεντικό
ντόρμου , (ντουρνιάμου, ντουρνji,άμου ντουρνjiτ [^] ,...)	κοιμάμαι
ντόρου, (ντουριάμου, ντουρούι ...)	πονώ
ντόρου,(ντόρ-λου ,ντουρ, ντόρέρ-λι)	ουσ πόνος ,
νοσταλγία , συμπάθεια	
ντουριάρι,(...ριάρι-α , ντουρέρι, ντουρέρ-λι)	πόνος
ντουρούτου, (ντουρούτ-λου, ντουρούτσ [^] ,...τα-λι)	πονετικός
ντούκου, (ντουτσ [^] άμου, ντούshιου ,...)	πηγαίνω (κάτι)
μι ντούκου, (μι ντουτσ [^] άμου, μι ντούshιου ...)	πηγαίνω(εγώ)
ντουγκουρέσκου (ρ. *)	καψαλίζω
ντουλτσέσκου (ρ. *)	γλυκαίνω
ντουλτσιάμι ,(ντουλτσιάμι-α ,ντουλτσένj, ντουλτσένj-λι)	γλύκισμα,γλυκό
ντούλτσι , (ντούλτσι-λι ,ντούλτσ [^] , ντούλτσ [^] -λji)	γλυκός
Ντουμ [^] νικ [^] (Ντουμ [^] νικ-α, Ντουμ [^] νιτσ [^] ,Ντουμ [^] νιτσ-λι)	Κυριακή
ντουμάτ [^] , (...μάτ-α ,ντουμάτι, ...μάτι-λι) E	τομάτα
Ντουμιτζέ-λου	ο Θεός
ντουμιτζέ (μεταφ.)	ουρανός
ντουνιάου, ντουνιάου-α.	κόσμος ,ανθρωπότητα
ντούπου ντι	μετά(πισω) από
ντουσιουμάνου, ντουσιουμάν [^] (επίθ)	
τολμηρός,ριφοκίνδυνος,ικανός	
>>>	αλλά και κακομοίρης
ντρουχισέσκου (ρ. *)	τροχίζω
ντουφέκι, (ντουφέκι-α ,ντουφέκι, ντουφέκι-λι)	όπλο
ντρ [^] γάτου, (ντρ [^] γάτ-λου [^] , ντρ [^] γάτσ [^] , ντρ [^] γάτσ-λji)	αγροφύλακας
ντράκου ,(ντράκ-λου ,ντράτσ [^] ,ντράτσ-λji)	διάβολος ,δράκος
(Για το διάβολος χρησιμοποιείται και η λέξη <γαμοιογόνα>, που προφανώς προέρχεται από την Ελληνική φράση <γαμώ το γόνα(το)> , που όμως δεν χρησιμοποιείται στα Ελληνικά).	

ντρέγκου, (ντριτζ^άμου, ντρέπσιου, άμου ντριάπτ^...)	διορθώνω,ετοιμάζω
ντρουπ^'σκου,(ντρουπάμου, ντρουπ^'ι ...)	στηρίζω
μι >> (μι >>)	ακουμπώ
ν'τσάπου,(ν'τσ^πάμου, ν'τσ^πούϊ,...)	τσιμπάω με κάτι
μι ν'τσάπου >>	τσιμπιέμαι

Ο

οάι, (οάι-α ,όι, όι-λι)	πρόβατο
όκλιου, (όκλιου-λου, όκλι, όκλι-λι)	μάτι
όμου,(όμ-λου ,ουάμνι, ουάμιν-λji)	άνθρωπος,ο
όμου σθιούτου = 'άνθρωπος που ξέρει(γνωρίζει) πολλά, γνώστης	αβγό
όου, (όου-λου ,ουάου , ουάου-λι)	ωοτοκία ,η
ουάρι, ουάρι-α	όψη
όψι, (όψι-α , όψι, όψι-λι) E	οκτώ, οκτακόσια
όπτου, οπτουσούτι	όρεξη,η
όρικσι, όρικσι-α	κριθάρι
όρτζου, (όρτζουλ , όρτζουρι, όρτζουρ-λι)	κόκκαλο
όσου, (όσ-λου ,ουάσι, ουάσι-λι)	ώρα
ουάρ^,(ουάρ-α , ουόρι, ουόρ-λι)	ορφανός ,ο,η
ουάρφ^νου ,ουάρφ^ν^ (πλ.ουάρφ^νι ,ουάρφ^νι)	μουσαφίρης
ουάσπιτου , (ουάσπιτ-λου,ουάσπιτς^, ουάσπιτς-λji)	μουσαφιρισσα
ουάσπιτ^ ,ουάσπιτ-α	νύχι
ούγκλι,(ούγκλι-α ,ούγκλι, ούγκλι-λι)	οδηγώ
ουδιγισέσκου (ρ. *) E	ταιριάζω
ουντισέσκου (ρ. *)	ταίριασμα
ουντισιάρι (πλ. ουντισέρι)	γεμίζω
ούμ^πλου ,(ουμπλιάμου, ουμπλουϊ ,άμου ουμπλουτ^,...)	γέμισμα,το
ουμ^πλιάρι ,ουμπλιάρι-α	ογδόντα
ουμπτζ^'τσ^	βούτυρο,το
ούμτου, ούμτουλ	λάδι
ουντουλέμνου,(...λέμνουλ,...λ^άμνι, ουντουλ^άμνι-λι)	φουσκώνω
σύμφλου, ρ.(*)	φούσκωμα
συμφλάρι ,συμφράρι-α	φουσκωμένος,ο,η
συμφλάτου ,συμφλάτ^ (επίθ)	ένας
ούνου ,ούν-λου	
ούν^ ,ούν-α	
μία	
ούν^σουτ^	εκατό
ούν^ νιλι	χίλια
ούν^ σάρ^	μια φορά,κάποτε
ουντ^' , (ουντ^'-λου ,ουντάτζ^, ουντάτζ-λji)	δωμάτιο
ούντου, (ουντάμου, ουντάι...)	βρέχω
ουπουρέσκου ,(ου...ριάμου, ου...ρίϊ, άμου ου...ρίτ^)	ζεματίζω

ουπουριάρι, ουπουριάρι-α
 ουριάκλι, (ουριάκλι-α , ουρέκλι, ουρέκλι-λι)
 ουρνούπσέσκου (ρ. *)
 ούρντ^, (ούρντ-α , ούρντι , ούρντι-λι)
 ούρδα(μανούρι)
 ούρντινου (ρ *)
 ουρούτου*, θηλ. ουρούτ^* (επίθ.)
 ούρσ^, (ούρσ-α , ούρσι, ούρσι-λι)
 ουρσάρου , (ουρσάρ-λου, ουρσάρι, ουρσάρλι)
 ουρτζ^κ^, (ουρτζ^κ-α ουρτζ^τ^, ..τς-λι)
 μι ουρτζ^κου (ρ. *)
 ουάρφ^νου, ουάρφ^ν^
 ουσί, ουσί-α E
 ουσούκου, (ουσάμου, ουσάι , βας...)
 ουσκάρι , ουσκάρι-α
 ουστούρ^, (... ούρ-α , ουστούρι, ..ούρ-λι)
 ούστρ^, (ουστρά , ουστρ^, βας...) γ' προσ.
 ουστράρι , (ουστράρι-α)
 ούτζ^ρου , (ούτζουρ-λου , ούτζ^ρι, ούτζ^ρ-λι)
 ουτζιάκου (ουτζιάκ-λου , ουτζιάτσι , ουτζιάτσι-λι)
 ούτι
 ουχιάου, (ουχιάου-α , ουχιέι, ουχιέι-λι)
 ουχτάρι, (ουχτάρι-α , ουχτ^ρι, ουχτ^ρ-λι)
 μι ουχτέτζου , (μι ουχτάμου, μι ουχτάι , ...)
 όχτου , (ότουλ , όχτουρι, όχτουρ-λι)

Π

π^νι, (π^νι-α , π^νι, π^νι-λι)
 π^ν^ (ακό)
 π^νιτζ^, (π^νιτζ-α , π^νιτζι, π^νιτζ^λι)
 π^νικ^, (π^νικ-α, π^νιτζ^, π^νιτς-λι)
 π^νικου (π^νικ-λου.....)
 πουάρκ^, (πουάρκ-α , πουάρτσι, πουάρτσι-λι)
 π^άν^, (π^άν-α , π^άνι, π^άνι-λι)
 πιάτικου , (πιάτικ-λου, πιάτιτς^, πιάτιτς-λι)
 πιάτσ^, (πιάτσ-α , πιάτσι, πιάτσι-λι)
 π^γιδ^, (π^γιδ-α , π^γιτζ^, π^γιτζ-λι)
 π^γκ^νέσκου , (π^γκ^νιάμου ...)
 π^ζάρι , (... άρι-α π^ζ^ρι, ... ρ-λι) E
 π^λιούρου (π^λιούρ-λου, π^λιούρι , π^λιούρι-λι) E
 π^λτέσκου, (π^λτιάμου, π^λτι , ...)
 π^ν^γίρου (π^ν^γίρ-λου, π^ν^γίρι , π^ν^γίρι-λι) E
 π^δούρι , (π^δούρι-α , π^δούρι, π^δούρ-λι)

ζεμάτισμα
 αυτί, το
 συμβουλευώ

κυκλοφορώ
 άσημος, ο, η
 αρκούδα
 αρκουδιάρης
 τσουκνίδα
 τσουκνίζομαι
 ορφανός, ο, η
 ουσία
 στεγνώνω
 στέγνωμα
 στημόνι
 τσούζει
 τσούξιμο
 μαστός (ζώου)
 τζάκι
 ούτε
 οχιά
 αναστεναγμός
 αναστενάζω
 λόφος

ψομί

μέχρι (εκεί)
 ύφασμα(βαμβακερό)
 κοιλιά
 κοιλιά
 γουρούνα
 φτερό
 πανί , μπάλωμα
 πετσι
 E παγίδα
 μαγαρίζω, μολύνω
 παζάρι
 παλιούρι
 πληρώνω
 πανηγύρι
 δάσος

π^ντιζ^ (π^ντιζ-α, π^ντιζι, π^ντιζι-λι)		ύφασμα	
π^πούτσ^, (...τσ-α π^πούτσ^, ..τσ^λι)	E	παπούτσι	παπούτσια
(βλ. κουρδιάλι , κουρδιάλι-λι) πλ.		χρήμα	
π^ρ^', (π^ρ^'-λου , π^ράτζ^, π^ράτζ-λι)		παραγγέλω	
π^ρ^γκιλιέσκου (ρ. *) E		παραγγελία	
π^ρ^γκιλίι, ...λί-α	E	καψαλίζω	
π^ρζιλέσκου (ρ. *)		καψαλισμένος	
π^ρζιλίτου , (π^ρζιλίτ-λου , π^ρζιλίτς^ , π^ρζιλίτς-λι)		αρταινόμαι	
μι π^ρίν'του (ρ. *)		παραμύθι	
π^ρ^μίθου (π^ρμίθ-λου , π^ρμίθι , ..ίθι-λι)E		ψηλαφώ	
π^σπ^τέσκου (ρ. *)		βαφτιζώ	
πιτέτζου (πιτιτζάμου, άμου π^τιτζάτ^, π^τιτζάι, βας...)		βάφτιση	
πιτιτζιούνι,(πιτιτζιούνι-α ,πιτιτζιούνι ,πιτιτζιούνι-λι)		βαφτισμένη	
πιτιτζάτ^,(πιτιτζάτ-α,πιτιτζάτι ,πιτιτζάτι-λι)		βαφτισμένος,	
πιτιτζάτου(πιτιτζάτ-λου ,πιτιτζάτσ^, πιτιτζάτσλι)		πάθημα	
π^τσ^ρι (κ^λκάρι)		πατσιάς	
π^τσιέ,(π^τσιέ-λου π^τσιάτζ^, ..άτζ-λι)E		παχνί	
π^χνίι, (π^χνίι-α , π^χνίι, π^χνίι-λι) E		σπαθί	
πάλλ^ (πάλλ-α)		πάλλι (ξανά)	
πάλλι ,μάτα		άχυρο	
πάλλου ,(πάλλ-λου πάλλι, πάλλι-λι)		εφιάλτης	
παλλουγίσου , (π...γίσι-λου ,π...γίσι, π...γίσι-λι)		σπιθαμή	
πάλλμ^ (πάλλμ-α, π^λλνι , π^λλνι-λι)		πινακωτή	
πανακουτί,(...τί-α , πανακουτί, ...τί-λι)E		αράχνη	
πάνγκου,(πάνγκουλι , πάνγκουρι ,πάνγκουρι-λι)		παππούς	
πάπου ,(πάπ-λου πάκίι, πάκ^λι)		παραπατώ	
παρακάλλου (παρά+ <κάλλου>) *		παραπαίρω	
παραλιάου (παρά+ <παίρω>) *		παραδίδω	
παραντάου (παρα+ντάου) *		παραπόνο	
παραπάνου *	E	παρακάνω	
παραφάκου (παραφτσιάμου, παραφέτσιου, ...)		παρέα	
παρέι,(παρέι-α , παρέι, παρέι-λι) E		παλούκι	
πάρου,(πάρ-λου , πάρι, πάρ-λι)		μερίδα	
πάρτι,(μιρίδ^)		πλευρό (μεριά)	
πάρτι,(πάρτι-α ,π^ρτσ^, π^ρσ^λι)		Πάσχα	
Πάσχι, πάσχι-λι		πατάτα	
πατάτ^,(πατάτ-α , πατ^τσι, πατ^τσι-λι)E		παθαίνω	
πάτου (π^τσάμου,π^τσ^ι, ...)			
πάτρου,πατρουσούτι			
		σαράντα	
		πένθος	
πατροντζ^τσ^		καρφί	
πένθουE(πένθουλι) (βλ ζάλλι)			
πένουρ^ ,(πένουρι-α ,πένουρι , πένουρι-λι)			

τέσσερα, τετρακόσια

πέρδικ^,(..ικ-α , πέρδιτσ^,..ιτσ-λι)E		πέρδικα
πέρου,(πέρ-λου , πέρι, πέρ-λι)	τρίχα	
πέσκου ,(πέσκουλ, πέστοσ^, πέστοσ^-λι)	ψάρι	
πιάπινου (...-λου , πιάπινι, ...-λι)		πεπόνι
πιάτου, (πιάτ-λου ,πιάτι, πιάτι-λι) E		πιάτο
πιγάδι, (πιγάδι-α ,πιγ^'τζ^,πιγ^'τζ-λι)	E	πηγάδι
πίγκου,(πιντζιάμου, πίμσθιου,...)		συμπρόχνω
πίντζιρι,(..άρι-α, πιντζέρι,πιντζέρ-λι)		συμπρώξιμο
πιδιμό, (...ό-λου)E		παίδεμα
πικουράρου (πικουράρ-λου. πικουράρι,...άρ-λι)	ποιμένας	
πιλιάφι, (...άφι-α)E		πιλάφι
πιλικάνου (πιλικάν-λου ,πιλικάνι, πιλικάνι-λι)	πελαργός	
πιλικούδ^,(...οūd-α , πιλικούτζ^,...ούτζ-λι)E	πελεκούδα	
πίρ^ (, πίρ-α , πίρι, πίρι-λι)	φλόγα	
πιρίφανου,(...αν-λου ,πιρίφανι,...ανι-λι)E	περίφανος	
πικραϊάου,(πικραϊάου-α , πικραϊέι,πικραϊέι-λι)E	πυρκαγιά	
πίσ^, (πίσ-α ,πίσι, πίσι-λι)E	πίσσα	
πιστιπέσκου,(πιστιπσ^'άμου, πιστιπσι ,...)E	πιστεύω	
πίστι, (πίστι-α, πίστι, πίστι-λι) E	πίστη	
πίτ^,(πίτ-α , πίτι, πίτι-λι) E	πίτα	
πιτ^λ^' , (πιτ^λ^'-λου ,πιτ^λάτζ^,πιτ^λάτζ-λι)	καλιγωτής	
πιτσέτ^,(πιτσέτ-α , πιτσέτι, πιτσέτι-λι) E	πετσέτα	
πλ^'νγκου , (πλ^'ντζιάμου, πλ^'μσθιου,άμου πλ^'μσ^, ...)	κλαίω	
πλ^'νγκου,(πλ^'νγκουλ) ουσ	κλάμα	
πλ^'ντζιάρι , (πλ^'ντζιάρι-α ,πλ^'ντζέρι,πλ^'ντζέρ-λι)	κλάμα	
πλ^'σκ^'νέσκου,(..νιάμου,...νι , βας...)	σκάζω (από το κακό)	
πλ^'στούρ^,(..ούρ-α , πλ^'στούρι , ...ούρι-λι)	στομάχι ,φουσκωμένη	
κοιλιά		
πλ^'στούρου (...ούρ-λου, ...ούρι, ...ούρ-λι)	τσογλάνι	
πλάιου ,(πλάι-λου , πλ^'ιουρι, πλ^'ιουρ-λι)	πλαγιά	
πλάστιγκ^, (πλάστιγκ-α)E η ζιγ^ (ζιγ-α)	ζυγαριά	
πλάτανου (πλάταν-λου, πλάτανι , πλάτανι-λι)E	πλάτανος	
πλιγουέσκου (ρ. *)	πληγώνω	
πλιγουίτου ,(...ίτ-λου, ...ίτσ^ ,πλιγουίτσ-λι)	λαβωμένος	
πλιγι,(πλιγι-α , πλιγί, πλιγί-λι)	πληγή	
πλικ^'τοάρ^ (πλικ^'τοάρ-α , πλικ^'τόρι, πλικ^'τόρι-λι)	προβατίνα γεννημένη	
πλικισέσκου (ρ. *)E	πελεκώ	
πλιμίρ^,(...ίρ-α , πλιμίρι, ...ίρι-λι)	E	
πλημμύρα		
πλιμυρισέσκου (ρ. *)E	πλημμυρίζω	
πλίσκουτ^, (πλίσκουτ-α ,πλίσκουτι, πλίσκουτ-λι)	σφαλιάρα	
πλόγκου , πλόγκ^ επιθ	αργός, αργή	
πλοάι, (πλοάι-α ,πλόι, πλόι-λι)	βροχι	

πόμου ,(πόμ-λου ,πόνj, πόνj-λji)	δένδρο
πόμου (πλ ποάμι)	φρούτο
πόνιρου (πόνιρ^) , πόνιρι (πουόνιρι) E	πονηρός(...ρή)
πουπούσι, (πουπούσι-α ,πουπούσι, πουπούσι-λι)	κούκλα
πόρκου , (πόρκουλ, πόρτσ^, πόρτσ^ -λji)	γουρούνι
πόρτου ,(πουρτάμου, πουρτάι, άμου πουρτάτ^ , βαs...)	κουβαλώ
πότου (πουτιάμου, πουτουϊ , βαs....)	μπορώ
πότσιου (πότσιου-λου)	στάμνα,λαγόνι
ποάτι	μπορεί ,ίσως
πούλ^, (πούλ-α , πούλι, πούλι-λι)	πέος
πούλιου, (πούλι-λού , πούλι, πούλι)	πουλί
πουλιτίι,...ιτί-α , πουλιτίι, ...τι-λι)	πόλη
πούλμου, (πούλμουλ, πούλνj, πούλνj-λι)	παλάμη,χούφτα
πούλμ^ ,(πούλμ-α, πούλμι, πούλμι-λι)	>>
πουλτάρι,...άρι-α , πουλτ^ρι, πουλτ^ρ-λι)	Πλάτη
πούρικου (πούρικ-λου ,πούριτσ^, πούριτσ-λι)	ψύλλος
πούρνου ,(πούρνουλ ,πούρνj,πούρνj-λji)	κορομηλιά
πούρν^ ,(πούρν-α ,πούρνι, πούρνι-λι)	κορόμηλο
πουρνάρι,(..άρι-α , πουρν^ρι,πουρν^ρ-λι)E	πουρνάρι
πουρτσέλου (πλ πουρτσέλι)	γουρνακία
πούσηκλj,(...σκληj-α πούσηκλj, πούσηκλj-λι	πανούκλα,κακή αρρώστια
αλλά και πολλή περιουσία (χρήματα)	
πούσκ^,(πούσκ-α ...)	ξίδι
πούσμ^,(πούσμ-α , πούσμι, ...-λι)	φορά
πουτίρου, (πουτίρ-λου πουτίρι, πουτίρι-λι)E	ποτήρι
πουτουρόσου , ...ρόσ^ (επιθ)	ζημιάρης , τεμπέλης
πρ^ντζου, (-ντζουλ ,πρ^ντζουρι,... -ρλι)	μεσημέρι
πριαντούνου, (ρ. *)	συμμαζεύω
Πριάσινι,(Πριάσινι-α)	Αποκριά
πράβντ^ (πράβντ-α, πρ^βτζ^ , πρ^βτζ^-λι)	ζώο
πρ^βντζ^ ντι ναφοάρ^	ζώα εξωτερικά
πρ^βτζ^ ντ^μουσιάρι (ντι ν^ κάσ^)	ζώα σπιτικά
πράγκου , (πράγκ-λου ...)	παραστάθι στην είσοδο
σπιτιού	
πράσιου (πράσι-λου , πράσι, πράσι-λι)E	πράσο
πρέφτου , (πρέφτουλ ,πρέφτσ^, πρέφτσ^ -λji)	Ιερέας
πριάκλj , (πριάκλj-α ,πριέκλι, πρέκλι-λι)	ζευγάρι
πρίκ^, (πρίκ-α)	προίκα
Πριμβιάρ^, (πριμβιάρ-α , πριμβέρι, πριμβέρ-λι)	Άνοιξη
πρίντι	πρέπει
πριόνι, (...όν^ -α , πριόνι, ...όνι-λι)E	πριόνι
πρόβλιμ^,(...βλιμ-α , προυβλίματι,...ατ-λι)E	πρόβλημα
πρόθιμου , (πρόθιμ-λου , πρόθινι, πρόθινι-λι)E	πρόθυμος

πρόιδρου (πρόιδρουλ ,πρόεδρι,προέδρι-λι)E	Πρόεδρος	
πρόιμου, πρόιμ [^] (επίθ.)E		
πρώιμος (..ιμη)		
πρότου (πρότ-λου ,πρότσ [^] ,πρότσ [^] -λι)		πρώτος
πρότ [^] ,(πρότ-α ,πρότι,πρότι-λι) E		πρώτη
πρότου α μέσλουϊ	Αρχιμηνιά	
πρότου α άνλουϊ	Αρχιχρονιά	
προυγουρσέσκου (ρ. *) E	παρηγορώ	
προυγουριά,(.ουρί-α ,προυγουριά,..ρί-λι)	E	παρηγοριά
προυδότου ,(προυδότη-λου, προυδότης [^] ,...ότς-λι)E		προδοτής
προυκσινίτου ,(προυκσινίτ-λου ,προυκσινίτς [^] , ..ίτς-λι)E		
προξενιτής		
προυσκινισέσκου,(...ινισιάμου,...ινισί, βας....) E	προσκυνώ	

ΠΣ(Ψ)

πσ [^] νου , πσ [^] ν [^] ,(πλ. πσ [^] νι , πσ [^] νι)		λίγος,λίγη
πσάλτου ,(πσάλτουλ , πσάλτς [^] , πσάλτς [^] -λι)	E	ψάλτης
πσιφισέσκου, (ρ. *)E	ψηφίζω	
πσουσέσκου (ρ. *)E	ψοφώ	
πσόφου ,(πσόφ-λου , πσόφουρι ,πσόφουρ-λι)	E	ψόφος

Ρ

ράδιου, (ράδιου-λου , ράδι, ράδι-λι)E	ράδιο	
ρίγανι,(ρίγανι-α ...)E	ρίγανη	
ριζίλι, (ριζίλι-α ...)E	ρεζίλι	
ρίζου,(ρίζ-λου , ρίζι, ρ'ίζι-λι)E	ρούζι	
ριζουσέσκου,(...σ [^] άμου, ουσί ...)E	ριζώνω	
ρίζ [^] ,(ρίζ-α....) E (βλαχ αδρ [^] τσίν [^] , αδρ [^] τσίν-α)	ρίζα	
ριμ [^] κσέσκου,(ριμ [^] κς [^] άμου, ριμ [^] κσί) E	ρημάζω	
ριμ [^] κσίτου ,ριμ [^] κσίτ [^] (πλ. ριμ [^] κσίτς [^] ,...κσίτι) E		
ρημαγμένος(ο,η)		
ριτσιίν [^] ,(ριτσιίν-α , ριτσιίνι,...ίνι-λι)	ρετσινη	
αρόδ [^] , (αρόδ-α , αρόδι, αρόδι-λι)	ρόδα	
ρόζου, (ρόζ-λου , ρουάζι ,ρουάζι-λι)	ρόζος	
Ρουσί, Ρουσί-α	Ρωσία	
Ρόσου (Ρός-λου, Ρόσι, ρόσι-λι)	Ρώσος	
ρόϊδουλ, (ρόϊδουλ)	ροδιά(δένδρο)	
ρούντου ,(ρούντ-λου, ρούτζ [^] , ρούντζ-λι)	σγουρός	
ρούντ [^] (ρούντ-α, ρούντι, ρούντι-λι)	σγουρή	

Σ

Σ [^] μπ [^] τ [^] ,(Σ [^] μπ [^] τ-α Σ [^] μπ [^] τι, Σ [^] μπ [^] τ-λι)	Σάββατο
σ [^] ρμ [^] , (σ [^] ρμ-α, σ [^] ρμι, σ [^] ρμι-λι)	ψίχουλο

σιάμινου,(σιμινάμου, σιμινάι ,...)	φυτεύω ,σπέρνω
σιάτι , σάτι-α	δίψα
σ^λ^γκιέσκου(ρ. *)	αμολάω
μι σ^λ^γκιέσκου(ρ. *)	ορμάω
σ^λ^γκιάρι,(σ^λ^γκιάρι-α)	επίθεση
σ^λάτ^,(σ^λάτ-α , σ^λ^'τς^, σ^λ^'τα-λι)E	σαλάτα
σ^ν^τάτι ,(σ^ν^τάτι-α	υγεία
σ^ν^τόσου , (σ^ν^τόσ-λου,σ^ν^τόσηj, σ^ν^τόσηjji)	δυνατός,υγιής
σ^ν^τοάσ^,(σ^ν^τοάσ-α ,σ^ν^τοάσι, σ^ν^τοάσι-λι)	δυνατή
Σ^ρουν^ (Σ^ρούνα)	Θεσσαλονικη
σ^πούνι,(σ^πούνι-α , σ^πούνι,...ούνι-λι) E	σαπούνι
σ^ρμπ^τοάρι,(σ^ρμπ^τοάρι-α,σ^ρμπ^τόρι,σ^ρμπ^τόρ-λι)	αργία,γιορτή
σ^'ντζ^,(σ^'ντζ-α σ^'ντζι, σ^'ντζι-λι)	αίμα
σ^χάτι (σ^χάτι-α)	ρολόγι, ώρα
σhί	και
σhιάπτι , σhιαπτιτζ^'τς^	επτά,εβδομήντα
σhιαπτισούτι	επτακόσια
σhιάσι, σhιαϊτζ^'τ^	έξι, εξήντα,
σhιασισούτι	εξακόσια
σhιέντου , (σhιντιάμου ,σhιτζούϊ, άμου σhιτζούτ^ ,...)	καθομαι
σhινιάκου ,(σhινιάκ-λου ,σhινιάκουρι ,σhινιάκουρ-λι)	ομίχλη
σhιούτσου ,(σhιτσάμου, σhιτσ^'ϊ, άμου σhιτσ^'τ^ ,βας...)	γυρίζω(στρίβω)
σhκλιουάπικου (ρ. *)	κουτσαίνω
σhκλιόπου ,(σhκλιόπ-λου,σhκλιόκι,σhκλιόκλι)	κουτσός
σhκλιόπλου (προκειμένου για ζώα)	κουτσαμάρα
σhιοάρικου (σhιοάρικ-λου, σhιόριτσ^ ,σhιουάριτσ-λι)	ποντίκι
σhκράπου (σhκράπ-λου ,σhκράκι ,σhκάκ^'-λι)	σκορπιός
σhκουρτέτζου,(σhκουρτάμου, σhκουρτάι, άμου ...τάτ^)	κονταίνω
σhκούρτ^ ,(σhκούρτ-α ,σhκούρτι, σhκούρτι-λι)	κοντή
σhκούρτου ,(σhκούρτουλ ,σhκούρτσ^ ,σhκούρτσ^'-λji)	κοντός
σhπίτρου πλ. σhπίρτι E	σπίρτο
σhτιού (σhτ^άμου, σhτιούϊ , βας...)	ξέρω
σάκου,(σάκ-λου , σάτσ^ , σάτσ-λι)	τσουβάλι
σάπου,(σ^πάμου, σ^πάι ,άμου σ^πάτ^ , βας...)	σκάβω
σαρδέλ^,(. ..έλ-α ,σαρδέλι,...έλι-λι)E	σαρδέλα
σάρι, σάρι-α	αλάτι
σάτουρου, (ρ. *)	χορταίνω
σβέλτου (σβέλτουλ),σβέλτ^ (σβέλτ-α) E	σβέλτος
σβέρκ^,(σβέρκ-α , σβέρτσ^ ,σβέρτσ^'-λι)	E σβέρκος
σγκέρου ,(σγκιράμου,σγκιράϊ, άμου σγκιράτ^,βας...)	βελάζω
σέμνου (σιμινάμου ,σιμάϊ , άμου σιμινάτ^ , βας...)	σημαδεύω
(μπάγκου του σέμνου)	σημαδεύω (με όπλο)
σέμνου,(σέμνουλ , σιάμνι,σιάμνι-λι)	σημάδι

σέου,(σέου-λου ,σέουρι, σέουρλι)	ξύγκι, λίπος
σιγκινουνί * E	συγκοινωνία
σίγκουρ^(,...ουρ-α, σίγκουρι,..ρλι)	μόνη
σίγκουρου, (...ρλου , σίγκουρι,...ρλι)	μόνος,
σιγουργιάου,(...ργιάου-α , σιγουργιέι,...ργιέι-λι)E	σίγουριά
σίγουρου (...ουρ-λου), σίγουρ^ (..ουρ-α) E	σίγουρος
σιζιτισέσκου (ρ. *)E	συζητώ
σιμέι, (σιμέι-α , σιμέι, σιμέι-λι)E	σημαία
σιάμινου, (σιμινάμου, σιμινάι ,βας...)	σπέρνω
σιμινάτου (..άτ-λου), σιμινάτ^ (σιμινάτ-α)	σπαρμένος ,ο,η
σιμπ^σέσκου (ντόρού)(ρ. *)E	συμπαθώ
σιμφουνισέσκου (ρ. *) E	συμφωνώ
σινάντισι E * (βλαχ. αντουνάρι)	συνάντηση
σινέχι, σινέχι-α E (βλ τότ^να)	πάντα,συνέχεια
σινϊί,(σινί-α ,σινϊί,σινϊί-λι)	ταψί
σινιχισέσκου E (ρ. *) (βλ ου τσ^νου =κρατώ)	συνεχίζω
σιντούκι, (...ούκι-α , σιντούκι,...ούκι-λι)	μπαούλο
σχιάρπι (σχιάρπι-α ,σχιάρπι , σχιάρπι-λι)	σαύρα
σχιόπουτου, (σχιόπουτ-λου ,σχιόπουτι, σχιόπουτ-λι)	βρύση
σχιουπουτίρου,(σχιουπουτίρ-λου, ...τίρι, ...τίρι-λι)	βρυσούλα
σχιούϊρου (ρ. *)	σφουρίζω
σχιουϊράρι (σχιουϊράρι-α)	σφύριγμα
σισμό, (σισμό-λου)E	σεισμός
σίτ^ , (σίτ-α ,σίτι, σ^τι-λι)	κόσκινο
σκ^ντουρ^(,...ουρ-α , σκ^ντουρι,...ουρ-λι)	σανίδα
σκ^λिसέσκου (ρ. *) E	σκαλίζω
σκ^ντιάου (σκ^ντιάο-α ,σκ^ντιάλι , ...άλι-λι)	σπίθα
σκάπιρου (ρ. *)	αστράφτω
σκ^πιράρι,(σκ^πιράρι-α , σκ^πιρ^ρι, σκ^πιρ^ρ-λι)	αστραπή
σκάμνου (σκάμνουλ, σκάμνι, σκάμνι-λι)	σκαμνί
σκάπιτου , (σκ^πιτάμου, σκ^πιτάϊ, άμου σκ^πιτάτ^,...)	καταπίνω
σκάπιτου >>	σκαπετώ,δύω,χάνομαι
σκάπιτου, (σκάπιτ-λου,σκάπιτι,σκάπιτ-λι) ουσ.	το σκάπιτο
<p>παραδείγματα: όλι σκ^πιτάρ^ ντούπου τζ^άν^ = τα πρόβατα σκαπέτησαν (χάθηκαν) πίσω απ το βουνό. σκ^πιτάϊ ούνου ουόσου= κατάπια ένα κόκκαλο. σκ^πιτ^ Σουόρλι = βασίλεψε ο Ήλιος αούσηλου αέστου ίασι του σκάπιτου = ο γέρος αυτός είναι στα τελευταία του.</p>	
σκάπου , (σκ^πάμου ,σκ^παϊ, άμου σκ^πάτ^, βας...)	σώζω,τελειώνω
σκάρ^,(σκάρ-α σκ^ρι, σκ^ρ-λι)	σκάλα,
σκαλοπάτι	
σκάρκινου (ρ. *)	ξύνω

σκ^ρκινάρι (...νάρι-α)	ξύσιμο
σκέτου , σκέτ^ (σκέτσ^ ,σκέτι)	σκέτος,σκέτη
σκίνου , (σκίν-λου , σκίνji, σκίνji-λji)	αγκάθι
μι σκίνου,(μι σκινάμου, μι σκινάι , βας...)	τσιμπιέμαι(από αγκάθι)
σκινουράτου (...άτ-λου, ...άτι, ...ατι-λι)	σπονδυλική στήλη
σκιπάρι,(..άρ^ -α , σκιπ^ρι ,...ρ-λι)	σκεπάρνι
σκιπίι,(σκιπί-α, σκιπί, σκιπί-λι)	στέγη
(όμως λέμε:<κάσα ιάστι ακουπιρίτ^> =τοσπίτι είναι σκεπασμένο)	
σκότου ,(σκουιάμου, σκόσιου ,άμου σκόσ^ , βας σκότου)	βγάζω,αφαιρώ
σκούμπ^, (σκούμπ-α ,σκούμπι, σκούμπι-λι)	ακριβή,μονάκριβη
σκούμπου, (σκούμπούλ ,σκούνκι, σκούνκιλji)	ακριβός
σκουόλου (σκουλάμου, σκουλάι,βας...)	σηκώνω
σκουλάτου, σκουλάτ^ (επιθ)	σηκωνομένος,..ένη
μι σκουόλου,(μι σκουλάμου, μι σκουλάι ,βας μι...)	σηκώνομαι
σκουτίδι (σκουτίδι-α) E	σκοτάδι
σλ^γκέσκου, (σλ^γκιάμου, σλ^γκiι, άμου σλ^γκίτ^..)	αδυνατίζω
σλάμπου (σλάμπ-ου ,σλάγκι, σλάγκ-λji)	αδύνατος,ο,
σλάμπ^ (,σλάμπ-α ,σλάμπι, σλάμπι-λι)	αδύνατη
σλάμπου ,(σλάμπ-λου ,σλάγκι, σλάγκ-λji),ή βόμπιρου	κακός
σλάμπ^ , (σλάμπ-α ,σλ,άμπι, σλάμπι-λι), ή βόμπιρ^	κακιά
σμιάν^, (σμιάν-α , σμιάνι, σμιάνι-λι)	σώβρακο
σμέλτσιου (σμέλτσιουλ, σμέλτσι. σμέλτσι-λι)	σαλίγκαρος
σμπ^ρ^σκου,(σμπ^ράμου,σμπ^ρ^ι, άμου σμπ^ρ^τ^,...)	κουβεντιάζω
σμπόρου ,(σμπόρ-λου,σμπουάρ^, σμπουάρ^ -λι)	κουβέντα,μίλημα
σμπόρου (.....σμπόρ-λι)	λόγος ,ομιλία
σμπ^ρ^τόρου ,(...όρ-λου , σμπ^ρ^τόρι, ...όρ-λι)	ομιλιτικός
σόμνου (σόμνουλ, σόμνουρι , σόμνουρ-λι)	ύπνος
σόρ^, (σόρ-α ,σουρ^ρι, σουρ^ρ-λι)	αδελφή
σοάτσ^,(σοάτσ-α ,σοάτσι, σοάτσι-λι)	φιλενάδα
σότσου,(σότσ-λου , σότσ^, σότσ^ -λι)	φίλος,σύντροφος
σουν σουάρ^ ,	μασχάλη
Σοάρι, Σοάρ-λι	Ήλιος
σουγκλjiτσάρι ,(.....,σουγκλjiτσ^ρ-λι)	λόξιγκας
σούγκου,(σουτζ^άμου , σούψιου,βας...)	ρουφώ,θηλάζω
σουκάκι (...άκι-α, σουκ^κι,...κι-λι)	σοκάκι
σούλ^, (σούλ-α , σούλι ,σούλι-λι)	σούβλα
σουλίν^,(κιούγκι) σουλίνι-λι,(κιούγκι-λι) E	σωλήνας
σουμάρου (σουμάρ-λου, σουμάρι, ..άρι-λι)	E σαμάρι
σουκρίμι,(σουκρίμ^ -α ...)	πεθερικά
σόκρου (σόκρι), σοάκρ^ (σοάκρι)	πεθερός,πεθερά
σ^πσ^ρι ,(σ^πσ^ρ-λι, σ^πσ^ρι ,σ^πσ^ρ-λji)	λεπτός
σουρό,(σουρό-λου , σουράτζ^,...άτζ-λι) E	σωρός
σουρπάρι ,(σουρπαρι-α ,σουρπ^ρι,σουρπ^ρ-λι)	γκρέμισμα

σούρπου ,(σουρπάμου, σουρπαΐ, άμου σουρπάτ^,...)	γκρεμιζώ
σουρσέσκου (ρ. *)	ξυρίζω
σουρσιάρι (σουρσιάρι-α)	ξύρισμα
σούφλιτου (σούφλιτ-λου ,σούφλιτι ,σούφλιτ-λι)	ψυχή
σούφλου, (σουφλάμου, σουφλάι , βας ...)	φυσώ
σουφρ^ντσιάου (...ντσιάου-α ,...ντσιάλι ,...άλι-λι)	φρύδι
σόφρ^, (σόφρ-α , σόφρι, σόφρι-λι)	σοφράς
σπ^στριάρι , (σπ^στριάρι-α ,σπ^στρέρι,...έρ-λι)	καθαριότητα
σπ^στρίτου , (σπ^στρίτ-λου,...ίτσ^, ...ίτσ-λj)	καθαρός
σπέλου (σπιλάμου , σπιλάΐ, βας...)	ξεπλένω
σπίντζουρου (ρ. * ^)	κρεμό
μι σπίρτζουρου (ρ. *)	ορκίζομαι
σπιρτζουράρι (...άρι-α*)	όρκος
σπόρου (σπόρ-λου , σπουάρι , σουάρι-λι)	E σπέρμα,σπόρος
σπουδ^κσέσκου,(..κσιάμου,..κσί) E	σπουδάζω
σπουδί,(σπουδί-α , σπουδί, σπουδί-λι) E	σπουδή
σπουνου, (σπουνιάμου, σπούshιου , βας...)	μαρτυρώ,δείχνω
στρ^μπου, (στρ^μπάμου, στρ^μπάι ,βας ...)	στραβώνω
στρ^μπου (στρ^μπουλ ,στρ^νγκι, ..νγκι-λι)	στραβός
σιάρπ^, (σιάρπ-α , σιάρπι, σιάρπι-λι)	στείρα
στ^μ^ν^, (στ^μ^ν-α, στ^μ^νι ,στ^μ^νι-λι)	εβδομάδα
σιάνι, (σιάνι-α , στ^ν^νουρι, στ^ν^νουρ-λι)	στάνη
σιάου, (στ^τιάμου, στ^τουί ,βας...)	κάθομαι
σιφάνι (σιφάνι-α, σιφ^νι,σιφ^νι-λι)E	στεφάνι
(βλαχ: κ^ρούν^ = στεφάνι γάμου , κόθουρου= καθόρι για τυριά)	στραγγίζω
σικόρου,(σικουράμου, σικουράι, βας...)	στενό πέρασμα
στινούρ^,(..ούρ-α στινούρι,..ρι-λι)	τοιχος
στίσμ^, (στίσμ-α ,στίσνι, στίσνι-λι)	στοίχημα
στίχμ^ (στίχμ-α ...)	στόχος
στόχου, (στόχ-λου ...)	ρούχο
στράνζου,(στράνζ-λου , στράνζ, στράνζ-λι)	στρατός
στρατό ,(..όλου, ...)	σφιχτός
στρέσου,(στρέσ-λου, στρέσι, στρέσι-λι)	σφίγκω
στρίγκου,(στριντζιάμου, στρέshιου ,...)	στενεύω
στριμτέτζου ,(στριμτάμου,στριμτάι,βας...)	στενός
στρίμτου (στρίμτου-λ , στρίμτσ^ ,στρίμτσ^λι)	σφίξιμο
στριντζιάρι (...άρι-α, στριντζέρι, ...έρ-λι)	στρώμα
στρόσμ^, (στρόσμ-α στρόσμι, στρόσμι-λι)	σφάλμα
σφάλμ^ (σφάλμ-α ,σφάλματι , σφάλματ-λι)E	σφαίρα(όπλου)
σφέρ^, (σφέρ-α, σφέρι, σφέρι-λι)E	σφήνα
σφίν^, (σφίν-α, σφίνι, σφίνι-λι) E	φέτα(ψωμί)
σφίν^ (ντι π^νι)	σχεδόν
σχιδόν E	

Τ

τ'ρτσ^,(τ'ρτσ-α , τ'ρτσ^, τ'ρτσ^λι)	πίτουρο
τ^πόρου (τ^πόρ-λου, τ^πόρι,τ^πόρ-λι)	τσεκούρι
τσηιοάρ^, (τσηιοάρ-α ,τσηιόρι, τσηιόρ-λι)	κλωστή
τ^κσιάρι (τ^κσιάρ^α, τ^κσέρι, τ^κσέρ-λι)	τάξιμο
τάκου,(τ^τσιάμου, τ^κούι ,βας...)	σιωπώ
τ^τσιάρι (τ^τσιάρι-α)	σιωπή
τακτικά Ε	τακτικά
τάλζου ,(τ^λζάμου,τ^λζάι, άμου τ^λζάτ^, βας...)	κόβω,σφάζω
τ^λιάρι ,(τ^λιάρι-α ,τ^λιέρι, τ^λιέρ-λι)	κόψιμο
τάλαρου, (τάλαρ-λου , ταλαρι,τάλαρλji)	βαρέλι
ταρτακούκι ,(ταρτακούκι-α)	διάρροια
ταχιδρουμίου ,ταχιδρουμίουρ-λου.....)Ε	ταχυδρομείο
τέρσου ,(τέρσουλ, τέρσι, τέρσι-λι)	ανάποδος
τιάρσ^ (τιάρσ-α , τιάρσι, τιάρσι-λι)	ανάποδη
τέσου, (τέσ-λου , τέσσι, τέσσι-λι)	ξαπλωμένος
τέτ^ ,(τέτ-α,τέτι, τέτι-λι)	θεία
τζ^κου ,(τζ^τσιάμου,τζ^σιου, άμου τσ^σ^ , βας ...)	λέω
τζ^κου (μπάγκου πι) συμποάρ^	κατηγορώ
τζιάν^, (τζιάν-α ,τζένουρι,τζένουρ-λι)	κορυφή,βουνό
τζιάντιου ,(τζιάντιτ-λου ,τζιάντιτι, τζιάντιτ-λji)	δάχτυλος
τζ^νούκλιου , (τζ^νούκλιουλ,τζ^νούκλji, τζ^νούκλji-λι)	γόνατο
τζ^μόσου ,(τζ^μόσ-λου,τζ^μόσji, τζ^μόσji)	ζουμερός
τζ^τζ^ρου ,(τζ^τζ^ρ-λου, τζ^τζ^ρι, τζ^τζ^ρ-λι)	τζιζτικας
(πχ.«μα νου κ^ντ^ τζ^τζ^ρου νου βας	βέτζ^ βιάρ^»=
αν δε τραγουδίσει τζιζτικας δε θα δεις Καλοκαίρι)	
τζάμ^,(τζάμ-α, τζάμι, τζάμι-λι)	ζουμί(ζωμός)
τζάντ^ , τζάντ-α	δαδί
τζιάμι ,(τζιάμι-α,τζιένι, τσιένji-λι)	γιαλί ,τζάμι
τζέπι, (τζέπι-α ,τζέκι, τζέκι-λι)	τσέπη
τζιντζί (τζιντζί-α , τζιντζί, τζιντζί-λι)	ούλο
Τζιόι, (Τζιόι-α ,Τζιόι, Τζιόι-λι)	Πέμπτη
τζιόκου (τζιόκ-λου ,τζιόκουρι,τζιόκουρ-λι) (κόρου)	χορός
τζιόκου, (τζιουκάμου, τζιουκάι ,βας...)	χορεύω
τζιόνι, (τζιόνι-λι , τζιόνji, τζιόνji-λι)	παλικάρι,λεβέντης
τζιουνιάτικου (...ικ-λου)	λεβεντιά
τζιουνιάπινου(, τζιουνιάπιν-λου,...άπινji, ...άπινji)	κέδρο
(τζόνι ντι τζιουνιάπινου κούρλου κα ντι πιάπινου = κοροϊδευτικό για τον δειλό)	
τζιουρντάι,(...άνι-α, τζιουρντ^νι,...νι-λι)	περιδέραιο
τζιουσβέ,(τζιουσβέ-λου , τζιουσβιάτζ^, τζιουσβιάτζ-λι)	μπρίκι
τζού^,(τζού^α, τζ^λι, τζ^λι-λι)	μέρα

τζούα τούτ^	ολημερίς
τιγάνι, (τιγάνι-α, τιγγ^νι, τιγγ^νι-λι) E	τιγάνι
τιμπέλου, (...έ-λου, τιμπέλι, ...έ-λι)	τεμπέλης
τινισέσκου (ρ. *)	τιμώ
τινί, (τινί-α, τινί, τινί-λι) E	τιμή
τινι, βόϊ	εσύ, εσείς
τινικιέ, (τινικιέλου, τινικιάτζ^, ..άτζ-λι)	τενεκές
τίνιρ^, (τίνιρ-α, τίνιρι, τίνιρ-λι)	νέα, η
τίνιρου, (τινιρλου, τίνιρι, τίνιρλι)	νέος, ο
τίντου, (τιντιάμου, τέσηιου, βας...)	τεντώνω
μι τίντου (μι τιντιάμού, μι τέσηιου ...)	ξαπλώνω
τιτράδιου, (.δι-α, τιτρ^τζ^, τιτρ^τζ^λι) E	τετράδιο
τιχιρό, (τιχιρό-λου, τιχιρόση, τιχιρόση-λι) E	τυχερός
τιχνίτου, (τιχνίτ-λου, τιχνίτ^, τιχνίτ-λι) E	τεχνίτης
τίχτ^ (τίχτα)	φυματίωση
τιχτόσου, τιχτόσ^ (επιθ)	φυματικός, ...ή
τλ^γάνου, (τλ^γάν-λου, τλ^γάνι, τλ^γάνι-λι)	κάπα
τόπ^, (τόπ-α, τοάπι, τοάπι-λι)	μπάλα
τόρα E	τόρα, αμέσως
τόρνου, (τουρνάμου, τουρνάϊ, άμου τουρνάτ^)	γυρίζω, γέρνω
τόρνου >>	καλώ σε τραπέζι
τουρνάρι (τουρνάρ^α, τουρν^ρι, τουρν^ρ-λι)	γύρισμα, γέρσιμο
του απιρίτου	ξημέρωμα (χάραμα)
Τοάμν^, Τοάμν-α	Φθινόπωρο
τουκέσκου (ρ. *)	λιώνω
τουκίτου, (τουκίτ-λου, τουκίτς, τουκίτς-λι)	λιώμενος
τούντου, (τουντ^άμου, τούμσιου, άμου τούμσ^)	κουρεύω
τούντιρι, (τουντιάρι-α, τουντιέρι, τουντέρ-λι)	κούρεμα
τότ^να (η ντάιμα)	πάντα
τουρμπάτου, (τουρμπάτ-λου, τουρμπάτσι, τουρμπάτς-λι)	λυσσασμένος
τούρμπου (τούρμπουλι)	λύσσα
τουσηιέζου (τουσηιάμου, τουσηίι, βας τουσηιέζου)	βήχω
τούσι, (τούσι-α)	βήχας
τούτου, τούτσ^	όλος, όλοι
τούτ^, τούτι	όλη, όλες
τουτούμι, (τουτούμι-α, τουτούνι, ...νι-λι)	καπνός (φυτό)
τρ^ντ^λίν^, (τρ^ντ^λίν-α) = χλόη από πολλά μικρά πολύχρωμα λουλούδια	
τρ^ντουέσκου, (τρ^ντουιάμου, τρ^ντουίι, άμου τρ^ντουίτ^)	τραντάζω
τρ^ντουιάρι, (τρ^ντουιάρ^α, τρ^ντουιέρι, ..έρ-λι)	τράνταγμα
τρ^χν^ν^, (τρ^χν^ν^λου, τρ^χν^νάτζ^, ..άτζ-λι)	τραχανάς
τράγκου, (τρ^τζάμου, τράπσηιου, βας...)	τραβώ
(αλλά και <τράγκου τσιγάρι> =καπνίζω τσιγάρο)	
τράπιζ^, (...ιζ-α, τραπέζουρι, ...έζουρ-λι) E	τράπεζα

τράστου,(τράστουλ , τράστι,τράστι-λι)	τρουβάς
τρέι,(τρεϊτζ ^{^^} τσ [^] , τρεϊσούτι)	τρία,τριάντα,τριακόσια
τρέκου , (τριτσ [^] άμου, τρικούι ,βας...)	περνώ
τρένου , τρέν-λου E	τρένω
τριάμπουρου, (τριμπουράμου, τριμπουράι ,...)	τρέμω
τρίγου ,τρίγ-λου E	τρύγος
τρίτου,(τρίτ-λου ,τρίτσ [^] , τρίτσ-λι) E	τρίτος
τρόπου ,τρόπ-λου E	τρόπος
(περ. < μι πόρτου γκίνι >= συμπεριφέρομαι καλά)	
τρούπου,(τρούπ-λου ,τρούπουρι ,...ουρ-λι)	σώμα
τσ [^] νου ,(τσ [^] νιάμου,τσ [^] νούξάμου τσ [^] νούτ [^] , βας...)	κρατώ
τσ [^] τσ [^] ,(τσ [^] τσ-α ,τσ [^] τσι, τσ [^] τσι-λι)	βυζί
τσ [^] τσ [^] όσ [^] ,(τσ [^] τσ [^] όσ-α ,τσ [^] τσ [^] όσι, τσ [^] τσ [^] όσι-λι)	βυζαρού
τσιάπ [^] ,(τσιάπ-α ,τσιάπ-ι, τσιάπι-λι)	κρεμμύδι
τσιάρ [^] ,(τσιάρ-α ,τσέρι,τσέρ-λι)	κερί
τσιάτσιρου (...ρ-λου ,... τσιρι,...ιρ-λι)	ρεβίθι
τσιαχταλόζου , τσιαχταλόζ [^] (επίθ)	αχτένιστος, ...η
τσ [^] ρούχι,(...ρούχι-α , τσ [^] ρούχι,..ούχι-λι)	τσαρούχι
τσηόκου,(τσηιόκ-λου, τσηιόκουρι ,τσηιόκουρ-λι)	σφυρί
τσηιόρ [^] ,(τσηιόρ-α , τσηιόρι,τσηιόρ-λι)	σχοινί
τσηιουλέσκου,(τσηιουλιάμου,τσηιουλί, βας...)	στομπίζω
τσηιούμπ [^] (τσηιούμπ-α, τσηιούμπι, τσηιούμπι-λι)	καρούμπαλο
τσηιουμπάν [^] ,(τσηιουμπάν-α	κουτάλα(ξύλινη
τσηιρέσχιου , (τσηιρέσθ-λου,τσηιρέσχι,τσηιρέσχιλι)	κερασιά
τσηήτι, (τσηήτι-α ,τσηήτι, τσηιτί-λι)	σκεπή
τσάπ [^] ,(τσάπ-α , τσάπι, τσάπι-λι)E	τσάπα
τσάπου,(τσάπ-λου , τσάκι, τσάκ [^] -λι)	τράγος
τσάσου,(τσ [^] σιάμου ,τσ [^] σούι ,βας...)	υφαίνω
τσέρμπου ,(τσέρμπουλ,τσέργκι, τσέργκιλji)	ελάφι
τσέρου, τσέρλου	ουρανός
(«τσέρλου κου λουτσιάφια» = ο ουρανός με τον αυγερινό)	
τσι σόϊ , ή (τσι) λουγουριϊ)	(τι) είδος
τσι; (ερωτ.)	τι;
τσιβά	τίποτα
τσίντσι ,τσιντζέτσ [^] , τσιντσισούτι	πέντε , πενήντα,
πεντακόσια	
τσιγ [^] ρσέσκου (ρ. *)E	τηγανίζω
τσηιπούκου ,τσηιπούκ-λου	τσιμπούκι
τσηινούσχι,(...ούσθ-α, τσηινούσχι, ..ούσθι-λι)	στάχτι
τσηιόκανου ,(τσηιόκαν-λου , τσηιόκανι , τσηιόκαν-λι)	κουδούνι αλόγου
τσηιουάρικου,(...ικ-λου, τσηιουάριτσ [^] , ...ριτσ-λι)	περικνημίδα
τσηιουμάγκου ,(...άγκ-λου ,τσηιουμάτζι,...άτζ-λι)	βέργα
τσηιουντιϊ ,(τσηιουντι-α ,τσηιουντιϊ, τσηιουντιϊ-λι)	απορία

τσηριάπου , (τσηριάπ-λου)	φούρνος	
τσηριπάρου (τσηριπάρ-λου ,τσηριπάρι,τσηριπάρ-λι)	φούρναρης	
τσηρέσιου, (τσηρέσ-λου, τσηρέσι, τσηρέσ-λι)	κερασιά	
τσηριάσχι, τσηριάσχι-λι (πληθ.)		κεράσια
τσηρκέ , (τσηρκέ-λου,τσηρκιάτζ^, ...άτζ-λji)	γάστρα	
τσίρου (τσίρ-λου,τσίρουρι ,τσίουρ-λι)	τρυπιτό	
τσηιτσηόρου,(...όρλου , τσηιτσηόρι, ...όρ-λυ)	πόδι	

Φ

φ^ρ^	χωρίς, δίχως	
φιάρικ^ ,(φιάρικ-α, φιάριτσ^ ,φιάριτσ-λι)	φτέρη	
φ^ντ^σίτου ,φ^ντ^σίτ-λου E	φαντασμένος	
φ^ρίν^ , φ^ρίν-α	αλεύρι	
φ^ρμάκου , (φ^ρμάκ-λου, φ^ρμάτσι, φ^ρμάτσι-λι)E		
δηλητήριο,φαρμάκι		
φάκου ,(φ^τσ^άμου, φέτσιου, βας φάκου, άμου φάπτ^)	κάνω	
κσι-φάκου (ρ. *)	ξε-κάνω	
(<φέτσιου ισόσματοι α φιάτιλιε > =έκανα τους αρραβόνες του κοριτσιού)		
φάγκου, φάγκλου	οξιά(μεγάλη)	
φάτσ^, (φάτσ-α ,φ^τσι, φ^τσι-λι)	πρόσωπο	
φάου (φάου-α, φάου, φάουλι)	κουκί	
φέκσι ,φέκσι-α E	φώς	
φέτου ,(φιτάμου, φιτάι , βας φέτου)	γεννώ	
(ι)φιμιριδ^ ,E(φιμιριδ-α,φιμιριτζ^,φιμιριτζ-λι)E	εφημερίδα	
φιτάρι ,(φιτάρια ,φιτ^ρι, φιτ^ρ-λι)	γέννηση	
φιτάλιου	γεννητούργια	
φιάτ^ , (φιάτ-α ,φιάτι, φιάτι-λι)	κορίτσι,κόρη	
φιτίκ^ ,(φιτίκ-α ,φιτίτσ^, φιτίτσ-λι)	κοριτσάκι	
φιτούσχι (φιτούσχι-α,φιτούσχι, φιτούσχι-λι)	κοριτσούδι	
φιλακί , φιλακί-α E	φυλακή	
φιλότιμου (φιλότιμ-λου) E	φιλότιμο	
φιρίδ^ (...ιδ-α ,φιρίτζ^, φιρίτζ-λι)		παράθυρο
φίσι, φίσι-α E	φύση	
φισούλιου (φισούλι-λου, φισούλι ,φισούλι-λι)	φασόλι	
φόκου (φόκ-λου, φόκουρι ,φόκουρ-λι)	φωτιά	
φόνου, (φόν-λου)E		φόνος
φόρου (φόρ-λου ,φόρι, φόρ-λυ)E	φόρος	
Φότι, Φότι-λι	Θεοφάνια	
φοάμι, (φοάμι-α)	πείνα	
φοάλι, (φοάλι-λι , φοόλι, φοό-λυ)	τουλούμι	
φοάρτικ^ ,(φοάρτικ-α ,φοάρτιτσ^ ,φοάρτιτσ-λι)	ψαλιδι	
φούγκου,(φουτζ^άμου, φουτζί ,βας φούγκου)	φεύγω	
φούγκ^ (φούγκ-α)	φυγή,αναχώρηση	

φουγκάτου , φουγκάτ^ (επίθ)	φευγάτος,η
φουμιάλj, (...μιάλj-α ,φουμέλj, ...μέλj-λι)	οικογένεια
φούμου ,(φούμ-λου ,φούμι ,φούμι-λι)	καπνός(από φωτιά)
φούνι, (φούνι-α, φούνι, φούνι-λι)	τριχιά
φούρου (*)	κλέβω
φούρου , (φούρ-λου,φούρι ,φούρ-λι)	κλέφτης
φουράρι , (φουράρι-α,φουρ^ρι, φουρ^ρ-λι)	κλέψιμο
(<ντι φούρτου>= προϊόν κλεψίματος)	
φούρκ^ (φούρκ-α ,φούρτσ^ , φούρτσ^ -λι)E	φούρκα
φούρκ^ ,(φούρκ-α , φούρκι, φούρκι-λι)	ρόκα
φουρτουτίρι ,(φουρτούτίρι-α, ...τίρι,...ίρι-λι)	στήριγμα
φουρνιέγκ^ ,(φουρνιέγκ-α ,φουρνιέζ^ ,...ιτζ^λι)	μυρμήγκι
φουρτίι ,(φουρτί-α,φουρτίι ,φουρτίι-λι)	φορτίο
φούσκ^ , (φούσκ-α ,φούσκι ,φούσκι-λι)	φούσκα
φούσου, (φούσ-λου,φούσι, φούσι-λι)	αδράχτι
φουστάνι (φουστάν^ -α ,φουστ^νι ,φουστ^νι-λι)	φόρεμα
φούτου ,(φουτ^άμου, φουτουϊ, άμου φουτουτ^ ,βας...)	γαμώ
φουτιάρι , φουτιάρ^ -α	συνουσία
(μ^ρλιάρι , π^ρτσιάρι : για πρόβατα και γίδια αντίστοιχα)	
φρ^γκου, (φρ^ντζάμου, φρ^μshιου ,βας...)	σπάζω
φρ^ντζ^ (φρ^ντζ-α,φρ^ντζ^ , φρ^ντζ^ -λι)	φύλλο
φράντζ^, (φράντζ-α , φράντζι, φράντζι-λι)	φράουλο
(αλλά και λιστρούφ^ , πχ νι βίνι ορούτου σθι μ^κάϊ όν^ λιστρούφ^)	
φράτι ,(φράτι-λι ,φράτσ^ , φράτσ-λji)	αδελφός
φρέκου,(φρικάμου, φρικάι , βας...)	τριβω
φρέσηκου, (φρέσηκουλ ,φρέσητσ^ ,φρέσητσ^ -λι)	φρέσκος
φρίγκου , (φριτζιάμου, φρίπshιου ,βας...)	ψήνω
φριτζιάρι η κουτσιάρι	ψήσιμο
φρικάρι , (φρικάρι-α ,φρικ^ρι, φρικ^ρ-λι)	εντριβή
φρίκ^ ,φρίκ-α	φόβος
φρικουάσ^ , (φρικουάσ-α ,φρικουάσι, φρικουάσι-λι)	φοβητσιάρα
φρικόσου , (φρικόσ-λου, φρικόshu , φρικόshι-λι)	φοβητσιάρης
φρικουίτου , φρικουίτ^ (επίθ)	φοβησμένος...ένη
φριμίτου , (φριμ^τάμου ,φριμ^τάϊ, άμου φριμ^τάτ^ ,βας...)	ζυμώνω
φριμιτάρι(ε), (φριμιτάρι-α (φριμιτ^ρι, φριμιτ^ρ-λι)	ζύμωμα
φρόνιμου , φρόνιμ^	E (επίθ)
	φρόνιμος,η
φτικσέσκου (ρ. *)	φταίω
φτέκσιμου η φτικσ^άρι	φταιξιμο
φ^τσιόρου, (φ^τσιόρ-λου ,φ^τσιόρι, φ^τσιόρ-λιϊ)	αγόρι ,παιδι
(φ)χαριστό ,(ή σνj μπ^νέτζ^=να μου ζήσεις)	ευχαριστώ

χ ^{''} λιουρι(-ρλι) E	χάλια
χ ^{β''} , (χ ^{β''} -λου, χ ^{βάτζ} , χ ^{βάτζ-λι})	χαβάς
χ ^{ιμ^{λί}} , (χ ^{ιμ^{λί}-α, χ^{ιμ^{λί}}, χ^{ιμ^{λί}}-λι)}	φυλαχτό
χ ^{λβ''} (χ ^{λβ''} -λου, χ ^{λβάτζ} , χ ^{λβάτζ-λι}) E	χαλβάς
χ ^{ρ^μ} σέσκου, (ρ. *) E	χαραμίζω
χ ^{ρ^ζ} έσκου, (χ ^{ρ^ζ} ιάμου, χ ^{ρ^ζ} ί, βας...) E	χαρίζω
χ ^{ρ^ν} έσκου (ρ. *)	ταίζω
χ ^{ρ^ν} ιάρι (χ ^{ρ^ν} ιάρ ^{ια} , χ ^{ρ^ν} έρι, χ ^{ρ^ν} έρ-λι)	τάισμα
μι χ ^{ρ^σ} έσκου (ρ. *) E	χαίρομαι
χ ^{ρ^σ} ιάρι, χ ^{ρ^σ} ιάρι-α (και χαράου)	χαρά
χ ^{ρ^σ} ίτου, χ ^{ρ^σ} ίτ ^ε	χαρούμενος, η
χ ^{σά} που, (χ ^{σά} -λου, χ ^{σά} κι, χ ^{σά} κι-λι) E	σφαγέας
χάδι, (χάδι-α, χ ^{''} δι, χ ^{''} δι-λι) E	χάδι
χάλε (χάλε-λου, χάλ ^{άτ} , χάλ ^{άτ} -λι)	τουαλέτα
χαλινάρου, (χαλινάρ-λου, χαλιν ^{''} ρι, χαλιν ^{''} ρ-λι)	χαλινάρι
(και αγέμι, αγέμι-α, αγέμι, αγέμι-λι)	>>
χαμίλουμ ^ε (χαμίλουμ-α, χαμιλόματι, χαμιλόματ-λι) E	χαμήλωμα
χαμουμίλι, χαμουμίλ-α E	χαμομήλι
χάνι, (χάνι-α, χ ^{''} νι, χ ^{''} νι-λι) E	χάνι
χάρι, (χάρι-α, χ ^{''} ρι, χ ^{''} ρ-λι) E	χάρη
χ ^{ρ^π} , (χ ^{ρ^π} -α, χ ^{''} ρπι, χ ^{''} ρπι-λι)	ρουχάλα
χέρου, (χέρ-λου χιάρι, χιάρι-λι)	σίδερο
χιάβρ ^ε	κρύωμα με ρίγος
χίγκου, (χιτζιάμου, χίτσηιου, βας...)	χώνω, τρυπάνω
μι χίγκου	χώνωμαι, τρυπάνω
χίκ ^ε , (χίκ-α, χίτσι, χίτσι-λι)	σύκο (και αιδείο)
χικάτου, (χικάτ-λου, χικάτι, χικάτι-λι) (ουδ.)	σुकώτι
χίλji, (χίλji-α, χίλji χίλji-λι)	κόρη
χίλjiου, (χιλji-λου, χίλji, χίλji)	γιός
χιλιδόνι, (...όνι-α, χιλιδόνι...όνι-λι)	χελιδόνι
χιμ ^ν ίκου, (χιμ ^ν ίκ-λου, χιμ ^ν ίτ ^ε , χιμ ^ν ίτ ^ε -λji)	καρπούζι
χούι (χούι-α, χούι, χούι-λι) E	χούι
(περ. <όμου κου χούι > = άνθρωπος με χούι, παράξενος)	χωνί
χουνί, (χουνί-α, χουνί, χουνί-λι) E	χωνεύω
χουνιπέσκου, (...ιπιάμου, ...ιπιί, βας...) E	Χριστός
Χριστό, Χριστό-λου	

- <Γράπλου αχ^ντόσλου> = το βαθύ ρέμα.
 <ιντράρ^ όλι νούντρου του μπ^μπάτσι>=μπήκαν τα πρόβατα μέσα στα βαμβάκια
 <άπ^ αράτσι ντι λα Γκούρ^> = νερό κρύο από τη Γκούρα.
 <έστανου άρι μούλτσ'^ αγρουπόρτσ'^>= φέτος έχει πολλά αγριογούρουνα.
 <αέστου ιάστι όμου αχ^ντόσου>=αυτός είναι άνθρωπος βαθύς(όχι επιπόλαιος).
 <αστέπτου ούν'^ τζιουϊαπι ντι λα τίνι >= περιμένω μία απάντηση από σένα.
 <σγκιάρ^ νιέλιϊ κ'^ κάφτ^ όιλι>= βελάζουν τα αρνιά γιατί ζητούν (ψάχνουν) τα πρόβατά (τις μάννες)
 < μάρτζινια ντι αμάρι>= στην άκρη απ'τη θάλασσα
 <του χούαρα ανόστ'^ σ'φιάτσι ούν'^ μάρι αδικίϊ>=
 στο χωριό μας έγινε μία μεγάλη αδικία .
 < Βα ν' αντουν'^ μου βιάρρα του χούάρ^ >=Θα ανταμώσουμε το Καλοκαίρι στο χωριό
 <ν^ νικάρ^ πλόϊ-λι> η <ν^ νικ^' πλουίνα> =μας έπνιξαν οι βροχές
 <αλάγκ^' α-κάσ^' σhι απρίντ^' φόκλου> =τρέξε στο σπίτι και αναψε τη φωτιά
 <αλάγκ^ κάλου τόνρ^>=τρέξε το άλογο γέρνει
 < Αέστου μπ^μπάτου ου βα μούλτου μ'λζάρι σα>=
 αυτός ο άντρας έχει μεγάλη αδυναμία στη γυναίκα του
 <μπάγκ^λι κουβάτα σhι αλάσουλ>=βάλτου τον κουβά(σκέπασέ τον)και αγνόησε τον.
 Ενώ <μπάγκ^λι σιμιράντα σhι αλάσου> >> (αλλά για γυναίκες)
 <νόϊ Ντουμ^ νικ-α βασ π^τιτζ^' μου ούνου φτσιόρου>= εμείς την Κυρική θα βαφτίσουμε ένα αγόρι.
 <ατσέλου αδγισιάστι > = Αυτός αδειάζει(έχει χρόνο)
 <νζ γκρίρ^ μα νου μι ντούσιου>= <Με φώναξαν αλλά δεν πήγα
 <βόϊ κ^φτάτς μούλτι ντί λα νόϊ> = εσείς έχετε πολλές απαιτήσεις από εμάς.
 <έστανου λji κουρμ^' μου τούτσ^ θ^άμινλji νιέλji >=
 φέτος τα αποκόψαμε όλα τα θηλυκά αρνιά

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΚΑΙ ΆΛΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ

- <σουφρ^ντσιάου κα γαϊτάνι ,κάρι σ'τι λιά βασ τριάκ^ μπάν^>=
 φρίδι σα γαϊτάνι , όποιος σε πάρει περνά ζω,η καλή.
 <απ^ αράτσι ντι λα μοάρ^, στεί στι μπάσιου νίγκα ούν^ οάρ^ >=
 νερό κρύο από το μήλο , κάτσε να σε φιλήσω ακόμα μια φορά.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ-ΒΛΑΧΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ

Σημ. Στο Ελληνο-βλάχικο λεξικό έχω συμπεριλάβει όλες τις Ελληνικές λέξεις (ακόμα και τις σύγχρονες, της τεχνολογίας κλπ, που δεν υπήρχαν παλιά) και προσπάθησα να τις μετατρέψω ή να τις αποδώσω στα βλάχικα. Σε κάποιες δε περιπτώσεις (και για όσες λέξεις μπόρεσα να βρώ) γράφω και την τυχόν «ξεχασμένη» τους Βλάχικη ερμηνεία. Όπου όμως χρειάζεται κάνω και τη γνωστή «Βλαχοποίηση» Ελληνικών λέξεων, με τους κανόνες που αναφέραμε. Παρόλο δε που στο Βλαχο-Ελληνικό δίνω πολλά γραμματολογικά στοιχεία για κάθε λέξη, αυτό το επαναλαμβάνω και εδώ (σε πρένθεση), όσο μου επιτρέπει και ο χώρος.

Α

άβαφη, η	νι βουψίτ [^] , (νι βουψίτ-α, πλ. νι βουψίτι, νι βουψίτι-λι)
άβαφος	νι βουψίτου, (νι...ψίτ-λου, νι...ψίτσ [^] , νι...τσ-λji)
αβάφτιστη, η	νι π [^] τιτζάτ [^] , (νι π [^] τιτζάτ-α, νι π [^] τιτζάτι, νι π [^] τιτζάτι-λι)
αβάφτιστος	νι π [^] τιτζάτου, (νι π [^] τιτζάτ-λου, νι π [^] τιτζάτσ [^] , νι π [^] τιτζάτσ-λji)

σημ: το α το στερητικό της ελληνικής μεταφράζεται στη βλάχικη με το <νι>+λέξη, γι αυτό και στο γράμμα α υπάρχουν πολλές τέτοιες περιφραστικές λέξεις.

αβγό, το	όου, (όου-λου, ουάου, ουάου-λι)
άβραστη, η	νι χιάρτ [^] , (νι χιάρτ-α, πλ. νι χιάρτι, νι χιάρτι-λι)
άβραστος, ο	νι χέρτου, (νι χέρτ-λου, πλ. νι χέρτσ [^] , νι χέρτσ [^] -λji)
άγαλμα, το	άγαλμ [^] , (άγαλμ-α, πλ. αγάλματι, αγάλματ-λι)
αγάπη, η	(βριάρι, βριάρι-α, πλ βέρι, βρέρ-λι)
αγαπημενη, η	(βρούτ [^] , βρούτ-α, πλ βρούτι, βρούτι-λι)
αγαπημένος, ο	βρούτου, (βρούτ-λου, πλ βρούτσ [^] , βρούτσ-λji)
αγαπώ	βόϊ, (βριάμου, βρούϊ, άμου βρούτ [^] , βασ βόϊ)
άγγελος, ο	άγκιλου, πλ άγκιλji
αγγούρι, το	κουστρουβέτσου, (κ...έτσ-λου, κ...βέτσ [^] , κ...βέτσ-λji)
αγελάδα	βάκ [^] , βάκ-α (πλ β [^] τσ [^] , β [^] τσ-λι). το <^> προς το <ε>
αγέλαστος, ο	νι αρ [^] σου, (νι αρ [^] σ-λου, πλ νι αρ [^] σι, νι αρ [^] σι-λji)
αγέλαστη, η	νι αρ [^] σ [^] , (νι αρ [^] σ-α, νι αρ [^] σι, νι αρ [^] σι-λι)
αγιάζω	αγιουσέσκου (αγιούσιάμου, αγισούϊ, άμου αγιουσίτ [^] , βασ αγιουσέσκου)
άγιος, ο	άγιου, (άγιου-λου άγιϊ, άγιϊλji)
αγκάθι, το	σκίνου (σκίν-λου, πλ σκίνji, σκίνji-λji)

Σημείωση: Στα κεφάλαια 4,5,6 δεν έγινε διόρθωση από τον Βασίλη Φερφέλη, γιατί δεν είχαν γραφεί ακόμη.

αγκαλιάζω	περ. λιάου μπράτσ [^] (=παίρνω αγκαλιά)
αγνώριστη,	νι κουνουσκούτ [^] , (νι κ...ούτ-α, νι κ...ούτι, νι κ...ούτι-λι)
αγνώριστος,	νι κουνουσκούτου, (νι κ...ούτ-λου,
	πλ νι κ...ούτσ [^] , νι κ...ούτσ-λji)
αγοράζω	ανκούπουρου, (αν...ράμου, αν...ράϊ,
	άμου αν...ράτ [^] , βας ...πουρου).
αγόρι, το	φτσιόρου, (φτσιόρ-λου, φτσιόρι, φτσιόρ-λιϊ)
άγουρη, η	νι φάπτ [^] , (νι φάπτ-α, νι φάπτι, νι φάπτι-λι)
άγουρος, ο	νι φάπτου, (νι φάπτουλ, νι φάπτσ [^] , νι φάπτσ [^] -λιϊ)
αγράμματη	αγράματ [^] , (αγ...ατ-α, πλ.αγράματι, ...ατλ-ι)
αγράμματος	αγράματου, (αγ...ατ-λου, πλ. αγράματσ [^] , ...-ατσ-λji)
αγριογούρουνο	αγρουπόρκου, (αγρουπόρκουλ, πλ. αγρουπόρτσ [^]
αγρουπόρτσ [^] -λji.)	η λέξη αυτή είναι μιση-μισή)
άγριος, ο, η	άγρου, (άγρουλ, (πλ. άγρι, άγρι-λji) .
άγρια	άγρ [^] , (άγρ-α, πλ.άγρι, άγρι-λι)
αγρότης, ο	αγρότου, (αγρότ-λου, (πλ. αγρότσ [^] , αγρότσ-λji)
αγροφύλακας	ντρ [^] γάτου, (ντρ [^] γάτ-λου [^] , πλ ντρ [^] γάτσ [^] , ντρ [^] γάτσ-λji)
αγώνας, ο	ανπουλισιάρι (ανπουλισέρι, ανπουλισέρ-λι)
αγωνίζομαι	μι ανπουλισέσκου (μι α...σ [^] άμου, μι α...λισίϊ,
	μι άμου α...λισίτ [^])
άδεια, η	γκοάλ [^] , (γκοάλ-α, γκοάλι, γκοάλι-λι)
αδειάζω	αδγισέσκου (βλαχ έσκου κσόλτου)
αδειάζω (κατι)	γκουλέσκου, (γκουλ [^] άμου, γκουλιϊ, άμου γκουλίτ [^]).
άδειος ο(κενός)	γκόλου, (γκόλου πλ γκόλji).
[έβαλα δυό τόνους στη λέξη γκόλου (ο άδειος),	
για να δείξω την ύπαρξη και του άρθρου <λου>].	
αδελφή	σουόρ [^] , (σουόρ-α, σουρ [^] ρι, σουρ [^] ρι-λι)
αδελφός	φράτι, (φράτι-λι, φράτσ [^] , φράτσ-λji)
αδιάβαστος,	νι δγιβ [^] σίτου, (νι δ...ίτ-λου, νι δ...ίτσ [^] , νι δ...ίτσ-λji)
αδικία, η	αδικίϊ, (αδικί-α, πλ.αδικίϊ, αδικίϊ-λι), ουσ. θηλ.
αδράχτι, το	φούσου, (φούσ-λου, φούσι, φούσι-λι)
αδυναμία,	αδιναμίϊ, (αδιναμί-α, πλ.αδιναμίϊ, αδιναμίϊ-λι)
αδυνατίζω	σλ [^] γκέσκου, (σλ [^] γκιάμου, σλ [^] γκίϊ, άμου σλ [^] γκίτ [^])
αδύνατος, ο,	σλάμπου(αρσ), (σλάμπ-ου, σλάγκι, σλάγκι-λji)

αδύνατη	σλάμπ^ (,σλάμπ-α ,σλάμπι, σλάμπι-λι)
αείμνηστη	λ̣ηρτάτ^ , (λ̣ηρτάτ-α ,λ̣ηρτάτι, λ̣ηρτάτι-λι)
αείμνηστος	λ̣ηρτάτου, (λ̣ηρτάτ-λου ,λ̣ηρτάτσ^ , λυρτάτσ-λ̣ji)
αέρας,ο	βίντου, (βίτ-λου ,βίντσ^ , βίντσ-λ̣ji)
αεροπλάνο,	αἴρουπλάνου, (αἴρουπλάν-λου,αἴρουπλάνι, αἴρουπλάνι-λι)
αετός,ο	λ̣ηπουράρου, (λ̣ηπουράρ-λου,λ̣ηπουράρι,λ̣ηπουράρ-λ̣ji)
αζήτητη,η	νι κ^φτάτ^ (νι κ^φτάτ-α ,νι κ^φτάτι, νι κ^φτάτι-λι)
αζήτητος,ο	νι κ^φτάτου,(νι κ^φτάτ-λου,νι κ^φτάτσ^ , νι κ^φτάτσ-λ̣ji)
αηδία,η	βουμουτούρ^ (...τούρ-α, ...τούρι, ...τούρ-λι)
αηδιάζω	ν̣j ιάστι αγνόσου (περιφραστικά)
αηδόνι,το	αἰδόν^,(,αἰδόν-α ,αἰδόνι, αἰδόνι-λι)
αθάνατη,η	αθάνατ^, (αθάνατ-α, αθάνατι, αθάνατ-λι)
αθάνατος,ο	αθάνατου, (αθάνατ-λου,αθάνατσ^ , αθάνατσ-λ̣ji)
άθαφτη,η	νι γκρουπάτ^, (νι...άτ-α,νι...άτι,νι ...άτι-λι)
άθαφτος,ο	νι γκρουπάτου, (νι γκρουπάτ-λου,νι...άτσ^ ,νι...άτσλ̣ji)
αθώα,η	αθό'^ , (αθό-α ,αθόι, αθόι-λι)
αθώς,ο	αθόου, (αθόου-λου,αθόι, αθόι-λ̣ji)
αίμα,το	σ'^ντζ'^,(σ'^ντζ-α ,σ'^ντζι, σ'^ντζι-λι)
αισθάνομαι	(α)ντουκιέσκου ,(α)ντουκιάμου,(α) ντουκίι,βας...)
αισιόδοξος	ισιόδουκσου, ισιόδουκσλ̣j
αίσχος, το	αρσηίνι μάρι, αρσηίνι-α ...
αιτία, η...	ιτιἰ, (ιτιἰ-α , πλ. ιτιἰ ,ιτιἰ-λι),θηλ.
ακίνητος,ο	νι μπ^τούττου, (νι...ούτ-λου ,νι...τούτσ^ ,νι...τούτσ-λ̣ji)
ακίτητη,η	νι μπ^τούτ^ ,(νι ...ούτ-α ,νι...ούτι,νι ...ούτι-λι)
ακοή,η	αβτζάρι, (αβτζάρι-α αβτζ^ρι, αβτζ^ρ-λι)
ακόμη	νίκα (ή νίγκα)
ακόνι,το	ακόνι, (ακόνι-α , ακόνι, ακόνι-λι)
ακούω	άβντου (ρ. αβτζάμου, αρτζ'^ι, άμου αβτ'^τ'^, βας άβντου)
άκρη,η	μάρτζινι,(μάρτζινι-α,μ'^ρτζινι, μ'^ρτζιν-λι)
ακριβή,η	σκούμπ^, (σκούμπ-α ,σκούμπι, σκούμπι-λι)
ακριβός,ο	σκούμπου, (σκούμπουλ ,σκούνκι, σκούνκλ̣ji)
αλάτι,το	σάρι, σάρι-α
αλατισμένος,ο	ανσ^ράτου,(...άτ-λου, ...ράτσ^ , ...ράτσλ̣ji)
αλατισμένη	ανσ^ράτ^,(...ράτ-α ,...άτι,...άτι-λι)
αλέθω	μάτσινου ,(μ^τσινάμου, μ^τσινάι, άμου μ^τσινάτ^)

αλεπού,η	βούλι, (βούλι-α , βούλι, βούλι-λι)
άλεσμα,το	μ [^] τσινάρι,(μ [^] τσινάρι-α, μ [^] τσιν [^] ρι, μ [^] τσιν [^] ρ-λι)
αλεύρι,το	φ [^] ρίν [^] , (φ [^] ρίν-α, φ [^] ρίνι,φ [^] ρίνι-λι)
αλευρόμυλος,ο	μουάρ [^] , (μουάρ-α ,μουόρι, μουόρι-λι)
αλήθεια,η.....	αλίχι, (αλίχι-α ,πλ. αλίχι, αλίχι-λι)
σημείωση: εμείς όμως ισχυριζόμαστε πως η λέξη <αλήθεια> δεν υπάχει στα βλάχικα γιατί δεν λέμε ποτέ ψέματα ,ενώ άλλοι υποστηρίζουν το αντίθετο.	
αλλά	μα , αλά.
αλλαγή,η	αλ [^] κσιάρι, αλ [^] κσ [^] άρι-α
αλλάζω (κάτι)	αλ [^] κσέσκου ,(αλ [^] κσ [^] άμου, αλ [^] κσί....)
αλλάζω (εγώ)	μι αλ [^] κσέσκου
αλλιώς	αλιούμτ(ρ)ια
άλλος, άλλη	άλτου ,άλτ [^] , (πλ. άλτσ [^] , άλι)
αλλού	αλιούρια
άλογο ,το	κάλου ,(κάλου, πλ. κάλι, κάλι)
αλυσίδα ,η...	αλισιδ [^] , (αλισιδ-α , πλ. αλισιτζ [^] ,αλισιτζ [^] -λι)
αλώνι	αλόνι, (αλόνι-α , αλόνι, αλόνι-λι)
αλωνίζω	αλουνισέσκου *
αμαρτία,η	αμαρτιί, (αμαρτιί-α , πλ. αμαρτιί, αμαρτιί-λι)
αμέσως	τόρα
άμμος,η	αρίν [^] , (αρίν-α, αρίνι, αρίνι-λι)
αμπέλι,το	αγίνji ,(αγίνj-α , αγίνji, αγίνj-λι)
αμύγδαλιά,η	αμίγδαλου ,πλ. αμίγδαλι
αμύγδαλο ,το	αμίγδαλ [^] (αμίγδαλ-α, αμίγδαλι, αμίγδαλι)
αν	μας
(αν πας στο χωριό=<μας τι νιούτσ [^] του χουάρ [^])	
ανάβω	απρίντου,(απριντ [^] άμου, απρέσιου, άμου απριάσ [^])
ανάγκη,η	ανάγκι ,(ανάγκι-α, πλ.αν [^] γκιϊ, αν [^] γκι-λι)
ανακατωμα,το	μιντιάρι,(μιντιάρι-α ,μιντέρι,μιντέρ-λι)
ανακατώνομαι	μι μιντέσκου *
ανακατώνω	μιντέσκου ,(μιντ [^] άμου, μιντιί, άμου μιντιτ [^] ...)
αναλαμβάνω	αν [^] λ [^] β [^] έσκου, (αν [^] λ [^] β [^] ιάμου, αν [^] λ [^] β [^] ϊ,....)
	(περ. λιάου ανάλτου πι μίνι)

ανάλογα	ανάλογα (περ. ασή σι ασή)
ανάσταση,η	ανάστασι,(ανάστασι-α)
αναστεναγμός,ο	ουχτάρι, (ουχτάρι-α, ουχτ [^] ρι, ουχτ [^] ρ-λι)
αναστενάζω	μι ουχτέτζου ,(μι ουχτάμου, μι ουχτάϊ,...)
αναχώρηση	φούγκ [^] , (φούγκ-α)
άνδρας	μπ [^] ρμπάτου,(μπ [^] ρμπάτ-λου ,μπ [^] ρμπάτσ [^] ,
μπ [^] ρμπάτσ-λji)	
ανδρικός	μπ [^] μπ [^] τέσκου.
ανεβάζω	αλίνου(ομαλό) *
ανεβαίνω	μι αλίνου *
ανέβασμα	αλινάρι
ανεβασμένος,η	αρσ. αλινάτου, θηλ. αλινάτ [^] .
ανεύρεση,η	αφλάρι, αφλάρι-α
ανεψιά,η	νιποάτ [^] ,(νιποάτ-α ,νιποάτι, νιποάτι-λι)
ανεψιός,ο	νιπότου, (νιπότ-λου νιπότσ [^] , νιπότσ-λji)
ανησυχώ	ανισιχισ-έσκου,(ανισιχισ [^] άμου, ανισιχισί ,
	άμου ανισιχισί [^] ,βας ανισιχισέσκου)
άνθρωπος,ο	όμου, (όμ-λου ,οάμινι, οάμιν-λji)
άνθρωπος που ξέρει(γνωρίζει) πολλά	= όμου σθιούτου
ανθρωπότητα	λούμι (λούμι-α, λούμι, λούμι-λι).
ανίκανη	ανίκαν [^] , (ανίκαν-α ανίκανι,ανίκαν-λι)
ανίκανος	ανίκανου, (ανίκαν-λου , ανίκανj, ανίκανj-λji)
ανοίγω	ντισηκλjντου(ντισηκλjντλάμου, ντισηκλjσθιου,...)
ανοίγω	ντισφάγκου,(ντισφ [^] τσιάμου, αόρ. ντισφέτσιου...)
ανοιχτή	ντισφάπτ [^] ή ντισηκλjσ [^]
ανοιχτός	ντισφάπτου ή ντισηκλjσου
άνοιξα το παράθυρο=	ντισηκλjσθιου φριίδα
άνοιξα τα μάτια=	ντισφέτσιου όκλj-λji
άνοιξη	πριμβιάρ [^] , (πριμβιάρ-α,πριμβέρι ,πριμβέρ-λι)
ανταμώνω (με κάποιον)μι	αντούου(μι αντούάμου, μι αντούάι,
	μι άμου αντούάτ [^])
άντερο, το	μάτσου, μάτσ-λου , ματσ [^] , μάτσ [^] -λι
αντέχω	αράβντου (ομαλό)

αντί	αντί
αντίθετος,ο,η	αντίθιτου, (...ιλου, πλ. αντίθιτοσ^, αντίθιτοσ-λji)
αντίθετη	αντίθιτ^, (αντίθιτι-α, πλ.αντίθιτι, αντίθιτι-λι)
αντίπερα	ντι ανάπαρτι.
αντίρρηση,η	αντίρισι,(αντίρισι- α ,αντιρίσουρι, αντιρίσουρ-λι)
αντιστοφή(γύρισμα,γέρσιμο)	τουρνάρι (τουρνάρι-α)
αντιστρέφω(γυρίζω,γέρνω)	τόρνου (τουρνάμου,τουρνάϊ , βας
αντοχή	αρ^βντάρι, (αρ^βντάρι-α)
ανύπαντρη,η	νι μουρτάτ^, (νι ...άτα ,νι μουρτάτι, νι ...άτιλι)
ανύπαντρος ,ο	νι ανσουράτου,(νι ...άτ-λου,νι...άτσ^, νι ...άτσ-λι)
ανύψωση(σήκωμα)	μουτάρι , μουτάρι-α , μουτ^ 'ρι
ανόμαλος,ο,η	ανόμαλου, θηλ. ανόμαλ^
αξία,η	ακσιϊ ,(ακσί-α , πλ. ακσιϊ ,ακσιϊ-λι)
αξιζω...	ακσιζέσκου, (ακσιζιάμου, ακσιζιϊ ,βας...)
αξιοπρέπεια ,η	ακσιουπρέπιϊ ,(...πρέπι-α πλ ...πρέπιϊ,..πρέπιϊ-λι)
άξιος,ο,η,το	άκσχιου,(άκσχιου-λου , πλ. άκσχιϊ,άκσχι-λι)
άξια	άκσχιϊ ,(άκσχι-α, πλ. άκσχιϊ, άκσχι-λι)
αξύριστος	νι σουρσίτου (ξυρισμένος= σουρσίτου)
αόματη	ουάρμπ^ (ουάρμπ-α, ουάρμπι, ουάρμι-λι)
αόματος,ο	όρμπου (όρμπουλ,όργκι, όργκι-λι)
αόρατη	νι βιτζούτ^,(νι ...τα ,νι...ούτι, νι ...ούτιλι)
αόρατος,ο	νι βιτζούτου,(νι...τ-λου, νι ...ούτσ^,νι... ούτσλι)
απ'όλα	ντι τούτι
απαγορεύω	απ^γουριπσέσκου,(απ^γουριπσ^άμου απ^γουριπσιϊ άμου απ^γουριπσιτ^, βας απ^γουριπσέσκου),
απαίτηση	απέτισι, (απέτισι-α , απιτίσουρι,απιτίσουρ-λι)
απαιτώ	απιτισέσκου, απιτισ^άμου, απιτισιϊ, άμου απιτισιτ^,
απάντηση	απάντισι,(απάντισθ-α , απαντίσουρι, απαντίσουρ-λι
απαντώ	απ^ντισ-έσκου ,
απατεώνας ,ο	απατιόνου,(...όν-λου, ...όνji, ...όνjji)
απατιώνισσα	απατιόν^ ,(...όν-α ,...όνι,...όνιλι)
απελπίζω	απιλπισέσκου (όπως απαιτώ)

απελπισία,η	απιλπισίϊ, (απιλπισί-α)
απέναντι	ντι ανάπαρτι
απέξω	ντι ναφοάρ^
άπιστος,	άπιστου ,(άπιστ-λου , άπιστσ^, άπιστσ^ -λι)
απλήρωτος,ο,η	νι π^λτίτου* ,θηλ. νι π^λτίτ^ *
απληστος,ο,η	νι σουτουράτου*, θηλ. νι σουτουράτ^ *
άπλυτος,ο,η	νι λάτου , νι λάτ^ *(πλυμένος=λάτου)
από	ντι
από εδώ	ντι αοά
από εκεί	ντι ακό
από που;	ντιού;
απόγευμα,το	μρίντι, μρίντι-α
απόδειξη,η	απόδικσι ,(απόδικσι-α , απουδίκσουρι, ...ουρλι)
αποδίδω	απονντάου *
αποθήκη	απουθίκι,(απουθίκι-α, απουθίκι, απουθίκι-λι
αποκόβω	κούρμου(κουρμάμου, κουρμάϊ , βας...)
αποκομμένος ο,η	κουρμάτου ,κουρμάτ^
πχ τα αποκομμένα αρνιά =	<κουρμάτσ-λι νιέλι>
αποκριά ,η	τι πρζάσινι, τι πρζάσινι-α
απομεινάρι,το	αρμ^σ^τούρ^,(αρμ^σ^τούρ-α ,...ούρι, ...ούρ-λι)
ά-πονος	νι-ντορούτου . (πονετικός=ντορούτου)
απορία,η	τσιουντίϊ ,(τσιουντί-α ,τσιουντίϊ, τσιουντίϊ-λι)
άπορος,ο,η	νι αβούτου ,(αρσ) , νι αβούτ^ (θηλ.)
απούλητος	νι βιντούτου. (πουλημένος=βιντούτου)
απόφαση ,η	απόφασι,(απόφασι-α , απουφ^σουρι, απουφ^σουρ-λι)
αποφασίζω...	απουφ^σέσκου,(απουφ^σιάμου,απουφ^σί,βας...)
αποχέτευση,η	γκιρίζου ,(γκιρίζ-λου ,γκιρίζι, γκιρίζι-λι)
απόψε	άστ^τζ σιάρα (ή τώρα σιάρα)
απρίλιος, ο	απρίλου...
αραιώνω	αρ^έσκου ,(αρ^ιάμου,αρ^ϊ, άμου αρ^ίτι,βας αρ^ιέσκου)
αράχνη,η	πάνγκου, (πάνγκουλ , πάνγουρι ,πάνγκουρ-λι)
αργά	αμ^νάτου

αργαλιός,ο	αρ^ζμπούου,(αρ^ζμπούι-λου , αρ^ζμποαί, αρ^ζμποαί-λι)
αργία (γιορτή)	σ^ρμπ^τοάρι,(σ^ρμπ^τοάρι-α,σ^ρμπ^τόρι,σ^ρμπ^τόρ-λι)
αργός,ο	αμ^νάτου *
αργότερα (πιό^αργά)	μα αμ^νάτου.
αργώ (καθυστερώ)	αμ^νου *
αρεστός,ο	βρούτου,(βρούτ-λου, βρούτσ, βρούτσ-λι)
αρέσω	αρ^σέσκου (αρ^σιάμου, αρ^σί,άμου αρ^σίτ^, βας αρ^σέσκου)
αριθμός	αριθμό ,(αριθμό-λου αριθμάτ,ζ^, αριθμάτζ^λι)
αριστερά	ν^αστ^γκα
αριστερή,η	αστ^νγκ^,(αστ^νγκ-α, αστ^ντζ^,αστ^ντζ^-λι)
αριστερός,ο	αστ^γκου,(αστ^γκουλ, αστ^ντζ^,αστ^ντζ^-λι)
αρκούδα,η	ούρσ^,(ούρσ-α , ούρσι, ούρσι-λι)
αρκουδιάρης,ο	ουρσάρου ,(ουρσάρ-λου, ουρσάρι, ουρσάρλι)
αρμαθιάζω	μπάϊρου ,(μπ^ϊράμου, μπ^ϊράι, άμου μπ^ϊράτ^)
άρμεγμα	μουλτζάρι, (μουλτζάρι-α ,μουλτζέρι, μουλτζέρ-λι
>>	μούλτζιρι, μούλτζιρι-α
αρμέγω	μούλγκου,(μούλτζιάμου, μούλσχιου ,άμου μούλσ^, βας...)
αρνί,το	νζέλου , (νζέλου ,νζέλι, νζέλι)
αρπαγή	αρ^κίαρι,(αρ^κίαρι-α ,αρ^κίερι, αρικιέρ-λι)
αρπαγμένος	αρ^κίτου , (αρ^κίτ-λου ,αρ^κίτσ^, αρ^κίτσ-λι)
αρπαγμένη	αρ^κίτ^ ,(αρ^κίτ-α ,αρ^κίτι, αρ^κίτι-λι)
αρπάζω	αρ^κίέσκου ,(αρ^κιάμου, αρ^κίϊ, άμου αρ^κίτ^)
αρραβώνας	ισόσματ^ (ισόσματ-α, ισόσματι, ισόσματ-λι)
αρραβωνιάζομαι	μι ισουσέσκου*
αρραβωνιάζω	ισουσέσκου*
αρραβωνιασμένος	ισουσίτου,(ισουσίτ-λου, ισουσίτσ^, ισουσίτσ-λι)
αρραβωνασμένη	ισουσίτ^, ισουσίτ-α(ισουσίτι,
ισουσίτι-λι	
αρρωσταίνω	περ έσκου νι πουτούτου (η χιβρέσκου)
αρρώστια	νι πουτιάρι (η χιάβρ^)
άρρωστος,ο,	λ^ντζιτου * ή νι πουτούτου*
άρρωστη	λ^ντζιτ^ ή νι πουτούτ^ *
αρσενικός	μάσκουρου*
αρταίνομαι	μι π^ρίντου*
αρχίδι,το	κόλζου , κόλζ-λου , κουάλζι, κουάλζ-λι

αρχίζω	αχουρχέσκου ,(αχουρχιάμου, αχουρχίϊ, άμουαχουρχίτ^)
αρχιμηνιά,η	πρότου α μέσλουϊ (πρότου ντι μέσου)
αρχιχροινιά,η	πρότου ντι άνου (ή πρότου α άνλουϊ)
ασβέστη,η	ασβέστι, (ασβέστι-α , ασβέστουρι, ασβέστουρ-λι)
ασβεστώνω	ασβιστουσέσκου ,(...σιάμου,...σί,.. άμου
ασβιστουσίτ^.)	
ασπράδι,το	αλμπιάτσ^, αλμπιάτσ-α
άσπρος,ο,η	άλμπου, (άλμπουλ, άλγκι, άλγκι-λji)
άσπρη	άλμπ^, (άλμπ-α , άλμπι, άλμπι-λι)
αστραπή,η	σκ^πιράρι, (σκ^πιράρι-α , σκ^πιρ^έρι, σκ^πιρ^''ρ-λι)
αστράφτω	σκάπιρου
άσχημος,ο,η	ουρούτου*, θηλ.= ουρούτ^ *
ατυχία,η	ατιχίϊ ,(ατιχί-α, άτιχι, άτιχίι-λι)
άτυχος,ο	άτιχου, (άτιχ-λου , άτιχι , άτιχ-λι)
Αύγουστος ,ο	Άβγουστου, Άβγουστουλ(ή Άβγουστ-λου)
αυλή ,η	ουμπόρου (ουμπόρ-λου)
αύριο	μ^νι
αυτί,το	ουριάκλι, (ουριάκλι-α , ουρέκλι, ουρέκλι-λι)
αυτοκίνητο,το	αφτουκίνιτου,(...ίνιτ-λου, ...ίνιτι, ...ίνιτ-λι)
αυτός που ακούστηκε	αβτζ'' του, αβτζ''τ-λου (επίθ)
αυτή >>>	αβτζ''τ^ , αβτζ''τ-α
αφαιρώ	σκότου ,(σκουτιάμου, σκόσιου, άμου σκούσ^ ...)
αφαιρούμαι	μι αφιρισέσκου*
αφηρημένος,ο	αφιρισίτου, (αφιρισίτ-λου ,αφιρισίτσ^ ,αφιρισίτσ-λι)
αφηρημένη	αφιρισίτ^, (αφιρισίτ-α ,αφιρισλιτι, αφιρισίτι-λι)
αφθονία,η	κ^λ^μπ^λίκι, αφθουνί *
αφορμή,η	αφουρνji , (αφουρνji-α , αφουρνjiϊ, αφουρνji-λι)
αφράτο	μοάλι (μοάλιλι, μοόλι, μοόλι)
αχάριστος,ο,η	αχάριστου*, θηλ.= αχάριστ^ *
αχλάδι (άγριο)	γκόρτσου (γκόρτσου, γκόρτσ^, γκόρτσ^ -λι)
άχρηστος , ο,η	άχριστου, άχριστ-ουλ ,άχριστ^ ,άχριστ^ -λι
	θηλ άχριστ^, (άχριστ-α ,άχριστι, άχριστ-λι)
άχυρο ,το	πάλιου ,(πάλιου, πάλι, πάλι-λι)
άψητος	νι φρίπτου (ψημένος =φρίπτου)

ΜΕΡΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο αστερίσκος * σημαίνει ότι η λέξη είναι απλή (ομαλή).

Οι περιφραστικές λέξεις που στα Ελληνικά έχουν πρώτα την πρόθεση από (δηλαδή από+ άλλη λέξη), στα βλάχικα μεταφράζονται πάλι περιφραστικά ντι +αλλη κλπ. Γι'αυτό πολλές φορές τέτοιες λέξεις δεν θα τις αναφέρουμε παρά μόνο σαν απλές.

Πχ. (από) κάτω	(ντι) πριγκιόσου
(Πιο) πάνω	(μα) νσούσου
(στο) μάκρος	(ντι) αλούγκουλουϊ

Παρατηρούμε ότι πολλές λέξεις σύνθετες που στην Ελληνική έχουν μπροστά το στεριτικό α (η ξε), στα Βλάχικα παίρνουν το νι (ή =κσι). Όσες από αυτές μεταφράζονται στα βλάχικα όπως και οι απλές + το πρόθεμα νι επίσης θα τις παραλείψουμε γιατί τις γράφουμε στις απλές.

Π.χ. Παραδίνω	<παραντάου> (ντάου=δίνω)
(δια)χωρίζω	<κούρμου>
(Ξε)χωρίζω	<ντισμάρτου> (μ'πάρτου=χωρίζω)

Επειδή ο μέλλοντας των ρημάτων είναι ίδιος με τον ενεστώτα βάζοντας απλά το πρόθεμα <βας>=θα, γι'αυτό συνήθως δεν θα τον γράφουμε. Άλλες φορές δεν θα γράφουμε τον παρακείμενο, γιατί κατά κανόνα σχηματίζεται με το ρήμα <άμου> (=έχω) και με το θέμα του ρήματος, βάζοντας μία από τις καταλήξεις <-τ^>, <-σ^> κ.λ.π. Τέλος δεν θα γράφονται (παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις) όλοι οι χρόνοι των ρημάτων.

Τα ουσιαστικά που παράγονται από τα ρήματα απλά παίρνουν μετά τη ρίζα την κατάληξη -άρι ή -άρε, (με κάποιες ίσως μικροαλλαγές) π.χ. πόρτου=πουρτ-άρι, φούγκου=φουτ-άρι, τράγκου=τρ^τ-άρι, μούκου=μ^κ-άρι, αμβ^λέσκου=αμβ^λι-άρι

Υπάρχουν λέξεις που τις λέμε όπως ακριβώς και στην Ελληνική, γι'αυτό ίσως κάποιες και να μη τις γράφουμε στο εξής. Το ίδιο και για ορισμένα γραμματικά στοιχεία των λέξεων που είναι απλά.

B

βαδίζω	ίμνου ,(ρ. παρ. μινάμου, αόρ. μινάι, μέλ. βας ίμνου, παρακ. άμου μινάτ^)
βάζω	μπάγκου ,(μπ^γκάμου, μπ^γκάϊ,βας μπάγκου)
βαθιά,η	αχ^ντόσ^, αχ^ντόσ-α , αχ^ντόσι ,αχ^ντίσι-λι)
βαθύς,ο,	αχ^ντόσου, αχ^ντόσ-λου ,αχ^ντόshi, αχ^ντόshλι)
βαλάνι,το	γκλίντινι, γκλίντινι-α
βαλανιδιά	άρμπουρου,(άρμπορ-λου ,άρμπουρι, άρμπουρ-λι
βάλτος,ο	βάλτου,(βάλτ-ουλ, βάλτουρι ,βάλτουρ-λι)
βαμβάκι	μπ^μπάκου, (μπ^μπάκ-λου, μπ^μπάτσι, μπ^μπάτσι-λι)
βαπτίζω	π^τέτζου ,(π^τιτζάμου, π^τιτζάϊ,βας π^τέτζου , άμου π^τιτζάτ^)
βαραίνω	νγκρέκου,(νγκρικάμου, νγκρικάϊ, άμου νγκρικάτ^ , βας νγκρέκου)
βαρέλι,το	βαρέλ^,(βαρέλ-α , βαρέλι ,βαρέλι-λι)
>>	τάλαρου, (τάλαρ-λου , ταλαρι,τάλαρλι)
βαριέμαι	vji ιάστι λιάνι (γκριάκ^)
βάρος ,το	βάρου ,(βάρ-λου , βάρι ,βάρι-λι)
βαρύς,ο,η	γκρέου,(γκρέου-λου, γκρέϊ, γκρέϊ-λι)
βαριά	γκριάου, (γκριάου-α ,γκριάλι, γκριάλι-λι)
βαρώ	αγκουντέσκου *
βάσανο,το	γκιντέρι, (γκιντέρι-α, γκιντέρι, γκιντέρ-λι)
βάση,η	βάσι ,(βάσι-α, β^^σουρι, β^^σουρ-λι)
Βασιλιάς	β^σιλιέ, (β^σιλιέ-λου , β^σιλιάτζ^, β^σιλιάτζ-λι)
Βασιλίσσα,η	βασίλισ^, (βασίλισ-α ,βασίλιστ^, βασίλιστ-λι)
βασιλικός,ο	βασιλικό,(βασιλικο-λου, βασιλικάτζ^, βασιλικάτζ-λι)
βάτραχος,ο	αρσ. μπρόσκου, (μπρόσκ-ουλ ,μπρόshτσι, μπρόshτι-λιί)
βαφτίζω	π^τέτζου (π^τιτζάμου, π^τιτζάϊ, άμου π^τιτζάτ^ ,βας π^τέτζου)
βάφτιση,η	π^τιτζιούνι,(π^τιτζιούνι-α ,π^τιτζιούνι, π^τιτζιούνι-λι)
βαφτισμένος,	π^τιτζάτου, (π^τιτζάτ-λου , π^τιτζάτσ^, π^τιτζάτσλι)
βαφτισμένη	π^τιτζάτ^, (π^τιτζάτ-α, π^τιτζάτι, π^τιτζάτι-λι)
βάφω(πράγματα)	(βουπσέσκου ,βουπσιάμου, βουπσιϊ, βας βουπσέσκου)
	(αλλά: βάφω το σπίτι = ντάου κάσα κου ασβέστι (μουϊάου)

βγάζω	σκοότου ,(σκουτιάμου, σκοόσθιου ,άμου σκοάσ^ , βας σκοότου)
βγαίνω	ιέσου ,(ινσιάμου , ινσιί , άμου ινσιίτ^ , βας έσου)
βελάζω	ζγκέρου ,(ζγκιράμου , ζγκιράί, άμου ζγκιράτ^ , βας ζγκέρου)
π.χ. βελάζουν τα αρνιά γιατί ζητάνε τα πρόβατα =	
ζγκιάρ^	vjélj κ^ κάφτι όύλι – τις μάνες)
βελανίδι το	γκλίντιν^, (γκλίντινι-α γκλίντινι, γκλίντιν-λι)
βελέντζα,η	ιάμπολ^,(ιάμπουλ-α ,ιάμπουλι, ιάμπου-λι)
βελόνα, η	άκου, άκ-λου (άτσι ,άτσι-λι)
βέργα ,η	τσιουμάγκ^ , (τσιουμάγκ-α ,τσιουμάτζι, τσιουμάτζ-λι)
βήχας,ο	τούσ^ , τούσι-α
βήχω	τουσηιέτζου (τουσηιάμου , τουσηίί, βας τουσηιέτζου)
βιάζομαι	μι αγουντζιέσσκου (μι αγ...σιάμου, μι αγ...σιί ,μι άμου αγ...σιτ^)
βιασύνη,η	αγουντζιάρι , αγουντζιάρι-α
βιβλίο ,το	βιβλιού, βιβλιού-λου (βιβλιί, βιβλιί-λι)
βίδα,η	βίδ^ ,(βίδ-α , βίτζ^, βίτζ-λι)
βιδώνω	βιδουσ-έσσκου (ομαλό)
βλασφημία (κατάρα)	μπλ^στέμου, (μπλ^στέμ-λου , μπλ^στ^άμι, μπλ^στ^άμι-λι)
βοήθεια	αγκ^τάνου, αγκ^τάν-λου
βρέχει	ντά πλοάϊ (ρίχνει βροχή = αρούκ^ πλοάϊ)
βρίζω	ντζιουίρου (ντζιουιράμου, αντζιουιράϊ ,βας αντζιουίρου)
βρίσιμο,το	ντζιουιράρε , (ντζιουιράρι-α,ντζιουιρ^ρι, ντζιουιρ^ρ-λι)
βρόμα,η	αμπουτσάρι, (αμπουτσάρι-α ,αμπουτσ^ρι ,αμπουτσ^ρ-λι)
βρομάω	αμπούτου ,(αμπουτσάμου, αμπουτσ^ι ,βας αμπούτου)
βρομιάρα,η	αμπουτσοάσ^,(αμπουτσοάσ-α ,μπουτσοάσι, αμπουτσοάσι-λι)
βρομιάρης,	αμπουτσόσου,(αμπουτσόσ-λου,αμπουτσόσθι,αμπουτσόσθ-λι)
βροχή,η	πλοάϊ, πλοάϊ-α (πλόϊ, πλόϊ-λι)
βρύση,η	σθιόπουτου, (σθιόπουτ-λου,σθιόπουτι, σθιόπουτ-λι)
βρύση μικρή	σθιουπουτίρου, (σθιουπουτίρ-λου.....)
βυζί, το	τσ^τσ^ ,τσ^τσ-α (τσ^τσι, τσ^τσι-λι)
βυζαρού,η	τσ^τσοάσ^ ,(τσ^τσοάσ-α , τσ^τσοάσι, τσ^τσοάσι-λι)

Γ

γάϊδαρος,ο	γουμάρου, (γουμάρ-λου, γουμάρι, γουμάρ-λι)
γάλα,το	λάπτι ,(λάπτι-λι, λ'π'πουρι, λ'π'πουρ-λι)
γάμος,ο	νούμτ'α, (νούμτ-α,νούμτσ'α, νούμτσ'α-λι)
γαμώ	φούτου ,(φουτιάμου, φουτουϊ, άμου φουτουτ'α
γανώνω	γ'νουσέσκου,*
γανωτής,ο	γ'νουτί, (γ'νουτί-λου, γ'νουτάτζ'α,...)
γαργαλάω	γκ'α'ντικου *
γάστρα,η	τσιρκέ, (τσιρκέ-λου,τσιρκιάτζ'α, ...άτζ-λji)
γάτα	κ'α'τούσι, (κ'α'τούσι-α, κ'α'τούσι, κ'α'τούσι-λι)
γάτος,ο	κ'α'τούσιου, (κ'α'τούσι-λου, κ'α'τούσι, κ'α'ούσι-λι)
γδαρμένος,ο	μπιλίτου, (μπιλίτ-λου, μπιλίτσ'α, μπιλίτσ-λι)
γδέρνω	μπιλέσκου, μπιλ'άμου, μπιλί, άμου μιλίτ'α
γείτονας	βιτσίνου, (βιτσίν-λου, βιτσίνι, βιτσίνj-λι)
γειτόνισα	βιτσίν'α, (βιτσίν-α, βιτσίνι, βιτσίνι-λι)
γελαδάρης	β'κάρου, (β'κάρ-λ ου, β'κάρι, β'κάρ-λι)
γέλιο	αρ'α'σου, (αρ'σ-λου, αρ'σι, αρ'σι-λι)
γελώ	αρ'ντου, αρ'ντιάμου, αρ'σθιου, άμου αρ'σ'α.
γεμάτη	μπλίν'α, (μπλίν-α, μπλίνι, μπλίνι-λι)
γεμάτος	μ'πλίνου, (μπλίν-λου, μ'πλίνι, μ'πλίνj-λι)
σημ: το <j> θα το χρησιμοποιούμε συνήθως μέσα στις λέξεις ενώ το <i> στο τέλος)	
γεμίζω	ούμ'πλου, (ουμ'πλιάμου, ουμ'πλούϊ, άμου ουμ'πλούτ'α)
γέμισμα	ουμ'πλιάρι, ουμ'πλιάρι-α
γενάρης	γινάρου, γινάρ-λου.
γεννώ(για γυναίκες)	αμίντου (ομαλό *)
γέννηση(>>)	αμιντάρι, αμιντάρι-α
γεννώ (για ζώα)	φέτου *
γέννος,ο (>>)	φιτάλjou, φιτάλj-λου
(αλλά και : εγώ γεννηθηκα το 1990=	
< μίνι μι φέτσιου (η μι αφλάϊ) του άνλου 1990>)	
γεράκι	λjπουράρου, (λjπουράρ-λου, λjπουράρι, λjπουράρ-λι)
γεράματα,τα	αουσιάτικου, (αουσιάτικ-λου,αουσιάτιτσ'α, αουσιάτσ'α-λι)
γερνώ	αουσιέσκου, (.....,αουσιή, άμου αουσιήτ'α, βας αουσιέσκου)

γέρος	πάπου , (πάπ-λου ,πάκιϊ ,πάκᶑ-λι)
γέφυρα	απούντι ,(απούντι-α ,απούντσᶑ ,απούντσᶑ-λι)
γιαγιά	μάε ,(μάᶑ-α , μᶑᶑᶑ , μᶑᶑᶑ-λι.)
γιαλί (γενικά)	τζιάμι ,τζιάμᶑ-α,(τζιένιᶑ ,τζιένᶑ-λι)
γιαλιά(ματιών)	γλιᶑᶑ , γλιᶑᶑ-λι
γιαούρτι,το	μᶑρκάτου ,μᶑρκάτ-λου
γιατί;	κατσέ;
γιατρεύομαι	μι βίντικου *
γιατρεύω	βίντικου *
γιατρός,ο	γιάτρου , (γιάτρου-λου,γιάτορι , γιάτρουλι)
γίδα	κάπρᶑ ,(κάπρ-α κᶑᶑᶑᶑ , κᶑᶑᶑᶑ-λι)
γιδάρης	κᶑᶑράρου,(κᶑᶑράρ-λου, κᶑᶑράρι , κᶑᶑράρ-λι)
γιδόμαλο	κᶑᶑρίνᶑ , (κᶑᶑρίν-α ,κᶑᶑρίνι , κᶑᶑρίνι-λι)
γίνομαι	μι αντάρου (ίδε αντάρου) η μι φάκου
(αυτό το παιδί έγινε άντρας=	
ατσέλου φᶑᶑσιόρου σᶑᶑ φιάτσι (σᶑᶑ αντρᶑᶑ) μᶑᶑρμπάτου)	
γιορτάζω	γιουρτᶑσέσκου *
γιορτή	σᶑᶑρμπᶑᶑτάρι , (σᶑᶑρμπᶑᶑτάρι-α ,σᶑᶑρμπᶑᶑτόρι,σᶑᶑρμπᶑᶑτόρ-λι)
γιός	χίλᶑου , (χίλᶑ-λου ,χίλι , χίλᶑ-λι)
γκαστρώνω	αλάσου γκριάου (αφήνω έγκυο) *
γκέμι ,το	γκέμι , (γκέμι-α,γκέμι ,γκέμι-λι)
γκιούμι.το	γκιούμου ,(γκιούμ-λου,γκιούμι,γκιούμι-λι)
γκλίτσα	κᶑᶑρλίγκου ,(κᶑᶑρλίγκ-λου,κᶑᶑρλίτᶑᶑ ,κᶑᶑρλίτᶑᶑ-λι)
γκρεμίζω	σούρπου ,(σουρπάμου , σουρπάᶑᶑ , άμου σουρπάτᶑ)
γκρέμισμα	σουρπάρι (σουρπαρι-α ,σουρπᶑᶑᶑᶑ ,σουρπᶑᶑᶑᶑ-ρι,σουρπᶑᶑᶑᶑ-ρι)
γκρεμός,ο	γκριμό , γκριμό-λου
γκρινιάζω	γκρᶑᶑνᶑέσκου *
γρίνια	γκρᶑᶑνι ,γκρᶑᶑνᶑ-α
γκρινιάρης,ο	γκρᶑᶑνᶑάρου , (γκρᶑᶑνᶑάρ-λου,γκρᶑᶑνᶑάρι ,γκρᶑᶑνᶑάρλι)
γλείφω	αλίγκου ,(αλιντζιάμου , αλίμσηιου , άμου αλίμᶑᶑ)
γλείψιμο	αλίντζιρι , αλίντζιρι-α
γλέντι,το	γλέντι , (γλέντι-α , γᶑᶑέντου-ρι,γᶑᶑέντουρ-λι)
γλεντώ	γλιντι-σέσκου *

γλίστριμα	αρκιουσηουράρι *
γλιστρώ	αρκιούσηουρου *
γλυκαίνω	ντουλτσέσκου *
γλύκισμα, γλυκό	ντουλτσιάμι, (ντουλτσιάμι-α, ντουλτσένj, ντουλτσένj-λι)
γλυκός	ντούλτσι, (ντούλτσι-λι, ντούλτσ^, ντούλτσ^-λji)
γλώσσα	λίμπ^, (λίμπ-α, λίμπι, λίμπι-λι)
γνώμη, η	μίντι, (μίντι-α, μίντσ^, μίντσ^-λι)
γνωρίζω	κουνόσκου, (κουνουσιάμου, κουνουσκούϊ,...)
γόνατο	τζ^νούκλjου, (τζ^νούκλjουλ, τζ^νούκλι, τζ^νούκλji)
γούρνα	γκροάπ^, (γκροάπ-α, γκρόκϊ, γκρόκ-λι)
γουρνίτσα	γκρουπίτση, γκρουπίτση-α.....
γουρούνα	π^''άρκ^, (π^''άρκ-α, π^''άρτσι, π^''άρτσι-λι) .
(θα μπορούσαμε να γράψουμε και ποάρκ^..... αλλά βάζουμε το ^''	
γιατί θέλουμε να το προφέρεται λίγο προς το ου)	
γουρούνι	πόρκου, (πόρκουλ, πόρτσ^, πόρτσ^-λι)
γράμμα(επιστολή)	κάρτι, κάρτι-α, (πλ. κ^''ρτσ^-λι)
γράμμα (αλφάβ. κ.λ.π.)	γράμ^, γράμ-α (γράματι, γράματ-λι)
>>	>> σκίρ^ (σκίρ-α, σκίρι ^ σκίρι-λι)
γράφω	σκίρου (σκιράμου, σκιράϊ, βας...)
>>	γρ^ψέσκου *
γραπτός, ο, η, το.	γρ^ψίτου, γρ^ψίτ^ (επίθ.)
γρεντιά	γκρέντ^, (γκρέντ-α, γκρέντζ^, γκρέντζ^-λι)
γρήγορα	αγόνια
γριά, η	μοάση, (μοάση-α, μόση, μόση-λι)
γρίπη, η	γρίπι, γρίπι-α.
γροθιά	μπούσηιου, (μπούση-λου, μπούση, μπούση-λι)
γυμνός	ντισπουλjάτου, (ντισπουλjάτ-λου, ντισπουλjάτσ^, ...τσ-λι)
γυμνώνω	ντισπόλjου, (ντισπουλjάμου, ντισπουλjάϊ, άμου...λjάτ^)
γυναίκα	μλjάρι, (μλjάρι-α, μλjέρι, μλjέρ-λι),
γυρεύω(ψάχνω)	αλάγκου, (αλ^γκάμου, αλ^γκάϊ, άμου αλ^γκάτ^.)
γυρίζω	τόρνου, (τουρνάμου, τουρνάϊ, άμου τουρνάτ^.)
γυρίζω(στρίβω)	σχιούτσου, (σητσάμου, σητσ^ϊ, άμου σητ^τ^)
γύρω	ντι αβ^ρλίγκα
γύφτισα, η	γκίφτ^, (γκίφτ-α, γκίφτι, γκίφτι-λι)
γύφτος	γκίφτου, (γκίφτουλ, γκίφτσ^, γκίφτσ^-λι)
γωνία(άκρη)	μάρτζιν^ (μάρτζι-α, μ^''ρτζι-νι, μ^''ρτζιν-λι)

Δ

δαγκώνω	μούσηκου , (μ [^] σηκάμου, μ [^] ηκάϊ, άμου μ [^] σηκάτ [^] .)
δάγκωμα	μ [^] σηκάρι, (μ [^] σηκάρι-α, μ [^] σηκ [^] ρι, μ [^] σηκ [^] ρι-λι)
δαγγωμένη	μ [^] σηκάτ [^] , (μ [^] σηκάτ-α, μ [^] σηκάτι, μ [^] σηκάτι-λι)
δαγκωμένος	μ [^] σηκάτου , (μ [^] σηκάτ-λου, μ [^] σηκάτσ [^] , μ [^] σηκάτσλι)
δαδί	τζάντ [^] , τζάντ-α
δακρύζω	λ [^] κρ [^] μέτζου , (λ [^] κρ [^] μάμου, λ [^] κρ [^] μάϊ, άμου λ [^] κρ [^] μάτ [^])
δάκρυ	λάκρ [^] μ [^] , (λάκρ [^] μ-α, λάκρ [^] μι, λάκρ [^] μιλι)
δαμασκηνιά,η	δαμάσκινου, (δαμάσκιν-λου, ...-ινι, ...-ιν-λι)
δαμάσκηνο, το	δαμάσκιν [^] (δαμάσκινα, δαμάσκινι, δαμάσκιν-λι)
δανείζω	μ [^] π [^] ρμούτου , μ [^] π [^] ρμουτάμου, μ [^] π [^] ρμουτάϊ.....
δανείζομαι	μι μ [^] π [^] ρούτου *
δανεικός(ο,η,το)	μ [^] π [^] ρμούτου, (-ούτ [^]) , μ [^] π [^] ρούτ-λου, (μ [^] π [^] ρμούτ-α)
δάσκαλος, ο	δάσκαλου, δάσκαλι
δάσος	π [^] ντούρι , (π [^] ντούρι-α, π [^] ντούρι, π [^] ντούρι-λι)
δαχτυλίδι	νελου , (νέλου, νιάλι, νιάλι-λι)
δάχτυλο	τζιάντιου , (τζιάντιτ-λου, ζιάντιτσ [^] , τζιάντιτς-λι)
δειλή	φρικόάσ [^] , (φρικόάσ-α, φρικόάσι-, φρικόάσι-λι)
δειλός	φρικόσου , (φρικόσ-λου, φρικόσση, φρικόσση-λι)
δειλινό, το	ντι κου σιάρ [^] , (ντι κου σιάρ-α.)
δείχνω	σπούνου , (σπουνιάμου, σπούσηιου, άμου σπούσ [^] .)
δένδρο	πόμου , (πόμ-λου, πόνι, πόνι-λι)
δένω	λέγκου , (λιγκάμου, λιγκάϊ, άμου λιγκάτ [^] .)
δέσιμο	λιγκάρι, (λιγκάρι-α)
δεξιά(προς)	ν [^] αντριάπα
δεξιά, η	αντριάπ [^] , (αντριάπτ-α, αντριάπτι, αντριάπτι-λι)
δεξιός	αντρέπτου , (αντρέπτουλ, αντρέπτσ [^] , αντρέπτσ [^] -λι)
δέρμα	κιάλι, (κιάλι-α (κιέλι, κιέλι-λι)
δέρνομαι	μι αγκουντέσκου *
δέρνω	αγκουντέσκου , (αγκουντιάμου, αγκουντίϊ, άμου αγκουντίτ [^])
δεσπότης, ο	δισπότου , (δισπότ-λου, δισπότόσ [^] , δισπότόσ-λι)
δευτέρα	λούνι , (λούνι-α, λούνι-λι)
δεύτερη	δέφτιρ [^] , (δέφτιρ-α, δέφτιρι, δέφτιρ-λι)
δεύτερος, ο	δέφτιρου , (δέφτιρ-λου, δέφτσ [^] ρι, δέφτσ [^] ρι-λι)

δηλητήριο	φ^ρμάκου , (φ^ρμάκ-λου, φ^ρμάτσι, φ^ρμάτσι-λι)
διάβασμα	δγιβ^σιάρι , (δγιβ^σιάρ^-α, δγιβ^σέρι, δγιβ^σέρ-λι)
διάβολος	ντράκου , (ντράκ-λου, ντράτσ^, ντράτσ-λι)
διαλέγω	αλέγκου , (αλιτζιάμου, αλέπσιου, άμου αλιάπτ^)
διαλεγμένη	αλιάπτ^ , (αλιάπτ-α, αλιάπτι, αλιάπτι-λι)
διαλεγμένος	αλέπτου(αλέπτουλ, αλέπτσ^, αλέπτσ^λι) *
διαλύω(χαλώ)	ασπάργκου , (ασπ^ρτζιάμου, ασπάρσηιου, άμου ασπάρτ^).
διαμένω	αρμ^νου , (αρμ^νιάμου, αρμάσιου, άμου αρμάσ^.)
διάρροια	ταρτακούκι , ταρτακούκι-α
διασώζω	σκάπου , (σκ^πάμου, σκ^πάϊ, άμου σκ^πάτ^)
διαφορά	διαφουράου, διαφουράου-α
διαφορετικός,(η)	άλτου σόϊ, (άλτ^ σόϊ)
δίδυμη	διπάρκ^ (διπάρκ-α, διπλ^'ρτσ^ , διπλ^'ρτ^λι)
δίδυμος	διπάρκου (διπάρκουλ, διπλ^'ρτσ^ , διπλ^'ρτσ^λι)
δίκαιη	δίκιϊ , (δίκια, δίκι, δίκιλι)
δικαιο, το	ντριπτάτ^ (ντριπτάτα)
δικαιολογώ	δικιουλουγισέσκου
δικηγόρος	δικηγόρ-λου *
δικός μου(δική μου),	αμέλου (αμιάου)
δίνω	ντάου , (ντ^ντ^άμου, ντέντου, άμου ντάτ^.)
διορθώνω	ντρέγκου , (ντριτζιάμου, ντρέπσιου, άμου ντ^άπτ^.)
δίπλα	νίγκ^
διπλώνω	ντούπλικου , (ντουπλικάμου , ντουπλικάϊ , άμου
ντουπλικάτ^.)	
δίχτυ, το	δίχτι , (δίχτι-α, δίχτσι, δίχτσι-λι)
δίχως	φ^ρ^
δίψα	(σιάτι, σιάτι-α, σέτσι, σέτσ-λι)
διώχνω	αβίνου *
διώξιμο	αβινάρι, (αβινάρι-α , πλ. αβιν^'ρι, αβιν^'ρλι)
δοκιμάζω	φάκου δουκιμϊ *
δοκιμή	δουκιμϊ , (δουκιμία, δουκιμϊ, δουκιμϊ-λι)
δόντι	δίντι (, δίντουλ, δίντσ^, δίντσ^λι)
δούλος	δούλου , (δούλου, δούλι, δούλι)
δούλα	δούλ^ , (δούλ-α, δούλι, δούλι-λι)

δουλειά	λούκρου , (λούκρου-λου, λούκρι, λούκρι-λι)
δουλευτής	λουκρ^τόρου , λουκρ^τόρ-λου(*)
δουλεύω	λουκρέτζου , (λουκράμου, λουκράϊ, αμου λουκράτ^)
δράκος	ντράκου ,(ντράκ-λου, ντράτσ^, ντράτσ-λι)
δρεπάνι	λιλέκου *
δρόμος	κάλι , (κάλι-α , κ^''λιουρι, κ^''λιουρ-λι)
δύναμη	πουτιάρι ,(πουτιάρι-α, πουτέρι, πουτέρ-λι)
δυνατή	σ^ν^τοάσ^ , (σ^ν^τοάσ-α , σ^ν^τοάσι, σ^ν^τοάσι-λι)
δυνατός	σ^ν^τόσου , (σ^ν^τόσ-λου, σ^ν^τόση, σ^ν^τόσηλι)
δυσκολεύω	δισκουλιπσέσκου *
δυσκολία	δισκουλιϊ , δισκουλί-α.....
δύσκολη	δίσκουλ^ , δίσκουλ-α,.....
δύσκολος	δίσκουλου , (δίσκουλου , δίσκουλι...)
δυστυχώ	διστιχιπσέσκου *
δυστυχία	διστιχιϊ , διστιχι-α...
δύστυχος	δίστιχιπσίτου , δίστιχιπσί-λου ...
δύστυχη	διστιχιπσίτ^ , διστιχιπσίτ-α....
δύω	σκάπιτου , (σκάπιτ-λου, σκάπιτι, σκάπιτ-λι)
δωμάτιο	ουντ^'' , (ουντ^''-λου, ουντάτζ^ , ουντάτζ-λι)

E

εβδομάδα	στ^μ^ν^ , (στ^μ^ν-α, στ^μ^νϊ, στ^μ^νj-λι)
εβδομήντα	σθιάπιτζ^'' τσ^
εγκοπή	νιποάτ^ , (νιποάτ-α, νιποάτι, νιποάτι-λι)
εγγονός	νιπότου , (νιπότ-λου, νιπότσ^, νπότσ-λι)
εγώ ,εμείς, εσείς	μίνι (ιό), νόϊ, βόϊ
εγωιστής	ιγουϊστί , (ιγουιστί-λου, ιγουϊστάτζ^ , ιγουϊστάτζλι)
εδώ	αοά
είδηση	νάου , (νάου-α, νάλι, νάλι-λι)
εικόνα	ικόν^ , (ικόν-α , ικόνι , ικόνι-λι)

είμαι	έσκου , ιαράμου,φούϊ, βας έσκου, άμου φούτ^)
είσοδος	του ιντράτ^ ,
εκατομύριο	ικατουμίριου , (...ίριου-λου,...ίριϊ , ...ίριϊ-λι)
εκατομμυριούχος,η	(ικατουμριούχ'^ ,...ούχ-α ,...ούχι , ...ούχι-λι)
εκατομμυριούχος,ο	(ικατουμριούχου , ...ούχ-λου ,...ούχι , ...ούχλji)
εκεί	ακό
εκκλησία	(μπισιάρικ^ , μπισ^άρικ-α,μπισέριτσ^ , μπισέριτσ-λι)
εκλέγω	σκότου , (σκουτιάμου, σκόσχιου, άμου σκόσ^)
εκλεκτή	αλιάπτ^ , (αλιάπτ-α, αλιάπτι, αλιάπτιλι)
εκλεκτός,	αλέπτου , (αλέπτουλ ,αλέπτσ^ ,αλέπτσ^ -λι)
εκλογές,οι	ικλουγιϊ,ικλουγιϊ-λι
έλατο,το	μπράτου , (μπράτ-λου,μπράτσ^ , μπράτσ-λι)
ελάφι	τσέρμπου , (τσέρμπουλ,τσέργκι, τσέργκιλι)
ελεημοσύνη,η	ιλμουσίνι , (...σίν'^-α, ...σίνι,...σίνι-λι)
ελιά (καρπός)	μάσιν^ , (μάσιν-α,μάσινι, μασιν-λι)
ελία (το δέντρο)	μάσινου , (μάσιν-λου, μάσινι,μάσινj-λι)
έλληνας,ο	γκρέκου , (γκρέκ -λου , γκρέτσ^ ,γκρέτσ^ -λι)
ελληνίδα,η	γκριάκ^ , (γκριάκ-α, γκριάτσι, γκριάτσι-λι)
ελπίδα,η	ιλπίδ^ , (ιλπίδ-α,ιλπίδι, ιλπίδι-λι)
εμείς,εσείς, αυτοί	νόϊ ,βόϊ ,έλιϊ
εμετός	βουμ^τούρ^ , (βουμ^τούρ-α,βουμ^τούρι, βουμ^τούρ-λι)
εμπιστοσύνη	μπιστουσίνι ,μπιστουσίνι-α (η βάσι)
εμποδίζω	αμπουδισέσκου *
εμπόδιο	(αμπόδιου , αμπόδιουλ,αμπόδιϊ ,ιαμπόδιϊ-λι)
ένας	ούνου , ούν-λου
ενδιαφέρομαι	μι ινδιϊφισέσκου ...
εννιά ,ενενήντα	νάου, ναουτζ^' τζ^ ,
εννιακόσια	ναουσουτί
ενοχλώ	ινουχλिसέσκου *
έντερο	μάτσου , (μάτσ-λου,μάτσ^ , μάτσ^ -λι)
εντριβή	φρικάρι , (φρικάρι-α ,φρικ^' ρι, φρικ^' ρ-λι)
εξακόσια	σσιασισούτι
εξετάζω	ικσιτ^κσέσκου *
εξέταση,η	ικσέτασι , (ικσέτασι-α,ικσιτέσουρι, ικσιτέσουρ-λι)
έξι, εξήντα,	σσιασι, σσιαϊτζ^' τ^

έξοδος	του ιωσήτ^
έξυπνη,η	μιντιμέν^,(μιντιμέν-α, μιντιμένι, μιντιμένι-λι)
έξυπνος,ο,το	μιντιμένου,(μιντιμέν-λου ,μιντιμένι, μιντιμένι-λι)
έπειτα	νταπόδια
επίθεση	σ^λ^γκιάρι ,(σ^λ^γκιάρι-α) ή ιπίθισι
επιλέγω	αλέγκου , (αλιτζάμου,αλέπσιου,.μου αλ^άπτ^.)
επιλογή	αλ^τζιάρι ...
επιπλήτω(μαλώνω)	β^ργιέσκου ,(β^ργιάμου, β^ργιί, άμου β^ργιτ^)
επισκέπτης, (...τρια)	οάσπιτου , (οάσπιτ^)
επίτηδες	ιπιτούτου
επιτροπή,η	ιπιτρουπίι ,(ιπιτρουπίι-απιπιτρουπίι,ιπιτρουπίι-λι)
επιτυγχάνω	πιτιχισέσκου *
επιτυχία	πιτιχιί ,(πιτιχι-α,πιτιχιί, πιτιχιί-λι)
επτά,εβδομήντα	σχιάπτι , σχιαπιτζ^'το^
επτακόσια	σχιαπιτσούτι
εραστής	βρούτου , (βρούτ-λου, βρούτσ^, βρούτσ^-λι)
ερωμένη	βρούτ^,(βρούτ-α, βρούτι , βρούτι-λι)
εργασία	λούκρου ,(λούκρου-λου, λούκρι,λούκρι-λι)
εργάζομαι	λουκριέτζου, (λουκράμου, λουκράι, άμου λουκράτ^.)
εργοστάσιο	ιργουστάσιου,(...άσιου-λου,...άσιί,...άσιί-λι)
έρχομαι	γίνου , (γιν^άμου,βίνιου, άμου βινιτ^.)
ερωτευμένος	ιρωτιπισίτου, (ιρωτιπισίτ-λου,ιρωτιπισίτ^, ιρωτιπισίτ-λι)
εσύ,εσείς	τίνι, βόι
ετοιμάζω	νιρέγκου ,(νιριτζιάμου,νιρέπσιου, άμου νιριάπτ^.)
έτοιμος	έτιμου,(έτιμ-λου, έτινι ,έτινι-λι)
έτσι	ασήι
ευαγγέλιο,το	ιβαγκέλιου, (ιβαγκέλιου-λου ,ιβαγκέλιί, ιβαγκέλιί-λι)
ευγένεια,η	ιβγένιί, ιβγένι-α * (περ. πουρτάρι μπουόν^)
ευτυχώς	μπρικιάβισ^
ευχαριστώ	χαριστό ,(ή σνι μπ^νέτζ^=να μου ζήσεις)
εφημερίδα,η,οι	φιμιριδ^ , φιμιριδ-α(φιμιριτζ^,φιμιριτζ-λι)
εφιάλτης	παλιουγίσου , (π...γίς-λου,π...γίσι, π...γίσι-λι)
έφορία η	ιφουριί, ιφουρί-α *
έφορος,ο	έφουρου,(έφουρ-λου, έφουρι, έφουρλι)
εχθρός	έχτρου , (έχτρουλ ,έχτσ^ρι, έχτσ^ρ-λι)
έχω	άμου , αβιάμου ,αβούι, βας άμου, άμου αβούτ^.)

έως (μέχρι)

π^ν^

Z

ζαλάδα(ζάλη)	αντράλ^ , (αντράλ-α,αντράλι, αντράλι-λι)
ζαλιζομαι	μι αντρ^λ^σέσκου *(περ. νι γίνου μίντσ^λι)
ζαλίζω	αντρ^λ^σέσκου *
ζάχαρη,η	ζάχαρι, ζάχαρι-α
ζεματίζω	ουπουρέσκου , (ου...ριάμου, ου...ριϊ, άμου ου...ρίτ^)
ζεμάτισμα	ουπουριάρι *
ζέστη	κ^λντούρ^ , κ^λντούρ-α
ζεστός	κάλντου , (κάλντουλ , κάλτζ^ , κάλτζ^ -υ)
ζεστός καιρός	κ^λντουρός κιρό
ζευγάρι	πριάκλι , (πριάκλj-α , πριέκλι, πρέκλι-λι)
ζηλεύω	ζιλπισέσκου *
ζήλια,η,οι	ζίλι , (ζιλj-α, ζίλι-ζιλj-λι)
ζημιά	ζνjϊ , (ζνj-α , ζνjϊ, ζνjϊ-λι)
ζήτημα,το,τα	ζίτιμ^ , (ζίτιμ-α , ζίτιματι, ζίτιματ-λι)
ζητώ	κάφτου , (κ^φτάμου, κ^φτάϊ, άμου κ^φτάτ^)
ζόρι,το,τα	ζόρι , (ζόρι-α , ζόρι, ζόρι-λι)
ζορίζω	ζουρισέσκου *(περ. κάλκου πι σβέρ^)
ζουμί(ζωμός)	τζάμ^ , (τζάμ-α, τζάμ, τζάμ-λι)
ζουμερός	τζ^μόσου , (τζ^μόσ-λου,τζ^μόση, τζ^μόση-λι)
ζουμερή	τζ^μοάσ^ , (τζ^μοάσ-α , τζ^μοάσι , τζ^μοάσι-λι)
ζυγαριά	ζιγ^ (ζιγ-α, ζιτζ , ζιτζ-λι)
ζυγίζω	γικσέσκου *
ζύγισμα	γικσιάρι , (γικσιάρι-α, γικσέρι, γικσέρ-λι)
ζυμάρι	αλοάτου , (αλοάτ-λου, αλοάτσ^, αλοάτσ-λι)
ζύμωμα	φριμ^τάρι,(φριμ^τάρι-α , φριμ^τ^ρι, φριμ^τ^ρ-λι)
ζυμώνω	φριμίτου , (φριμ^τάμου, φριμ^τάϊ, άμου φριμ^τάτ^)
ζω	μπ^νέτζου , (μπ^νάμου , μπ^νάϊ, άμου μπ^νάτ^)
ζωή	μπάν^ , (μπάν-α , μπάνι, μπάνι-λι)
ζώνη,η	ζόν^ , (ζόν-α,ζόνι, ζόνι-λι)
ζωντανεύω	νγιέτζου (νγιαίμου , νγιί, βας νγιέτζου, άμου νγιίτ^)
ζωντανή	γϊί , (γϊί-α,γϊί, γϊί-λι)
ζωντανός	γίου , (γίου-λου γϊί, γϊί-λι)
ζώο	πράβντ^ , (πράβντ-α,πρ^βτζ^ , πρ^βτζ^ -λι)

Η

ηλεκρολόγος,ο	ηλεκτρολόγου,(...όγ-λου,...λόγι,...λόγ-λι)
ηλεκτρισμός,ο	ηλεκτρισμό, ηλεκτρισμό-λου
ήλιος	σοάρι, σοάρ-λι
ημέρα	τζού^ ,(τζού-α , τζ^λι, τζ^λι-λι)
ημερολόγιο	κ^λιντάρου ,(κ^λιντάρ-λου, κ^λιντάρι, κ^λιντάρι-λι)
ήρεμη,η	ίριμ^ , ίριμ-α (ίριμι, ίριμ-λι)
ήρεμος ,ο	ίριμου, ίριμ-λου(ίρινj, ίριν-λji)
ησυχάζω	ισιχ^σέσκου *
ησυχία,η	ισιχι^ι , ισιχί-α
ήσυχος	ίσιχου, ίσιχ-λου(ίσιχι ,ίσιχλji)

σημ. για τις δύο παραπάνω λέξεις χρησιμοποιούνται και οι εκφράσεις:
 <μόλαβου όμου> = μαλακός (ήπιος) άνθρωπος
 <όμου ντι οάι > = άνθρωπος από πρόβατο (ήσυχος)
 (τα πρόβατα θεωρούνται ήρεμα σε αντίθεση με τα γίδια)

Θ

θα	βα (ή βας)
θάλασσα	αμάρι , αμάρι-α
θάμνος	ντ^ρμου ,(ντ^ρμουλ ,ντ^ρμι, ντ^ρμι-λι)
θάνατος	μοάρτιλι , μοάρτιλι-α
θάρρος,το	θάρου , θάρ-λου (έχω θάρρος= άμου κουκότου)
θαύμα,το	θάμ^ , (θάμ-α, θάματι, θάματ-λι)
θέατρο,το	θέατρον , θέατρονλ *
θεία	τέτ^ , (τέτ-α,τέτι, τέτι-λι)
θείος	λάλε ,(λά-λου,λ^λ^νj,λ^λ^ν-λji)
θέλω	βόι ,(βριάμου, βρούι, άμου βρούτ^, βας βόι)
θεμέλιο,το	θιμέλjou , (θιμέλj-λου,θιμάλι, θιμ^άλj-λι)
Θεός	Ντουμνιτζέλου
Θεοφάνια,τα	Φότι, φότι-λι
θεραπεία	βιντικάρι ,(βιντικάρι-α ,βιντικ^ρι, βιντικ^ρ-λι)
θεραπεύω	βίντικου ,(βιντικάμου, βιντικάί ,άμου βιντικάτ^)

θερμαίνω	γκ^λτζ^''σκου , γκ^λτζάμου, γκ^λτζ^'ι ,άμου γκ^λτζ^'ι^
θερμοκρασία,η	θιρμουκρασιί, θιρμουκρασί-α
(για τη θερμοκρασία υπάρχουν και οι φράσεις:	
<άρι (φάτσι)	κ^λντούρ^> = έχει (κάνει) ζέστη
<άρι «	αρκοάρι = έχει « κρύο
θεωρία,η	θιουρίι ,θιουρί-α(θιουρίι, θιουρίι-λι)
θηλιά	λάτσου ,λάτσ-λου ,(λάτσι, λάτσι-λι)
θηλυκό	θ'^άμινου , θ'^άμιν-λου (θ'^άμνι, θ'^άμν-λι)
θηρίο	θιρίου , θιρίου-λου(θιρίι, θιρίι-λι)
θολός	μιντίτου , μιντίτ-λου (μιντίτσ^, μιντίτσ-λι)
θρησκία,η	θρισκιί, θρισκί-α
θυμίαμα	θιμιάμ^, θιμιάμ-α
θυμίζω	αντούκου αμίντι
θυμός	ινάτι ,(ινάτι-α ,ιν^''τσ^ ,ιν^''τσ-λι)
θυμωμένος	κ^κιουσίτου ,(κ^κιουσίτ-λου(κ^κιουσίτσ^,
κ^κιουσίτσ-λι)	
θυμώνω	μι ακάτσ^ ινάτια (περ.)
θυσία,η	θισίι, (θισί-α ,θισίι, θισίι-λι)

I

ιδέα,η	μίντι,(μίντια, μίντσ^, μίντσ^λι)
ίδια (επίρ.)	ούν^ σόι
ιδιοκτησία	αβιάρι ,(αβιάρι-α, αβέρι, αβέρ-λι)
ίδιος, (ίδια)	ίδιου , ίδιουλ (ίδγι ,ιδγι-α)
ιδρωμένος	ασουντάτου *
ιδρώνω	ασούντου , (ασουντάμου ,ασουντάι, άμου ασουντάτ^.)
ιερέας	πρέφτου , (πρέφτουλ πρέφτσ^, πρέφτσ^-λι)
ίσκνα	ιάσκ^, ιάσκ-α
ιστορία,η	ιστουρίι , ιστουρί-α(ιστουρίι, ιστουρίι-λι)

Κ

καβαλικεύω	γκάλικου (γκ^λικάμου, γκ^λικαί, βαζ...)
καβάλα	γκ^λικάρι, γκ^λικάρι-α
κάβουρας	κ^βούρι, (κ^βούρι-α, καβούρ-ι, κ^βούρι-λι)
καζάνι	κ^ζάνι, (κ^ζάν^--α, κ^ζ^''νι, κ^ζ^''νι-λι)
καθαρίζω	κούρου, (κουράμου, κουράϊ, άμου κουράτ^, βαζ κούρου)
καθαρισμένος	κουράτου, (θηλ. κουράτ^)
καθαριότητα	σπ^στριάρι, (σπ^στριάρι -α, σπ^στρέρι, ...έρ-λι)
καθαρός	σπ^στρίτου, σπ^στρίτ-λου (...ίτσ^, ...ίτσ-λι)
καθένας, καθεμιά	κάθι ούνου, καθι ούν^
καθηγητής	καθιγιτί, (καθιγιτί-λου, καθιγιτάτζ^, ...άτζ-λι)
καθόλου	ντιπου τσιβά
καθομαι	σχιέντου, (σχιντιάμου, σχιτζούϊ, άμου σχιτζούτ^)
καθυστερώ	αμ^νου (αμ^νάμου,)
και	σhί
καϊμένη	μ^ράτ^, (μ^ράτ-α,)
καϊμένος	μ^ράτου, (μ^ράτ-λου, μ^ράτσ^, μ^ράτσ-λι)
καινούργια	νάου, (νάου-α, νάλι- νάλι-λι)
καινούργιος	ν^''ου, (ν^''ου-λου, ν^''ι, ν^''-λι)
καιρός	κιρό, κιρό-λου
κακία	βουμπιρίλι, (...ίλι-α, ...ίλι, ...ίλι-λι)
κακός	βόμπιρου, (βόμπιρ-λου, βόμπιρι βόμπιρ-λι), ή σλάμπου
κακιά	βόμπιρ^, (βόμπιρ-α, βόμπιρι, βόμπιρ-λι), η σλάμπ^
κακομοίρα	κοάρμπ^, (κοάρμπ-α, κοάρμπι, κοάρμπι-λι)
κακομοίρης	κοόρμπου, (κοόρμπουλ, κοόργκι, κοόργκι-λι)
καλάθι	κ^λάθ^, (κ^λάθ-α, κ^λ^''θι, κ^λ^''θι-λι)
καλάμι	κ^λάμι, (κ^λάμι-α, κ^λ^''νι, κ^λ^''νι-λι)
καλαμιά	κ^λ^μιάου, (κ^λ^μιά^--α, κ^λ^μεί, κ^λ^μεί-λι)
κάλαντα, τα	κόλιντι
καλιακούδα	γκάι, (γκάϊ-α, γκ^''ι, γκ^''ι-λι)
καλιγώνω	γκάλτσου, (γκ^λτσάμου, γκ^λτσάϊ, άμου γκ^λτσάτ^)
καλιγωτής	πιτ^λ^'', (πιτ^λ^''-λου, πιτ^λάτζ^, πιτ^λάτζ-λι)
καλόγερος	κ^λ^γουρου, (κ^λ^γουρ-λου , κ^λ^γουρι, κ^λ^γουρ-λι)

καλοκαίρι	βιάρ^, (βιάρ-α ,(βιέρι, βιέρ-λι)
κάλτσα	π^ρπόντι, (π^ρπόντι-α ,π^ρπότζ^, π^ρπότζ-λι)
>>	λ^πούτζ^ (λ^πούτζ-α...)
καλύβα	κ^λίβ^, (κ^λίβ-α ,κ^λίβι, κ^λίβι-λι)
καλύπτω	αμβ^λέσκου (*)
καλώ	κ^λίσέσκου *
καλά	γκίνι
καμάρα,η	καμάρ^,(καμάρ-α)
καμάρι ,το	κ^μάρ^, (κ^μάρ-α,κ^μ^''ρι, κ^μ^''ρ-λι)
καμαρώνω	κ^μ^ρσέσκου *
καμία ,κανείς	β^'ρν^, β^'ρνου
καμπάνα	κ^μπάν^, (κ^μπάν-α ,κ^μπάνι, κ^μπάνι-λι)
κάμπος	κ^μ'που , κ^μ'πουλ
κανάτα	κ^νάτ^, (κ^νάτ-α ,κ^ν^''τσ^, κ^ν^''τσ-λι)
κανίστρι	κ^νέστρ^,(κ^νέστρ-α, *)
καντήλι	κ^ντίλ^, (κ^ντίλ-α ,κ^ντί-λι, κ^ντίλι-λι)
κάνω	φάκου , ξε-κάνω =κσι-φάκου.
κανω(εργασία)	αντάρου ,(αντράμου, αντράι , άμου αντράτ^)
κάπα	μαλιότου , (μαλιότ-λου,μαλιότι, μαλιότι-λι)
καπέλο	κ^τσιούλ^ (κ^τσιούλα, κ^τσιούλ^, κ^τσιούλι-λι)
καπίστρι	κ^πρέστου , (κ^πρέστουλ ,κ^πριάστι, κ^πριάστι-λι)
καπνιά	κάπν^,(κάπν-α , κάπνι, κάπνι-λι)
καπνίζω (τσιγάρο)	τράγκου (τσιγάρι)
καπνίζω(μαύρισμα)	αφούμου *
κάπνισμα(μαύρισμα)	αφουμάρι
καπνοδόχος	μπουχαρέ ,(μπ...ρέ-λου,μπ...ρ^άτζ^, μπ...ρ^άτζ-λι)
καπνός(από φωτιά)	φούμου , φούμ-λου
καπνός(φυτό)	τουτούμι , (τουτούμι-α ,τούτούνι, ...νι-λι)
κάποτε	ούν^ ουάρ^
καρβέλι	κ^ρβιάλι , (κ^ρβιάλj-α ,κ^ρβέλι, κ^ρβέλι-λι)
κάρβουνο	κ^ρμπούνι ,(κ^ρμπούνι-α,κ^ρμπούνj, κ^ρμπούνj-λι)
καρδιά	ίνιμ^, (ίνιμ-α, ίνινι, ίνινι-λι)
καρπούζι	χιμ^νίκου , (χιμ^νίκ-λου,χιμ^νίτσ^, χιμ^νίτσ-λι)

καρύδι	νούκ^, (νούκ-α ,νούτσ^, νούτσ-λι)
καρυδιά	νούκου ,(νούκ-λου, νούτσ^, νούτσ-λι)
καρφί	πένουρ^,(πένουρ-α ,πένουρι, πένουρ-λι)
καστανιά	κ^στ^ν^ου ,(κ^στ^ν^ου-λου,κ^στ^ν^ου, κ^στ^ν^ου-λι)
κάστανο	κ^στ^ν^ου , (κ^στ^ν^ου-α , κ^στ^ν^ου, κ^στ^ν^ου-λι)
καταβρέχω	ασπρουκουκιάσκου *
καταγγελία	κ^τ^γκιλίι , (κ^τ^γκιλί-α ,κ^τ^γκιλίι, κ^τ^γκιλίι-λι)
καταλαβαίνω	αντουκιάσκου , (αντουκιάμου *...)
καταλείγω(τελειώνω)	σκάπου ,(σκ^πάμου ,σκ^πάι, άμου σκ^πάτ^)
καταντώ	κ^τ^ντισέσκου (..... *)
καταπίνω	σκάπιτου , (σκ^πιτάμου, σκ^πιτάι, άμου σκ^πιτάτ^.)
κάτασπρος	μπέλου , (μπέ-λου ,μπέλι, μπέ-λι)
κάτασπρη	μπιάλ^ (μπιά-λα, μπιάλι, μπιάλι-λι)
κατεβάζω	ντιπουνου (ντιπουνιάμου, ντιπούσηιου, σας ...)
κατηγορώ	κ^τιγουρσέσκου *
κατηφόρα	ντι χίμ^ (ντιχίμ-α, ντιχίμι, ντιχίμι-λι)
κάτι	νίσητι
κατοικώ	αρμ^νου ,(αρμ^νιάμου,αρμάσηιου,άμου αρμάσ^)
κατόπιν	ντιαπόια
κατουρώ(άλλον)	κίσηιου , (κισιιάμου, κισιιάι,άμου κισιιάτ^, βας κίσηιου)
κατουρώ(εγώ)	μι κίσηιου *
κατρακυλώ	κουτουβ^λέσκου *
κατρακυλιέμαι	μι κουτουβ^λέσκου *
κατοίκα	κάπρ^ , (κάπρ-α ,κ^πρι, κ^πρι-λι)
κατοίκι(... άκι)	έντου , (έντ-λου ,έτζ^, έτζ-λι)
κάτω	ντιγκιόσου
κάτω (στο)	μ^πάντι
κατώφλι	πράγκου , πράγκ-λου
καψαλίζω	γκουντουρέσκου η π^ρζιλέσκου
καψαλισμένος	π^ρζιλίτου ,(π^ρζιλίτ-λου , ...λίτσ^, ...λίτσ-λι)
κέδρο	τζιουνιάπινου , (τζιουνιάπιν-λου,...άπινι, ...άπινλι)
κεντημένος	κιντισίτου ,(κιντισίτ-λου,κιντισίτ^ ,κιντισίτ-λι)
κεντρίζω	ντσάπου (ντσ^άμου,ντσ^πái , άμου ντσ^πάτ^)
κεντώ	κιντισέσκου *

κερασιά	τσηιρέσηιου, (τσηιρέσηι-λου, τσηιρέσηι, τσηισηι-λι)
κεράσι	τσηιριάσηι, (τσηιριάσηια, τσηιριάσηι, τσηιριάσηι-λι
κερνό	μέσκου, (μishτιάμου, μισκούϊ, άμου μισκούτ^, βας
μέσκου)	
κέρασμα	μishτιάρι, (μishτιάρ^ -α(μishτέρι, μishτέρ-λι)
κέρατο	κόρνου, (κόρνουλ, κουάρνι, κουάρνι-λι)
κερδίζω	αμίντου (αμιντάμου, αμιντάϊ, άμου αμιντάτ^)
*	
κερί	τσιάρ^ (τσιάρ-α, τσέρι, τσέρ-λι)
κεφάλι	κάπου, (κάπ-λου, κάπιτι, κάπιτ-λι)
κεφαλότυρι	κ^σκ^βάλιου, (...άλι-λου, κ^σκ^βάλι, ...άλι-λι)
κηδεύω	γκρόπου, (γκρουπάμου, γγκρουπάϊ, άμου γγκρουπάτ^,
βας ...)	
κήπος	γκ^ρντίν^, (γκ^ρντίν-α, γκ^ρντίνι, γκ^ρντίνj-λι)
κιμάς	κιμ^, (κιμ^ -λου ...)
κιτρινίζω	γκ^λμπινέσκου *
κίτρινος	γκάλμπινου, (γκάλμπιν-λου, γκάλμπινι, γκάλμπινj-λι)
κλαδί	λουμάκι, (λουμάκι-α, λουμ^'κι, λουμ^'κι-λι)
κλαίω	πλ^'γγκου, (πλ^'ντζιάμου, πλ^'μshιου, άμου πλ^'μσ^)
κλάμα	πλ^'νζιάρι, (πλ^'ντζιάρ^ -α, πλ^'ντζέρι, πλ^'ντζέρ-λι)
κλάνω	μπέσου, (μπιshίϊ, μπιshιάμου, άμου μπιshίτ^, βας μπέσου)
κλανιά	μπιshίν^, (μπιshίν-α, μπιshίνι, μπιshίνj-λι)
κλέβω	φούρου *
κλειδί	κλιάϊ, (κλιάϊ-α, κλιέϊ, κλιέϊ-λι)
κλειδώνω	αρούκου κλιάϊ
κλείνω	γκλjντου, (κλjντάμου, γκλjσηιου, άμου γκλjσ^, βας
κλείσιμο	γκλjντιάρι, (γκλjντιάρι-α ...)
κλέφτης	φούρου, (φούρ-λου, φούρι, φούρ-λιϊ)
κλέψιμο	φουράρι, (φουράρ^ -α, φουρ^'ρι, φουρ^'ρ-λι)
κλεψιμαίο	ντι φούρτι
κληρονομιά	κλιρουνουμιάου, κλιρουνουμιάου-α
κλωστή	τshoάρ^, (τshoάρ-α, τshιόρι, τshιόρ-λι)

κόβω	τάλιου , (τ^λιάμου,τ^λιάϊ, άμου τ^λιάτ^)
κοπή	τ^λιάρι , τ^λιάρ^-α ,τ^λιέρι, τ^λιέρ-λι
κοιλιά	π^ντικ^ , (π^ντικ-α,π^ντιτς^, π^ντιτς-λι)
κοιμάμαι	ντόρμου , (ντουρνιάμου, ντουρνϊ, άμου ντουρνϊτ^)
κοινότητα	κινότιτ^ , κινότιτ-α
κοινωνία	κινουνϊ , κινουνί-α
κοινωνία (θεία)	κουμνικάρι(ε) , κουμνικάρι-α
κοινωνώ	μι κουμ^νικου , (μι κ...κάμου,μι κ...κάϊ,μι άμου
κ...άτ^)	
κοιτάζω ,βλέπω	μ^τρέσκου ,(μ^τριάμου ,μ^τρί, άμου μ^τρίτ^.)
κόκκαλο	όσου ,(όσ-λου ,οάσι, οάσι-λι)
κοκκινάδα	αρουshιάμι , αρουshιάμι-α
κόκκινη	αρόshι , (αρόshι-α ,αρόshι, αρόshι-λι)
κόκκινος	αρόshιου ,(αρόsh-λου,αρόshι, αρόsh-λι)
κόκορας	κουκότου ,(κουκότ-λου,κουκότς^, κουκότς-λι)
κοκορέτσι	κουκουρούτζου ,(κ...τζ-λου , κ...τζι, κ...τζι-λι)
κολοκύθα	κουρκουμπέτ^ ,(κ...μπέτ-α,κ...μπέτι,κ...μπέτι-λι)
κομματιάζω	ντινίκου (ρ *)
κοντά	απροάπια
κονταίνω	shκουρτέτζου ,(shκουρτάμου, shκουρτάι, άμου
shκουρτάτ^)	
κοντή	shκούρτ^ ,(shκούρτ-α ,shκούρτι, shκούρτι-λι)
κοντός	shκούρτου ,(shκούρτουλ ,shκούρτς^ ,shκούρτς^-λι)
κοπάδι	κουπί ,(κουπίι-α ,κουπίι, κουπίι-λι)
κόπανος	μάλjou ,(μάλj-λου,μάλι, μάλj-λι)
κόπρανο (ανθρ.)	κ^κάτου ,(κ^κάτ-λου,κ^κάτς^, κ^κάτς-λι)
κοπριά	κουπρί, (κουπρί-α ,κουπρί, κουπρί-λι)
κόρα(ψωμί)	κού^ ,(κού-α)
κόρακας	κόρακου ,(κόρακ-λου,κόρατς^, κόρατς-λι)
κορίτσι-κόρη	φιάτ^ ,(φιάτ-α,φιάτι, φιάτι-λι)
κοριτσάκι	φιτίκ^ , (φιτίκ-α ,φιτίτς^, φιτίτς-λι)
κοπέλα	χίλji , χίλj-α (χίλji χίλj-λι)
κοροϊδεύω	νι πιζουέσκου(ρ. *)
κορομηλιά	πούρνου ,(πούρνουλ ,πούρνι,πούρνj-λι)
κορομήλο	πούρν^ ,(πούρν-α ,πούρνι, πούρνι-λι)

κορυφή	τζάν^ , (τζιάν-α , τζιάνι , τζιάνι-λι)
κοσκινίζω	ν'τσέρνου , (ν'τσιρνιάμου , ν'τσιρνούι , άμου ν'τσιρνούτ^
κόσκινο	σίτ^ , (σίτ-α , σίτι , σ'ιτι-λι)
κόσμημα	μουρτζέλου , (μουρτζέ-λου)
κότα	γκ^λν^ , (γκ^λν-α (γκ^λνι , γκ^λνι-λι)
κοτέτσι	κουτέτσηιου , (κουτέτσηι-λου , κουτέτσηι , κουτέτσηι-λι)
κοτρόνα(πέτρα)	μπισμπίλιου , (...πίλι-λου , ...μπίλι , ...μπίλ-λι)
κουβαλώ	πόρτου , (πουρτάμου , πουρτάι , άμου πουρτάτ^)
κουβάρι	γκλιέμου , (γκλιέμ-λου , γκλιάμι , γκλιάμι-λι)
κουβέντα	σμπόρου , (σμπόρ-λου , σμποάρ^ , σμποάρ^-λι)
κουβεντιάζω	σμπ^ρ^σσκου , (σμπ^ράμου , σμπ^ρ^ϊ , άμου σμπ^ρ^τ^.)
κουδούνι	κλόπουτου , (κλόπουτ-λου , κλόπουτι , κλόπουτ-λι)
κουδούνι(κιπρί)	κίπουρου , (κίπουρ-λου , κίπουρι , κίπουρ-λι)
κουζίνα	κουζίν^ , κουζίν-α *
κούκλα	κούκλ^ , (κούκλ-α , κούκλι , κούκλι-λι)
κούκος	κούκου , (κούκ-λου , κούκι , κούκ^-λι)
κουκουλώνω	αντ^β^λέσκου *
κουλούρα	κουλάκου , (κουλάκ-λου , κουλάτσι , κουλάτσ-λι)
κουμπί	κουμπί , (κουμπί-α , κουμπί , κουμπί-λι)
κουνώ	μπάτου , (μπ^τιάμου , μπ^τούϊ , άμου μπ^τούτ^)
κούνημα	μπ^τιάρι , (μπ^τιάρι-α , μπ^ταέρι , μπ^τέρ-λι)
κουνώ(τραντάζω)	τρ^ντουέσκου , (τρ^ντουιάμου , τρ^ντουϊ , άμου τρ^ντουίτ^)
κούνημα(τράνταγμα)	τρ^ντουιάρι , (τρ^ντουιάρι-α , τρ^ντουέρι , ..έρ-λι)
κουνημένος	μπ^τούτου , (μπ^τούτ-λου , μπ^τούτσ^ , μπ^τούτσ-λι)
κουνιέμαι	μι μπάτου *
κούνια	λιάγκουνου , λιάγκουν-λου
κουνιάδα	νόρ^ , (νόρ-α , νόρι , νόρι-λι)
κουνιάδος	κουμνάτου , (κουμνάτ-λου , κουμνάτσ^ , κουμνάτσ-λι)
κουνούπι	μουσηκόνου , μουσηκόν-λου (μουσηκόνι , μουσηκόν-λι)
κουράγιο	ανάμι , (ανάμι-α)
κούρεμα	τούντιρι , (τουντιάρι-α , τουντιέρι , τουντέρ-λι)
κουρεύω	τούντου , (τουντιάμου , τούμσιου , άμου τούμσ^)
κουρεύομαι	μι τούντου

κουρτσουδι	φιτούση , φιτούση-α(φιτούση-λι)
κουτάλα	τσηιουμπάν^ , τσηιουμπάν-α (τσηιουμπ^νι)
κουτάλι	λίνγκουρ^ ,(λίνγκουρ-α,λίνγκουρι, λίνγκουρ-λι)
κουταλάκι	λινγκουρίτση *
κουτί	κουτί , (κουτί-α ,κουτί, κουτί-λι)
κουτσαίνω	σηκλιοάπικου *
κουτσός	σηκλιόπου ,(σηκλιόπ-λου,σηκλιόκι,σηκλιόκλι)
κούφιος	μπούχαβου ,(μπούχαβ-λου,μπούχαβι,μπούχαβ-λι)
κουφός	κούφου ,(κούφ-λου,κούχι,κούχι-λι)
κρανιά	κόρνου ,(κόρνουλ,κόρνι,κόρνι-λι)
κράνο	κοάρν^ ,(κοάρν-α,κοάρνι,κοάρνι)
κρασί	γίνου , γίν-λου
κρατώ	τσ^νου ,(τσ^νιάμου,τσ^νουϊ,άμου τσ^νουτ^)
κρεμμύδι	τσιάπ^ ,(τσιάπ-α ,τσιάπ-ι,τσιάπι-λι)
κρεμώ	σπίντζουρου *
κριαρί	μπιρμπέκου ,(μπιρμπέκ-λου,μπιρμπέτσ^,μπιρμπέτσ-λι)
κριθάρι	όρτζου ,(όρτζουλ ,όρτζουρι,όρτζουρ-λι)
κρίμα	κρίμ^ ,(κρίμ-α ,κρίματι ,κρίματ-λι)
κρύβω	ασκούντου ,(ασκουντιάμου,ασκούμισιου,άμου ασκούμτ^)
κρύο	αρ^τσιμι(αρκουάρι) ,αρ^τσιμι-α(αρκουάρι-α)
κρύος	αράτσι ,(αράτσι-λι ,αρ^τσ^ ,αρ^τσ-λι)
κρυωμένος	αρ^τσιτού ,(αρ^τσιτ-λου,αρ^τσιτσ^ ,αρ^τσιτσ-λι)
κυδώνι	γκ^τούνι ,(γκ^τούνι-α *)
κυδωνιά	γκ^τούντζου ,(...ούνj-λου,...ούνι, ...ούνj-λι)
κυκλοφορώ	σύρντινου (...νάμου, ...νάϊ, ...) *
κυλάω	γκουργκουλέσκου *
κυνηγώ, διώχνω	αβίνου (αβινάμου,αβινάϊ ,άμουαβινάτ^,βαςαβίνου)
κυνήγι	αβινάρι ,αβινάρι-α
κυνόδοντας	κρίν'τι ,(κρίν'τι-λι,κρίντσ^,κρίν'τσ^-λι)
κυπρί	κίπουρου ,(κίπουρ-λου,κίπουρι,κίπουρ-λι)
Κυριακή	Ντουμ^νικ^ ,
(Ντουμ^νικ-α,Ντουμ^νιτσ^,Ντουμ^νιτσ-λι)	
κάλος	κούρου ,(κούρ-λου,κούρι,κούρι-λι)
καλοφωτιά	κουλουφέκσι ,(κουλουφέκσι-α,κουλουφέκσι,κουλουφέκσι-λι)

Λ

λαβώνω	πλιγουέσκου (πλιγουιάμου, πλιγουί, βας ...)
λαβωμένος	πλιγουίτου (πλιγουίτ-λου, πλιγουίτσ, πλιγουίτσ-λι)
λαγός	λζέπουρου (λζέπουρ-λου, λζέπουρι, λζέπουρ-ι)
λάδι	ουντουλέμνου, (...λέμνουλ, ...λιάμνι, ουντουλιάμνι-λι)
λάθος	αλάθου, αλάθ-λου
λαιμαργία	λιμαργίι, (λιμαργί-α, λιμαργίι, λιμαργίι-λι)
λαίμαργος	λίκσουρου, (λίκσουρ-λου, λίκσουρι, λίκσουρι-λι)
λαιμός	γκούσχι (γκούσχι-α, γκούσχι, γκούσχι-λι)
λακκος	γκροάπ [^] (γκροάπ-α, γκροάπι, γκρόπι-λι)
λάμπω	γλίσέσκου *
λάρναγκας	γκ [^] ργκ [^] λιάνου (...λιάν-λου, ...λιάνι, ...λιάνι-λι)
λάσπη	λάσπι, (λάσπι-α, λ ^{^^} σχι, λ ^{^^} σχι-λι)
λάχανο	βέρτζου, (βέρτζουλ, βέρτζ [^] , βέρτζ [^] -λι)
λαχταρώ	λ [^] χτ [^] ρσέσκου *
λεβέντης	τζόνι (τζόνι-λι, τζόνι, τζόνι-λι)
λεβεντιά	λιβιντιάου, λιβιντιάου-α (η τζουνιάμ...)
λείπω	λιπσέσκου *
λεκάνη	λιγένι, (λιγένι-α, λιγένι, λιγένι-λι)
λεμαργώ	νι γίνι μιλί
λεοντάρι	λιουντάρου, (...άρ-λου, ...άρι, λιουντάρ-λι)
λεπτό(ώρας)	λιπτό, (λιπτό-λου, λιπτάτζ [^] , λιπτάτζ-λι)
λεπτός	σουπσ [^] ρι, (σουπσ [^] ρ-λι, σουπσ [^] ρι, σουπσ [^] ρ-λι)
λερώνω	λ [^] βουσχιέσκου *
λέρωμα	λ [^] βουσχιάρι *
λερωμένος	λ [^] βόσου (λ [^] βόσσι-λου, λ [^] βόσσι, λ [^] βόσσι-λι).
λέρωμα	λ [^] τούρ [^] (...τούρ-α, λ [^] τούρι, λ [^] τούρ-λι)
λευκαίνω	αλγκέσκου, (αλγκιάμου, αλγκίι, βας...)
λευκός	άλμπου, (άλμπουλ, άλγκι, άλγκι-λι)
λεχώνα	λιχοάν [^] , (λιχοάν-α, λιχοάνι, λιχοάνι-λι)
λέω	τζ [^] κου, τζ [^] τσ [^] άμου, τζ [^] σιου, άμου τσ [^] σ [^]
ληστής	φούρου (φούρ-λου, φούρι, φούρ-λι)
ληστεία	λιστιί, (...λιστιί-λι)

λίγο	νιχιάμου
λίγος,η	πσ [^] νου,πσ [^] ν [^]
λικνίζω(κουνάω)	λιάγκουνου *
λιπαρός,η	γκράσου,γκράσ [^]
λιπαρότητα	γκρ [^] σίμι,(γκρ [^] σίμι-α,γκρ [^] σλινι,γκρ [^] σίνj-λι)
λιπόθυμος	λιπ [^] οθιμου,.....,λιπόθιμ-λι
λιποθυμώ	νι νίνι γκρέου *
λίρα	λίρ [^] ,λίρ-α
λιωμένος,	τουκίτου,τουκίτ [^]
λιώνω	τουκέσκου *
λογαριάζω	λουγουρσέσκου *
λογαριασμός	ισάπι
λόγος	σμπόρου,(σμπόρ-λου,σμποάρ [^] ,σμποάρ [^] -λι)
λόξιγκας	σουγκλjτσάρι,(σουγκλjτσάρι-α,...)
λουλούδι	λιλίτσι,(λιλίτση-α,λιλίτσηλι,λιλίτση-λι)
λουρί	κουράου,(κουράο-α,κουρ [^] ΐ,κουρ [^] ΐ-λι)
λύκος	λούπου,(λούπ-λου,λούκι,λούκj-λι)
λύνω	ντζλέγκου *
λυπάμαι	νιλουέσκου *
λύσσα	τουρμπάρι,τουρπάρι-α
λυσσασμένος,η	τουρμπάτου,τουρμάτ [^]
λωποδύτης	φούρου κουντάρου

M

μάγουλο	μέρου ντι λα φάτσ [^]
μαδημένος,η	ντιπιράτου,ντιπιράτ [^]
μαδώ	ντιάπιρου,(...-άμου,ντιπιράϊ,βας...)
μάζεμα	αντουνάρι
μαζεύω	αντούνου *
Μάης	Μάϊου,Μάϊ-λου
μαθαίνω	μβέτσου,(μβιτσάμου,μβιτσαΐ,άμου μβιτσατ [^])
μάθηση	μβιτσαρι
μαϊά,μαμή	μαμί,(μαμί-α,μαμί,μαμί-λι)

μακάρι	ασχίμπ [^]
μακαρίτης ,ισσα	λζρτάτου, λζρτάτ [^]
Μακεδονία	Μακιδουνίι , Μ.....νί-α
μακριά	λάργκου
μαλακώνω	μόλζου ,μουλζάμου, μουλζάι
μαλακός άνθρωπος	μόλαβου όμου
μαλακός, ο	μοάλι ,(μοάλι-λι ,μοόλι, μοόλι)
μαλί ρόκας	κάϊρου,(κάϊρ-λου,κάϊρι ,κάιρ-λι
μαλί,το	λ [^] ν [^] , (λ [^] ν-α ,λ [^] νουρι, λ [^] νουρ-λι)
μάλωμα	νκ [^] τσιάρι,νκ [^] τσιέρι-α
μαλώνω	νκάτσιου *
μανίκι	μ [^] νικ [^] ,(μ [^] νικ-α , μ [^] νιτσ [^] , μ [^] νιτσ-λι)
μανιτάρι	μπρέκου ,(...έκ-λου, μπρέτσ [^] ,...-έτσλι)
μαντρί	μάντρ [^] ,(μάντρ-α , μ [^] ντζ [^] ρι, μ [^] ντζ [^] ρ-λι)
μαντρί	μάσου,(μάσ-λου,μάσουρι ,μάσουρ-λι)
μαξιλάρι	κ [^] πιτ [^] νζου ,(κ...νζ-λου , κ...νι ,κ [^] πιτ [^] νζ-λι)
μάρμαρο	μάρμαρου
μαρούλι	μ [^] ρούλζου,(μ...λζ-λου, μ...λι ,μ...λζ-λι)
Μάρτιος	Μάρτσου,Μάρτσ -ουλ
μαρτυρώ	σπούνου, *
μασιά,η	μάσι ,μάσι-α
μαστορας	μάστουρου, (...ρλου ,μάστουρι, -ρλι)
μαστός (ανθρώπου)	τσ [^] τσ [^] (τσ [^] τσ-α, τσ [^] τσι, τσ [^] τσι-λι)
μαστός (ζώου)	ούτζ [^] ρι ,(ούτζ [^] ρι-α , ούτζ [^] ρι,...ρ-λι)
μασχάλη	σοόρου ,(σοόρ-λου, σοάρι, σοάρι-λι)
μασώ	μάτσινου(μ [^] τσινάμου, μ [^] τσινάι, άμου μ [^] τσινάτ [^])
μάτι	όκλιου, (όκλιου-λου, όκλι, όκλζ-λι)
ματιάζω	λιάου ντι όκλιου (ντιουκλιέτζου)
μαυρίζω	λ [^] έσκου, (λ [^] ιάμου , λ [^] ίι, άμου λ [^] ίτ [^])
μαυρίλα	λ [^] ιτούρ [^] ,...ρ-α, θηλ ,λ [^] ιτούρι, λ [^] ιτούρ-λι
μαύρος ,ο,η,το	λάιλου ,λάϊα , λάϊλου
μαχαίρι	κ [^] στούρ [^] ,(... -ρα , κ [^] στούρι, κ [^] στούρι-λι)
μαχαίρι (επιτραπέζιο)	κ [^] τσούτου,(-τλου, κ [^] τσούτι, κ [^] τσούτι-λι)
μάχη	αλουμτάρι,(... -ρια ,...τα [^] ρι,...τα [^] ρ-λι)
μάχομαι	μι αλοσούτου *

με (σένα)	κου (τίνι)
μεγάλη	μάρ [^] , (μάρι-α , μ ^{^^} ρι ,μ ^{^^} ρ-λι)
μεγάλος,	μάρ-λι,(,μάρ-λι, μ ^{^^} ρι, μ ^{^^} ρ-λι)
μεγαλώνω	κρέσκου (κριστιάμου, κρισκούϊ, άμου κρισκούτ [^])
μειζές, ο	μιζέ, (μιζέλου , πλθ. μιζιάτζ [^] , μιζιάτζ-λι)
μέλισσα	μέλισ [^] (μέλισ-α, μέλισι, μέλισ-λι)
μέλι	νιάρι,νιάρι-α
μελίσσι,το	μιλίσι, (μιλίσι-α,μιλίσι, μιλίσι-λι)
μελιτζάνα	μιλτζιάν [^] ,...ν -α, θηλ.,...άνι,...άνι-λι
μένω	αρμ [^] νου ,(αρμ [^] νιάμου, αρμάσιου ,άμου αρμάσ [^])
μέρα	τζού [^] , (τζού-α, τζ [^] λι, τζ [^] λι-λι)
μεράκι	μιράκι,(... κι-α, θηλ. μιρ ^{^^} κι, μιρ ^{^^} κ [^] -λι)
μερίδα, μεριά	πάρτι, (πάρτι-α, π ^{^^} ρτσ [^] , π ^{^^} ρτσ [^] -λι)
μέσα	νούντρου
μέση, η	μέσι,(μάσι-α, , μέσι, μέσι-λι)
μεσημέρι	πρ [^] ντζου,(πρ [^] ντζ -ουλι, ,πρ [^] ντζουρι,... -ρλι)
μετά	ντιαπόια
μετά από	ντούπου (νταπόια) ντι
μεταλαμβάνω	κουμ [^] νικου,(κουμνικάμου , κουμνικάϊ, βας ...)
μετάληψη	κουμνικάρι,(..ρι-α, κουμνικ ^{^^} ρι, κ...κ ^{^^} ρ-λι)
μετανιώνω	μιτ [^] νιουσέσκου(...ουσιάμου,...ουσί, βας...)
μέτρημα	μισουράρι,(..ράρι-α, μ...ρ ^{^^} ρι, μ...ρ ^{^^} ρ-λι)
μετρώ	μισούρου ,(μισουράμου, ..ουράι, βας...)
μέχρι (που; ,εκεί)	π [^] ν [^] (ιού; ,ακό)
μη	νου
μηλιά	μέρου , (μέρ-λου, μέρι, μέρ-λι)
μήλο	μέρου, (μέρ-λου ,μιάρι, μιάρι-λι)
μήπως	νάκα
μηχανή	μιχανί,(..νί-α ,, μιχανί, μιχανί-λι)
μία	ούν [^]
μικρή	νικ [^] , (νικ-α , νιτσ [^] , νιτσ [^] -λι)
μικρός	νικου,(νικ-λου, νιτσ [^] , νιτσ-λι)
μιλώ	σμπ [^] ρ ^{^^} σκου (σμπ [^] ράμου,σμπ [^] ρ ^{^^} ι...)
μίλημα(μιλιά)	σμπόρου,(..ρλου, σμπόρ [^] , σμόρ [^] -λι)

μισή	ντίσ [^] , (ντίσ-α, ντίσι, ντίσι-λι)
μισός	ντίσου, (ντίσ-λου, ντίσι, ντίσι-λι)
μισό	ντίσου η τζιουμιάτι
μνήμα	κιβούρι, ...ούρι-α
μνημείο	μυρμίνου μυρμίντσ-λι
μοιράζω	μ'πάρτου ,(μ'π'ρτσάμου, μ'π'ρτσ [^] ι...)
μοιρασιά	μπ'ρτσάρι, (.άρι-α, μ'π'ρτσ [^] ρι, ...σ [^] ρ-λι)
μόλις	κ [^] του
μολύβι	μουλίβου ,(.,ίβ-λου, μουλίβι, ...ίβιλι)
μόλυβος	κ [^] λάϊ ,(κ [^] λάι-α, κ [^] λ [^] ι, κ [^] λ [^] ι-λι)
μολύνω	π [^] γκ [^] νέσκου ,(π [^] γκ [^] νιάμου,....)
μοναστήρι	μ [^] ν [^] στίρου,(...ρ-λου, ...ίρι, ..ίρι-λι)
μόνος, μόνη	σίγκουρου,σίγκουρ [^]
μονοπάτι	κ [^] ράρι,(.κ [^] ράρι-α , κ [^] ρ [^] ρ, κ [^] ρ [^] ρ-λι)
μοσχάρι	μουσχάρου (μ...άρλου, μουσχάρι, μ.άρλι)
μουδιάζω	αμουρτσέσκου (αμουρτσάμου, ...ρτσ [^] ι, ...)
μούδιασμα	αμουρτσάρι, αμουρτσάρι-α
μουλάρι	μλάρι (μλάρι-α, μλ [^] ρι, μλ [^] ρι-λι)
μούρα, τα	αμούρι-λι
μουρλός	γκλάρου,(γκλάρ-λου ,γκλάρι,γκλάρ-λι)
μούχλα	μούχλ [^] ,(μούχλ-α ,μούχλι,μούχλι-λι)
μουχλιασμένος,η,ο	μουχλισίτου ,μουχλισίτ [^]
μπακίρι	μπ [^] κ [^] ρι,(μπ [^] κ [^] ρι-α, μπ [^] κ [^] ρι, μπ [^] κ [^] ρι-λι)
μπακλαβάς	μπ [^] κλ [^] β [^] ,(...β [^] λον ,μπ [^] κλ [^] βάτζ [^] ,... βάτζ-λι)
μπάλα	τόπ [^] , (τόπ-α ,τοάπι , τοάπι-λι)
μπαλόφι	φούσκ [^] ,(φούσκ-α ,φούσκι,...κιλι)
μπάλωμα	πιάτικου,(...κλου , πιάτιτσ [^] ,πιάτις-λι)
μπαλώνω	μ'πιάτικου (μπιτικάμου, μπιτικάϊ...)
μπάνιο	μπάνι,(μπάνι-α , μπ [^] νι, μπ [^] νι-λι)
μπαούλο	σιντούκι, (...ούκι-α ,σιντούκι, ...ούκι-λι)
μπαρούτι	μπ [^] ρούτι,(μπ [^] ρούτι-α)
μπελάς	μιπλιάου, ντέσμ [^]
μπερδεμα	μιντιάρι,(...άρι-α , μιντέρι, μιντερ-λι)
μπερδεύω	μιντέσκου (μιντιάμου, μιντιϊ ...)
μπογιά	μπουιάου,(μπουιάου-α ,μπουιέϊ, μπουέϊ-λι)

μπορεί
μπορώ

ποάτι
πότου (πουτιάμου, πουτούϊ, άμου πουτούτ^ ...)

μποστάνι
μπρίκι
μπροστά
μυαλό
μύγα
μύγα (μεγάλη) μούσκ^, μούσκ-α, ...
μυλωνάς
μυρίζω
μυρωδιά
μυρμήγκι
μυστικό
μύτη
μωρό

μπουστάνι, (...άνια ,μπουστ^νι, ...στ^νι-λι)
τζισβέ,(τζισβέλου , τζισβιάτζ^, τζισβιάτζ-λι)
ντινίντι
μίντι, (μίντι-α , μίντζ^, μίντσ^λι)
μούσhti, (μούσhti-α , μούσhti, μούσhti-λι)
μουράρου,(..ρλου , μουράρι, ...άρ-λι)
αρνιουτζέσκου ,(...τζιάμου, ... τζι ...)
αρνιουτζιάρι ,...άρι-α , ...τζέρι, ...τζέρ-λι
φουρντζγκ^ (φουρντζγκ-α , φουρντζτζ^, ..ιτζ^λι)
μιστικό,(μιστιό-λου ,μιστικάτζ^, μιστικάτζ^λι)
νάρι,(νάρι-α , ν^ρι, ν^ρι-λι)
νίκ^ζόντου(φτσιόρου)

N

να
νάτος
νεκρή, η
νεκρός, ο
νέο, το
νέος, ο
νέα, η
νερό, το
νέφος, το
νεφρό, το
νήμα, το
νησικιά
νηστικός
νιάτα, τα
νιοκοκυρά
νιοκοκύρηξ
Νοέμβριος
νόμος
νοσκομείο

ιά π.χ. να, αυτός εδώ= ιά, αέστου αουά
ιάλου
μοάρτ^, (μοάρτ-α , μοάρτι , μοάρτι-λι)
μόρτου, (μόρτουλ , μόρτσ^, μόρτσ^λι)
νάου,(νάου-α , νάλι, νάλι-λι)
τίνιρου, (τινιρλου , τίνιρι, τίνιρλι)
τίνιρ^, (τίνιρ-α , τίνιρι, τίνιρ-λι)
άπ^, (άπ-α , άπι, άπι-λι)
νιόρου,(νιόρλου , νιόρι , νιόρ-λι)
χικάτου,(χικάτ-λου , χικάτι , χικάτιλι) (ουδ.)
κάματ^, (κάματ-α, κάματι , κάματ-λι)
ατζιούν^, (ατζιούν-α ,ατζιούνι, ατζιούνι-λι)
ατζιούννου,(...ούν-λου , ατζιούνι, ...ούν-λι)
νιάτι, νιάτι-λι(ουδ.)
νικουκίρ^, (..ίρ-α , νικουκίρι, ...ίρι-λι)
νικουκίρου ,(...ίρ-λου , νικουκίρι, ...ίρ-λι)
Μπρουμάρου, ..άρ-λου
νόμου,(νόμ-λου , νόμουρι, νόμουρ-λι)
νουςουκουμίου,(...μίου-λου , ...μίουρι, ...μίουρ-λι)

νόστιμος	νόστιμου,(νόστιμ-λου ,νόστινι, νόστινι-λι)
νουνός ,νουνά	νούνου, νούν^
νουνοί	νούνι, νούνι-λι)
νούς	μίντι,(μίντ^α ,μίντσ^, μίντσ^λι)
ντομάτα	ντουμάτ^, ...μάτ-α ντουμάτι, ...μάτι-λι
ντουλάπα	μισάντρ^, (...άντρ-α , μισάντρι ,...σάντρι-λι)
ντρέπομαι	νι(ιάστι) αρσhίνι
ντροπή	αρσhίνι,αρσhίνι-α
ντροπαλός	αρσhινόσου,(...ός-λου ,αρσhινόσι,...όση-λι)
νροπαλή	αρσhινόασ^ (...οάσ-α, ...οάσι, ...οάσι-λι)
νύστα	νκλjνάρι ,νκλjνάρι-α
νυστάζω	μι νκλjνίου , μι νκλjνάμου
νύφη	μβιάστ^ (μβιάστ-α, μβιάστι, μβ^άστι-λι)
νυφίτσα	νιφίτσ^, (νιφίτσα-α , νιφίτσι, νιφίτσι-λι)
>>	νιβιστούλι.....
νύχι	ούνγκλι, (ούνγκλι-α , ούνγκλι, ούνγκλι-λι)
νύχτα	νοάπτι,(νοάπτι-α ,νόπτσ^, νόπτσ^λι)
νυχτέρι	νιχτέρι, (νιχτέρι-α , νιχτέρι, νυχτέρι-λι)
νύχτωσε	ν^τουνικ^
νωρίς	αγόνια

Ξ

ξαδέλφη	κουσουρίν^,(...ρίν-α ,κουσουρίνι, ...ρίνι-λι)
ξαδελφος	κουσουρίνου,(...ρίν-λου, κουσουρίνι, ...ρίν-λι)
ξακουστός(ξακουστή)	αβτζ^ του (αβτζ^τα^) , αβτζ^τσ^ (αβτζ^τι)
ξανά	μάτα
ξανθή	γκέρτζ^,(γκέρτζ-α)
ξανθός	γκέρτζου, (γκέρτζουλ,...)
ξαπλώνω	μι τίντου (μι τιντιάμου, μι τέσhιου,...)
ξαπλωμένος	τέσου,(τέσ-λου , τέσhι, τέσh-λι)
ξεβάφω	κσιβουπσέσκου *
ξεβουλώνω	νπιστούπου *

ξεγελώ	αρ^ντου (αρ^ντιάμου, αρ^σθιου, άμου αρ^σ^)
ξεγυμνώνω	ντισπόλιου *
ξεθάβω	ντισγκρόπου *
ξεκαβαλικεύω	νισκάλικου *
ξεκίνημα	νκισιάρι, (νκισιάρι-α ,νκισέρι,...)
ξεκινώ	νκισέσκου ,(νκισιάμου,...)
ξελαφρώνω	λισχιουρέτζου (λισχιουράμου,...)
ξεματιάζω	ντισκ^ντου *
ξεματιάζω(ξεμάτιασα)	ξιντιουκλζέτζου (ξιντιουκλζάϊ)
ξεμάτιασμα	ντισκ^ντάρι,...τάρι-α
ξένα ,τα	πλ. κσιάνι, κσιάνι-λι
ξένη	κσιάν^, (κσιάν-α ,κσιάνι, κσιάνι-λι)
ξένος	κσένου, (κσέν-λου ,κσένι, κσένj-λι)
ξεπλένω	σπέλου ,(σπιλάμου, σπιλάϊ, άμου σπιλάτ^)
ξέρα	κσέρ^, (κσέρ-α , κσέρι, κσέρι-λι)
ξεράβω	ντισκόσου (ντισκουσιάμου.ντισκουσούι,...)
ξέρω	σθτιού (σθτιάμου, σθτιούϊ, άμου σθτιοντ^),
ξεφεύγω	κσιφούγκου (κσιβτζιάμου,κσιβτζι, άμου κσιβτζιτ^)
ξεφορτώνω	ντισκάρκου (ντισκ^ρκάμου)
ξεφράζω	ντισγκ^ρντέσκου *
ξεφραγμένος ,η	ντισγκ^ρντίτου , ντισγκ^ρντίτ^
ξεφτελίζω	κσιφτισιέσκου *
ξεφτέρι	κσιφτέρου (κσιφτέρ-λου ,κσιφτέρι,...τέρι-λι)
ξεφτισισμένος	κσιφτισισίτου *
ξεχασιάρης	αγκρ^σίτου πλ. αγκρ^σίτισ^
(ξε)χειμωνιάζω	αρνέτζου (αρνάμου, αρνίϊ, άμου αράτ^,)
ξηλώνω	ντισκόσου *
ξημέρωμα(χάραμα)	του απιρίρι (του άπιρου)
ξημερώνω	άπιρου (απιριάμου, απιρίϊ, άμου απιρίτ^)
ξήραση	ουσκάρι
ξηρένω	ουσούκου (ουσκάμου,ουσκάι, άμου ουσκάτ^...)
ξίδι	πούσκ^,πούσκ-α
ξινίζω	ακρέτζου (ακριάμου, ακριϊ, άμου ακρίτ^)
ξινός ο	άκρου(άκρουλ , άκρι,άκριλι,)
ξινή	άκρ^ (άκρ-α, άκρι-άκριλι)

ξοδεύω	κσουδιπσέσκου *
ξύγκι	σέου,(σέου-λου ,σέουρι, σέουρλι)
ξύλο	λέμνου, (λέμνουλ , λιάμνι, λιάμνι-λι)
ξύνω	σκάρκινου (σκάρκινάμου,...)
ξύπνιος	ντισητιπτάτου , πλ. ντισητιπτάτ ^α
ξυπνώ(κάποιον)	ντισητέπτου (ντισητιπάμου ,...)
ξυπνώ(εγώ)	μι ντισητέπτου *
ξυρίζω (..ομαι)	σουρσέσκου ,.....(μι)
ξύρισμα	σουρσιάρι ,σουρσέρι-α
ξύσιμο	σκάρκινάρι, σκάρκινάρι-α
ξύστος ,ξυστή	σκάρκινάτου, σκάρκινάτ ^α

Ο

ο,τι	ίτσι
ογδόντα	ουμπιζ ^α τ ^α
οδηγώ	ουδιγισέσκου *
οικογένεια	φουμ ^α άλι,(φουμιάλι-α ,φουμέλι, ...μέλι-λι)
οινόπνευμα	ινόπνιβ ^α ,(...ιβμ-α)
οίνος	γίνου, γίν-λου
οκτώ, οκτακόσια	όπτου, οπτουσσούτι
ολημερίς	τζούα τούτ ^α
όλος,όλη,όλο	τούτου, τούτ ^α , τούτου
όλοι,όλες, όλα	τούτσ ^α , τούτι, τούτσ ^α
ομιλώ	σμπ ^α ρ ^α σσκου (...ράμου, ...ρ ^α ι, άμου...ρ ^α τ ^α)
ομιλία	σμπόρου ,σμπόρ-λου...
ομίχλη	σθινιάκου ,σθινιάκλ-ου
ομορφαίνω	μουσσιτέτζου (μουσσιτζάμου, μουσσιτσ ^α ι, άμου...)
όμορφη	μ'σσιάτ ^α ,(μ'σιάτ-α ,μ'σσιάτι, ...άτι-λι)
όμορφος	μσσιάτου(μ'σσιάτ-λου,μ'σσιάτσ ^α , μ'σσιάτσ-λι)
ομορφιά	μουσσιτιάρι (..άρι-α ,μουσσιτέρι, ...τέρ-λι)
ομφαλός	μπρίκου (μπρίκ-λου, μπρίτσι, μπρίτσι-λι)
ονειρεύομαι	μι γκισέτζου *
όνειρο	γίσου,(γίσι-λου , γίσι, γίσι-λι)

όνομα	νούμ [^] ,(νούμ-α ,νούμι, νούμι-λι)
οξιά	φάκου (φάκ-λου, φάκουρι, φάκουρ-ρι)
εμείς την οξιά τη λέμε σήμερα <λιανούρ [^] , λιανούρα>,λέξη όμως που είναι για τη λεπτή-μικρή και πυκνή οξιά.	
όπλο	τουφέκι, (τουφέκι-α , τουφέκι, τουφέκι-λι)
όπως ,πως	κούμ
οργώνω	αβρουγκουέσκου(...ουιάμου, ...ουϊ, άμου ...ουίτ [^])
όρεξη	όρικσι, όρικσι-α
όρθια	μ'προάστ [^] ,(μ'πρόστ-α , μ'προάστι, μ'προάστι-λι)
όρθιος	μ'πρόστου,(μ'πρόστ -ουλ ,μπρόρτσι, μπρόρτσι-λι
ορκίζομαι	μι σπιρτζιούϊρου *
όρκος	σπιρτζιουϊράρι, ...ράρι-α
όρμα(ορμάτε)	αλάσ [^] τι (σ [^] λ [^] γκιάτι, β [^] ργιάτι) πλ. αλ [^] σάσβ [^]
(σ [^] λ [^] γκίσβ [^])	
ορμώ	μι αλάσου ,μι σ [^] λ [^] γκέσκου,μι β [^] ργιέσκου
ορφάνια	ουρφάνι,...άνι-α
ορφανός(-ή)	οάρφ [^] νου(οάρφ [^] ν [^]) πλ. οάρφ [^] νι (οάρφ [^] νι)
όρχις	κουόλζου,(κουόλζ-λου , κουάλι, κουάλζ-λι)
όταν (τότε)	κ [^] ντου
ότι	κ [^] ' (είπες ότι θα έρθεις = τζ [^] σέσις κ [^] ' βας γίνι)
ουρά	κοάντ [^] ,(..άντ-α , κουάντι, ...άντι-λι)
ουρανός	ντουμνιτζέ, ..τζέ-λου (η τσέρου, τσέρ-λου)
ούρδα(μανούρι)	ούρντ [^] ,(ούρντ-α ,ούρντι,ούρντι-λι)
ούρηση	κισιάρι(...ιάρι-α)
ούρο	κισιιάτου (κισιιάτ-λου, κισιιάτσι, κισιιάτσι-λι)
ουρώ (κάτι)	κίσιου ,(κισιιάμου, κισιιάι ,)
ουρώ (εγώ)	μι κίσιου,.....
ουσία	ουσίϊ, (ουσί-α ,ουσί, ουσίϊ-λι)
ούτε	ούτι
οχετός	γκιρίζου ,(γκιρίζ-λου, γκιρίζι,..ίζι-λι
οχιά	ουχιάου,(ουχιάο-α ,ουχιέϊ, ουχιέϊ-λι)
οχτώ	όπτου
όψη	όψι, (όψι-α , όψι, όψι-λι)

Π

παγίδα	π^γιδ^, (π^γιδ-α, π^γίτζ^, π^γίτζ-λι)
παγώνω	γκλιέτσου ,(γκλιτσάμου,....)
πάγος	γκλζέτσου ,(γκλζέτσ-λου, γκλζέτσουρι, ...ρ-λι)
παγούρι	μπουκλίτσ^,(... ίτσ-α μπουκλίτσι, ..τσι-λι)
παζάρι	π^ζάρι ,(π^ζάρι-α, π^ζ^'ρι,...ρ-λι)
παθαίνω	πάτου ,(π^τσάμου,π^τσ^'ι, άμου π^τσ^'τ^)
πάθημα	π^τσάρι (η κ^'λκάρι)
παίδεμα	πιδιμό, πιδιμό-λου
παιδί	φ'τσιόρου,(φ'τσιόρ-λου, φ'τσιόρι,φ'τσιόρ-λι)
παίζω	(μι) ατζιόκου (μι) ατζιουκάμου,...κάι
παιχνίδι	ατζιόκου (ατζιόκ-λου, ατζιόκουρι, ατζιόκουρ-λι)
παίρνω	λιάου (λοάμου, λοάι, βας λιάου, άμου λοάτ^)
παλαβώνω	ζουρλουσέσκου *
παλαβομάρα	ζουρλιάτσ^,(..λιάτσ-α ζουρλέτσ^,..λέτσ-λι)
παλαβός	ζούρλου, (ζούρλουλ , ζούρλι, ζούρλζλι)
παλάμη	πούλου, (πούλμουλ , πούλνι, πούλνζ-λι)
>>	πούλμι, (πούλμ-α, πούλμι, πούλμι-λι)
πάλεμα	αλουμτάρι ,πλ. αλουμτ^'ρι, (η νκ^'τσιάρι..)
παλεύω	αλούμτου (νκάτσιου) *
πάλι	πάλι (ξανά)
παλικάρι	τζιόνι (τζιόνι-λι, τζιόνζ, τζιόνζ-λι)
παλιός	βέκλζου (βέκλζουλ, βέκλι, βέκλζ-λι)
παλιά	βιάκλι ,(βιάκλζ-α, βέκλι, βέκλζ-λι)
παλιούρι	π^λιούρου π^λιούρ-λου
παλούκι	πάρου, (πάρ-λου, πάρι, πάρ-λι)
πανηγύρι	π^ν^'γίρου, π^ν^'γίρ-λου
παινεύω (..ομαι)	αλάβντου (μι...) *
παινεμένος, η	αλ^βτάτου, αλ^βντάτ^
πανί	πιάτικου (πιάτικ-λου, πιάτιτσι, πιάτιτσ-λι)
πανούκλα	πούσηκλι,(πούσηκλζ-α, πούσηκλι, πούσηκλζ-λι)

πάντα	τοούτ^να (άλλοι ντάμα)
παντρεύω(κορίτσι)	μουρίτου (μουρτάμου, μουρτάϊ, άμου μουρτάτ^,...)
παντρεύω(αγόρι)	ανσόρου (ανσουράμου ανσουράϊ,άμου ανσουράτ^)
παντρεμένη	μουρτάτ^ (μουρτάτ-α, μουρτάτι ,... άτι-λι)
παντρεμένος	ανσουράτου(άτ-λου ,ανσουράτσ^,... άτσ-λι)
πάνω	νσούσου, ντζ^άν^, ανάλτου
παπάρα	κουλιάσχιου
παπάς	πρέφτου (πρέφτουλ , πρέφτσ^ , πρέφτσ^-λι)
παπούτσι	π^πούτσ^,..τσ-α π^πούτσ^,..τσι-λι) (η κουρδιάλι)
παππούς	πάπου (πάπ-λου, πάκι, πάκ-λι)
παραγγελία	π^ρ^γκιλίι,...λί-α
παραγγέλλω	π^ρ^γκιλσέσκου *
παραδίδω	παραντάου(παραντ^ντιάμου ,παραντέντου,)
παραέξω	κάμα (μα) ναφοάρ^
παράθυρο	φιρίδ^ (...ιδ-α , φιρίτζ^, φιρίτζ-λι)
παρακάνω	παραφάκου ,(,,φτσιάμου, ...φέτσιου,άμου ...φάπτ^)
παρακολουθώ	ασκούλτου *
παραλίγο	νίκα νιχιάμου
παραμύθι	π^ρμίθου (π^ρμίθ-λου, π^ρμίθι, ..ίθι-λι)
παράξενος	χουιλίτου (χουιλίτ-λου, χουιλίτσ^ ..ίτσ-λι)
παραπαίρνω	παραλιάου (όπως το <παίρνω>)
παραπάνω	κάμα νσούσου
παραπατώ	παρακάλκου *
παραπέρα	κάμα νκλό (πιο πέρα= μα νκλό)
παράπονο	παράπουνου παράπουν-λου
Παρασκευή	Βίνιρι,(...νιρ^-α , Βίνιρ-λι)
παραφρονώ	ζουρλουσέσκου *
παρδαλός	λζάρου(λζάρ-λου, λζάρι, λζάρλι)
παρδαλή	λζάρ^ (λζάρ-α, λζάρι, λζάρι-λι)
παρέα	παρέι ,(παρέι-α παρέι, παρέι-λι)
παρηγοριά	π^ριγουρί,(.ουρί-α π^ριγουρί,..ρί-λι)
παρηγορώ	π^ριγουρσέσκου *
παρθένα	νι κ^ρτίτ^

Πάσχα	Πάσhti, Πάσhti-α
πατάτα	πατάτ^, (πατάτ-α πατ^''τσι, πατ^''τσι-λι)
πατώ	κάλκου, (κ^λκάμου, κ^λκái, άμου κ^λκάτ^)
πάτημα	κ^λκάρι, (.άρι-α , κ^λκ^''ρι, ..ρ-λι)
πατσιάς	π^τσιέ, (π^τσιέ-λου, π^τσιάτζ^, ..άτζ-λι)
παχαίνω	ν^γκράσχιου, (ν^γκρουσχιάμου, ...σχιάι)
παχύς	γκράσου, (γκάσ-λου, γκράσχι, γκράσh-λι)
παχνί	π^χνί, (π^χνί-α , π^χνί, π^χνί-λι)
πεθαίνω	μόρου, (μουριάμου, μουρί, ...)
πεθαμένος(..η)	μόρτου, (μοάρτ^) πλ. μόρτσ^, (μοάρτι)
πεθερικά	σουκρίμι, σουκρίμι-α
πεθερός	σοόκρου(σόκρουλ, σοόκρι σόκρι-λι)
πεθερά	σοάκρ^ (σοάκρ-α, σοάκρι, σοάκρι-λι)
πείνα	φοάμι, φοάμι-α
πεινώ	ατζιουνέτζου, (ατζιουνάμου, ατζιουνάι, ...)
>>	περιφρ. <άμου φοάμι> η <νι ιάστι φοάμι>
πειράζω	κ^ρτέσκου, (κ^ρτιάμου, κ^ρτί, άμου κ^ρτίτ^)
πειραγμένος	κ^ρτίτου, κ^ρτίτ-λου,
πειραγμένη	κ^ρτίτ^, κ^ρτίτ-α
πελεκάνος	λέλικου (λελικ-λου , λέλιτσ^, λέλιτσ-λι)
πελεκώ	πλικισέσκου *
πελεκούδα	πλικούδ^, (...ούδ-α , πλικούτζ^, ...ούτζ-λι)
Πέμπτη	Τζίοι, (Τζίοι-α , Τζίοι, Τζίοι-λι)
πένθος	πένθου, πένθουλ
πενθώ	άμου πένθου
πεντακάθαρος	γ^ργ^λίτου(γ^ργ^λίτ-λου, γ^ργ^λίτσ^, ...λίτσλι)
πέντε, πενήντα,	πεντακόσια τσίντσι, τσιντζέτσ^, τσιντσισούτι
πέος	πούλ^, (πούλ-α , πούλι, πούλι-λι)
πεπόνι	πιπόνιου (η πιάπινου)
πέρα	ανάπαρτι
πέρδικα	πέρδικ^, (πέρδικ-α , πέρδιτσ^, ..ιτσ-λι)
περιβρέχω	ούντου, (ουντάμου, ουντάι, ...)
περιδέραιο	τζιουντάνι, (...άνι-α τζιουντ^''νι, ...νι-λι)
περικνημίδα	τσιόρικου, (...ικ-λου, τσιόριτσι, ...ριτσ-λι)

περιοδεύω	αλάγκου, (αλ [^] γκάμου, αλ [^] γκάι...)
περίπου	απροάκια
περισσότερο	κάμα μούλτου ,η μα μούλτου
περίφανος	πιρίφανου,(...αν-λου πιρίφани,...ανι-λι)
περνώ	τρέκου ,(τριτσίαμου, τρικούι,άμου τρικούτ [^])
περπατώ	ίμνου, (ιμνάμου, ιμνάι ,...)
περπάτημα	ιμνάρι, (ιμνάρι-α ιμν ^{^^} ρι, ιμν ^{^^} ρ-λι)
πέρσι-πρόπερσι	άνου -αντσ ^{^^} ρτσου
πέταγμα	ασμπουιράρι ,...ράρι-α
πετάλωμα	νκ [^] λτσάρι,(...τσάρι-α, νκ [^] λτσ ^{^^} ρι,...ρλι)
πεταλώνω	νκάλτσου, (νκ [^] λτσάμου, άμου νκ [^] λτσάτ [^]),
πεταλωτής	αλμπάνου,(...άνλου , αλμπάνι,...άνι-λι)
πεταμένη	αρκάτ [^] ,(αρκάτ-α , αρκάτι ,αρκάτι-λι)
πεταμένος	αρκάτου,(...άτ-λου , αρκάτσ [^] , αρκάτσ-λι)
πέτρα	κιάτρ [^] , (κιάτρ-α , κέτσαρι, κέτσαρ-λι) η σκ [^] μπ [^]
πετρέλαιο	γκάζου, γκάζ-λου
πετσέτα	πιτσέτ [^] , (πιτσέτ-α , πιτσέτι, πιτσέτι-λι)
πετσι	πιάτσ [^] , (πιάτσ-α , πάτσι, π [^] άτσι-λι)
πετυχημένη	πιτιχισίτ [^] , ..ίτ-α πιτιχισίτι,...σίτι-λι
πετυχημένος	πιτιχισίτου,πιτιχισίτλου
πετυχημένη	πιτιχισίτ [^] ,πιτιχισίτ-α
πετώ(ρίχνω)	αρούκου, αρκάμου , αρκάι
πετώ(σαν πουλί)	ασμποάιρου,(ασμπουιράμου, ασμπουιράι)
πεύκο	κίνου ,(κίνλου , κίνι, κίνι-λι)
πεύτω	κάδου,(κ [^] διάμου, κ [^] τζούι,...)
πηγάδι	πιγάδι,(πιγάδι-α , πιγ ^{^^} τζ [^] , πιγ ^{^^} τζ-λι)
πηγαίνω (κάτι)	ντούκου, (ντουτσιαάμου, ντούshιου,...)
πηγαίνω(εγώ)	μι ντούκου, (μι ντουτσ [^] άμου, μι ντούshιου...)
πηγή	ίσβουρου,(...ουρ-λου , ίσβουρι,...ουρ-λι)
πηγούνι	γκρούντζου,(γκρούντζ-λου , γκρούνι, ...σούνζ-λι)
πηδώ	ανσάρου, (ανσ [^] ριάμου, ανσ [^] ρούι,...)
πήζω	νκλζέγκου,(νκλζγκάμου, νκλζγκάι, άμου νλζγκάτ [^] ...)
πήξιμο	νκλιγκάρι

πηλός	αλούτου (αλούτ-λου, αλούτι, αλούτι-λι)
πιάνω	ακάτσου, (ακ [^] τσάμου, ακ [^] τσαί, ...)
πιάσιμο	ακ [^] τσάρι, (... άρι-α ακ [^] τα ^{^^} ρι, ακ [^] τα ^{^^} ρ-λι)
πιάτο	[^] πιάτου, (πιάτ-λου, πιάτι, πιάτι-λι)
πιθανόν	ποάτι
πιθάρι	κιούπ [^] , (κιούπ-α, κούπι, κούπι-λι)
πικρός	αμάρου (αμάρ-λου, αμάρι, αμάρ-λι)
πικρή	αμάρ [^] , αμάρ-α, ...
πιλάφι	πιλιάφι, ... άφι-α
πινακωτή	πανακουτί, (... τί-α πανακουτί, ... τί-λι)
πίνω	μπιάου, (μπιάμου, μπιούι, αμου μπιούτ [^])
πιο δω = μα νκούά,	πιο άκρη = μα ν [^] πάρτι)
πιπέρι	κιπέρου, κιπέρ-λου
πίσσα	πίσ [^] , (πίσ-α, πίσι, πίσι-λι)
πιστεύω	πιστιπσέσκου, (πιστιπσιάμου, πιστιπσί, ...)
πίστη	πίστι, πίστι-α
πίσω	ν [^] πόι
πίσω από	ντιν [^] πόι
πίτα	πίτ [^] , (πίτ-α, πίτι, πίτι-λι)
πίτουρο	τ [^] ρτσ [^] , (τ [^] ρτσ-α, τ [^] ρτσ [^] , τ [^] ρτσ [^] -λι)
πλαγιά	πλάιου, (πλάι-λου, πλ ^{^^} ιουρι, πλ ^{^^} ιουρ-λι)
πλαγιάζω	μι μπάγκου, (μι μπ [^] γκάμου, μι μπ [^] γκάι, ...)
πλακώνω	απουτουρσέσκου, (... ρσιάμου, ... ρσί, ...)
πλάκωμα	απουτουρσιάρι, (... άρι-α απουτουρσέρι, ... έρ-λι)
πλακωμένη	απουτουρσιτ [^] , (... ίτ-α απουτουρσίτι, ... ίτι-λι)
πλακωμένος	απουτουρσιτού, (... ίτλου απουτουρσίτσ [^] , ... ίτσ-λι)
πλάτανος	πλάτανου (πλάταν-λου, πλάτανι, πλάτανι-λι)
πλατεία	πλ [^] τίι, (πλ [^] τί-α, πλ [^] τίι, πλ [^] τίι-λι)
πλάτη	πουλτάρι, (... άρι-α, πουλτ ^{^^} ρι, πουλτ ^{^^} ρ-λι)
πλατώνω	λ [^] ρτζέσκου, (λ [^] ρτζιάμου, λ [^] ρτζ [^] ι, ...)
πλέκω	μ [^] π [^] λτέσκου, (μ [^] π [^] λτ [^] άμου, μ [^] π [^] λτίι, ...)
πλέξιμο	μ [^] π [^] λτιάρι, (... άρι-α, μ [^] π [^] λτέρι, ... τέρ-λι)
πλένω	λάου, (λάμου, λάι, άμου λάτ [^] , βας...)
πλευρό (μεριά)	πάρτι, (πάρτι-α, π ^{^^} ρτσ [^] , π ^{^^} ρτσ [^] -λι)
πλευρό (κόκκαλο)	κούστ [^] , (κούστ-α, κούστι, κούστι-λι)

πληγή	πλιγλι,(πλιγί-α , πλιγί, πλιγί-λι)
πλημμύρα	πλιμίρ^(...ίρ-α , πλιμίρι, ...ίρι-λι)
πλημμυρίζω	πλιμιρσέσκου *
πληρώνω	π^λτέσκου, (π^λτιάμου, π^λτί, ...)
πλησιάζω	απρόκζου, (απρουκιάμου, απρουκιάι,...)
πλησίασμα	απρουκιάρι (...άρι-α, απρουκιέρι, ...έρ-λι)
πλήσιμο	λάρι, (λάρι-α , λ^''ρι, λ^''ριλι)
πλυμένος	λάτου (λάτ-λου, λάτσ^, λάτσ-λι)
πλημένη	λάτ^ (λάτ-α, λάτι, λάτι-λι)
πνίγω	νέκου, (νικάμου, νικάι, άμου νικάτ^, ...)
πνιγμένος	νικάτου(νικάτ-λου, νικάτσ^, νικάτσ-λι)
πνιγμένη	νικάτ^,(νικάτ-α, νικάτι, νικάτι-λι)
πόδι	τσιτσιόρου,(...όρλου τσιτσιοάρι, ...οάρι-λι)
ποιμένας	πικουράρου ,(πικουράρ-λου,πικουράρι,...άρ-λι)
ποιος,ποια	κάρι
πολεμώ	μι αμπουλισέσκου (ευρεία έννοια)
πόλη	πουλιτί,(...ιτί-α , πουλιτί, ...τί-λι)
πολλή	μούλτ^, (μούλτα , μούλι, μούλι-λι)
πολύς	μούλτου (μούλτουλ ,μούλτσ^, μούλτσ^ -λι)
πολύ	μούλτου
πολυλογάς	σμπ^ρ^τόρου σμπ^ρ^τόρ-λου
πονώ	ντόρου,(ντουριάμου,ντουρούι,άμου ντουρούτ^)
πόνος	ντόρου,(ντόρ-λου , ντορι, ντόρι-λι)
πονετικός	ντουρούτου , ντουρούτ-λου
πονηρός	πόνιρου (πόνιρ-λου , πόνιρι, πόνιρ-λι)
πονηρή	πόνιρ^(ποόνιρ-α, πόνιρι, πόνιρ-λι)
ποντίκι	σθιοάρικου (σθιοάρικ-λου σθιοάριτσ^ ,σθιοάριτσ-λι)
πορδή	μπισίν^, (μπισίν-α , μπισίνι, μπισίνι-λι)
πόσο; τόσο	κ^του , αχ^του
ποτάμι	αρ^ου, (αρ^ου-λου , αρ^ουρι, αρ^ουρ-λι)
ποτέ	κάν^ (β^ρ^) ουάρ^
πότε; ,τότε	κ^ντου; , ατούμσια
ποτήρι	πουτίρου, (πουτίρ-λου , πουτίρι, πουτίρι-λι)
ποτίζω	αντάπου, (αντουπάμου, αντουπάι,...)
ποτό	μπιούρι, μπιούρι-α

που (αναφ.)	τσι
που;	ιού;
πουθενά	ιουβά
πουκάμισο	κ^μάσχι,(κ^μάσχι-α , κ^μέσχι, κ^μέσχι-λι)
πουλάω	βίντου,(βιντιάμου , βιντούι,...)
πούλημα	βιντιάρι, (βιντιάρι-α βιντέρι, βιντέρ-λι)
για πούλημα	τι βίντιρι
πουλημένος	βιντούτου (βιντούτ-λου, βιντούτσ^, βιντούτσ-λι)
πουλημένη	βιντούτ^ (βιντούτ-α ,βιντούτι, βιντούτι-λι)
πούλι	πούλjou,(πούlj-λου , πούλι, πούλι)
πουνάρι	πουνάρι,(..άρι-α , πουνν^'ρι, πουνν^'ρ-λι)
πράγμα	λουγουρίι ,(...ρί-α , λουγουρίι,...ρί-λι)
πράνινο(χρώμα)	βιάρντι
πρασινάδα	βιρντιάτσ^,(..άτσ-α , βιρντέτσι,...έτσ-λι)
πράσινος	βιάρντι (βιάρντι-λι ,βέρτζι,βέρτζ^'-λι)
πράσινη	βιάρντι (βιάρντι-α, βέρτζ^', βέρτζ^'-λι)
πράσο	πράσχιου πράσχι, πράσχι-λι
πράττω(κάνω)	φάκου,φτσ^άμου, φέτσιου
πρέπει	πρίντι
πρίονι	πρίονι, (...όνι-α , πρίονι, ...όνι-λι)
πρόβατο	οάϊ (οάϊ-α , οϊ, οϊ-λι)
πρόβλημα	πρόβλιμ^,(...βλιμ-α , προυβλίματι,...ατ-λι)
προδότης	πουρδότου ,(πουρδότ-λου,πουρδότσ^,...ότσ-λι)
πρόεδρος	πρίδρου ,πρόεδρουλ
προζύμι	αλοάτου,(...τλου ,αλοάτσ^, αλοάτσ-λι)
πρόθυμος	πρόθμιου(πρόθμι-λου πρόθνι, πρόθνι-λι)
προίκα	πρίκ^, (πρίκ-α , πρίκι, πρίκι-λι)
προϊόν	μ^κσούλι, (μ^κσούλι-α ,μ^κσούλι, μ^κσούλι-λι)
προλαβαίνω	απούκου, (απουκάμου, απουκάι, άμου απουκάτ^)
πρόληψη	απουκάρι,(...άρι-α , απουκ^'ρι,...κ^'ρ-λι)
προξενητής	προυκσινίτου(...ίτ-λου ,προυκσινίτσ^, ..ίτσ-λι)
προς (τα εκεί)	κ^'τ^ (ακό)
προσκυνώ	προυσκινισέσκου,(...ινισιάμου,...ινισίι ,...)

προσέχω	άμου κ [^] στίγκα η άμου γκ [^] τάνου
προσοχή	κ [^] σhtiγκ [^] , (...ίγκ-α , κ [^] σhtiτζ [^] , κ [^] σhtiτζ-λι)
προσπαθώ	μι αμπουλισέσκου
προσπερνώ	αστάλζου,(αστ [^] λζάμου, αστ [^] λζάι,...)
προστασία	απουράρι,...ράρι-α, απουρ [^] ρι, ...ρ [^] ρ-λι)
προστατεύω	άπουρου, (απουράμου, απουράι,...)
πρόσωπο	φάτσ [^] , (φάτσ-α , φάτσι, φάτσι-λι)
προχθές	αοάλαρι
πρώμιος (..ιμη)	πρόμιου, πρόμιλου (πρόιμ [^] ,προυόιμ-α)
πρώτα(πριν)	μα νίντι , ενώ: εξαιρετικά= πρότα
πρώτος (πρώτη)	πρότου πρότ-λου , (πρότ [^] , πρότ-α)
πρωτόγαλα	κουλάστρ [^] , κουλάστρ-α
πυρετός	πιριτό ,πιριτόλου
πυρκαγιά	πιρκαϊάου, (πιρκαϊάου-α , πιρκαέι,πιρκαέι-λι)
πυτιάζω	νκλζέγκου, (νκλζγκάμου,νκλζγκάι , άμου ...)
πωλώ	βίντου,(βιντιάμου, βιντούι, άμου βιντούτ [^])
πως,, έτσι	κουμ; ασήι(πως ήρθατε;=κουμ βίντου;)
πως (αναφ)	κ [^] (π.χ. είπες πως θα κοιμηθείς=τζ [^] σές κ [^] βας ντόρνι)

P

ράβω	κόσου,(κουσιάμου, κουσουί, άμου κουσουτ [^])
ραγίζω	κρέπου, (κριτάμου, κριτάι ,...)
	(ράγισε τα τζάμι= κριπ [^] τζιάμια)
ράδιο	ράδιου, (ράδιου-λου , ράδι, ράδι-λι)
ρεβίθι	τσιάτσιρου πλ τσιάτσιρι
ρεζίλι	ριζίλι, ριζίλι-α
ρετσίνα	αριτσιρν [^] , (αριτσιρν-α αριτσιρνι,...ίνι-λι)
ρεύομαι	μι αρ [^] γκουέσκου ,(μι ...ουιάμου,μι ...ουί)
ρημαγμένος	ριμ [^] κσίτου(... σίτ-λου ,ριμ [^] κσίτ [^] ,...κσίτσι-λι)
ρημάζω	ριμ [^] κσέσκου, ριμ [^] κς [^] άμου, ριμ [^] κσί
ρίγανη	ρίγανι,...ανι-α
ρίζα	αδρ [^] τσίν [^] ,(αδρ [^] τσίν-α , αδρ [^] τσίνι, αδρ [^] τσίνι-λι)
ριζώνω	ριζουσέσκου,(...σιάμου, ...ουσί)

ρίχνω	αρούκου,(αρκάμου ,αρκάι,...)
ρίξιμο	αρκάρι,(αρκάρι-α, αρκ ^ϛ ρι, αρκ ^ϛ ρ-λι)
ρόδα	αρόδ ^ϛ , (αρόδ-α , αρόδι, αρόδι-λι)
ροδάκινο	ρβυδάκινου , πλ. ρουδάκινη
ρόδι	αρόιδου (αρόιδουλ, αρόιδι, ...δι-λι)
ροδιά	ρουδιάου, (ρουδιάου-α ,ρουδιέι,ρουδιέι-λι)
ρόζος	ρόζου πλ ροάζι
ρόκα	φούρκ ^ϛ ,(φούρκ-α , φούρτσ ^ϛ , φούρτσι-λι)
ρολόι (και ώρα)	σ ^ϛ χάτι (σ ^ϛ χάτι-α, σ ^ϛ χ ^ϛ τ ^ϛ , σ ^ϛ χ ^ϛ τ ^ϛ -λι)
ρουφώ	σούγκου, (σουτζιάμου, σούπσιου, άμου σούπτ ^ϛ)
ρουγάλα	χάρπ ^ϛ , (χάρπι-α, χάρπι, χάρπι-λι)
ρούχο	στράντζου,(στράντζ-λου , στράνι, στράντζ-λι)
ρύζι	αρίζου,(αρίζ-λου, αρίζι, αρίζι-λι)
Ρωσία	Ρουσίι,Ρουσί-α
Ρώσος	Ρόσου (Ρόσ-λου, Ρόσι, Ρόσζ-λι)
ρωτώ	ν'τρέμπου,(ν'τριμπάμου, ν'τριμπάι,...)

Σ

Σάββατο	Σ ^ϛ μπ ^ϛ τ ^ϛ ,(Σ ^ϛ μπ ^ϛ τα-α , Σ ^ϛ μπ ^ϛ τι, Σ ^ϛ μπ ^ϛ τ-λι)
σαγόνι	γκρούντζου (γκρούντζ-λου ,γκρούνι,γκρούντζ-λι)
σαλάτα	σ ^ϛ λάτ ^ϛ , (σ ^ϛ λάτ-α , σ ^ϛ λ ^ϛ τ ^ϛ , σ ^ϛ λ ^ϛ τ ^ϛ -λι)
σάλιο	μπάλι,(μπαλι-α ,μπάλι, μπάλι-λι)
σαλιάρης,ο,(η)	μπ ^ϛ λόσου ,μπ ^ϛ λόσ-λου,(μπ ^ϛ λοάσ ^ϛ ,μπ ^ϛ λοάσ-α)
σαλίγκαρος	σαλίγκαρου ,(...αρ-λου,σαλίγκαρι, ..αρ-λι)
σαμάρι	σ ^ϛ μάρου (σουμάρ-λου , σουμάρι, ..αρι-λι)
σαν	κα
σανίδα	σκ ^ϛ ντουρ ^ϛ ,(...ουρ-α , σκ ^ϛ ντουρι,...ουρ-λι)
σάπιος	μπούχταβου,(...αβ-λου, μπούχταβι,...αβ-λι)
σαπούνι	σ ^ϛ πούνι,(σ ^ϛ πούνι-α , σ ^ϛ πούνι,...ούνι-λι)
σαράντα	πατροντζ ^ϛ τ ^ϛ , πατροντζέτ ^ϛ -λι
σαρδέλα	σαρδέλ ^ϛ ,(..έλ-α ,σαρδέλι,...έλι-λι)
σατανάς	σ ^ϛ τ ^ϛ ν ^ϛ , (σ ^ϛ τ ^ϛ ν ^ϛ -λου , σ ^ϛ τ ^ϛ νάτζ ^ϛ ,...άτζ-λι)
σαύρα	σάβρ ^ϛ , (σάβρ-α , σάβρι, σάβρι-λι)
σαχλαμάρα	μουλιτού ^ϛ , (...ούρ-α , μουλιτούρι,...ούρ-λι)

σβέλτος, (σβέλτη)	σβέλτου, σβέλτουλ, (σβέλτ^, σβέλτ-α)
σβέρκος	σβέρκ^, (σβέρκ-α, σβέρτσ^, σβέρτσ-λι)
σβήνω	αστίγκου, (αστιντζάμου, αστέσθιου, άμου στιάσ^)
σγουρός(..ρή)	ρούντου, ρούντ-λου (ρούντ^, ρούντ-α)
σεισμός	^σισμό, (σισμό-λου, σισμάτζ^, ..άτζ-λι)
σελήνη	λούν^, (λούν-α, λούνι, λούνι-λι)
Σεπτέμβρης	Γισμ^τσιούνου, ..ν-λου
σηκώνω	μούτου, (μουτάμου, μουτάι, ...)
σηκώνομαι	μι μούτου, (μι μουτάμου, μι μουτάι, ...)
σήκωμα	μουτάρι, (..άρι-α, μουτ^ρι, μουτ^ρι-λι)
σημαδεύω (με όπλο)=	μπάκου σέμνου
σημαδεύω(ζώο)σιάμινου,	(σιμινάμου, σιμινάι, άμου σιμινάτ^...)
σημάδι	σέμνου, (σέμνουλ, σιάμνι, σιάμνι-λι)
σημαία	σιμέι, (σιμέι-α, σιμέι, σιμέι-λι)
σήμερα	άστ^τζ^
σήμερα μας τα γύρισεσ!	= άστ^τζ^ ν^ λι τουρνάσθι.
σιγουριά	σιγουράδ^, σιγουράδ-α
σίγουρος(...ρη)	σίγουρου, ..ουρ-λου, (σίγουρ^, σίγουρ-α)
σίδηρο	χέρου, (χέρ-λου, χιάρι, χιάρι-λι)
σιτάρι	γκ^ρνου (γκ^ρνουλ, γκ^ρνουρι, κ^ρνουρ-λι)
σιχάινομαι	νι ιάστι αγνόσου, (νι ιαρά αγνόσου, ...)
σιωπώ	τάκου, (τ^τσιάμου, τ^κούι, άμου τ^κούτ^)
σιωπή	τ^τσιάρι, τ^τσιάρι-α
σκάβω	σάπου, (σ^πάμου, σ^πάι, ...)
σκάζω	κρέπου, (κριτάμου, κριπάι, ...)
σκάζω (από το κακό) =	πλ^σκ^νέσκου, (...νιάμου, ...νί)
σκασίλα	κριτάρι, (...άρι-α, κριπ^ρι, κριπ^ρι-λι)
σκασιμός!	κρέπλου! (κριπάτλου!)
σκάλα	σκάρ^, (σκάρ-α, σκ^ρι, σκ^ρι-λι)
σκαλίζω	σκ^λίσέσκου *
σκαλοπάτια	πλ. σκ^ρι, σκ^ρι-λι
σκαμνί	σκάμνου (σκάμνουλ, σκάμνι, σκάμνι-λι)
σκαντζόχοιρος	αρίτσιου, (αρίτσιου-λου, αρίτσι, αρίτσι-λι)
σκατό	κ^κάτου, (κ^κάτ-λου, κ^κάτσ^, κ^κάτσ-λι)
>>(γιδ.)	κ^κ^ράτζ^, (κ^κ^ράτζ-α, κ^κ^ρ^τζ^, κ^κ^ρ^τζ-λι)
>>(προβ.και αλόγ.)	μπάλικ^, (μπάλικ-α, μπ^λιτσ^, μπ^λιτσ-λι)

σκάφη	κουπάνι, (..άνι-α , κουπ ^{^^} νι, κουπ ^{^^} νι-λι)
σκελίδα(σκόρδο) κάπου	(ντι άλιου)
σκεπάρνι	σκιπάρι, (..άρι-α , σκιπ ^{^^} ρι, σκιπ ^{^^} ρ-λι)
σκεπή	τςjtί, (τςjtί-α , τςjtί, τσιτί-λι)
σκεπτικός(..ική)	μιντούιτου, ..ίτλου ,(μιντούιτ [^] , ..ίτ-α)
σκέπτομαι	μι μιντούέσκου,(μι μιντουιάμου,μι μιντούι)
σκέψη	μιντουιάρι, σιλουισ [^] άρι
σκέτος(σκέτη)	σκέτου,σκέτ-λου (σκέτ [^] , σκέτ-α)
σκεύος(κουζ.)	βάσου,(βάσ-λου , βάσι, βάσι-λι)
σκιά	αούμπρ [^] ,(...μπρ-α , αούμπρι, ..μπρι-λι)
σκιερός	αουμπρόσου, ...όσλου (επί ανθρώπου ο προσωνής)
σκίουρος	βιρβιρίτσ [^] ,(... ίτσ-α , βιρβιρίτσι ,..ι-λι)
σκοπευω	μπάγκου σέμνου
σκόρδο	άλιου,(άλι-λου ,άλι, άλι-λι)
σκορπιός	σηκράπου(σηκράπ-λου ,σηκράκι...)
σκοτάδι	σκουτί ,σκουτί-α
σκοτάδι βαθύ	κίς [^] , κίς-α, (βραδιασε =ν' τουνικ ^{^^})
σκοτώνω	βάτ [^] μου, (β [^] τ [^] μάμου, β [^] τ [^] μάι,...)
σκοτωμένος	β [^] τ [^] μάτου (...άτ-λου, β [^] τ [^] μάτσ [^] ,..άτσ-λι)
σκοτωμός	β [^] τ [^] μάρι ,β [^] τ [^] μάρι-α
σκουλαρίκι	μινγκιούσηιου, (...ούσηι-λου,...ούσηι, ..ούσηι-λι)
σκουλήκι	γέρμου (γέρμουλ , γέρνι , γέρνι-λι)
σκουληκιάζω	γιρμινέσκου ,(γιρμινιάμου, γιρμινί ,...)
σκουλήκισμένος	γιρμινόσου , γιρμινόσ-λου
σκούπα	μέτουρ [^] ,(μέτουρ-α ,μέτουρι,μέτουρ-λι)
σκουπίζω	αρνέσκου,(αρνιάμου, αρνιάμου αρνίτ [^])
σκουριά	αρουτζίν [^] ,αρουτζίν-α
σκούφος	κ [^] τσιούλ [^] , κ [^] τσιούλ-α
σκύβω	μι απλέκου, (μι απλικάμου, μι απλικάι,...)
σκυμμένος ,ο,η	απλικάτου , απλικάτ [^]
σκύλα	κ [^] τσάου (κ [^] τσάο-α ,κ [^] τσάι, κ [^] τσάι-λι)
σοβαρός (βαρύς)	γκρέου, γκρέουλου ,
σοβαρή γυναίκα	= γκριάου μ'λιάρι
σοκάκι	σουκάκι (σουκάκι-α ,σουκ ^{^^} κι, ...)
σούβλα	σούλ [^] , (σούλ-α , σούλι, σούλι-λι)

σοφράς	σόφρ ^α , (σόφρ-α , σόφρι, σόφρι-λι)
σπάζω	φρ ^α γκου, (φρ ^α ντζιάμου, φρ ^α μshιου,...)
σπαθί	γιαϊταγάνι, (...ν ^α -α , γιαϊταγ ^α νι,...-λι)
σπάργανο	φάshi (φάσι-α , φ ^α shi,...-λι)
σπαργανώνω	μ ^α φάshιου, (μφ ^α shιάμου, μφ ^α shιάι,...)
σπέρνω	σιάμινου, (σ ^α μινάμου, σ ^α μινάι,...)
σπορά	σιμινάρι ,σιμινάρι-α
σπόρος ,σπέρμα,	σπόρου, πλ. σπουάρι (ουδ)
σπάταλος	σπάταλου , πλ. σπάταλι
σπίθα	σκ ^α ντιάου ,πλ σκ ^α ντιάλι (θηλ)
σπιθαμή	πάμ ^α ,πλ π ^α νι (θηλ)
σπίρτο	shπίτρου , πλ shπίρτι (ουδ)
σπίτι	κάς ^α , (κάσ-α ,κ ^α σι, κά ^α σιλι)
σπονδυλική στήλη	σκινουράτου, (...άτ-λου) ουδ.
σπουδάζω	σπουδ ^α κσέσκου,(..κσιάμου,...κσί)
σπουδή	σπουδί,(σπουδί-α , σπουδί, σπουδί-λι)
σπρώχνω	πίγκου, (πιντζιάμου, πίμshιου, άμου πίμσ ^α ,...)
σπώξιμο	πίντζιρι,(..άρι-α, πιντζέρι,πιντζέρ-λι)
σπυρί	γκ ^α ρνούτσου, πλ γκ ^α ρνούτσι (ουδ)
σταγόνα, στάλα	κίκουτ ^α (..ουτ-α, κίκουτι, ..ουτ-λι)
στάζω	κίκου, (κικάμου, κικάι,...)
σταματώ	κιντρονέσκου,(..ουιάμου, ...ουί,...)
στάμινα	πότshιου, πότshι-λου
σάνη	σάνι,(σάνι-α , στ ^α νιουρι, στ ^α νιουρι-λι)
σταυρός	κ ^α ρούτσι,(κ ^α ρούτσι-α ,κ ^α ρούτσι, ...τσι-λι)
σταφύλι	αού ^α , (αού-α , αού ^α , αού ^α -λι)
στάχτη	τσινούshι,(...ούsh-α, τσινούshι, ..ούshι-λι)
στέγη	σκιπί, (σκιπί-α , σκιπί, σκιπί-λι)
στεγνώνω	ουσουκού,(ουσκάμου, ουσκάι, άμου ουσκατ ^α)
στείρα	σιάρπ ^α , (σιάρπ-α , σιάρπι, σιάρπι-λι)
στέκομαι	στάου, (στ ^α τιάμου, στ ^α τούι,...)
στενεύω	στριμτέτζου ,(στιμτάμου, στριμτάι,...)
στενό πέρασμα	στινούρ ^α , (...ούρ-α , στινούρι,..ρι-λι)
στενός (στενή)	στρίμτου (στρίμτ ^α)

στεφάνι	κόθουρου, πλ κόθουρι (ουδ)
στεφανώνω	νκουρούνου,(...νάμου ,...ουνάι ,...)
στεφάνια γάμου	πλ. στέφани,στέφαν-λι (κουρούνι,...-λι)
στη, στο	λα
στήθος	κέπτου (κέπτουλ, κέπτουρι, κέπτουρ-λι)
στημόνι	ουστούρ^,(...ούρ-α , ουστούρι, ..ούρ-λι)
στηρίζω	ντρουπ^'σκου,(ντρουπάμου, ντρουπ^'ι,...)
στοίχημα	στίχιμ^,στιχιμ-α
στόμα	γκούρ^,(γκούρ-α , γκούρι ,γκούρι-λι)
στομάχι	στουμάχι , ...άχι-α
στουμπίζω	τσηιουλέσκου,(τσηιουλιάμου,τσηιουλίι,...)
στόχος	στόχου, στόχ-λου
στραβός	σρ^'μπου (σρ^'μπουλ, σρ^'νγκι, ..νγκι-λι)
στραβώνω	σρ^'μπου,(σρ^'μπάμου, σρ^'μπάι ,...)
στραγάλι	νιμπιρμπέλου ,(...έλου , νιμπιρπιάλι,...ιάλι-λι)
στραγγίζω	στικόρου, (στικουράμου, στικουράι,...)
στρατιά	ασκέρι..,(...ρι-α ,ασκέρι,.. έρι-λι)
στρατός	στρατό ,(..όλου, στρατάτζ^ ,...άτζ-λι)
στρέφω	σχιούτσου, (ση'τσάμου ,ση'τσ^'ι,...)
στρώμα	στροσμι^, (στροσμι-α , στροσμι, στροσμι-λι)
στρώνω	αστέρνου,(...νιάμου,...νούι ,...)
στρωμένος(...ένη)	ασητιρνούτου, (ασητιρνούτ^) επίθ
στύλος	πάρουι μάρι (παλούκι μεγάλο)
συγκεντρώνω	αντούνου,(αντουνάμου, αντουνάι ,...)
συγκοινωνία	στικινουνί *
συγχωρώ	λζέρτου, (λζρτάμου, λζρτάι, άμου λζρτάτ^ ,...)
συζητώ(μιλώ)	σμπ^ρ^'σκου (σμπ^ράμου, σμπ^ρ^'ι,...)
σύκο	χιίκ^, (χιίκ-α , χιίτσι, χιίτσιλι)
συκώτι	χικάτου,(...άτ-λ ου , χικάτι,..άτι-λι)
συλλογίζομαι	μι μιντουέσκου *
συμβουλεύω	ουρνιπσέσκου *
συμμαζεύω	πριαντούνου, *
συμπάθεια	βριάρι, βριάρι-α (αγαπώ)
συμπαθώ	σμπ^σέσκου (ντόρου) *

συμπέθερος(..έρα)	κούσκρου ,κούσκρουλ (κούσκρ [^] , κούσκρα)
συμπεριφέρομαι	μι φαρσέσκου *
συμφωνώ	σιμφουνισέσκου (νου άμου αντίρισι)
συνάντηση	σινάντισι * (αντουνάρι)
συναντώ	μι αντούνου *
συνέρχομαι	γίνου πι (νι άφλου) τσηιαρέϊ
συνέχεια	σινέχι, σινέχι-α
συνεχίζω	σινιχισέσκου *
συνήθεια	σινίθιϊ, σινίθι-α
συννεφιασμένος	νιουράτου
σύννεφο	νιόρου,(νιόρ-λου ,νιόρι, νιόρ-λι)
συνουσία	φουτιάρι , φουτέρι-α
σύντομα	αγόνια
σύντροφος	σότσου, (σότσ-λου , σότσ [^] , σότσ [^] -λι)
σύρω	τράγκου ασβάρνα
σφαγέας	χ [^] σάπου (χ [^] σάπ-λου, χ [^] σάκι, χ [^] σάκι-λι)
σφάζω	τάλιου,(τ [^] λιάμου,τ [^] λιάι, άμου τ [^] λιάτ [^])
σφαίρα(γενικά)	μπάλ [^] , (μπάλ-α ,μπάλι, μπάλι-λι
σφαίρα(όπλου)	σφέρ [^] ,(σφέρ-α , σφέρι, σφέρι-λι)
σφαλιάρα	πλίσκουτ [^] , (πλίσκουτ-α, πλίσκουτι, ..τ-λι)
σφάλμα	σφάλμ [^] ,σφάλμ-α
σφήκα	γιάσhti, (γιάσhti-α γιέσhtiσι, γιέσhtiσ [^] ,λι)
σφίγκω	στρίγκου,(στριντζιάμου, στρέσθιου, άμου στριάσ [^])
σφιγμένος,σφιχτός	στρέσου,(στρέσ-λου , στρέσι, στρέσι-λι)
σφίξιμο	στριντζιάρι , στριντζιάρι-α
σφυρί	τσηιόκου (τσηιόκ-λου, τσηιόκουρι,... κουρ-λι)
σφύριγμα	σθιουιράρι , σθιουιράρι-α
σφυρίζω	σθιούιρου (σθιουιράμου, σθιουιράϊ,
σχιζοφρενής ο(,η)	ούλτου μζούρλου (ζούρλ [^])
σχίζω	ντισίκου, ντισικάμου ,ντισικαί
σχισμένος	ντισικάτου ντισικάτ [^]
σχοινί	τσηιόρ [^] ,(τσηιόρ-α , τσηιόρι,τσηιόρ-λι)
σώβρακο	σμιάν [^] , (σμιάν-α , σμιάνι, σμιάνι-λι)

σωλήνας	σουλίν [^] , (κιούγκι)	σουλίνι-λι, (κιούγκι-λι)
σωπαίνω	τάκου, (τσ [^] τσιάμου, τ [^] κούι,.....)	
σωπαίνω	τρούπου, (τρούπ-λου	τρούπουρι, ...ουρ-λι)
σωρός	σουρό, (σουρό-λου	, σουράτζ [^] , ...άτζ-λι)

Τ

ταβάνι	ντ [^] βάνι , ντ [^] βάνι-α	
τάζω	τ [^] κσέσκου	*
τάμα	τάμ [^]	
τάξιμο	τ [^] κσιάρι	
ταίζω	χ [^] ρνέσκου	*
τάισμα	χράν [^] , χράν-α, (η	χ [^] ρνιάρι)
ταιριάζω	ουιντισέσκου	*
ταίριασμα	ουιντισιάρι (...σιάρι-α	, ουιντισέρι, ..έρ-λι)
τακτικά	τακτικά	
ταλαγάνι	τλ [^] γάνου, (τλ [^] γάνλου	, τλ [^] γάνι, τλ [^] γάνι-λι)
ταλαιπωρία	τ [^] λιπουρί	, τ [^] λιπουρί-α
τάξη	αράδ [^] , αράδ-α	
ταύρος	μπόου(μπόου-λου, μπόι, μπόι-λι)	
ταφή	γκρουπάρι , γγκρουπάρι-α	
τάφος	γκροάπ [^] τι μόρτου (γροάπ-α , γκρόκι, γκρόκι-λι)	
ταχυδρομείο	ταχιδρουμίου , ταχιδρουμίουλου	(ουδ)
ταψί	σινί, (σινί-α	, σινί, σινί-λι)
τελειώνω	σκάπου, (σκ [^] πάμου, σκ [^] πάι, άμου σκ [^] πάτ [^])	
τελευταίος , (...α)	τιλιφτέου, ..έου-λου	(τιλιφτέι, ..τέι-α)
τεμπελιάζω	νι ιάστι λιάνι (άμου λιάνι)	
τεμπελιά	λιάνι, λιάνι-α	
τεμπέλης	τιμπέλου, (...έε-λου	, τιμπέλι, ...έ-λι)
τέμπλο	τέμπλου, τέμλου-λου	
τενεκές	τινικιέ, (τινικιέλου	, τινικιάτζ [^] , ...άτζ-λι)
τεντώνω	τίντιου, (τιντιάμου, τέσηιου, ...)	
τεντωμένος	τέσου (τέσλου	, τέσηι, τέση-λι)
τέσσερα, τειρακόσια	πάτρου, πατροσουτί	

Τετάρτη	Νιέρκουρι,(..ουρι-α , Νιέρκουρι,..ουρ-λι)
τέτοιος ο,η	αγκάρι πλ αχτ [^] ρι
τετράδιο	τιτράδιου,(..δι-α ,τιτρ [^] τζ [^] , τιτρ [^] τζ [^] -λι)
τέχνη	μουραφέτι, (μουραφέτι-α, ...φέτσ [^] , ...φέτσ [^] -λι)
τεχνίτης	τιχνίτου (τιχνίτ-λου, τιχνίτσ [^] , τιχνίτσ-λι)
τζάκι	ουτζιάκου (ουτζιάκ-λου, ουτζιάκουρι, ...ουρ-λι)
τζάμι	τζιάμι, τζιάμι-α, τζιένι, τζιένι-λι
τηγάρι	τιγάρι, (τιγάρι-α , τιγ [^] νι, τιγ [^] νι-λι)
τηγανίζω	τσιγρ [^] σέσκου *
τηλεόραση	τιλιόρασι,(...ασι-α ,τιλιουρ [^] σουρι,..ρλι)
τηλέφωνο	τιλέφουνου ,τιλέφουν-λου
(τι) είδος	(τσι) σόϊ , ή (τσι) λουγουριϊ
τιμώ	τινισέσκου *
τίμιος ,τίμα	τινισίτου, τινισίτ [^]
τιμή	τινji, (τινj-α , τινji, τινji-λι)
τιμωρία	τιμουρί , τιμουρί-α
τιμωρώ	
τινάζω	ασκούτουρου,(..τουράμου,..τουράι,...)
τίποτα	τσιβά
τοίχος	στίσμ [^] , (στίσμ-α , στίσμι, στίσμ-λι)
τολμηρός	όμου κου κουκότου (κου ίνιμ [^])
= άνθρωπος με καρδιά	
τολμώ	τουλμισέσκου *
τόσος,τόση	αχ [^] του , αχ [^] τ [^]
τουαλέτα	χαλέ (χαλέλου, χαλιάτζ [^] , ...άτζ-λι)
τουλούμι	φοάλι,(φοάλι-λι ,φόλι, φό-λι)
τουφέκι	τουφέκι,(..έκι-α , τουφέκι ..έκι-λι)
τραβώ	τράγκου,(τρ [^] τζιάμου, τράπσηιου,...)
τράγος	τσάπου,(τσάπ-λου ,τσάκι, τσάκ [^] -λι)
τραγουδών	κ [^] ντου, (κ [^] ντάμου, κ [^] ντάϊ, άμου....)
τραγουδι	κ [^] ντικου(κ [^] ντικ-λου, κ [^] ντιτσ [^] , .. ιτσ-λι)
τρακτέρ	τραχτέρι πλ τραχτέρι
τράπεζα	τράπιζ [^] ,...ιζ-α
τραπέζι	τραπέζι , (τραπέζι-α, τραπέζι,..έζι-λι)

τραπεζομάντιλο	μισάλι (μισάλια, μισάλλι, μισάλλι-λι)
τράπουλα	κάρτσι (τι ατζιόκου)
τραχανάς	τρώνι, (τρώνι-λου, τρώνινατζι, ...άτζι-λι)
τρελαίνομαι	μι ζουρλουσέσκου, (..σιάμου, ..σί,....)
τρελός	ζούρλου, (ζούρλου-λου, ζούρλι, ζούρλι-λι)
τρέμω	τριάμπουρου, (τριμπουράμου, τριμπουράι,...)
τρένω	τρένου (τρέν-λου, τρένουρι, ..ρ-λι)
τρέχω	αλάγκου, (αλάγκάμου, αλάγκάι, ,αμου αλάγκάτ)
τρία,τριάντα,τριακόσια	τρέι, τρεϊτζι, τσ, τρεϊσούτι
τρίβω	φρέκου,(φρικάμου, φρικάι,...)
τρίζω	κάρτσινέσκου,(κάρτσινιάμου,...νί,....)
Τρίτη	Μάρτις, Μάρτις-α
τρίτος,τρίτη	τρίτου,(τρίτ-λου) τρίτ, (τρίτ-α)
τρίχα	πέρου, (πέρ-λου, πέρι, πέρ-λι)
τριχιά	φούνι, (φούνι-α, φούνι, φούνι-λι)
τρομάζω	ασπάρου,(ασπάριάμου, ασπάριάι,....)
τρόπος	τρόπου, τρόπ-λου (ουδ)
τρουβιάς	τράστου,(τράστουλ, τράστι,τράστι-λι)
τρόχισμα	αντρουχισέσκου *
τρύγος	τρίγου
τρύπα	γκούβ,(γκούβ-α, γκούβι, γκούβι-λι)
τρυπιτό	τσιρού (τσιρ-λου, τσιρούρι, τσιρούρι-λι)
τρώω	μούκου,(μούκάμου, μούκάι, βας μούκου, άμου μούκάτ)
τσάπα	τσάπ,(τσάπ-α, τσάπι, τσάπι-λι)
τσαρούχι	τσάρουχι,(..ρούχι-α, τσάρουχι,..ούχι-λι)
τσεκούρι	τάρου (τάρου-λου, τάρουρι,τάρου-λι)
τσέπη	τζέπι, (τζέπι-α, τζέκι, τζέκι-λι)
τσιμέντο	τσιμέντου, τσιμέντουλ
τσιμπάω	κίπουρου ,(κιπουράμου, κιπουράι,...)
τσιμπάω με κάτι	νισάπου, *
τσιμπάω πολύ	νιτιάπου *
τσιμπιέμαι(από αγκάθι)	μι σκίνου,(μι σκινάμου, μι σκινάι...)
τσιμπούκι	τσιμπιούκου, τσιμπιούκ-λου
τσιμπούρι	κάρτσιου (.....ιου-λου, κάρτσιου, ...ιλι)

τσιπούρο	αρ^κί, (αρ^κί-α , αρ^κί, αρ^κί-λι)
τσουβάλι	σάκου,(σάκ-λου , σάτσ^, σάτσ^-λι)
τσούζω	ούστρου (ουστράμου ,ουστράϊ,...)
με τσούζει	μι ούστρ^.....
τσούξιμο	ουστράρι
τσουκνίδα	ουρτζ^κ^, (ουρτζ^κ-α , ουρτζ^τσ^,..τσ-λι)
τσουκνίζομαι	μι ουρτζ^κου *
τσουρέκι	τσηιουρέκι , τσηιουρέκι-α
τυλίγω	αμβ^ρτέσκου, *
τυροκομείο	κασιαρί ,κασιαρί-α
τυροκόμος	κ^σσιάρου (...ιάρ-λου , κ^σσιάρι, ...ιάρ-λι)
τύρρανος	τίρανου , τίραν-λου
τυχερός(τυχερή) τυχιρόσου, τυχιρόσ-λου ,(τυχιρόσ^ ,..όσα)	
τόρα	τόρα
	Υ
υγεία	σ^ν^τάτι
υγιής	σ^ν^τόσου θηλ σ^ν^τόσ^
υγραίνω	ούντου (ουντάμου, ουντάϊ,...)
υγρός,υγρή	νουτισίτου ,νουτισίτ^
υπάρχω(είμαι)	ιέσκου,(ιαράμου,φούϊ, άμου φούτ^)
υπεύθυνος(ο,η)	κ^σσιτιγκόσου ,κ^σσιτιγκοάσ^
υπηρεσία	ιπιρσί,(...σί-α ,ιπιρσίι,..σί-λι)
ύπνος	σόμου σόμνουρι
υπόγειο	ιπόγιου ,ιπόγιου-λου
υπογραφή	ιπουγραφί ,ιπουγραφί-α
υπόθεση	ιπόθισι πλ ιπουθέσουρι
υπόσχεση	ιπόσχισι πλ ιπουσχέσουρι
υπουργείο	ιπουγίου πλ ιπουργίουρι
υπουργός	ιπουργό πλ ιπουργάτζ^
υποψία	ιπουψί , ιπουψί-α
υποψιάζομαι	μι ιπουψιισέσκου *
ύστερα	ντ'απόια
υφαίνω	τσάσου,(τσ^σιάμου ,τσ^σουί ,...)
ύφασμα	ίφασμ^ ιφάσματι

ύφασμα(βαμβακερό) π[^]ντζ[^] πλ π[^]ντζ[^]-λι

Φ

φαγητό	μ [^] κάρι, μ [^] κάρι-α	η (γκέλ [^] , γκέλ-α)
φαίνομαι	μι βέντου, (μι βιντιάμου, μι βιτζούι,...)	
φάκελος	φάκιλου, φάκιλου	
φακή	λίν'τι, λίν'τι-α	
φανέλα	γκ [^] τζοάφ [^] , (...άφ-α, γκ [^] τζοάφι,...οάφι-λι)	
φανερώνω	σπούνου, (σπουνιάμου, σπούshιου, άμου σπούσ [^])	
φαντάρος	φαντάρου, πλ φαντάρι	
φαντασία	φ [^] ντ [^] σί, φ [^] ντ [^] σί-α	
φαρμακείο	φαρμακίου, πλ φαρμακίουρι	
φαρμάκι	φ [^] ρμάκου, φ [^] ρμάτσι	
φάρμακο	γιτρί, (γιτρί-α, γιτρί, γιτρί-λι)	
φασόλι	φισούλιου πλ φισούλι	
φέρνω	αντούκου, (αντουτσιάμου, αντούshιου...)	
φέτα (τυρί)	κάshιου, (κάshι-λου, κ [^] shιουρι, ...ρ-λι)	
φέτα(ψωμί)	σφίν [^] (ντι π [^] νι)	
φέτος	έστανου	
φεύγω	φούγκου, (φουτζιάμου, φουτζι,...)	
φθάνω	ατζιούγκου (ατζιουντζιάμου, ατζιούmshιου...)	
Φθινόπωρο	Τουάμν [^] , Τοάμν-α	
φθόνος	φθόνου πλ φθόνι	
φίδι	ν [^] π [^] ρτικ [^] , (...ρτικ-α, ν [^] π [^] ρτιτσ [^] , ...τσ-λι)	
φίλος	σότσου, (σότσ-λου, σότσ [^] , σότσ-λι)	
φιλενάδα	σοάτσ [^] , (σοάτσ-α, σοάτσι, σοάτσι-λι)	
φιλώ	μπάshιου, (μπ [^] shιάμου, μπ [^] shιάι,...)	
φύλημα	μπ [^] shiári πλ μπ [^] shiéρι	
φιλότιμος (..μη)	φιλότιμου (φιλότιμ [^])	
φλόγα	πίρ [^] , (πίρ-α, πίρι, πίρι-λι)	
φλοκάτη	ιάμπουλ [^] κου φλόκου	
φλούδα	κοάζι, (κοάζι-α, κόζι, κόζι-λι)	
φοβάμαι	άμου φρίκ [^]	
φόβος	φρίκ [^] φρίκ-α	
φοβητσιάρης	φρικόσου πλ φρικόshι	
φοβητσιάρα	φρικόσ [^] πλ φρικόσι	

φοιτητής	φαιτί, πλ	φαιτιάτζ^
φονεύω	βάτ^μου (β^τα^μάμου, β^τ^μάϊ, ...)	
φόνος	φόνου, (φόν-λου, φόνουρι, φόνουρ-λι)	
>>	β^τ^μάρι, (...άρ-α, β^τ^μ^ρι, ...ρ-λι)	
φώρα	πούσμ^, (πούσμι-α, πούσμι, ...-λι)	
φοράδα	ιάπ^, (ιάπ-α, ,ιάπι, ιάπιλι)	
φόρεμα	φουστάνι (...άνι-α, φουστ^νι, νι-λι)	
φόρος	φόρου (φόρ-λου, φόρουρι, φόρουρ-λι)	
φορτίο	φουρτί (φουρτί-α, φουρτί, φουρτί-λι)	
φορτώνω	νκάρκου, (νκ^ρκάμου, νκ^ρκάι, ...)	
φόρτωση	νκ^ρκάρι (...άρι-α, νκ^ρκ^ρι, ...ρ-λι)	
φούρκα	φούρκ^ (φούρκ-α, φούρτσ^, φούρτσ^-λι)	
φούρναρης	τσηριπάρου (...άρ-λου, τσηριπάρι, ...άρ-λι)	
φούρνος	τσηριάπου (...άπ-λου, τσηριάπουρι, ...ουρ-λι)	
φούσκα	φούσκ^ πλ φούσκι	
φουσκώνω	ούμφλου, *	
φούσκωμα	ουμφλάρι πλ ουμφρ^ρι	
φουστάνι	φουστάνι πλ φουστ^νι	
φράζω	γκ^ρντέσκου, (γκ^ρντ^άμου, γκ^ρντί, ...)	
φράξιμο	γκ^ρντιάρι πλ γκ^ρντέρι	
φράουλο	φράντζ^, (φράντζ-α, φράντζι, φράντζι-λι)	
φρένο	φρένου πλ φρένουρι	
φρέσκος	φρέσκου, (φρέσκουλ, φρέστσ^, φρέστσ-λι)	
φρόνιμος (...μη)	φρόνιμου (φρόνιμ^)	
φροντίζω (προσέχω)	άμου κ^shτίγκα *	
φροντίδα	κ^shτίγκ^ (...γκα, κ^shτίγκουρι, ...,ρ-λι)	
φρουρώ	αβέγκλιου *	
φρούτο	φρούτου φρούτι	
φρύδι	σουφρ^ντσ^άου ...φρ^ντσ^άλι	
φταίω	φτικσέσκου *	
φταιξιμο	φτικσιάρι πλ φτικσέρι	
φτάνω	ατζιούγκου, (ατζιουντζιάμου, ατζιούμσχιου, άμου ατζιούμσ^, βας...)	

φτέρη	φιάρικ [^] (...ρικ-α, φέριτσ [^] , ...ιτσ-λι)
φερό	πιάν [^] , (πιαν-α, πιάνι, πιάνι-λι)
φτηνός(φτηνή) [^]	έφτινου (έφτιν [^])
φτυάρι	λουπάτ [^] (...άτ-α, λουπ [^] ''τσ [^] , ...τσ-λι)
φτόνω	ασκούκιου, (ασκουκιάμου, ασκουκιάι...)
φτωχός(φτωχή)	φτόχου, φτόχ-λου (φτοάχ [^] , φτοάχ-α)
φυγή	φούτζιρι(...ιρι-α, φουτζέρι, ...έρ-λι)
φυλάγω	αβέγκλζου, (αβιγκλζάμου, αβιγκλζάι,...)
φύλαγμα	αβιγκλζάρι πλ αβιγκλζέρι
φυλακή	φίλακί πλ φίλακί-λι
φυλαχτό	χ [^] μ [^] λί χ [^] μ [^] λί
φύλλο	φρ [^] ντζ [^] (φρ [^] ντζ-α, φρ [^] ντζι, φρ [^] ντζι-λι)
φύση	φίσι, φίσι-α
φυσώ	σούφλου, (σουφλάμου, σουφλάι,...)
φυτεύω	σιάμινου, (σιμινάμου, σιμινάι,...)
φωλιά	μπουλιόκου(...όκ-λου, ...όκουρι, ...ουρ-λι)
φωναίω	γκρέσκου, γκρ [^] άμου, γκρί
φώς	φέκσι (φέκσι-α, φέκσι, φέκσι-λι)
φωτιά	φόκου(φók-λου, φókουρι, φókουρ-λι)
φωτογραφία	φουτουγραφί πλ ...γραφί

X

χαβάς	χ [^] β [^] (χ [^] β [^] ''-λου, χ [^] βάτζ [^] , χ [^] βάτζ-λι)
χαιδεύω	χ [^] ιδιπσέσκου, * (η φρέκου...)
χάδι	χάδι, χάδι-α (η φρικάρι,...)
χαζός	γκλάρου(γκλάρ-λου, γκλάρι,γκλάρ-λι)
χαιρετώ	χιριτισέσκου, *
χαίρομαι	μι χ [^] ρσέσκου *
χαρούμενος(,νη)	χ [^] ρσίτου, (χ [^] ρσίτ [^])
χαρά	χαράου πλ χαρέι
χαλάζι	γκρ [^] ντινι (γκρ [^] ντινι-α, γκρ [^] ντινι, ...ν-λι)
χάλασμα	χάλασμ [^] πλ χαλάσματι
χαλβάς	χ [^] λβ [^] '' (...-λου, χ [^] λβ [^] άτζ [^] , ...-λι)
χάλια	πλ χ [^] ''λιουρι, ...ιου-ρλι

χαλινάρι	γκέμι, (γκέμι-α, γκέμι, γκέμιλι)
χαλκός	μπ^κίρι (μπ^κίρι-α, μπ^κίρι, ...ίρι-λι)
χαλνώ	ἀσπάργκου, (ασπ^ρτζιάμου, ασπάρσχιου...)
χαμηλώμα	χαμπιλουμ^ (.ουμ-α, χαμπιλόματι, ...ματ-λι)
χαμηλώνω	ντιπούνου *
χαμομήλι	χαμουμίλι πλ χαμουμίλι
χαμός	χαμό, χαμό-λου
χάνι	χάνι, (χάνι-α, χ^νι, χ^νι-λι)
χάνομαι	μι κιέρου, *
χάνω	κιέρου, (κιριάμου, κIROύι, άμου κIROύτ^)
χάσιμο	κιριάρι (κιριάρι-α, κIρέρι, ...έρ-λι)
χαράζω	άπιρου, (απιριάμου, απιρί, ...)
χαράζει(χάραξε)	άπιρ^ (απιρί)
χαραμίζω	χ^ρ^μσέσκου, *
χάρη	χάρι, (χάρι-α, χ^ρι, χ^ρ-λι)
χαρίζω	χ^ρζέσκου, (χ^ρζιάμου, χ^ρζι, ...)
χάρος	χάρου (η γαμοτογόνα)
χαρτί	κάρτι (κάρτι-α, κ^ρτσ^, ...τσ^-λι)
χέζομαι	μι κάκου *
χέζω	κάκου, (κ^κάμου, κ^κάι, ...)
χεσμένος (ο,η)	κ^κάτλου, κ^κάτ^
>>	(για μωρά) φάπτου, φάπτ^
χειλί	μπούτζ^, (μπούτζ-α, , μπούτζ^, μπούτζ^-λι)
χειλός (άκρη)	μάρτζιני πλ μ^ρτζι-νι
Χειμώνας	Ιάρν^, (Ιάρν-α, Ιέρνι, Ιέρνι-λι)
χειμωνιάζω	αρνέτζουου (αρνάμου, αρνάι, άμου αρνάτ^)
χειλιόδι	πιτρονίκι (...ίκι-α, ...ίκι, ...ίκι-λι)
χελώνα	μπροάσκ^, (μπροάσκ-α, μπροάσκι, μπροάσκι-λι)
χέρι	μ^ν^, (μ^ν-α, μ^νι, μ^νι-λι)
χηρεύω	βιντουέσκου, βιντουί
χήρος	βέντουου, (βέντου-λου, βέντουι, βέντου-λι)
χήρα	βέντου^ (βέντου-α, βέντουι, βέντουι-λι)
χθές	ασιάρα τζούα
χθές βράδι	ασαρνόπια

χέζη βίων η]. Κοαμι, κοαμιζι

χίλια	(ούν^) νίλι
χιόνι	ν^άου,(ν^άου-α , νέουρι, νέουρ-λι)
χορεύω	τζιόκου, (τζιουκάμου, τζιουκάι, άμου τζιουκάτ^, ...)
χορός	τζιόκου (τζιόκ-λου , τζιόκουρι, τζιόκουρ-λι)
χορταίνω	σάτουρου, *
χόρτο	ιάρμπ^, (ιάρμπ-α , ιέργκι, ιέργκι-λι)
χούφτα	πούλμου (πούλμουλ , πούλμι, πούλμι-λι)
χρειάζομαι	μι λιπσιάστι (, μι λιπσιά,.....)
χρήμα	π^ρ^', (π^ρ^'-λου , π^ράτζ^, π^ράτζ-λι)
χριστιανός	κρiσητίνου,(...shτίν-λου κρiσητίνι, ...shτίν-λι)
Χριστός	Χριστό, Χριστό-λου
χρόνος	άνου, (αν-λου , άνι, άνj-λι)
χτενίζω	κιάπτινου, (κιπτινάμου, κιπτινάι,...)
χτένα	κιάπτινου (,ν-λου , κιάπτι, ...πτιν-λι)
χτύπημα	αγκουντιάρι πλ αγκουντέρι
χτυπάω	αγκουντέσκου,(..ντιάμου,...ντί...)
χτυπά κάποιον (στο κεφάλι)	λι κρ^τσ^νέσκου *
χόμα	λόκου,(λόκ-λου ,λόκουρι,λόκουρ-λι)
χωνεύω	χουνιπσέσκου,(..ιπσιάμου,..ιπσί,...)
χονί	χουνί, (χουνί-α ,χουνί, χουνί-λι)
χώνω	χίγκου,(χιτζιάμου, χίπσιου ,άμου χίπτ^)
χωράφι	άγκουρου(...ρ-λου, άγκ^ρι, άγκ^ρ-λι)
χωράω	νκάπου, (νκ^πιάμου, νκ^πούι, ...)
χωρίζω	μ^πάρτου, (μπ^ρτσάμου, μπ^ρτσ^ι,...)
χωρίς	φ^ρ^
χωριστά	αχόρια

Ψ

ψαλίδι	φοάρτικ^ (...ικ-α, φοάρτιτσ^, ...τσ-λι)
ψάλτης	ψάλτου (ψάλτουλ, ψάλτσ^, ψάλτσ^λι)
ψαράς	ψαρ^'(...λου, ψ^ράτζ^, άτζ-λι)
ψάρι	πέσκου (πέσκουλ,πέστσ^, πέστσ^λι)
ψάχνω	αλάγκου,(αλ^γκάμου, αλ^γκάι,...)
ψείρα	μπιντούκλιου πλ μπιντούκλι
ψειριάρης(ο,η)	μπιντουκλιόσλου , μπιντουκλιόσ-α
ψέμα	μιτζιούνι,(...ούνι-α, μιτζιούνι,...ούνι-λι)
ψηλαφώ	π^σπ^τέσκου *
ψήνω	κόκου,(κουτσιάμου, κόψηιου,...)
ψήνω	φρίγκου, (φριτζιάμου, φρίψηιου,..)
ψησίμο	φριτζάρι, (η κουτσιάρι),πλ φριτζέρι(κουτσέρι)
ψηφίζω	πσιφισέσκου, *
ψίχα ψωμιού	ντζέτζου ,(ντζέτζ-λου, ...ουρι,...ουρ-λι)
ψίχουλο	σ^'ρμ^,(σ^'ρμ-α, σ^'ρμι, σ^'ρμι-λι)
ψόφος	πσόφου (πσόφ-λου ,πσόφουρι,..ουρ-λι)
ψοφώ	πσουσέσκου *
ψύλλος	πούρικου (...ικ-λου,πούριτσ^, ...ιτσ-λι)
ψυχή	σούφλιτου (...ιτ-λου ,σούφλιτι, ...ιτ-λι)
ψύχρα	αρκοάρι (πσίχρ^) πλ αρκόρι
ψωμί	π^'νι, (π^'νι-α , π^'νι, π^'νι-λι)
ψώρα	αρ^'νι (πσόρ^) πλ αρ^'νι-λι (πσόριλι)
ψωριάρα	αρ^'νιοάσ^ (...άσ-α, αρ^'νιοάσι, ...ιοάσι-λι)
ψωριάρης	αρ^'νιόσου (πσουριάρου) ...νιόσιι(...ριάρι)

Ω

ωοτοκία	ουάρι, ουάρι-α
ώρα	οάρ^,(οάρ-α , όρι, ουόρ-λι)
ωραία	μσηιάτ^, (μσηιάτ-α , μσηιάτι, μσηιάτι-λι.)
ωραιός	μσηιάτου,(μσηιάτ-λου ,μσηιάτσ^, μσηιάτσ-λι)

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΜΑΘ. 1-2-3

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΕΙΣ

Χρησιμοποιούμε το Ελληνικό αλφάβητο με κάποιες προσθαφαιρέσεις, όπως :

α) το σύμβολο-φωνήεν λ : είναι εντελώς άφωνο

λ' : τονισμένο

λ^{\wedge} : κλίνει ελαφρώς προς το ι

λ' : κλίνει « προς το ϵ

β) την απόστροφο ' : για να χωρίσουμε μεταξύ τους κάποια γράμματα.

(όπως για τα $\acute{\mu}\pi$, $\acute{\nu}\tau$ κ.λ.π.)

γ) τα Λατινικά γράμματα: d , s , h , sh , shi κ.λ.π.

δ) θα χρησιμοποιήσουμε ένα ι και ένα \omicron .

ε) Θα διατηρήσουμε τα διπλά σύμφωνα ψ και ξ ,μόνα όταν είναι μέσα στις λέξεις. Αν όμως αυτά είναι μπροστά τότε θα χρησιμοποιούμε κυρίως τα $\pi\sigma$, $\kappa\sigma$ αντίστοιχα.

στ) το \underline{ou} η το \underline{u} όταν θέλουμε αυτά να προφέρονται κάπως σύντομα (κοφτά) και όχι παρατεταμένα όπως τα κανονικά ou και u αντίστοιχα.

ζ) πολλές φορές το j αντί του διπλού (παχύ) u .

η) το sh η το sh , όταν πρέπει να προφέρεται παχύ το s και το s

Και γενικότερα στη γραφή θα έχουμε κάποιες πιο ελεύθερες επιλογές, προκειμένου να ανταποκριθούμε καλύτερα στις απαιτήσεις της διαφορετικής και πιο δύσκολης (απ την Ελληνική) προφοράς της βλάχικης.

ΑΠΛΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ (απ τα Ελληνικά στα βλάχικα)

Εγώ μαθαίνω βλάχικα = μινι μ'βέτσου αρμνέσητσλ

Μαθαίνω τα βλάχικα = μ'βέτσου αρμνέστσι-λι

Εμείς μαθαίνουμε βλάχικα = νόϊ μ'βιτσλ'μου αρμνέσητσλ

Εμείς μαθαίνουμε τα βλάχικα = νόϊ μ'βιτσλ'μου αρμνέσητσι-λι

Καλημέρα = μπούνλ τζούλ

καλησπέρα = μπούνλ σιάρλ

καληνύχτα = μπούνλ νουάπτι

καλό απόγευμα = μπούνλ μριντι

καλό μεσημέρι = μπούνου πρλ'ντζου

καλώς ήλθες = γκίνι βινίση

καλώς ήλθατε = γκίνι βίνιτου

καλώς σε βρήκα = γκίνι τι αμφλάϊ

καλώς σε βρήκαμε = γκίνι τι αμφλ'μου

καλώς σας βρήκα = γκίνι βλ αμφλάϊ

καλώς σας βρήκαμε = γκίνι βλ αμφλ'μου

Νερό (το νερό) = άπλ (άπ-α)

Ψωμί (το ψωμί) = π,λ'νι (π,λ'ν-ι-α)

δάσκαλος (ο...) = δάσκαλου (δάσκαλου)

το όνομα μου είναι Χρήστος (το δικό μου όνομα είναι Χρήστος)=

νούμα νj ιάστι Χρίστου (νούμα αμά(ου) ιάστι Χρίστου)

εγώ είμαι ο Χρήστος , εσένα πως σε λένε ; =

μίνι έσκου Χρίστουλ , ατσέα κούμ τσλ τζλ'κου;

Εμένα με λένε Κώστα.....=

ανjέα νj τζλ'κου Κόστα.....

ΓΝΩΣΤΑ ΤΟΠΟΝΥΜΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Τράπλου αχλντόσου = το Βαθύ ρέμα.

Κιάτρα ντισικάτα = η Σχισμένη πέτρα

Άλμπουλ (Λάϊλου) αρ'ου = Το άσπρο (το μαύρο) ποτάμι

λα Μέρου , λα Σίτλ , λα Γκούρλ , λα Κλζάνι , λα Πιτλλ' =

στη Μηλιά , στη Σίτα , στη Γκούρα , στο Καζάνι , στον Πεταλά

ΕΝΑ ΓΝΩΣΤΟ ΒΛΑΧΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Μι σκουλάϊ μούλτου ταχινά
σηκώθηκα πολύ πρωί

Shi τράπσηιου νρέπτου λα βρούτα αμιά
και τράβηξα ίσια στην αγάπη μου

Shi νj αμφλάϊ βρούτα ιού ντουρνιά
και βρήκα την αγάπη (που) να κοιμάται

Shi pi kriβάτι σ' λιγκλνά
και στο κρεβάτι λικνιζόταν

Shi ió (μίχι) shiτζουϊ shi μι μιντουϊ
και εγώ κάθησα και σκέφτηκα

shi λομάϊ πότσλου shi ου ασπρουκουϊ
και πήρα τη στάμνα και την κατάβρεξα

Shi iá láϊα σ' αλχλρσί
και αυτή η δόλια τρόμαξε

shi di pi kriβάτι σ' αρκουτί
και απ το κρεβάτι κατρακύλησε

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΑ ΖΩΑ

(*Νοϊ shi πρλ' βτζλι ντι ακάσλ*)

Νοϊ ακάσλ αβιέμου ντάου κλτούσι shj ούνου νjίκου κλτσλ' λίκου=
(εμείς στο σπίτι έχουμε δυο γάτες και ένα μικρό σκυλάκι)

Ούνα κλτούσι iάστι άλμπλ shi λι γκρίμου ριρίκλ.
(η μία γάτα είναι άσπρη και τη φωνάζουμε ριρίκα).

Αλάντλ κλτούσι iάστι λάϊ shi λι τζλτσέμου μαρούσι
(η άλλη γάτα είναι μαύρη και τη λέμε μαρούσια)

Ντάουλι κλτούσιλι ανούασι άου βέρτζλ- μ'σιάτσλ όκλι.
(οι δυο δικές μας γάτες έχουν πράσινα- όμορφα μάτια).

Κλτσλ' λίκλου ανόστου iάστι λιάρου. Άλμπου κου λάϊου.
(το σκυλάκι μας είναι παρδαλό. Άσπρο με μαύρο)

Λι γκρίμου μπόμπι σήι ιάστι μούλτου βρούτου κλασλίκου.

(το φωνάζουμε μπόμπι και είναι πολύ αγαπητό σκυλάκι.

Κλίντου γνίμου ούνου ντι νόϊ ακάσλ σ'αρούκλ μπράτλ =

(μόλις ερχόμαστε ένας από μας στο σπίτι ρίχνεται στην αγκαλιά)

Μα, άμα γίνι ούνου ξένου όμου λου αλάτρ^ μούλτου=

(όμως, αν έρχεται ένας ξένος άνθρωπο τον γαυγίζει πολύ.)

Τούτ^ φουμζάλια χίμου λιγκάτσ^ κου έλι σήι λι ντουρέμου μούλτου.

(όλη η οικογένεια είμαστε δεμένοι με αυτά και τα πονάμε πολύ)

ΜΑΘ. 4-5-6

ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α. ΤΑ ΑΡΘΡΑ

Στα βλάχικα τα άρθρα <κολλάνε>(ακολουθούν) στο τέλος των λέξεων.

Παρατηρούμε επίσης ότι ένα ουσιαστικό που είναι ενός γένους στην Ελληνική, στα Βλάχικα μπορεί να είναι άλλου γένους.

π.χ. <αδελφός, ο αδελφός>(αρσ.) = <φράτι, φράτι-λι> (αρσ) ,

αλλά <τόπος, ο τόπος (αρσ) = <λόκου, λόκ-λου> (ουδ)

Το αρσενικό άρθρο είναι στον ενικό <λου> η <λι> και στον πληθυντικό <λι>.

π. χ.< άνθρωπος, ο άνθρωπος, οι...> =<όμου, όμ-λου, οάμινj-λι >

<αγόρι, το αγόρι, τα...>= <φτσιόρου, φτσιόρ-λου, φτσιόρ-λι>.

(Το ου της κατάληξης χάνεται).

<δόντι, το δόντι, τα...= δίντι, δίντι-λι, δίντσ^λ-λι> ,

Το θηλυκό άρθρο είναι το <α> στον ενικό και το <λι> στον πληθυντικό

π.χ. <Γυναίκα ,η γυναίκα, οι...>= <μ'λιάρι ,μλιάρι-α, μ'λιέρ-λι> ,

<κορίτσι , το κορίτσι ,τα ...>= <φιάτλ, φιάτ-α , φιάτιλι>

Το ουδέτερο άρθρο είναι <λου>, <λι> για τον ενικό και <λι> για τον πληθυντικό Π.χ.<σίδερο, το σίδερο, τα...>= <χέρου, χέρ-λου, χιάρι-λι,...>

Το άρθρο των ουδετέρων στον ενικό είναι ίδιο με τα αρσενικά , ενώ στον πληθυντικό ίδιο με τα θηλυκά . Γι αυτό μπορούμε να ξεχωρίσουμε τα ουδέτερα και από την ιδιότητα τους αυτή. Π.χ.

<άνθρωποι , οι άνθρωποι>=<ουάμινj, ουάμιν-λj> (αρσ)

<παιδιά,τα παιδιά>= <φτσιόρι ,φτσιόρ-λι> (αρσ)

<γυναίκες, οι γυναίκες>=<μ²λιέρι, μ²λιέρ-λι>(θηλ.)

<κορίτσια,τα κορίτσια>=<φιάτι, φιάτι-λι>(θηλ.)

<βουνά ,τα βουνά>= <μούντσλ, μούντσλ-λι>(αρσ)

<αδέρφια, τα αδέρφια>=<φράτσλ, φράτσ-λj> (αρσ)

<σώματα , τα σώματα> = <τρούπουρι, τρούπουρ-λι> (ουδ)

<όνειρα , τα όνειρα> = <γίσι η γίσουρι , γίσουρι η γίσουρ-λι>(ουδ)

Σημ. Όταν μια λέξη τελειώνει σε <ου> τότε δεν επαναλαμβάνεται στο τέλος το άρθρο (λου> , αλλά μπαίνει μόνο το<λ> πριν το <ου> ,

πχ. <Γινάρου,Γινάρ-λου>, <φτσιόρου,φτσιόρ-λου>.

Άλλα παραδείγματα

άντρας και γυναίκα = <μπλρμπάτου σθι μ'λιάρι >, (χωρίς άρθρα)

ενώ με τα άρθρα γίνεται :

<μπλρμπάτ-λου σθι μ'λιάρι-α>(=ο άντρας και η γυναίκα).

Επίσης αν κάποια λέξη τελειώνει σε <λου> ,τότε δεν παίρνει τίποτα στο τέλος ,αλλά τονίζουμε όμως περισσότερο το <ου>.

π.χ. <Γκιούμ-λου ιάσι γκόλου>= το γκιούμι είναι άδειο.
 Ενώ <λιά γκιούμλου ατσέλου ακό γκόλου>=
 πάρε το γκιούμι αυτό εκεί το άδειο.

B. ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Υπάρχουν και στη Βλάχικη τα αρσενικά, τα θηλυκά και τα ουδέτερα ουσιαστικά. Τα τελευταία στο μεν ενικό κλείνονται όπως τα αρσενικά, ενώ στον πληθυντικό μοιάζουν με τα θηλυκά. Τα γένη των ουσιαστικών στα Βλάχικα δεν συμπίπτουν με Ελληνικά

α) Τά αρσενικά (τελειώνουν κατά κανόνα σε <ου> η σε <ι>

Κίνου: Κίν-λου (Το <ου> πριν απ' το άρθρο <λου> χάνεται)= πεύκο
 πληθ. κίνι: κίνj-λι

Ενικός

Πληθυντικός

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	κίν-λου (ο πεύκος)	κίνj-λι (τα πεύκα)
ΓΕΝΙΚΗ:	α κίνλουϊ (του πεύκου)	α- κίνj-λορ (των πεύκων)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	κίν-λου (τον πεύκο)	κίνj-λι (τα πεύκα)
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ό) κίνου (ή κίνε) (ώ πεύκο)	(ό) κίνι (ώ πεύκα)

δίντι -δίντσ= δόντι, δόντια

Ονομ.	δίντι-λι (το δόντι)	δίντσ ^α -λj (τα δόντια)
Γεν.	ά δίντιλουι	α δίντσ ^α -λορ
Αιτ.	δίντι-λι	δίντσ ^α -λj
Κλητ.	όλεϊ δίντε	δίντσ ^α -λj

β) Τα θηλυκά (τελειώνουν σε λ άφωνο)

Φιάτ^λ, φιάτι = κορίτσι- κορίτσια,

Ενικός

Πλήθυντικός

Όνομ: φιάτ-α (το κορίτσι)

φιάτι-λι (τα κορίτσια)

Γεν: α φιάτι-λιεῖ (του κοριτσιού)

α-φιάτι-λορ (των κοριτσιών)

Αιτ: φιάτ-α (το κορίτσι)

φιάτι-λι (τα κορίτσια)

Κλητ: (όλια) φιάτ^λ (ώ κορίτσι)

(όλια)φιάτ^λ (ώ κορίτσια)

μ^λν^λ, μ^λνι = χέρι, χέρια

Όνομ: μ^λν-α (το χέρι)

μ^λνι-λι (τα χέρια)

Γεν: α μ^λν^λλιεῖ (του χεριού)

α-μ^λνι-λορ (των χεριών)

Αιτ: μ^λν-α (το χέρι)

μ^λνι-λι (τα χέρια)

Κλητ: (ό) μ^λν^λ (ώ χέρι)

(ό) μ^λνι (ώ χέρια)

γ) Τα ουδέτερα (τελειώνουν σε ι ή σε ε)

Όπως προαναφέραμε τα ουδέτερα (στις κλίσεις τους) ακολουθούν στον μεν ενικό τα αρσενικά, ενώ στον πληθυντικό τα θηλυκά.

Σημείωση: Υπάρχουν κάποιοι που τα ουδέτερα τα κατατάσσουν σε μια κατηγορία αρσενικών. Εμείς όμως θα τα μελετήσουμε ξεχωριστά).

Π.χ. Λάπτι (ή λάπτε), λάπτιλ-ι (ή λάπτε-λι) =γάλα, το γάλα

Ενικός

Πληθυντικός

Όν: λάπτι-λι (το ...)

Όνομ: λ^λπτουρ-λι (τα ...)

Όν: Γεν: α λάπτιλοῖ (του ...)

Γεν: α-λ^λπτουρ-λορ (των ...)

Αιτ: λάπτι-λι (το.....)

Αιτ: λ^λπτουρ-λι (τα...)

Κλητ:(ό) λάπτι (ώ ...)

Κλητ:(ό) λ^λπτουρι (ώ..)

Άλλα παραδείγματα:

Λούπου (λύκος) (αρσενικό)

Ενικός αριθμόςΠληθυντικός αριθμός

Όνομ:	λούπ-λου	λούκ _j -λι
Γεν.	α λούπλουϊ	α λούκ _j -λορ
Αιτ:	λούπ-λου	λούκ _j -λι
Κλητ:	(ό) λούπ-ου(η λούπ-ε)	(ό) λούκ _ι

ούρσ^α (αρκούδα) (θηλυκό)

Όνομ:	ούρσ-α	ούρσι-λι
Γεν.	α ούρσ ^α λιεϊ	α ούρσι-λορ
Αιτ.	ούρσ-α	ούρσι-λι
Κλητ.	(όλια) ούρσ ^α (προς το ε)	(όλια) ούρσι-λι

Σημείωση 1: Κάποια ουσιαστικά (έχω εντοπίσει αυτά που εέρχονται κυρίως από τα Ελληνικά και καταλήγουν σε <τι>, <τ^α>, δ^α κ.λ.π.) που στον πληθυντικό κάνουν <-άτζ^α, -άτζλι τα αρσενικά και <-ίτζ^α, -ίτζλι ...) π.χ. Γανουτί, γανουτί-λου, πληθ. γανουτάτζ^α, γανουτάτζ^αλι, Πιτ^αλουτί, πιτ^αλουτί-λου, πλ. Πιτ^αλουτάτζ^α, πιτ^αλουτάτζ^αλι. Αλισίδ^α, αλισίδ-α, πληθ. αλισ-ίτζ^α, αλισ-ίτζ^αλι κ.λ.π. Κατά άλλα και αυτά όμως κλίνονται όπως και τα υπόλοιπα.

Σημείωση 2: Παρατηρούμε πως πολλές φορές κατά την κλίση υπάρχουν αλλαγές και στις ρίζες τους. Όμως αυτές οι αλλαγές μαθαίνονται κυρίως με άσκηση στην ομιλία.

Παραδείγματα:

Φ'τσ'λι α-φιάτι-λορ σούν αρόσ-j

Τα πρόσωπα των κοριτσιών είναι κόκκινα

Μ'νj-λι α πικουράρλουϊ άου μούλτι ροάζι

(το ' άφωνο, το ^ προς το ου)

Τα χέρια του τσομπάνου έχουν πολλούς ρόζους

Μι ντόρου τουτσ' ντίντσ'λj ντι πιργκιόσου

Με πονάνε όλα τα δόντια τα από κάτω

ΜΑΘΗΜΑΤΑ 7-8-9

ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

Όλα τα ρήματα λήγουν σε <ου>.

Π.χ. Άμου (έχω), σκάπου (γλυτώνω), φούγκου (φεύγω), νέγκου (πηγαίνω),
μι λάου (πλένομαι), μι σόλου (σηκώνομαι), ντόρμου (κοιμάμαι),
αρ'ντου (γελώ), ιέσκου(είμαι), τρέκου (περνώ), μούκου (τρώγω), μι
πρίμνου (βολτάρω) κ.λ.π.

Όπως βλέπουμε η μετατροπή απ την ενεργητική φωνή στην μέση η
στην παθητική (όταν υπάρχει) γίνεται με την προσθήκη πριν απ το ρήμα
της αντωνυμίας <μι>. Π.χ. Λέγκου-μι λέγκου-μι λέγκου (=δένω- δένομαι-
με δένουν), λάου- μι λάου(= πλένω - πλένομαι), αγκουντέσκου- μι
αγκουντέσκου (χτυπώ- χτυπιέμαι), κουτουβ'λέσκου- μι
κουτουβ'λέσκου (=κυλάω-κυλιέμαι), γίνου (=έρχομαι, δεν έχει
παθητική).

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ (στην ενεργητική)

1. Το ρήμα: *Γίνου* (= έρχομαι)

Ενεστώτας (για κάτι που γίνεται τώρα): *Γίνου* (=έρχομαι)

Παρατατικός(για κάτι που έγινε πρόσφατα): *Γινιάμου*(=έρχόμουν)

Αόριστος(για κάτι που έγινε παλιότερα) : *Βίνου* (=ήρθα)

Παρακείμενος(για κάτι που έχει ολοκληρωθεί): *Άμου βινίτ*^(=έχω έρθει)

Μέλλων(για κάτι που θα γίνει μετά) : *Βας γίνου* (=θα έρθω)

2. Το ρήμα: *Ντόρμου* (=κοιμάμαι) 3. Το ρήμα: *μούκου*(=τρώω)

Ενεστώτας: *Ντόρμου* (=κοιμάμαι *Μούκου*(=τρώω))

Παρατατ: ντουρνιάμου(=κοιμόμουν) *μ'λάμου* (=έτρωγα)

Αόριστος: ντουρνϊι(=κοιμήθηκα) *μ'λάϊ* (=έφαγα)

Παρακ: άμου ντουρνιτ'^(έχω κοιμηθεί) *άμου μλάτ*^(=έχω φάει)

Μέλλων : βας ντόρμου (θα κοιμηθώ) *βας μούκου* (=θα φάω)

Σημείωση; Παρατηρούμε ότι πολλά ρήματα έχουν σημαντικές αλλαγές στους διάφορους χρόνους στις ρίζες τους, γι αυτό και είναι δύσκολο να γίνει ομαδοποίηση σε κανόνες. Το ίδιο ισχύει και κατά την κλίση των ρημάτων όπως θα δούμε αμέσως πιο κάτω.

ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ενεστώς (γίνεται αυτή τη στιγμή)

Τα ρήματα: φούγκου (=φεύγω) πάσκου (=βόσκω)

Στον ενικό

<i>Μίνι</i> (ιό) <i>φούγκου</i> (εγώ φεύγω)	<i>πάσκου</i> (εγώ βόσκω)
<i>Τίνι</i> <i>φούτζι</i> ^λ (εσύ φεύγεις)	<i>πάσητσ</i> ^λ (εσύ βόσκεις)
<i>Έλου</i> (ιάου) <i>φούτζι</i> (αυτός φεύγει)	<i>πάσητι</i> (αυτός βόσκει)

Στον πληθυντικό

<i>Νοϊ</i> <i>φουτζίμου</i> (εμείς φεύγουμε)	<i>νόϊ</i> <i>π'σσητέμου</i>
<i>Βοϊ</i> <i>φουτζίτσ'λ</i> (εσείς φεύγετε)	<i>βοϊ</i> <i>π'σσητέτσ</i> ^λ
<i>Έλι</i> (ιάλι) <i>φούγκου</i> (αυτί φεύγουν)	<i>έλι</i> (ιάλι) <i>πάσκου</i>

Το ρήμα ντόρμου (κοιμάμαι)

Στον ενεστώτα (αυτό που γίνεται τώρα)

<i>Μίνι</i> <i>ντόρμου</i> (εγώ κοιμάμαι)
<i>Τίνι</i> <i>ντόρνι</i> (εσύ κοιμάσαι)
<i>Έλου-ιάου</i> <i>ντοάρμι</i> (αυτός-αυτή κοιμάται)
<i>Νοϊ</i> <i>ντουρνίμου</i> (εμείς κοιμόμαστε)
<i>Βοϊ</i> <i>ντουρνίτσ</i> ^λ (εσείς κοιμάστε)
<i>Έλι-ιάλι</i> <i>ντόρμου</i> (αυτοί-αυτές κοιμούνται)

Στον παρατατηκό (αυτό πού γίνονταν στο παρελθόν)

Μίνι ντουρνιάμου (εγώ κοιμόμουν)

Τίνι ντουρνιάϊ (εσύ κοιμόσουν)

Έλου(ιάου) ντουρνιά (αυτός-ή κοιμόταν)

Νοϊ ντουρνιάμου (εμείς κοιμόμασταν)

Βοϊ ντουρνιάτσ^α (εσείς κοιμόσασταν)

Έλι(ιάλι) ντουρνιά (αυτοί-ές κοιμόταν)

Στον Αόριστο (αυτό που έγινε στο παρελθόν)

Μίνι ντουρνj-ϊ (εγώ κοιμήθηκα)

Τίνι ντουρνjσhι (εσύ κοιμήθηκες)

Έλου(ιάου) ντουρνj (αυτός κοιμήθηκε)

Νοϊ ντουρνjμου (εμείς κοιμηθήκαμε)

Βοϊ ντουρνjτου (εσείς κοιμηθήκατε)

Έλι(ιάλι) ντουρνjρ^α (αυτοί κοιμήθηκαν)

Μαθήματα 10- 11-12

Τα βοηθητικά ρήματα Έσκου(=είμαι), άμου(=έχω), βόϊ(=θέλω)

Ενεστώτας (συμβαίνει τώρα)

Ενικόζ(για ένα-μία)

Έσκου(είμαι) άμου (έχω) βόϊ(θέλω)

Μίνι (ιό) έσκου (εγώ είμαι) άμου(εγώ έχω) βόϊ

(Mini(io) esku amu voi)

Τίνι έσhtσ^λ(εσύ είσαι) άϊ (εσύ έχεις) βρέϊ

(tini eshtσ^λ ai vrei)

Έλου-ιάου ιάστι(αυτός-ή είναι) άρι (έχει) βα

(Elu-iau iasti ari va)

Πληθυντικός(για πολλούς-πολλές)

Νοϊ χίμου (εμείς είμαστε) αβέμου (... έχουμε)

βρέμου(θέλουμε)

(Noi himu avemu vremu)

Βόϊ χίτσ^λ αβέτσ^λ βρέτσ^λ

(Voi hits^λ avets^λ vrets^λ)

Έλι-ιάλι σούν(του) άου βόρου

(elii-iali sun au voru)

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Μέλλοντας (θα συμβεί στο μέλλον)

Ενικός

Μίνι βας έσκου(εγώ θα είμαι) βας άμου(...θα έχω) βας βόϊ(θα θέλω)

(Mini	vas esku	vas amu	vas voi)
Τίνι	βας έσητσ [^]	βας άϊ	βας βρέϊ
(Tini	vas eshts [^]	vas ai	vas vrei)
Έλου-ιάου	βας χίμπ [^]	βας άϊμπ [^]	βας βα
(elu-iau	vas hib [^]	vas aib [^]	vas va)

Πληθυντικός

Νόϊ	βας χίμου	βας αβέμου	βας βρέμου
(noi	vas himu	vas avemu	vas vremu)
(εμείς θα είμαστε,	θα έχουμε	θα θέλουμε)	
Βόϊ	βας χίτσ [^]	βας αβέτσ [^]	βας βρέτσ [^]
(Voi	vas hits [^]	vas avets [^]	vas vrets [^])
Έλυ-ιάλι	βας χίμπ [^]	βας άϊμπ [^]	βας θόρου
(Elj-iali	vas hib [^]),	vas aib [^]	vas voru)

Παρατατικός (συνέβαινε συνέχεια στο παρελθόν)

Ενικός

Ήμουν είχα ήθελα

Μίνι **ιαράμου** **αβιάμου** **βριάμου**

(Mini iaramu aviamu vriamu)

Τίνι **ιαράϊ** **αβιάϊ** **βριάϊ**

(Tini iarai aviai vriai)

Έλου-ιάου **ιαρά** **αβιά** **βριά**

(Elu-iaou iara avia vria)

Πληθυντικός

Νοϊ **ιαράμου** **αβιάμου** **βριάμου**

(Noi iaramu aviamu (vriamu)

Βοϊ **ιαράτς[^]** **αβιάτς[^]** **βριάτς[^]**

(Voi iarats[^] aviats[^] vriats[^])

Έλι-ιάλι **ιαρά** **αβιά** **βριά**

(Elj-iali iara avia vria)

Σημείωση: Οι επόμενοι χρόνοι που ακολουθούν δεν χρησιμοποιούνται πολύ.

Αόριστος (συνέβει)

Ήμουν είχα θέλησα

Ενικός

Μίνι **φουϊ** **αβουϊ** **βρουϊ**

Τινι **φούσχι** **αβούσχι** **βρούσχι**

Έλου-ιάου **φού** **αβού** **βρού**

πληθυντικός

Νοϊ **φούμου** **αβούμου** **βρούμου**

Βοϊ **φούτου** **αβούτου** **βρούτου**

Έλι-ιάλι **φούρ[^]** **αβούρ[^]** **βρούρ[^]**

Μαθήματα 13- 14-15

ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ- ΜΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΟΧΕΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

(Τζα'λίλι ντι(αλι) Στ.μλ'νλ σσι Μέσηλγ ά'Ανλουϊ)

Μέρα, οι μέρες = Τζούα , Τζ.λι-λι

Δευτέρα ,η Δευτέρα = Λούνι, Λούνι-α

Τρίτη, η Τρίτη = Μάρτσλ ,Μάρτσ-α

Τετάρτη ,η Τετάρτη = Νιέρκουρι, Νιέρκουρι-α

Πέμπτη ,η Πέμπτη = Τζιόϊ , Τζιόϊ-α

Παρασκευή ,η Παρασκευή = Βίνιρι,Βίνιρι-α

Σάββατο ,το Σάββατο = Σλ.μπλτλ ,Σλ.μπλτ-α

Κυριακή ,η Κυριακή = Ντουμλ.νικλ , Ντουμλ.νικ-α

ΟΙ ΜΗΝΕΣ (Μέσηλι)

Μήνας , ο μήνας = Μέσου , μέσ-λου

Μήνες , οι μήνες = Μέσηι ,μέση-λι

Ιανουάριος , ο Ιανουάριος =Γινάρου, Γινάρ-λου

Φεβρουάριος, ο Φεβρουάριος = Σηκούρτου,Σηκούρτ-λου

Μάρτιος , ο Μάρτιος =Μάρτσου -Μάρτσουλ

Απρίλιος , ο Απρίλιος =Απρίλου- Απρί-λου

Μάιος , ο Μάιος = Μάϊου- Μάϊου-λου

Ιούνιος, ο Ιούνιος = Τσηρσηιάρου-Τσηρσηιάρ-λου

Ιούλιος ,ο Ιούλιος =Αλουνάρου-Αλουνάρ-λου

Αύγουστος , ο Αύγουστος =Αύγουστου-Αύγουστ-λου

Σεπτέμβρης, ο Σεπτέμβρης =Γισματσιάνου-Γισματσιάν-λου

Οκτώβρης, ο Οκτώβρης =Αγίου Διμίτρι- Αϊ Διμίτρι-λου

Νοέμβρης, ο Νοέμβρης =Μπρουμάρου-Μπρουμάρ-λου

Δεκέμβρης, ο Δεκέμβρης =Αντρέου- Αντρέουλου

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Τα κοπάδια βγαίνουν στα βουνά στα τέλη του Μάη

Κουπίλι έσου του μούντσα του ισσήτα α Μάϊουλουϊ

Το Πάσχα πέφτει μέρα Κυριακή του Απρίλη η του Μάη

Πάσητιλι κάντι τζούα Ντουμνικα ντι του Απρίλου η ντι του Μάιου

Το Φθινόπωρο φεύγουν όλες οι οικογένειες και τα κοπάδια απ'το χωριό

Τουάμνα φούγκου τούτι φουμέλγι λη κουπλι ντι του χουόρα

Το Χειμώνα στην Αετομηλίτσα μένουν τρεις - τέσσερις άνθρωποι

Ιάρνα Ντένισκου αρμάνου τρέϊ-πάτρου όμινj

Την Άνοιξη (τον Ιούνιο) ξεκινάει ο κόσμος πάλι να έρχεται εδώ.

Πριμ(ου)βιάρ(α)πρι Θιριστί) αχουρχιάστι ντουινιάια ξανά ντε γίνου
αουά

Αλλά το Καλοκαίρι(τον Ιούλιο και τον Αύγουστο) το χωριό είναι γεμάτο
από κόσμο

Μα Βιάρ(α) (πρι Αλουνάρου σι πρι Άβγουστου) χουάρα ιάστι μπλίν'α
ντι ντουινιάου

Χειμώνας βαρύς Γλυκιά Άνοιξη Με πολλές βροχές το
Καλοκαίρι

Ιάρνα γκριάου Ντούλτσι Πριμβιάρ(α) Κου μούλι πλόϊ

ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ

Άνοιξη, η άνοιξη = Πριμβιάρ^α, Πριμ(ου)βιάρ-α

Καλοκαίρι, το Καλοκαίρι = Βιάρ^α, Βιάρ-α

Φθινόπωρο, το Φθινόπωρο = Τουάμν^α -, Τουάμν-α

Χειμώνας, ο Χειμώνας = Ιάρν^α, Ιάρν-α

Μαθήματα 17-18-19

Παραδείγματα(άλλο ένα τραγούδι)

Έστανου Βιάρα σιη Πριμουβιάρα ουν(ου) λάϊου πούλιου νι αβινάμου
φέτος την Άνοιξη και το Καλοκαίρι ένα μαύρο πουλί κυνηγούσα)

Ούν(ου) λάϊου πούλιου νι αβινάμου τας λου ακάτσου νου πουτλάμου
(ένα μαύρο πουλί κυνηγούσα να το πιάσω δεν μπορούσα)

Ση ούν λάϊ τζιόνι κου βιουλιϊ νιού λου αντούσι π^αν^α του αυλι.
Κί ένας βρε λεβέντης με βιολί μου το έφερε μέχρι την αυλή

Μ'βέτσου τας μισούρου (μαθαίνω να μετρώ)

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ (ΑΡΙΘΜΑΤΖ-ΛΙΙ)

Ένα πουλί = ούν(ου) πούλιου,

Μία γυναίκα = ούν^α μιάρι

Ενα κορίτσι για παντριά =

ούν^α φιάτ^α τ(ρ)ι μουρτάρι

(εδώ βλέπουμε πως το κορίτσι στα βλάχικα είναι γένους θηλυκού
από ουδέτερο που είναι στην Ελληνική)

Δύο όμορφα παλικάρια στο χορό =

Ντόϊ μ(ου)σιάτσ^α τζιόνι του κόρου(χουρό)

Τέσσερες φίλοι τραγουδάνε Βλάχικα τραγούδια

Πάτρου σότσλ κλντλ Αρμλνέσητσλ κλντιτσλ

Πότε αυτό το παιδί έγινε δέκα χρονών;

Κλντου αέστου φτσιόρου σλ φιάτσι (σλ αντρλν) δι τζάτσι άνη;

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΜΕΧΡΙ ΔΕΚΑ

Ούνλ, ντάου, τρέϊ, πάτρου, τσίντσι,

1 2 3 4 5

σσιάσλ, σσιάπτι, όπτου, νάου, τζάτσι

6 7 8 9 10

Το 0 (μηδέν) λέγεται **νούλ^ η τσιβά.**

Π.χ. Ούνου φτσιόρου σσι ούνλ φιάτλ

Ένα αγόρι και ένα κορίτσι.

Ενώ: Εφτά γυναίκες και εφτά άνδρες

Σσιάπτι μλιέρι σσι σσιάπτι μπλρμπάτσλ

Το ντάου (δύο) είναι το μοναδικό που αλλάζει και στον πληθυντικό, αλλά μόνο στα αρσενικά, στα οποία γίνεται <ντόϊ>

Έτσι λέμε: ντάου φιάτσι = δύο κορίτσια (γιατί <φιάτλ> είναι θηλυκού γένους)

Ενώ: ντόϊ φτσιόρι = δύο αγόρια (γιατί <φτσιόρου> είναι αρσενικού γένους)

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑ ΜΕΧΡΙ ΕΚΑΤΟ

γίνγκιτσ^α , τρέϊτζέτσ^α , πάτρουτζέτσ^α , τσιντζέτσ^α , σσιαϊτζέτσ^α , σσιαππιτζέτσ^α ,

20 30 40 50 60 70

ομπ'τζέτσ^α , νάουτζέτσ^α , ούν^α-σούτ^α , ντάου-σούτι , τρέϊ σούτι

80 90 100 200 300...

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΧΙΛΙΑ

ούν^α-νίλι, ντάου-νίλι, τρέϊ-νίλι,.....

1000... 2000 3000.....

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

11 = ούν^α-σπράτσι , 12 = ντάου-σπράτσι , 13= τρέϊ-σπράτσι ,

14 = πά-σπράτσι , 15 = τσι-σπράτσι , 16 = σιά-σπράτσι ,

17 = σιάππι-σπράτσι, 18 = όπτου-σπράτσι, 19 = νάου-σπράτσι

21 : γίνγκιτσ^αούν^α

39 : τριτζέτσ^ανάου

55: ντιντζέτσ^ατσίντσι

63: σσιαϊτζέτσ^ατρέϊ

88: ομπτζέτσ^αόπτου

97: ναουτζέτσ^ασσιαππι

141: ούν^ασούτ^α πατρουτζέτσ^αούν^α

276: ντάου σούτι σσιαππιτζέτσ^α σσιασι

632: σιάσι σούτι τρέϊτζέτσ^α ντάου

3000: τρέϊ νίλι

5461: τσίντσι νίλι πατρουσούτι σσιαϊτζέτσ^αούν^α

Μαθήματα 20-21- 22

ΟΙ ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΟΙ ΣΥΓΚΕΝΕΙΣ ΜΟΥ

(Σόϊα αμιά ντι μα απρουάπια)

μητέρα (η) = dáda (dáda-α)

Πατέρας (ο.....) = τάτι (τάτι-λι)

γιαγιά (η.....)

= μάϊ (μάϊ-α)

παππούς (ο...)

= πάπου (πάπ-λου)

θείος (ο.....)

= λάλα (λάλι)

θεία (η.....)

= τέτα (τέτ-α)

Φουμιάλι-α αμιά = η οικογένεια μου

Παρίντσλι αμέλι = οι γονείς μου

Τάτιλι αμέλου = ο πατέρας μου

δάδα αμιά = η μητέρα μου

Πάκλι αμέλι = οι παππούδες μου

Μάϊα αμιά = η γιαγιά μου

Πάπλου αμέλου = ο παππούς μου

Φράτσλι αμέλι = τα αδέλφια μου

Φράτιλι αμέλου = ο αδελφός μου

Σόρα αμιά = η αδερφή μου

Λάλα-νιλι κου τέτιλι = οι θείοι και οι θείες

Λάλι αμέλου = ο θείος μου

Τέτα αμιά = η θεία μου

Κουσουρίνιλι αμέλι= τα ξαδέρφια μου

Κουσουρίνιλι αμιάλι = οι ξαδέρφες μου

(κουσουρίν-λου, κουσουρίν-α) = ο , η

Νούνιλι αμέλι= οι νουνοί μου

Νούνλου κού νούνα = ο νουνός με τη νουνά

φράτι= αδελφός

σόρ^= αδερφή

κουσουρίνου = ξάδερφος

κουσουρίν^=ξαδέλφη

μίνι άμου.....

έλα στο θείο = γίνα λα λάλι

Μαθ. 23 -24

ΤΡΟΥΠΑΟΥ ΑΝΟΣΤΟΥ

(ΤΟ ΣΩΜΑ ΜΑΣ)

Α) Κάπου, κάπ-λου (κάπιτι, κάπατ-λι) = κεφάλι

Μίντι, μίντ-α (μίνττ', μίνττ'-λι) =	μυαλό
Πέροσ, πέρ-λου (πέρι, πέρ-λι) =	μολι
Φάστ', φάστ-α (φ'τ'τ', φ'τ'τ'-λι) =	κρούσασα
Φρ'μτι, φρ'μτ-α =	μέσασο
Οκλιου, οκλιου-λ (οκλι, οκλι-λι) =	μάτι
Σουφρ'ντο'δου (...ου-α, ...ντο'δλι, ...άι-λι) =	φρέδι
Ουφ'άκλιη, ουφ'άκλιη-α (ουφ'άκλιη, ουφ'άκλιη-λι) =	αυτί
Νάρι, νάρ-α (ν'τ'ρι, ν'τ'ρι-λι) =	μήτη
Γκοόρ', γκοόρ-α (γκοόρι, γκοόρι-λι) =	στόμα
Μκοοιζ', μκοοιζ-α (μκοοιζ'λι, μκοοιζ'-λι) =	χειός
Λίμτ', λίμτ-α (λίμτι, λίμτι-λι) =	γύθασα
Δίντι, δίντι-λι (δίνττ', δίνττ'-λι) =	δόντι
Είντι, είντι-λι (είνττ', είνττ'-λι) =	ούλο
Γκροόντιου, γκροόντι-λου (γκροόντι, γκροόντι-λι) =	σαχίνι
Γκόουσι, γκοόσι-α (γκοόσι, γκοόσι-λι) =	λαμόσ
Σβέρκ', σβέρκ-α =	σβέρκος
Γκροουμάτσο, γκροουμάτ-λου =	φάρυγγας και λάρυγγας

Τρούπλου ανόστου (το σώμα μας)

A) Κάπου, κάπ-λου = κεφάλι

Μίντι, μίντ-α (μίντσ, μίντσ-λι) = μυαλό

Πέρου, πέρ-λου (πέρι, πέρ-λι) = μαλιά

Φάτσ, φάτσ-α (φά''τσ, φά''τσ-λι) = πρόσωπο

Φρά'μιτι, φρά'μιτ-α = μέτωπο

Όκλιου, όκλιου-λ (όκλι, όκλι-λι) = μάτι

Σουφράντσάου (...ου-α, ...ντσάλι, ...άλι-λι) = φρύδι

Ουράκλι, ουράκλι-α (ουρέκλι, ουρέκλι-λι) = αυτί

Νάρι, νάρ-α (νά''ρι, νά''ρ-λι) = μύτη

Γκούρ, γκούρ-α (γκούρι, γκούρι-λι) = στόμα

Μπούτζ, μπούτζ-α (μπούτζλι, μπούτζ-λι) = χείλος

Λίμπ, λίμπ-α (λίμπι, λίμπι-λι) = γλώσσα

Δίντι, δίντι-λι (δίντσ, δίντσ-λι) = δόντι

τζιντζίι, τζιντζίι-α (τζιντζίι, τζιντζίι-λι) = ούλο

Γκρούνιου, γκρούνι-λου (γκρούνι, γκρούνι-λι) = σαγόνι

Γκούσι, γκούσι-α (γκούσλι, γκούσι-λι) = λαιμός

Σβέρκ, σβέρκ-α = σβέρκος

Γκρουμάτζου, γκρουμάτζ-λου = φάρυγγας και λάρυγγας

ΕΚΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΟ – ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Τη δεκαετία του '70 ιδρύθηκαν οι Σύλλογοι μας της Θεσσαλονίκης πρώτα και στη συνέχεια της Λάρισας. Και αγκαλιάστηκαν αμέσως απ όλους τους Ντενισκιώτες. Με μεγάλη προθυμία η τότε νεολαία έπαιρνε μέρος στα χορευτικά, στις δενδροφυτεύσεις, στις πλούσιες εκδηλώσεις που κάναμε τότε στο Ντένισκο, αλλά και σε κάθε άλλη προσπάθεια των Συλλόγων. Τότε και εντελώς αυθόρμητα οι νέοι και οι νέες της Λάρισας, μαζί με τους χορούς που μάθαιναν, πήραν την πρωτοβουλία και άρχισαν να μιλάνε μεταξύ τους βλάχικα. Πρώτα άρχισαν να μιλάνε μικτά. Περισσότερα Ελληνικά και λιγότερα Βλάχικα. Σιγά-σιγά όμως έγινε το αντίθετο. Με τον καιρό μάλιστα υποχρεώνονταν και μιλούσαν όλοι μεταξύ τους βλάχικα όταν ήταν παρέα. Όταν κάποιες λέξεις δεν τις ήξεραν τότε ρωτούσαν και τους μεγαλύτερους. Βέβαια τα ακούσματα που είχαν τότε από τα σπίτια τους ήταν σίγουρα πολύ περισσότερα. Τα αποτελέσματα όμως ήταν καταπληκτικά. Σε λίγα χρόνια εκείνη η γενιά, που σήμερα είναι γύρω στα 45-50, τα έμαθαν αρκετά καλά και τώρα τα ξέρουν σχεδόν όλοι.

Πιστεύουμε πως και σήμερα υπάρχει αυτή η ευκαιρία με τα μαθήματα που ξεκίνησαν να γίνονται στους Συλλόγους μας. Αρκεί να τα παρακολουθούμε όλοι και περισσότερο τα παιδιά. Ίσως αυτή να είναι και η τελευταία ευκαιρία που μας δίνεται να «επαναφέρουμε» στο χωριό τη μητρική μας γλώσσα.

Το φετινό θεατρικό εντάσσεται ακριβώς σ αυτή την προσπάθεια που ξεκίνησε να γίνεται φέτος, συγχρόνως στη Λάρισα και στη Θεσσαλονίκη, με πρωτοβουλία πάλι των Συλλόγων και ύστερα από την μεγάλη προσφορά του συμπατριώτη μας Θεοδώρου Νιτσιάκου.

Τα παιδιά που παρακολούθησαν όχι περισσότερα από δέκα μαθήματα μας μεταφέρουν στη δεκαετία του '70, τότε που ξεκίνησαν να μαθαίνουν εκείνοι τα Βλάχικα, με τον πιο κάτω διάλογο, που δεν απέχει και πολύ από την πραγματικότητα.

Πρόσωπα:

- 1) Τόλης: αρραβωνιασμένος, ξάδελφος του Στέργιου (καλά βλάχικα).
- 2) Μαρία : αρραβωνιαστικά του Τόλη (καλά βλάχικα)
- 3-4) Στέργιος – Γιώργος: Δύο νέοι του χωριού (καλά βλάχικα).
- 5) Σοφία: Ξαδέλφη του Τόλη (λίγα βλάχικα).
- 6) Λένα : φίλη των κοριτσιών (καθόλου βλάχικα).
- 7) Μητέρα του Τόλη (καλά βλάχικα).
- 8-9) Δυο αφηγητές (ένας ξέρει καλά και ένας όχι)

Σκηνή 1^η: Συνάντηση νέων σε δρόμο της κάποιας πόλης που μένουν Ντενισκίωτες.

Γιώργος:

όλεϊ Στέργιο μπούνλ τζούλ . Τσι φάτσλ κούμι έσήςτλ ;

(ω Στέργιο Καλημέρα . Τι κάνεις πώς είσαι;)

Στέργιος.

όο!! έσκού μούλτου γκίνι. Μπούνλ τζούλ σι λα τίνι Γιώργο.

(ω!! είμαι πολύ καλά. Καλημέρα και σε σένα Γιώργο.)

Γιώργος.

κουμ ντι αυά ; (η κάρι βίντου τι αντούσι λα λόκλου ανόστου;)

(πως από δω; η ποιος άνεμος σε έφερε στα μέρη μας;)

Στέργιος.

Βόϊ

σ' μι αδούνου κου κουσουρίνλου Τόλι. Σ^ ισουσί σι λου ασητέπτου σ^ γίν^
κου ισουσίτα τας ου κουνόσκου. Νάκα λι βιτζούσσι;

(θέλω ν ανταμώσω με τον ξάδελφο μου Τόλη. Αρραβωνιάστηκε και τον περιμένω να έρθει με την αρραβωνιαστικιά να τη γνωρίσω. Μήπως τους είδες;)

Γιώργος.

Νου άμου ουάρλ τσι βίνιου σι μίνι . Νου σ^ βιτζούρ^ νικά.

(δεν έχω ώρα που ήρθα και εγώ. Δεν φάνηκαν ακόμα.)

Στέργιος.

Μά νου αϊ λούκρου φλ'νι παρέϊ τας λι ασητιπλ'μυ . Γίνου σηι ντάου
άλτι φιάτι ντι αντούνου κου έλι. Στ'ι τας λι κουνουσητέμου.

(Αν δεν έχεις δουλειά κάνε μου παρέα να τους περιμένουμε. Έρχονται και
άλλα δυο κορίτσια μαζί τους. Κάτσε να τι γνωρίσουμε.)

Γιώργος.

Μα ιάστι ασηί βα στάου σηι μίνι τας σ'λ' ουόρου. Νου κιρέμου τσιβά σ'
κουνουσετέμου σηι φιάτιλι. Μα να , σ' απρουκιάρ'.

(αν είναι έτσι κάθομαι και εγώ να τους ευχηθώ. Δεν χάνουμε τίποτα να
γνωρίσουμε και τα κορίτσια. Μα να έρχονται)

Στέργιος .

όο! Γκίνι βίνιτου . Τόλι βέντου κα αλιπσέσηι μούλτου μ'σιάτ' φιάτ'. Κα στ'άου
ιάστι. Μα σηι φιάτιλι τσι σούνου κου βόι νου νέγκου ν'πόι.

(ω! καλώς ήλθατε. Τόλη βλέπω ότι διάλεξες όμορφη κοπέλα. Σαν αστέρι είναι.
Μα και τα κορίτσια που είναι μαζί σας δεν πάνε πίσω).

Τόλης.

Γκίνι β' αφλέμου . Βέντου αϊ σηι Γιόργουλ κου τίνι. Τσι φάτσ' Γιόργο, κουμ
έστο';

(Καλώς σας βρήκαμε. Βλέπω έχεις και το Γιώργο μαζί σου. Τι κάνεις Γιώργο;)

Γιώργος.

Μούλτου γκίνι. Αφλάσηι μ'σιάτ' φιάτ' Τόλι . Στέφανι μπουίνι.

(Πολύ καλά . Βρήκες όμορφο Τόλη. Καλά στέφανα)

Τόλης.

Φχαριστό μούλτου σιη λα αβουάστι. Σ' β^ κουνόσκου φιάτιλι. Μαρία, ισουσίτα
αμιά , Λένα σιη Σουφία .

(Ευχαριστώ πολύ και στα δικά σας. Να σας γνωρίσω τα κορίτσια. Η Μαρία η
αρραβωνιαστικιά μου, η Λένα και η Σοφία.)

Στέργιος:

Αντί τας σιηντέμου αυούά μ' πρόσσ^ ,ιάστι μα γκίνι σ'νιτζέμου τας β^ μέσκου
ούν^ μπιάρι αυούά απρουάπια.

(αντί να καθόμαστε εδώ όρθιοι , είναι καλύτερα να σας κεράσω ένα ποτό εδώ
κοντά)

Τόλης.

Κορίτσια να σας συστήσω το Στέργιο και το Γιώργο. Μας προτείνουν να μας
κεράσουν ένα ποτό και να τα πούμε καλύτερα. Τι λέτε;

Μαρία-Λένα-Σοφία:

Τι καθόμαστε. Πάμε.

Σκηνή 2^η (σε καφετέρια)

Τόλης.

Μαρία άρι ντάντ^ αρμ^ν^ ντινισκιάτ^ . Τ' ασιά λι συμπ^ράστι γκίνι
αρμ^νέσσο^λι. Λένα ιάστι κουπ^τσιάρ^ ντι Ντουτσκό. Σουφία κουσουρίνα νι ου
σθίτισ^ . Ιάστι ντινισκιάτ^ , μα νου ιάσι του χοάρ^ . Άρι βινίτ^ πσ^νι ουόρι.
Σμπ^ράστι σθι ιάου πσίινι αρμ^νέσσο^, μα λι ντουκιάστι τούτι.

(Η Μαρία έχει μητέρα βλάχα Ντενισκιώτισα. Γι αυτό τα μιλά καλά τα βλάχικα.
Η Λένα είναι κουπατσιάρ^ από το Ντοτσκό. Η Σοφία η ξαδέλφη μου, την ξέρετε.
Είναι Ντενισκιώτισα ,μα δε βγαίνει στο χωριό. Έχει έρθει λίγες φορές. Μιλάει και
αυτή λίγα Βλάχικα, όμως τα καταλαβαίνει όλα.)

Μαρία:

Μίνι Ιάρνα νιτζ^άμου λα Σίλουγου. Μ'βιτσάμου τζιόκουρι σθι φ'τσιάμου
αρμ^νέσσο^.

(εγώ το Χειμώνα πήγαινα στο Σύλλογο . Μαθαίναμε χορούς και κάναμε
Βλάχικα.)

Σοφία.

Πως δεν το πληροφορήθηκα και εγώ . Θα ερχόμουν. Θέλω να τα μάθω . Κα νου
πότου σ^ λι συμπ^ρ^έσκου γκίνι

(.....γιατί δεν μπορώ να τα μιλήσω καλά).

Στέργιος.

Τώρα τρικού κιρόλου. Μα ντι Τουάμν^ βας νκισιάσκ^ νίντι σθι αουά Λάρσα σθι
Νσ^ρούν^.

(τώρα πέρασε ο καιρός. Μα το Φθινόπωρο θα ξεκινήσουμε πάλι. Και εδώ στη
Λάρισα και στη Θεσσαλονίκη)

Μαρία.

Ντι Ιάρν^ πρίντι σ' ν^ ντουτσέμου τούτσ^ . Μάσχι ασή βας πουτέμου σ'λι μ'βιτσέμου.

(Το Χειμώνα πρέπει να πάμε όλοι. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να τα μάθουμε.)

Τόλης.

Νοί τίνριλι πρίντι σ'λι συμπ^ρ^ μου μα μούλτου . Σηι αυά μα κάμα μούλτι ν'σούσου του χοάρ^ . Τας λι άβντ^ σηι κάμα νίτσλι.

(εμείς οι νέοι πρέπει να τα μιλάμε περισσότερο. Και εδώ ,μα περισσότερο πάνω στο χωριό. Για να τα μάθουν και οι μικρότεροι.)

Λένα.

Εγώ που τα ακούω μόνο όταν είμαι μαζί σας, αν έρθω από το Φθινόπωρο στα μαθήματα, θα μπορέσω να μάθω κάτι.

Σοφία.

Εγώ που ξέρω τα λιγότερα απ όλους μας πιστεύω πως σιγά –σιγά θα τα καταφέρουμε και εμείς.

Στέργιος.

Αν κάνουμε παρέα θα σας βοηθήσουμε πολύ και εμείς να τα μάθετε . Μόνο έτσι μαθαίνονται τα βλάχικα.(Σιγανά προς Τόλη) Τόλι, αέστ^ φιάτ^ ντι νίγκ^ μίνι μι αρ^σιάστι. Τζ^'λι αλί Μαρίι σου σπ^ράσκ^.

(..... Τόλη αυτή η κοπέλα από δίπλα μου μ αρέσει . πές στη Μαρία να της μιλήσει)

Μαρία:

Έχει δίκιο ο Τόλης. Τώρα που γνωριστήκαμε πρέπει να συνεχίσουμε την παρέα μας . Γι αυτό ,μια και πλησιάζει το Καλοκαίρι , εγώ λέω να προσκαλέσουμε και τα κορίτσια να έρθουν στο χωριό, στο μεγάλο μας Πανηγύρι του 15Αύγουστου.

Γιώργος :

Εγώ αναλαμβάνω να σας γνωρίσω τη φύση και τις ομορφιές της Αετομηλίτσας που και είναι έξω από το χωριό .

Μαρία :

Βρέμου τας νιτζέμου λα Κιάτρα Ντισικάτα, λα Κιάτρα Μούκ^ τι τσιάι , Λουντόπι, λα Ιιρό σιι σ^ ιμνέμου νιχιάμου. Κα Ντένισκου νου ιάστι μάσι ταβέρνιλι .

(Θέλουμε να πάμεΓιατί Ντένισκο δεν είναι μόνο οι ταβέρνες)

Σοφία:

Εγώ έχω ακούσει από τη γιαγιά μου για τη Σίτα, που διάλεγαν νύφες και γαμπρούς, για τη Γκούρα , που έκαναν τραπέζι στους αρραβωνιασμένους και στα νιόγαμπρα και για άλλες πανέμορφες τοποθεσίες του χωριού.

Τόλης:

Μίνι βας αλίνου Μαρία ανάλτου πι Κιάτρα Ντισικάτα. Ασιή φ'τσιά άνλι ατσέλι , τας βιάντ^ μα ιαρά άσκει μ'βιάσιλι.

(Εγώ θα ανεβάσω τη Μαρία πάνω στη Σχισμένη Πέτρα. Έτσι έκαναν εκείνα τα χρόνια , για να διαπιστώσουν αν είναι άξιες οι νύφες.)

Γιώργος (σιγανά προς Τόλη):

βόι σ^ τζ^ τσ^ ούνου σμπόρου λα κουσουρίνιτα Σουφία τι μίνι.

(Θέλω να πεις μια κουβέντα στην ξαδέρφη σου Σοφία για μένα)

Τόλης (επίσης σιγανά προς Γιώργο):

Βας λι τζ^ κου , μα νι πάρι κ^ σ' ινδιφιριάστι σιι ιάου τι τίνι.

(Θα της πω αλλά μου φαίνεται πως ενδιαφέρεται και αυτή για σένα)

Τα παιδιά συνέχισαν τη συζήτηση και πριν χωρίσουν συμφώνησαν να ανέβουν στην Αετομηλίτσα και να πραγματοποιήσουν αυτά που είπαν.

Σκηνή 3^η (στην Αετομηλίτσα)

Οι έξι νέοι ανταμώνουν και πάλι όλοι μαζί λίγες μέρες πριν το Δεκαπενταύγουστο στο χωριό, στο σπίτι των γονιών του Τάκη.

Τόλης –Μαρία και μητέρα του Τόλη:

Γκίνι βίνιτου του χουάρ^Λ. Β^Λ αστυπέμου ντι τιπρ^Λ ντζου . Σηιντέτσ^Λ τας β^Λ μισητέμου ούνου καφέ , κα χίτσ^Λ αρμάσχι ντι του κάλι.

(Καλώς ήλθατε στο χωριό. Σας περιμένουμε από το μεσημέρι. Καθίστε να σας κεράσουμε γιατί είσαστε κουρασμένοι από το δρόμο.)

Στέργιος –Μαρία –Σοφία:

Γκίνι β^Λ αφλ^Λ μου. Στ^Λμ^Λρία κου μπούνου.

(καλώς σας βρήκαμε. Η Παναγία με το καλό.)

Σοφία:

Μπούνα τζούα. Βλέπετε έμαθα και γω τα πρώτα βλάχικα, ύστερα από τη συνάντηση μας την Άνοιξη.

(καλή μερα.....)

Μητέρα :

Άμου ντριάπτ^Λ ντόϊ σουντάτζ^Λ. Ούνου τι φιάτι σχι ούνου τι φτσιόρι. Μπ^Λγκάτσ^Λ τσιάντλι νούντροι σχι ινσ^Λχίτσ^Λ ν^Λπόϊ ναφουάρ^Λ. Βας χίμπ^Λ αντράτσ^Λ καφ^Λάτζλι. Τόλι λιά τίνι φτιόρλι σχι Μαρία φ^Λάτιλι σ^Λ λ^Λ σπουνέτσ^Λ σουντάτζ^Λλι.

(Έχω ετοιμάσει δυο δωμάτια. Ένα για τα κορίτσια και ένα για τα αγόρια. Βάλτε τις τσάντες μέσα και ελάτε πάλι έξω. Θα είναι φτιαγμένοι οι καφέδες. Τόλη πάρε εσύ τα αγόρια και η Μαρία τα κορίτσια να τους δείξετε τα δωμάτια.)

(μπαίνουν μέσα οι επισκέπτες και σε λίγο ξαναβγαίνουν στην αυλή. Η Μαρία σερβίρει τους καφέδες κλπ.)

Τόλης:

Ντάντο . Σουφία , Στέργιουλ σι Γιόργουλ λι σήτι . Λένα ιάστι σουάτσ^α κου φιάτιλι . Ιάστι ντι Ντουτσκό .

(Μητέρα. Τη Σοφία , το Στέργιο και τι Γιώργο τους ξέρεις. Η Λένα είναι φίλη με τα κορίτσια. Είναι από το Δοτσικό)

Μητέρα:

Λένα, εδώ έχουμε μερικές νύφες κουπατσιάρες. Βγήκαν όλες πολύ καλές. Για πες μας όμως εσένα σ άρεσε το χωριό μας η το Ντουτσκό είναι πιο όμορφο;

Λένα :

Το δικό μας χωριό έχει καλύτερα σπίτια, μα τη θέα και τη φύση που έχει η Αετομηλίτσα δεν τα βρίσκεις πουθενά.

Γιώργος:

Μίνι τζ^α κου αέστι τρέϊλι τζ^α λι , νίντι ντι Στ^αμ^αρϊϊ σ^να πριμν^α μου ναφουάρ^α ντι του χουάρ^α .

(Εγώ λέω αυτές τις τρεις μέρες πριν την Παναγιά να κάνουμε βόλτες έξω από το χωριό)

Στέργιος:

Σ^να ντουτσέμου του λουόκουρλι τσι τσίσιμου Πριμβιάρα .

(Να πάμε στα μέρη που είπαμε την Άνοιξη)

Μαρία:

Μισουράτσ^α ντάου τζ^α λι . Νταπόια ιάστι απρίντου π^αν^αγίρου . Σουόκουρνιου τζ^α σι κ^α βας φριτζέμου λα Γκούρ^α .

(μετρήστε δυο μέρες. Ύστερα είναι παραμονή του Πανηγυριού. Ο πεθερός μου είπε ότι θα ψήσουμε στη Γκούρα)

Τόλης :

*Πρίντι σ'αλ'σ'μου σι Κιάτρα Μούκα τας ν' ντουτσέμου τζούα ατσιά ,
κ' ιάστι μούλτου απρουάπια ντι λα Γκούρ'.*

(Γι αυτό θα αφήσουμε και την Κιάτρα Μούκα για να πάμε αυτή τη μέρα, γιατί είναι κοντά στη Γκούρα.)

Γιώργος:

*Μ'νι ταχινά βας νιτζέμου σ'ν' αλινέμου πι Κιάτρα Ντισικάτα. Μιρίντι βας
μνέμου π'ν' λα Σίτ'.*

(αύριο το πρωί θα πάμε να ανέβουμε στην Κιάτρα Ντισικάτα. Το απόγευμα θα περπατήσουμε μέχρι τη Σίτα)

Στέργιος:

*Αλάντ' Τζού' βας νιτζέμου λα Ιρόου. Μας νου βόρου φιάτιλι κ' ιάστι
μούλτου λάργκου , μα γκίνι σ' νου γίν'.*

(Την άλλη μέρα θα πάμε για το Μνημείο. Αν δεν θέλουν τα κορίτσια επειδή είναι πολύ μακριά ,καλύτερα να μην έρθουν.)

Σοφία :

εε! Δεν ήρθαμε εδώ να ξεπατωθούμε στο περπάτημα. Θέλουμε και να γλεντήσουμε . Κλαρίνα δεν έχει ; *Νου βας τζιουκ' μου νιχιάμου;*

(.....Δεν θα χορέψουμε λίγο)

Τόλης:

*Άρι δίκι Σουφία. Μα αβέμου άλι ντάου τζ'λι. Έστανου βας γίν' ντάου
πρέκλι ντι όργανι . Σιούλι λα ούν' ταβέρν' σιι Καραγιάνι λα αλάντ'. Ντάουλι
σούντου μούλτου μπούνι. Ούν' σιάρ' βας νιτζέμου λα ούνου σιι ούν' λα
αλάντου.*

(έχει δίκιο η Σοφία. Αλλά έχουμε άλλες δυο μέρες. Φέτος θα έρθουν δυο ζευγάρια
όργανα. Ο Σιούλης στη μια ταβέρνα και ο Καραγιάννης στην άλλη. Και τα δυο είναι
πολύ καλά. Ένα βράδυ θα πάμε στον ένα και ένα στον άλλο)

Στέργιος:

Λένα εδώ στο Ντένισκό γλεντάμε τρεις μέρες συνέχεια. Το γλέντι κρατάει μέχρι
αργά το πρωί 'που πηγαίνουμε στη βρύση και τρέχουμε με τα κλαρίνα σ όλο το
χωριό.

Όλοι μαζί (σηκώνουν τα ποτήρια) :

Στ'μ'ρία κου μπούνου. Σ' τριτσέμου γκίνι.

(Η Παναγιά με το καλό . Να περάσουμε καλά.)

Μαρία:

*Σκουλάτσ' κ' ντουνικ'". Ιντράτς' νούντρου , ντισκουρμάσβ' νιχιάμου σιι
ντριτζέσβ' τας ινσηίμου αστάρ' ναφοάρ'.*

(σηκωθήτε γιατί νύχτωσε. Μπειτε μέσα , ξεκουραστείτε λίγο και ετομαστείτε να
βγούμε το βράδυ έξω)

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1) Νου τι αρλ'ντι φιάτλ'' νίκλ''

Νου τι αρλ'ντ φιάτλ'' νίκλ'' σι νου γίνα λα νόϊ
(μη γελαστείς κορίτσι μικρό και μην έρχεσαι σε μας)

Λα νόϊ άρι μούντσλ ανάλτσλ σι νου βας πότς τας τρέτς
(σε μας έχει βουνά ψηλά και δεν θα μπορέσεις να περάσεις)

Πιτρουνίκι βα νι μι αντάρου σι ιό λα βόϊ βας γίνου
(πετροχελίδονο θα γίνω κι εγώ σε σας θαρθώ)

Νου τιλα νόϊ
(μησε μας)

Λα νόϊ άρι μπάτλ μάρι σι νου βας πότς τας τρέτς
(σε μας έχει λίμνη μεγάλη και δεν θα μπορέσει να περάσεις)

Πέσκου μάρι βα νι αντάρου σι ιό λα βόϊ βας γίνου
(ψάρι μεγάλο θα γενώ κι εγώ σε σας θαρθω)

Νου τι..... ..λα νόϊ
(μη..... ..σε μας)

Λα νόϊ άρι σουάκρλ αράου σι νου βας πότς τας τρέτς
(σε μας έχει πεθερά απότομη και δεν.....)

Σουάκρλ αράου μ'βιάστλ μπούνλ ντάουλι βας τριτσέμου
(πεθερά απότομη νύφη καλή οι δυο θα περάσουμε)

2) Μι σκουλαῖ μούλτου ταχινά

Μι σκουλαῖ μούλτου ταχινά σῆι τράπσηιου ντρέπτου λα θρύτα αμιά

Σηκώθηκα πολύ πρωί και τράβηξα κατ ευθεία στη αγαπημένη μου

vj αφλάι θρούτα ιού ντουρνιά σῆι π(ρ)ι κριβάτι σ' , λιγκ' ,νά

Και μου βρήκα την αγάπη να κοιμάται και στο κλεβάτι λικνιζόταν

Σῆ' ιό σῆιτζούῖ σῆι μι μιντουῖ σῆι λόῖ πότλου σῆι ου ασπρουκουκῖ

Και εγώ κάθησα και σκέφτηκα και πήρα το λαγήνι και την κατάβρεξα

Σῆ' ιά λάῖα σ^αλεχτ.ρσί σῆι ντι πρι κριβάτι σ'αρκουτί

Και αυτή η δόλια τρόμαξε και από το κρεβάτι κατακύλισε

ΤΣΙ Μ'ΒΙΤΤΣΕΜΟΥ ΙΑΡΝΑ

(Τι μάθαμε το Χειμώνα)

Σκηνή:

Σε θρανία μιας αίθουσας κάθονται μαθητές. «Ο δάσκαλος» τους απευθύνει απλές ερωτήσεις στα Ελληνικά και τα παιδιά απαντούν στα βλάχικα.

(οι ερωτήσεις είναι από τις λέξεις που έμαθαν τα παιδιά το Χειμώνα)

Ερώτηση 1^η:

Εγώ μαθαίνω βλάχικα = μινι μ'βέτσου αρμνέσητσλ

Μαθαίνω τα βλάχικα = μ'βέτσου αρμνέστσι-λι

Εμείς μαθαίνουμε βλάχικα= νόϊ μ'βιτσλ''μου αρμνέσητσλ

Εμείς μαθαίνουμε τα βλάχικα= νόϊ μ'βιτσλ''μου αρμνέσητσι-λι

Καλημέρα = μπούνλ τζούλ

καλησπέρα = μπούνλ σλάρλ

καληνύχτα = μπούνλ νουάπτι

καλό απόγευμα= μπούνλ μινίτι

καλό μεσημέρι= μπούνου πρλ'ντζου

καλώς ήλθες = γκίνι βινιση

καλώς ήλθατε = γκίνι βίνιτου

καλώς σε βρήκα = γκίνι τι αμφλάϊ

καλώς σε βρήκαμε = γκίνι τι αμφλ''μου

καλώς σας βρήκα = γκίνι βλ αμφλάϊ

καλώς σας βρήκαμε = γκίνι βλ αμφλ'μου

Νερό (το νερό) = άπλ (άπ-α)

Ψωμί (το ψωμί) = π,λ'νι (π,λ'νλ-α)

Ερώτηση 2η

ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ- ΜΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΟΧΕΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

(Τζ,λ'λι ντι(αλι) Στ,μ,λ'νλ σθι ΜέσθλϿ ντι (άλου) Άνου)

Μέρα, οι μέρες = Τζούα, Τζ,λ'λι-λι

Δευτέρα, η Δευτέρα = Λούνι, Λούνι-α

Τρίτη, η Τρίτη = Μάρτσλ, Μάρτσ-α

Τετάρτη, η Τετάρτη = Νιέρκουρι, Νιέρκουρ-α

Πέμπτη, η Πέμπτη = Τζιόϊ, Τζιόϊ-α

Παρασκευή, η Παρασκευή = Βίνιρι, Βίνιρ-α

Σάββατο, το Σάββατο = Σλ,μπλτλ, Σλ,μπλτ-α

Κυριακή, η Κυριακή = Ντουμλνικλ, Ντουμλνικ-α

ΟΙ ΜΗΝΕΣ (ΜέσθλϿ)

Μήνας, ο μήνας = Μέσου, μέσ-λου

Μήνες, οι μήνες = Μέσθι, μέσθ-λϿ

Ιανουάριος, ο Ιανουάριος = Γινάρου, Γινάρ-λου

Φεβρουάριος, ο Φεβρουάριος = Σηκούρτου, Σηκούρτ-λου

Μάρτιος, ο Μάρτιος = Μάρτσου - Μάρτσουλ

Απρίλιος, ο Απρίλιος = Απρίλου- Απρί-λου

Μάιος , ο Μάιος = Μάιου-Μάι-λου

Ιούνιος, ο Ιούνιος = Τσηηρσιάρου-Τσηηρσιάρ-λου

Ιούλιος ,ο Ιούλιος =Αλουνάρου-Αλουνάρ-λου

Αύγουστος , ο Αύγουστος =Αύγουστου-Αύγουστ-λου

Σεπτέμβρης, ο Σεπτέμβρης =Γιουσμητσιάρου-Γιουσμητσιάρ-λου

Οκτώβρης , ο Οκτώβρης =Αγιου Διμίτρι- Αϊ Διμίτρι-λου

Νοέμβρης , ο Νοέμβρης =Μπρουμάρου-Μπρουμάρ-λου

Δεκέμβρης , ο Δεκέμβρης =Αντρέου- Αντρέουλου

Ο Ι Ε Π Ο Χ Ε Σ

Άνοιξη, η άνοιξη = Πριμβιάρ, Πριμ(ου)βιάρ-α

Καλοκαίρι , το Καλοκαίρι = Βιάρ, Βιάρ-α

Φθινόπωρο , το Φθινόπωρο = Τουάμν, Τουάμν-α

Χειμώνας, ο Χειμώνας = Ιάρν, Ιάρν-α

Ερώτηση 3η

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΜΕΧΡΙ ΔΕΚΑ

Ούν, ντάου, τρέϊ, πάτρου, τσίντσι, σιιάσ, σιιάπτι, όπτου, νάου, τζάτσι

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Το 0 (μηδέν) λέγεται *νούλ η τσιβά*.

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑ ΜΕΧΡΙ ΕΚΑΤΟ

γίνγκισ, τρέϊτζέτσ, πάτρουτζέτσ, τσιντζέτσ, σιιαϊτζέτσ, σιιάπτιτζέτσ,

20 30 40 50 60 70

ομπ'τζέτσ, νάουτζέτσ, ούν-σούτ, ντάου-σούτι, τρέϊ σούτι

80 90 100 200 300...

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΧΙΛΙΑ

ούν-νίλι, ντάου-νίλι, τρέϊ-νίλι,.....

1000... 2000 3000.....

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

11 = ούν-σπράτσι, 12 = ντάου-σπράτσι, 13 = τρέϊ-σπράτσι,

14 = πά-σπράτσι, 15 = τσι-σπράτσι, 16 = σιά-σπράτσι,

17 = σιάπτι-σπράτσι, 18 = όπτου-σπράτσι, 19 = νάου-σπράτσι

21 : γίνγκισ, ούν

39 : τρέϊτζέτσ, νάου

55: ντιντζέτσ, τσίντσι

63: σνιαϊτζέτσ^τρέϊ

88: ομπτζέτσ^όπτου

97: ναουτζέτσ^σνιαίπτι

141: ούν^σούτ^ πατρουτζέτσ^ούν^

276: ντάου σούτι σνιαπτιτζέτσ^ σνιασί

632: σιάσι σούτι τρέϊτζέτσ^ ντάου

3000: τρέϊ νίλι

5461: τσίντσι νίλι πατροσούτι σιαϊτζέτσ^ούν^

Ερώτηση 4η

ΟΙ ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΟΙ ΣΥΓΚΕΝΕΙΣ ΜΟΥ

(Σόϊα αμλά ντι μα απρουάπλα)

μητέρα (η) = dádl (dádl-α)

Πατέρας (ο.....) = τάτι (τάτι-λι)

γιαγιά (η.....) = μάϊ (μάϊ-α)

παππούς (ο...) = πάπου (πάπ-λου)

θείος (ο....) = λάλλ (λάλι)

θεία (η....) = τέτλ (τέτ-α)

Φουμιάλι-α αμιά = η οικογένεια μου

Πλρίντσλι αμέλι = οι γονείς μου

Τάτιλι αμέλου = ο πατέρας μου

δάδα αμιά = η μητέρα μου

Πάκλι αμέλι = οι παππούδες μου

Μάϊα αμιά = η γιαγιά μου

Πάπλου αμέλου = ο παππούς μου

Φράτσλι αμέλι = τα αδέλφια μου

Φράτιλι αμέλου = ο αδελφός μου

Σόρα αμιά = η αδερφή μου

Λλλ'νιλι κου τέτιλι = οι θείοι και οι θείες

Λάλι αμέλου = ο θείος μου

Τέτα αμιά = η θεία μου

Κουσουρίνιλι αμέλι = τα ξαδέρφια μου

Κουσουρίνιλι αμ[^]άλι = οι ξαδέρφες μου

(κουσουρίν-λου, κουσουρίν-α) = ο, η

Νούνιλι αμέλι = οι νουνοί μου

Νούνλου κου νούνα = ο νουνός με τη νουνά

φράτι = αδελφός

σόρ[^] = αδερφή

κουσουρίνου = ξάδερφος

κουσουρίν[^] = ξαδέλφη

μίνι άμου.....

έλα στο θείο = γίνα λα λάλι

Ερώτηση 57

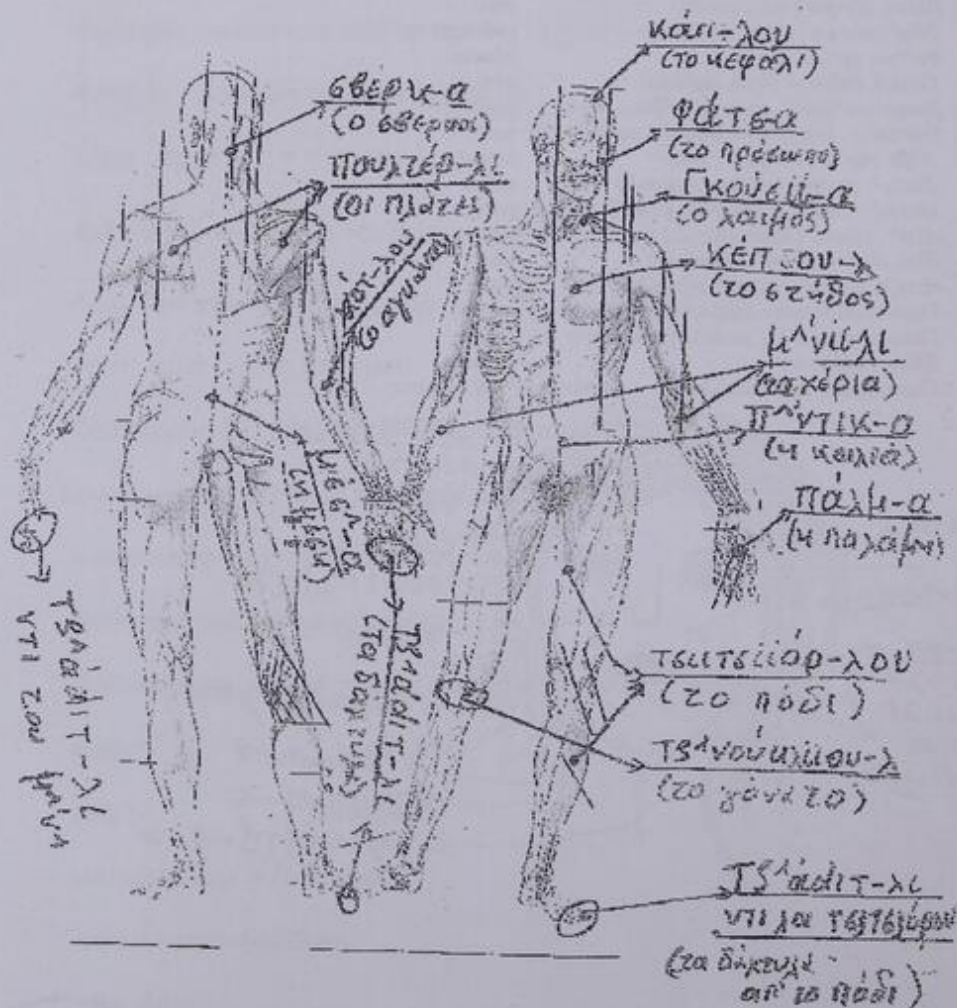
ΚΑΠΛΟΥ (το κεφάλι)

α) Κάπου, κάπ-λου (κάπτει, κάπτει-λι) = κεφάλι

Μάνι, μάνι-α (μάνει, μάνει-λι) =	μυλό
Πέρο, πέρ-ιου (πέρι, πέρ-λι) =	μολι
Φάσι, φάσι-α (φάει, φάει-λι) =	κρούσι
Φρ'μι, φρ'μι-α =	μέτωπο
Όκλιο, όκλιο-λι (όκλι, όκλι-λι) =	μάτι
Σουφ'νο'δου (...ου-α, ...νο'δου...άι-λι) =	φρύδι
Ουρ'άκλι, ουρ'άκλι-α (ουράκι, ουράκι-λι) =	αυτί
Νάσι, νάσι-α (νάει, νάει-λι) =	μύτη
Γκούρι, γκούρι-α (γκούρι, γκούρι-λι) =	στόμα
Μκούρι, μκούρι-α (μκούρι, μκούρι-λι) =	χείλος
Λίμπι, λίμπι-α (λίμπι, λίμπι-λι) =	γλώσσα
Δόντι, δόντι-λι (δόντι, δόντι-λι) =	δόντι
Τζιναζι, τζιναζι-α (τζιναζι, τζιναζι-λι) =	ούλο
Γκρόντι, γκρόντι-λι (γκρόντι, γκρόντι-λι) =	σαχνη
Γκόσι, γκόσι-α (γκόσι, γκόσι-λι) =	λαμύς
Σβέρκ, σβέρκ-α =	σβίκκος
Γκρομιάτι, γκρομιάτι-λι =	φάρυγγας και λάρυγγας

ΤΡΟΥΠΛΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ		
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ.	1-4
3. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ:		
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ- ΣΥΜΒΟΛΑ κλπ		5-9
4. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ:		
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ		10-35
5. ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ:		
ΛΕΞΙΚΟ ΒΛΑΧΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ		36-91
6. ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ:		
ΛΕΞΙΚΟ ΕΛΛΗΝΟ-ΒΛΑΧΙΚΟ		92-156
7. ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ		
ΜΑΘΗΜΑΤΑ		157-183
8. ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ		
ΘΕΑΤΡΙΚΑ – ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ		1-23

ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ - ΣΥΜΒΟΛΑ

Ε: λέξη που προέρχεται από την Ελληνική

Ουσ: Ουσιαστικό

Επιθ: Επίθετο

Αρσ: Αρσενικό

Θηλ: Θηλυκό

Ουδ: Ουδέτερο

Αντων: Αντωνυμία

Ρημ.(ρ.) Ρήμα

Περ: Περιφραστικά

* σχετικά εύκολο

Μπάλτα Μουτσιάλια

Κιάτρα Βτισικάτα